

KUR'ÂN VE SÜNNET'İN IŞIĞINDA

CİHÂD EĞİTİMİ

95893462

ABDULAZİZ B. NÂSİR EL-CÜLEYİYİL

الغراباء
guraba

2. BASKI

İçindekiler

Yayıncıdan	5
------------------	---

Allah Yolunda Cihad Çeşitleri, Hükümleri ve Fazileti

1- Allah Yolunda Cihadın Tanımı	7
2- Cihadın Meşru Kılınmasının Aşamaları	10
3- Cihaddaki Hedef ve Gaye	12
4- Düşmanlarla Cihadın Çeşitleri	13
5- Allah Yolunda Cihad Kıyamet Gününe Kadar Sürecektir	13
6- Allah Yolunda Cihadın Hükümü	14
7- Kafirlerle Yapılan Cihad İki Çeşittir	23
8- Cihadın Mertebeleri	25
9- Cihadı Terk Etmenin Tehlikesi	25
10- Savaş Dışında Şehid Olanlar	26
11- Allah Yolunda Cihadın Fazileti	26
12- Düşmanlara Galip Gelmenin Yolları	31

Kur'an ve Sünnet'in Işığında

Cihad Eğitimi

Sunuş	37
Birinci Mukaddime: Cihâdın Genel Anlamı ve Mertebeleri	41
Cihâdın Sözlük Anlamı	41
Cihâdın Dindeki Anlamı	41
Demek ki Cihâdın Dört Mertebesi Vardır	46

Nefisle Cihâdın da Dört Mertebesi Vardır.....	46
Şeytanla Cihâdın da İki Mertebesi Vardır.....	47
Kâfirlerle ve Münâfıklarla Cihâd Etmenin Dört Mertebesi Vardır	48
Zâlimler, Bid'atçiler ve Kötülük Yapanlarla Cihâd Üç Mertebedir	48
İkinci Mukaddime: Allah Yolunda Cihâdın Kısımları.....	51
Üçüncü Mukaddime: Allah Yolunda Cihâdın Gayesi	57
Cihâdın Dünyadaki Gayesi	62
Cihâdın Ahiretteki Gayesi.....	62
Bir Şüphe.....	64
Bu Şüpheyi Reddeden Biri Kısa, Diğeri Ayrıntılı İki Cevap	64
Kısa Cevap	64
Ayrıntılı Cevaba Gelince	65
Bir Uyarı	73
Birinci Görüş.....	79
İkinci Görüş.....	84
Bir Uyarı.....	86
Dördüncü Mukaddime: Allah Yolunda Cihâdın Faziletleri ve Onun Dünya ve Âhiretteki Semereleri	88
A) Cihâdın Dünyada Ortaya Çıkan Semereleri.....	88
B) Cihâdın Uhrevî Faydaları.....	99
Bir Soru Ve Cevabı	115
Beşinci Mukaddime: Allah Yolunda Cihâdı Terk Etmenin Tehlikeleri.....	119
Cihâd Eğitimi Ve Çağımızın Gerçekleri İçinde Cihâdın Hazırlık Aşamaları.....	129
Birinci Durak: Mükellef Müslümanın Yükümlülüğünden Düşmeyen Anlamıyla Genel Cihâd.....	135

İkinci Durak: Cihâddan Önce İmânî Hazırlık Yapmak, Bu Hazırlığı Tamamlayıncaya Kadar Savunma Cihâdını Terk Etmek Anlamına Gelmez.....	138
Üçüncü Durak: Talep Cihâdıyla Savunma Cihâdının Birleştikleri ve Ayrıştıkları Noktalar	140
Dördüncü Durak: Allah Yolunda İmanî veya Manevî Hazırlığın Anlamı	143
Beşinci Durak: Nefisle Cihâd ve Mertebeleri.....	152
Birinci Mertebe: Hidayeti Ve Hak Dini Öğrenmek İçin Nefisle Cihâd	155
Sözün Kısası.....	159
İkinci Mertebe: Hidayeti ve Hak Dini Öğrendikten Sonra Bildiği ile Amel Etmek İçin Nefisle Cihâd.....	162
Birincisi: Kalp Amelleri	165
İkincisi: Dilin Amelleri	190
Üçüncüsü: Organların Amelleri ve Cihâd Hazırlığında Bunların En Önemlilerinden Bazıları	193
Üçüncü Mertebe	209
Hidayete Davet Etmek Ve İnsanlara Hidayeti Öğretmek İçin Nefisle Cihâd Etmek	209
Dördüncü Mertebe: Davet ve Gerçekleri Açıklarken ve Halkın Eziyetlerine Sabrederken Nefisle Cihâd Etmek	228
Önemli Bir Uyarı	235
Ek Açıklamalar ve Yorumlar	254
Birinci Açıklama: Nefisle Cihâd Mertebeleri Birbiriyle İç İçedir	254
İkinci Açıklama: Cihâdın Mertebelerini Tahsil Etmeleri İçin Eğitilenlerin Hepsisi Aynı Seviyede Olmazlar, Bunlardan Temayüz Edenlere Daha Çok İlgî Gösterilir	255

Üçüncü Açıklama: Münafıkların Müslümanların Saflarına Sızmalarını ve En Yüksek Mertebelere Yerleşmelerini Engellemek İçin Tedbir Almak.....	259
Dördüncü Açıklama: Cihâd Eğitiminde Mücahid Liderlerinin Mücahidlerin Genelinin Seviyesinde Olması Kabul Edilemez	264
Beşinci Açıklama: Maddî Hazırlığın Türleri ve İmanî Hazırlığın Yanında Maddî Hazırlığın da Zaruri Oluşu	265
Altıncı Açıklama: Bazı Mücahidlerin Hatası Cihâdın Hatası Anlamına Gelmez, Kötü Niyetli Kimselerin Cihâdı Reddederken İstismar Etmemeleri İçin Onlara İyi Niyetle Nasihat Edilir.	270
Son Söz.....	273
İçindekiler.....	275

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Yayıncıdan

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'adır. Salât u selâm Rasûlullah'ın, ehlinin, sahabesinin ve kıyamete kadar onları dost edinenlerin ve onların yollarında gidenlerin üzerine olsun.

İslâm'ın zirvesi olan amel cihaddır. Cihad, günümüzde üzerinde çokça durulan, ancak hakkında bilgili-bilgisiz birçok kişinin yorum yaptığı bir konu halini almıştır. İşte bundan dolayı yayınevi olarak bu konuda katkıda bulunabilmek ve konunun açığa çıkmasına yardımcı olabilmek amacıyla bu kitabı yayınladık.

Bastığımız bu kitabı beğenildi ve kısa sayılacak bir zamanda baskısı tükendi. İlk baskı sonrasında eseri okuyanlar ve cihad hakkında ayrıntılı bilgi isteyenler tarafımıza birçok soru yönelttiler. Biz de eseri, bu sorulara/isteklere cevap olacak nitelikte kısa bir ilaveyle daha kaliteli bir şekilde yeniden basmaya karar verdik. Kitabın baş tarafına koyduğumuz "Allah Yolunda Cihad, Çeşitleri, Hükümleri ve Fazileti" isimli çalışmamız, bu sorulara/isteklere cevap verecek niteliktedir.

Bu kitabı basmamızın sebebini şöyle özetlemek mümkündür. Cihad, fazileti ve önemi konusunda yapılan saldırılarda son zamanlarda artış görülüyor. Hatta birtakım kişiler cihadı dar anlamlara sıkıştırarak sadece "nefisle savaşmak" anlamına indirgemeye çalışıyorlar. Tabii ki şeytana uyuyurlar ki, bu da "cihad ruhu"nun ölmesine sebep oluyor.

Bu durumda yapılan propagandalara/saldırılara en güzel cevabı, ancak cihad konusunda yeterli bilgisi olan, hatta bizzat "cihad ruhu"nu yaşayan biri verebilirdi. Bu kişi, 25 yıllık dostumuz,

kardeşimiz ve samimi arkadaşımız olan Abdülaziz b. Nâsır el-Cüleyyil'dir. Öyleki takvası, zühdü, samimiyeti ve ihlasıyla adeta günümüze uzanmış bir seleftir kendisi!

İslamî eğitim, zühd, takva, terbiye, ahlak üzerine yazılmış önemli sayıda çalışması vardır. İşte elinizdeki bu kitapta da cihad konusunu bu çerçevede anlatıyor. Mücahidleri; cihad öncesi ve cihad esnasındaki ahlakı, edebi, terbiyesi ve takvası açısından incelemesi bu eserin önemini artırıyor. Zaten müellif eğitimci olduğu için eser de özlü bir özet hüviyeti kazanmıştır.

Bu eserin basmamızın bir sebebi de yazarın, halen memleketi S. Arabistan'da hapisshane de olmasıdır. O; İslâmî mücadelenin bilfiil içindeydi; özellikle Irak'taki mücahidlerin yanında yer alıyordu. Hatta Iraklı mücahidlerin danışma/fetva makamıydı; onları maddeden, manen ve fikren destekliyordu. İşte bu yüzden onu hapsedtiler. Halen de hapiste bulunmaktadır.

Biz de maddî, manevî ve fikrî açıdan bizzat cihadı yaşayan bir kişinin kaleminden cihadı anlatmanın daha doğru olduğu düşüncesiyle bu eseri siz okurlarımıza sunduk.

Bu arada müellif için elimizden gelen/yapabildiğimiz en güzel şey (dualarımızla birlikte) onun eserini Türkçe'ye kazandırmak olmuştur. Dileriz ki bu eser, -inşallah- ona keffaret olur.

ALLAH YOLUNDA CİHAD

Çeşitleri, Hükümleri ve Fazileti

Âlemlerin Rabbine; bize cihadı emreden, onu İslam'ın zirve noktası ve cennete güvenle giriş yolu kılan Allah'a hamdolsun.

Salât ve selam, mücahidlerin önderine ve ölüm kendisine gelinceye kadar Allah yolunda hakkıyla cihad eden Rasule; onun, ilmiyle amel eden, ak-pak ve mücahid ailesine ve yine onun hayırlı, cesur ve mücahidlere örnek olan ashabına; onları dost edinen, onların yoluna samimiyet, ihlâs ve güzellekle tabi olan, onların sancağını yükselten ve onların yolunda kıyamete kadar cihad eden muvahhidlere ve mücahidlere olsun.

Yüce arşın Rabbi, Kerim olan Allah'tan bizleri onlarla ve nebilerle birlikte Firdevs cennetinde bir araya getirmesini niyaz ederiz. Amin!!

1- ALLAH YOLUNDA CİHAD'IN TANIMI

Sözlükte Cihad:

Cihad'ın sözlük anlamı, sözlü ya da fiilî olarak elden gelen bütün gayreti göstermek ve çabalamak demektir. Arap dilinde cihadın yirmiden fazla anlamı olduğunu görmekteyiz ki hepsi de cihadın ıstılah anlamına uygun düşmektedir. Bu manaların bazıları şunlardır: Güç, meşakkat, imkân, savaş, mübalağa...

İstilahta Cihad:

Şer'î istilahta cihadın iki anlamı vardır:

a) Cihadın Genel Anlamı:

Bu daha genel ve kapsamlı olup cihadın bütün türlerini içine alır. Yani genel anlamda cihad, dinin tamamını kapsar ve hayatın bütün alanlarını içine alır.

Bu manaya göre Allah'a iman ve itaat; O'nun emirlerini yerine getirme ve yasaklarından kaçınma; şer, fesat ve sapkınlığa karşı koyma; nefsi Allah'ın dini üzere sabit kılma hususunda onunla mücadele etme; vesveselerini def etmek için şeytanla mücadele etme; uzak ya da yakın, müslim ya da gayrimüslim başkalarını da Allah'a itaate çağırma konusunda gayret gösterme; Allah'ın sözünü en yüce kılmak için kafirlerle savaşta elinden geleni yapma, diğer salih amelleri işleme ve bütün günahlardan kaçınma konusunda samimi bir müminin göstermiş olduğu bütün gayretler genel cihadın kapsamına girer.

Şeyhulislam İbn Teymiyye *rahimehullah* cihadı şöyle tanımıştır: "Cihadın hakikati, Allah'ın sevdiği iman ve salih ameli elde etme ve O'nun sevmediği küfür, fasıklık ve isyanı da def etme konusunda gayret göstermektir."

b) Cihadın Özel Anlamı:

Allah yolunda cihad denince kastedilen; Müslümanların; kâfir, bağı,¹ mürted ve benzerlerine karşı Allah'ın sözünü yüceltmek ve O'nun dinini yeryüzünde hâkim kılmak için yaptıkları savaşta ellerinden gelen gayreti göstermeleridir.

Cihadın "Allah yolunda" olması, bu cihadın dine uygun olması için şarttır. Bu şartla birlikte Allah rızası için olmayan bütün çaba ve gayretler bu kapsamın dışında kalmış olur.

Yani Allah yolunda cihad; Müslümanların, aralarında anlaşma bulunmayan, İslam'a ya da cizye vermeye çağrılan ancak buna olumlu karşılık vermeyen kâfirlere karşı savaşmak suretiyle Allah'ın sözünü yüceltmeleridir. Bu da Allah yolunda savaşta elden gelen gayreti göstermek suretiyle direkt olabileceği gibi, malla veya görüşle destek olma ya da Müslüman tarafın sayısını kalabalık gösterme gibi dolaylı yollardan da olabilir.

İslam dininde cihad, Müslüman olmayanların kayıtsız şartsız öldürülmeleri demek değildir. Cihaddan maksat, Allah'ın dininin

¹ Meşru devlet başkanına isyan edip silâhla karşı koyanlar. (Çeviren)

yeryüzünde hâkim kılınması, hikmetli şeriatının uygulanması ve kulların, kullara kulluktan kurtarılıp kulların Rabbine kulluğa ve batıl dinlerin zulmünden İslam'ın adaletine kavuşturulmalarıdır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"Fitne/şirk ortadan kalkuncaya ve din tamamen Allah'ın olup (yalnız O'na kulluk edilinceye) kadar kafirlerle savaşın! (Küfre) son verilerse şüphesiz ki Allah onların yaptıklarını çok iyi görür."** (Enfal, 39)

Aslında Müslümanların, kendileriyle cihad ettiği kâfirler de bu cihaddan istifade etmektedirler. Çünkü bizler, Allah'ın katında tek makbul din olan İslam'a girmeleri için canımızı ortaya koyarak onlarla cihad ederiz. Bu da onların hem dünyada hem de ahirette kurtulmalarına vesile olur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"Siz, insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz; iyiliği emreder, kötülükten meneder ve Allah'a iman edersiniz. Ehl-i kitap da iman etseydi, elbette bu, kendileri için çok iyi olurdu. (Gerçi) içlerinde iman edenler var; (fakat) çoğu yoldan çıkmışlardır."** (Âl-i İmran, 110)

Yüce sahabî Ebu Hureyre radiyallahu anh, **"Siz, insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz."** buyruğu hakkında şöyle demiştir: "Yani siz, insanlara karşı insanların en iyisisiniz. Zira sizler, onları boyunları zincire vurulmuş halde (esir olarak) getirirsiniz de -nihayet- onlar İslam'a girerler." (Buhârî)

Cihadın bu tarifi; dört mezhebe mensup fakihler tarafından da benimsenmiştir.

Nitekim Hanefî mezhebine mensup âlimlerin kitaplarında cihad şöyle tarif edilmektedir: "Şeriatte cihad, Allah yolunda can, mal, dil vb. ile savaşta elden gelen bütün gayreti sarf etmek ya da bu konuda mübalağa etmek anlamında kullanılır." (Bedai'u's-Sanai', 7/79); "Cihad, hak dine çağırarak ve onu kabul etmeyenlerle savaşmaktır." (İbn Âbidin, Hâşiye, 4/212; Fethu'l-Kadir, 5/436)

Malikî mezhebinde şöyle tarif edilmektedir: "Cihad, Müslümanların, aralarında anlaşma bulunmayan kâfirlerle Allah'ın sö-

zünü yüceltmek için savaşmalarıdır." (eş-Şerhu's-Sağır ala Akrabi'l-Mesalik, 2/267)

Şafî mezhebinde şöyledir: Hafız İbn Hacer Askalanî rahî-mehullah'ın da belirttiği gibi: "Şeriata göre cihad, kâfirlerle savaş etmekte gayret göstermektir." (Fethu'l-Bari, 6/3)

Hanbelî mezhebinde de cihad şöyle tarif edilmiştir: "Şeriata göre cihad, kâfirlerle savaşmaktır." (Metalibu Uli'n-Nuha, 2/497)

2- CİHADIN MEŞRU KILINMASININ AŞAMALARI:

Allah yolunda cihadın meşru kılınması, dört aşamada gerçekleşmiştir:

1. Aşama: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'de Allah'a davet görevini yerine getirdiğinde insanlar ona düşman olup eziyet ettiler. Bu dönemde Allah Teâlâ ona kendisine yapılanlara aldırış etmemeyi, sabretmeyi ve affetmeyi, onlarla Allah'a davet, Kur'an ve delille cihad etmeyi emretti. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"(Rastûlüm!) Sen şimdi sabret. Bil ki Allah'ın vâdi gerçektir. (Buna) iyice inanmamış olanlar, sakın seni gevşekliğe sevk etmesin!"** (Rum, 60); **"İman edenlere söyle: Allah'ın (ceza) günlerinin geleceğini ummayanları bağışlasınlar. Çünkü Allah her toplumu, yaptığına göre cezalandıracaktır."** (Casiye, 14); **"Biz gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri ancak hak ile (bir amaç için) yarattık. O saat (kıyamet), mutlaka gelecektir. Şimdilik onlara güzel muamele et."** (Hicr, 85)

2. Aşama: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e ve ashabı radiyallahu anhum'a yapılan eziyetlerin şiddeti artınca Allah Teâlâ, Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in Mekke'den Medine'ye hicret etmesine izin verdi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de ashabına oraya hicret etmelerini söylemesini emretti. Bu, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e risaletin gönderilişinden on üç sene sonra idi. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"Hatır-**

la ki, kâfirler seni tutup hapsedmek veya öldürmek yahut da seni (yurdundan) çıkarmak için sana tuzak kuruyorlardı. Onlar (sana) tuzak kurarlarken Allah da (onlara) tuzak kuruyordu. Allah tuzak kuranların en iyisidir." (Enfal, 30); "Eğer siz ona (Rasûlullah'a) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir: Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı. Hani onlar mağaradaydı ve o, arkadaşına: Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah güçlü ve izzetlidir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Tevbe, 40)

3. Aşama: Daha sonra Allah Teâlâ, Rasulü *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ve müminlere savaş izni verdi. Bu, hicretin ardından Medine'de, düşmanların müminleri kuşattığı, onlara saldırıp zulmettikleri ve haksız yere onları yurtlarından çıkardıkları dönemde olmuştur. Allah Teâlâ kendilerini savunmaları, dinlerini emniyet altına almaları, kendilerine yapılan zulüm ve haksızlıkları def etmeleri için onların savaşmasına izin verdi. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: "Kendileriyle savaşılana (müminlere), zulme uğramış olmaları sebebiyle, (savaş konusunda) izin verildi. Şüphe yok ki Allah, onlara yardıma mutlak surette kadirdir. Onlar, başka bir nedenden değil, sırf 'Rabbimiz Allah'tır.' dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarılmış kimselerdir. Eğer Allah, bir kısım insanları (kötülüklerini) diğer bir kısmı ile defedip önlemeseydi, mutlak surette, içlerinde Allah'ın ismi çokça anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler yıkılır giderdi. Allah, kendisine (kendi dinine) yardım edenlere muhakkak surette yardım eder. Hiç şüphesiz Allah, güçlüdür, aziz ve galip olandır." (Hac, 39-40); "Fitne/şirk ortadan kalkuncaya ve din tamamen Allah'ın olup (yalnız O'na kulluk edilince)

ceye) kadar onlarla savaşın. Şayet vazgeçerlerse zalimlerden başkasına düşmanlık ve saldırı yoktur.” (Bakara, 193); “Size karşı savaşanlarla siz de Allah yolunda savaşın. Sakın haddi aşmayın, çünkü Allah haddi aşanları sevmez.” (Bakara, 190)

4. Aşama: Son olarak Allah Teâlâ, Rasulü *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ve müminlere bütün kâfirlerle savaşmayı emretmiştir. Bu, itaat ve kulluğun tamamıyla Allah'a yapılması, İslam'a girmeyi isteyen herkesin önündeki kapıların açılması, engellerin kalkması ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar gayret gösterilmesi içindi. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Müşrikler nasıl sizinle topyekûn savaşıyorlarsa siz de onlara karşı topyekûn savaşın ve bilin ki Allah muttakilerle beraberdir.**” (Tevbe, 36)

Allah Rasulü *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Ben, insanlar Allah'tan başka hak ilah olmadığına, Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şahadet getirerek namazı kılıp zekâtı verinceye kadar onlara karşı savaşmakla emrolundum. Bunları yerine getirdiklerinde kanlarını ve mallarını -İslam'ın hakkı hariç- benden korumuş olurlar. Hesapları ise Allah'a kalmıştır.” (Buhârî, Müslim)

3- CİHADDAKİ HEDEF VE GAYE

Allah Teâlâ cihaddaki hedefi ve gayeyi şöyle açıklamıştır: “Fitne/şirk ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın olup (yalnız O'na kulluk edilinceye) kadar kâfirlerle savaşın! (Küfre) son verilerse şüphesiz ki Allah onların yaptıklarını çok iyi görür.” (Enfal, 39)

Alimlerimiz bu hedefleri şöyle sıralamışlardır:

a- Allah'ın sözünü yüceltmek

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Kim Allah'ın kelimesinin en yüce olması için savaşırsa işte o, Allah yolundadır.” (Buhârî)

b- Mazlumlara Yardım Etmek

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “Size ne oldu da Allah yolunda ve “Rabbimiz! Bizi, halkı zalim olan bu şehirden çıkar, bize tarafından bir sahip gönder, bize katından bir yardımcı yolla!” diyen zayıf erkekler, kadınlar ve çocuklar uğrunda savaşmıyorsunuz!” (Nisa, 75)

c- Saldırnya Karşılık Vermek ve İslam'ı Muhafaza Etmek

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “Kim size saldırırsa siz de ona misilleme olacak kadar saldırın.” (Bakara, 194)

4- DÜŞMANLARLA CİHADIN ÇEŞİTLERİ

a- Kafirlerle, münafıklarla ve mürtedlerle cihad

b- Devlet idaresini ya da Müslüman idarecileri değiştirmek isteyen, bu konuda geçerli bir teville dayanan ve silahlı güçleri olan bağilerle cihad

c- Dini, canı, aileyi ve malı savunmak için yapılan cihad

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Malı uğrunda öldürülen şehittir, ailesi uğrunda öldürülen şehittir, dini uğrunda öldürülen şehittir, canı uğrunda öldürülen şehittir.” (Nesâî)

5- ALLAH YOLUNDA CİHAD KIYAMET GÜNÜNE KADAR SÜRECEKTİR

Allah'ın hikmetindendir ki O, hak ile batıl mücadelesini kıyamete kadar baki kılmıştır. Bu mücadele var olduğu sürece cihad da var olacaktır. O nedenle cihad, belirli bir zamanla sınırlandırılmaz. Her ne zaman batıl, dalalet ve küfür ortaya çıkarsa cihad yürürlüğe girer. Cihadın fazileti, her zamana ve mekâna göre farklı olmakla birlikte bakidir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “Onlar eğer güçleri yeterse, sizi dininizden döndürünceye kadar size karşı savaşa devam ederler.” (Bakara, 217)

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur: "Ümmetim içinden bir taife (grup), kıyamet gününe kadar savaşmaya ve hak üzere olmaya devam edecektir." (Müslim); "Atların perçemlerine kıyamet gününe kadar (iki) hayır bağlanmıştır: ecir ve ganimet." (Buhârî, Müslim)

6- ALLAH YOLUNDA CİHADIN HÜKMÜ

a) Genel ve kapsamlı cihad:

Bu erkek olsun kadın olsun, akıllı ve bülüğa ermiş bütün Müslümanlara farz-ı ayndır.

Çünkü cihad, tür olarak farz-ı ayndır. Her Müslümanın, ya kalple, ya dille, ya malla, ya da elle olmak üzere bu cihad türlerini, ihtiyaç oranında ve gücü yettiği kadar yerine getirmesi gerekir.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Müşriklere karşı dillerinizle, canlarınızla, mallarınızla ve ellerinizle cihad edin." (Ahmed)

Yani Müslüman, hiçbir vakitte üzerine farz olan cihaddan uzak kalamaz. Çünkü genel anlamdaki cihad, kafirlerle savaşmayı; nefisle, nefsin kötü arzularıyla ve şeytanla cihadı; aileyi Allah'a itaat üzere tutma yolunda mücadele etmeyi; Allah'a itaat konusunda gevşek davranan pek çok Müslümanı hayra davet etme, onları iyiliğe yönlendirme, kötülükten sakındırma ve dinî meseleleri onlara öğretme konusunda gayret göstermeyi, devlet yöneticilerine nasihat etme, yol gösterme ve onların karşısında hakkı söyleme şeklindeki cihadı ve kafir düşmanlarla cihada karşı hazırlık yapmayı içine alır. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Allah uğrunda, hakkını vererek cihad edin. O, sizi seçti; din hususunda üzerinize hiçbir zorluk yüklemedi; babanız İbrahim'in dininde (de böyleydi). Peygamberin size şahit olması, sizin de insanlara şahit olmanız için, O, gerek daha önce (gelmiş kitaplarda), gerekse bunda (Kur'an'da) size "müslümanlar" adını verdi. Öyle ise namazı kılın; zekâtı ve-

rin ve Allah'a sımsıkı sarılın. O, sizin mevlânızdır. Ne güzel mevlâdır, ne güzel yardımcıdır!" (Hac, 78)

b) Özel anlamıyla cihad:

Bu, Allah yolunda kâfirlerle savaşmak anlamındaki cihaddır. Allah Teâlâ hicretin ikinci senesinde Allah yolunda savaşmayı farz kılmıştır. Nitekim O şöyle buyurmaktadır: **"Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir, siz bilmezsiniz."** (Bakara, 216); **"Müminlerin hepsinin toptan sefere çıkmaları doğru değildir. Onların her kesiminden bir gurup dinde (dinî ilimlerde) geniş bilgi elde etmek ve kavimleri (savaştan) döndüklerinde onları ikaz etmek için geride kalmalıdır. Umulur ki sakınırlar."** (Tevbe, 122); **"O halde gücünüz yettiğinde Allah'a isyandan kaçının. Dinleyin, itaat edin, kendi yararınıza olmak üzere (mallarınızı Allah yolunda) infak edin. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerdir."** (Teğabun, 16)

Ebû Sa'îd el-Hudrî radiyallahu anh'tan rivayet edildiğine göre Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem Hüzeyl kabilesinden Lihyân oğulları üzerine asker gönderirken şöyle buyurmuştur: **"Her iki erkekten biri cihada gitsin (biri geride kalsın). (Cihad) sevabı aralarında ortaktır."** (Müslim)

Bu tür cihad, gücü yeten kimselere farz-ı kifayedir. Gücü yeten de Müslüman, hür, buluğa ermiş ve geride kalan ailesinin nafakasını karşılayabilen kimse demektir. Yani bu tür cihad için şu şartlara sahip olmak gerekir: İslam, akıl, buluğa erme, erkek olma, sağlık ve malî imkân.

Müslüman olmayanlara, çocuklara, akıl hastalarına, kadınlara, hastalara ve geride kalan ailesinin nafakasını karşılamaktan aciz olanlara bu tür cihad farz değildir. Bu kimselerin, özürleri sebebiyle cihada katılmamalarında hiçbir sakınca yoktur.

Gücü yeten Müslümanlardan yeterli sayıda bir grup bu tür cihadı yerine getirir ve ihtiyacı karşılarılarsa farz yerine gelmiş olur ve geri kalanlar da sorumluluktan kurtulmuş olur. Allah'a hamdolsun.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: *"Ümmetime zorluk vermekten endişe etmeseydim (Allah yolunda savaşan) hiçbir seriyyeden/birlikten geri kalmazdım. Fakat ben binek bulamıyorum. Onları bindirecek binek de bulamıyorum. Onların ardımda kalmaları da benim ağırıma gidiyor."* (Buhârî, Müslim)

Gücü yetmeyenlerden ise fiilî savaş yükümlülüğü düşer. Ancak tür olarak kâfirlerle cihad yükümlülüğü düşmez. Dolayısıyla da onlar, gücü yetenleri cihada teşvik etmek, mücahidlerin sebat etmeleri ve zafer kazanmaları için dua etmek, para ya da silah yardımı yapmak gibi yollarla cihad etmelidirler. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"Müminlerin hepsinin toptan sefere çıkmaları doğru değildir. Onların her kesiminden bir gurup dinde (dinî ilimlerde) geniş bilgi elde etmek ve kavimleri (savaş-tan) döndüklerinde onları ikaz etmek için geride kalmalıdır. Umulur ki sakınırlar."** (Tevbe, 122)

Bu ayet iki hususa delalet etmektedir:

* Cihada gücü yeten müminlerin tamamının savaşa çıkması doğru değildir. Çünkü bu, geride kalanların dünya hayatına yönelik maslahatlarının zayı olmasına neden olur.

* Ayette ümmete, içlerinden bir grubun mutlaka yerine getirilmesi gereken maslahatlarla ilgilenmeleri emredilmektedir.

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"Müminlerden -özür sahibi olanlar dışında- oturanlarla malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler bir olmaz. Allah, malları ve canları ile cihad edenleri, derece bakımından oturanlardan üstün kılmıştır. Gerçi Allah hepsine de güzelliği (cennet)**

vaat etmiştir; ama mücahidleri, oturanlardan çok büyük bir ecirle üstün kılmıştır.” (Nisa, 95)

Bu ayet-i kerime şunu göstermektedir: Şayet bu tür cihad, her zaman için farz-ı ayn olsaydı cihad edenlerle oturanların mukayese edilmesinin bir anlamı olmazdı. Ayrıca Allah Teâlâ hepsine de cenneti vaat etmezdi. Dolayısıyla cihad görevini birilerinin kâfi derecede yerine getirdiği durumlarda, özrü olmadığı halde cihada çıkmayıp evinde oturan bir kişi -devlet başkanı özellikle onun savaşa çıkmasını istememişse- günaha girmiş olmaz.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Allah ve Rasûlü için (insanlara) öğüt verdikleri takdirde, zayıflara, hastalara ve (savaşa hazırlık için) harcayacak bir şey bulamayanlara günah yoktur. Zira iyilik edenlerin aleyhine bir yol (sorumluluk) yoktur. Allah çok bağışlayan ve çok esirgeyendir. Kendilerine binek sağlaman için sana geldiklerinde: Sizi bindirecek bir binek bulamıyorum, deyince, harcayacak bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözleri yaş dökerek dönen kimselere de (sorumluluk yoktur).”** (Tevbe, 91-92)

Zayıf, hasta ve fakir olan, savaşa hazırlık için harcayacak bir şey bulamayan ve Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'in de kendilerine binek temin edemediği bu kimselerin özür sahibi olduğunu Allah Teâlâ, bizzat yüce kitabında bildirmiştir.

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Sizden, hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.”** (Âl-i İmran, 104)

Allah yolunda cihad, iyiliği emredip kötülüktan men etmenin zirvesidir ve her ikisi de farz-ı kifayedir. Allah'a hamdolsun.

Cihad Ne Zaman Farz-ı Ayn Olur:

Âlimlerimiz *-Allah onlara merhamet etsin-* bu tür cihadın, ancak şu üç durumda farz-ı kifaye olacağını söylemişlerdir:

1- Mükellef bir Müslüman erkek, savaş meydanında hazır bulunur, iki taraf karşı karşıya gelir ve çarpışmaya başlarsa ona cihad farz olur. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **“Ey iman edenler! (Düşman/kâfir) bir topluluk ile karşılaştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çok anın ki başarıya erişesiniz.”** (Enfal, 45); **“Ey müminler! Toplu halde kâfirlerle karşılaştığınız zaman onlara arkanızı dönmeyin (korkup kaçmayın). Tekrar savaşmak için bir tarafa çekilme veya diğer bölüğe ulaşip mevzi tutma durumu dışında, kim öyle bir günde onlara arka çevirirse muhakkak ki o, Allah'ın gazabını hak etmiş olarak döner. Onun yeri de cehennemdir. Orası, varılacak ne kötü yerdir!”** (Enfal, 15-16)

Ebu Hureyre radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edilmiştir: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, **“Helak edici yedi (büyük günah) kaçının!”** buyurdu. Sahabiler, **“Nedir onlar ey Allah'ın Rasulü?”** deyince şöyle buyurdu: **“Allah'a ortak koşmak, sihir yapmak, Allah'ın haram/dokunulmaz kıldığı cana haksız yere kıymak, faiz yemek, yetim malı yemek, savaş meydanından kaçmak, iffetli ve mümine kadınlara zina iftirasında bulunmak.”** (Buhârî, Müslim)

2- Düşman, İslam yurduna ya da Müslüman ülkelerden herhangi birine saldırıp da oranın bir kısmına girmeyi başarırsa gücü yeten herkese onlarla savaşmak ve onları oradan çıkarmak farz olur. Hatta kadınlara ve çocuklara bile farz olur. Şayet onlar düşmanı yurtlarından çıkarmaktan aciz kalırlarsa bu durumda diğer Müslümanların da o ülkeye yardım etmesi farz olur. Bu farziyet, o ülkeye en yakın olan Müslümanlardan başlayarak devam eder. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ey iman edenler! Kâfirlerden yakınınızda olanlara karşı savaşın ve onlar (savaş anında) sizde bir sertlik bulsunlar. Bilin ki, Allah muttakilerle beraberdir.”** (Tevbe, 123)

3- Müslüman yönetici, bütün Müslümanların savaşa çıkmalarını isterse cihad herkese farz olur. Allah Teâlâ şöyle buyurmak-

tadır: “(Ey müminler!) Gerek hafif, gerek ağır olarak savaşa çıkın, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Eğer bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır.” (Tevbe, 41); “Ey iman edenler! Size ne oldu ki, “Allah yolunda savaşa çıkın!” denildiği zaman yere çakılıp kalıyorsunuz? Dünya hayatını ahirete tercih mi ediyorsunuz? Fakat dünya hayatının faydası ahiretin yanında pek azdır.” (Tevbe, 38)

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Mekke’nin fethinden sonra hicret yoktur. Fakat cihad ve niyet vardır. (Allah yolunda) cihada çıkmaya çağrıldığınız vakit derhal çıkın.” (Buhârî)

İbn Mes’ûd radiyallahu anı şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e, “Hangi amel daha faziletlidir?” diye sordum. “Vaktinde kılınan namazdır” buyurdu. “Sonra hangisidir?” diye sordum. “Ana babaya iyiliktir” dedi. “Daha sonra hangisidir?” diye sordum? “Allah yolunda cihaddır” buyurdu.” (Buhârî, Müslim)

4- Hocamız allame Muhammed b. Salih el-Useymin rahimehullah güncel meseleler ışığında bu durumlara bir dördüncüsünü eklemiştir ki o da şudur: Cihadda bir Müslümana, kendisinde bulunan bir uzmanlık/değer sebebiyle ihtiyaç duyulursa onun cihada çıkması farz olur.

Cihad, güç/kuvvet yeterli olmayınca farz olmaz:

Hocamız allame Muhammed b. Salih el-Useymin rahimehullah bu konuda şöyle demiştir:

“Cihad için bir şart daha vardır ki o da Müslümanların, savaşmaya imkân sağlayacak güçlerinin olmasıdır. Şayet bu güce sahip değillerse savaşa girişmeleri, kendi canlarını tehlikeye atmak olur. Bu sebeptedir ki Allah Teâlâ, Müslümanlara Mekke’deyken savaş farz kılmamıştır. Çünkü onlar, o dönemde savaşmakta aciz ve zayıftılar. Medine’ye hicret edip de İslam devletini kurdıkları ve belli bir güce ulaştıkları zaman onlara savaş emredildi. O halde bu şart

da cihad için zaruridir. Aksi takdirde -diğer farzlarda olduğu gibi- cihad yükümlülüğü de müslümanlardan düşer. Çünkü bütün farzlarda güç yetirme şartı vardır. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Gücünüz yettiği kadar gücünüz yettiği kadar Allah'a karşı gelmekten sakının."** (Tegabun, 16) **"Allah, hiç kimseye gücünün yeteceğinden başkasını yüklemez."** (Bakara, 286)

Cihadın şart olması için halifenin olması şart değildir:

Allame Muhammed b. Salih el-Useymin *rahimehullah* bu konuda da şöyle demektedir:

"Cihad için dünya üzerindeki bütün Müslümanların ortak bir devlet başkanının (halifenin) olması şart değildir. Çünkü bu manadaki devlet başkanlığı çok uzun bir süreden beri yoktur. Ayrıca Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Başınıza Habeşli bir köle dahi idareci olsa dinleyip itaat edin."* Dolayısıyla herhangi bir bölgeye idareci olan kişi, genel devlet başkanı sayılır; sözü geçerli olur ve emrine itaat edilir. Müminlerin emîri Osman b. Affan *radiyallahu anh*'ın döneminden başlayarak İslam ümmeti dağılmaya başladı. Zira Hicaz'da İbnu'z-Zubeyr, Şam'da İbn Mervan ve Irak'ta da el-Muhtar b. Ubeyd yönetim-deydi. Ümmet dağılmış bir haldeydi. Ayrıca İslam âlimleri öteden beri kendi bölgelerinde idareyi elinde bulunduranları -genel hilafet düzeyinde olmasalar bile- dost bilmiş ve onlara itaat etmişlerdir. Böylece son dönemlerde ortaya çıkan ve "Müslümanların devlet başkanları yoktur; o halde hiç kimseye biat edilmez" diyenlerin yanlış yolda olduklarını anlamış oluyoruz. Allah'tan afiyet dileriz. Bilemiyorum acaba bunlar, insanların yöneticisi olmasın da kaos çıksın mı istiyorlar?! Yoksa "Herkes kendi nefsinin idarecisidir" denmesini mi istiyorlar?! Bu gibiler, biatsiz olarak ölürlerse cahiliye ölümü üzere ölmüş olurlar. Çünkü öteden beri Müslümanların uygulaması şudur: Bir bölgeye bir kimse hâkim olur da orada onun sözü geçerse o kişi oranın idarecisi olur. Nitekim âlimler de bunu ifade etmişlerdir. Mesela *Subulu's-Selam* kitabının ya-

zan şöyle der: "Bugün bunun gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Ayrıca insanlar bu şekilde devlet başkanına karşı direnirlerse bu, İslam aleyhine çok büyük bir zarar olur. Çünkü düşman, kendisine karşı koyacak kimse olmadığını görünce savaş açıp Müslümanların üstüne yürüyecektir."

Farz-ı kifayenin anlamı ile ilgili bir not:

Farz-ı kifaye, Müslümanların bir kısmının yapmasıyla diğerlerinden yükümlülüğün düşmesidir. Yani farz-ı kifaye, şariat sahibinin, mükellef Müslümanların her birinden değil de tamamından yapmalarını istediği farzdır. Dolayısıyla da yeterli sayıda kimse onu yerine getirirse geri kalanlardan sorumluluk kalkar. Aksi takdirde hepsi günahkâr olur.

Bunun bir örneği şudur: Kâfirleri İslam'a davet etmek ve onlara hak dini tebliğ etmek için Allah yolunda cihad etmek, farz-ı kifayedir. Bunu yeterli sayıda kimse yaptığı takdirde diğerlerinden sorumluluk kalkar.

Ancak dikkat çektiğimiz önemli nokta şudur:

Şöyle ki, farz-ı kifaye olan bu cihad yükümlülüğünün ümmetten düşmesi için bir grubun, bu görevi tam manasıyla ve yeterli derecede yerine getirmesi şarttır. Aksi takdirde bu cihad yükümlülüğünün ümmetin tamamından düşürülmesi caiz olmaz.

Şayet bir grup, bu cihadı yeteri kadarıyla yerine getiremiyorsa, içlerinden bu görevi onların adına yerine getirecek yeterli kimseleri çıkarmak bütün ümmete farz olur. Eğer bütün ümmetin bu işi yerine getirmesi gerekecek olursa hepsinin bu işi yapması farz olur. Aksi takdirde hepsi günaha girmiş olur. Böyle bir durumda cihad, farz-ı kifaye olmaktan çıkar ve ümmetin tamamına farz-ı ayn olur.

Aynı şekilde bir grup, İslam yurdunun bir bölgesinde bu farzı -velev ki yeterli derecede olsa bile- yerine getirirse, ancak diğer bölgelerde hâlâ küfür sancağı yükseliyorsa bu durumda o bölgeye yakın olanlara -güçleri yettiği sürece- muharip kafirlerle,

onlara galip gelinceye kadar cihad etmeleri farz olur. Şayet onlara galip gelmeye güçleri yetmezse onlara yakın Müslümanları onlarla birlikte savaşa çıkmaları farz olur. Farz-ı kifaye yerine gelinceye kadar bu böyle sürüp gider.

İbn Âbidin, *Haşiye*'sinde şöyle der: "Burada mesela Anadolu halkının yerine getirmesiyle Hint halkından bu farziyetin düşeceği zannedilmesin! Aksine farz-ı kifaye yerine gelinceye kadar düşmana en yakın olanlardan başlayarak sırayla herkese cihad farz olur. Şayet farz-ı kifaye bütün insanların/Müslümanların bu görevi yerine getirmesiyle sağlanacaksa bu durumda cihad, namaz ve oruç gibi farz-ı ayn hale gelir. Cenazenin kefen ve defin işlemleri de böyledir (sırayla en yakındakilere farzdır)." (Kitabu'l-Cihad, 4/123)

Ey samimi Müslüman kardeşim!

Bugün cihad konusunda İslam ümmetinin durumunu, İslam'a ve Müslümanlara savaş açan kâfirlere karşı yapılan cihadı -İslam devletinin bulunmayışını da hesaba katarak- incelediğimizde şunu görüyoruz: Kâfirlerin topraklarımıza, ırzlarımıza, mukaddesatımıza ve mallarımıza saldırılarına karşı cihad yapan mücahid toplulukların bir kısmı, düşmanlarımıza galip gelmek için yeterli gelememektedir. Aksine imanımızın zayıflığı ve bölük pörçük olmamız sebebiyle -ki İslam ümmetinin zayıflığı da bundan kaynaklanmaktadır- düşmanlarımız daima galip gelmektedir. O halde bugün cihad, farz-ı kifaye değildir. Aksine ümmetin fertleri içerisinde -en zayıf imanlısına kadar- cihada gücü yeten herkese imkânı ve gücü oranında farz-ı ayndır.

Farz-ı Kifaye olması, Cihadın önemini azaltır mı?

Cihadın hükmünün farz-ı kifaye olması, onun öneminin az olduğu anlamına gelmez. Çünkü cihad, ibadetlerin en faziletlielerindendir. Nitekim Allah Rasülü *sallallahu aleyhi ve sellem*'e "İnsanların en faziletlisi kimdir?" diye sorulmuş, o da "Malı ve canıyla Allah yolunda cihad eden kişidir." diye cevap vermiştir. (Muttefekun aleyh)

Aişe radiyallahu anha, "Ey Allah'ın Rasûlü! Cihadın en faziletli amel olduğunu görüyoruz. Biz (kadınlar) da cihad edelim mi?" diye sorunca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle cevap vermiştir: "Hayır! Siz kadınlar için en faziletli cihad, makbul bir hacdır." (Buhârî) Buhârî'nin bir rivayetinde de şöyle geçer: "Sizin cihadınız, hacdır."

Bu nedenledir ki ilim ehlinin birçoğu, kadınlar için haccın cihaddan daha faziletli olduğunu ifade etmiştir. Cihad, kadınlar için (tartışmasız olarak) farz değildir.

7- KÂFİRLERLE YAPILAN CİHAD İKİ ÇEŞİTTİR:

a) Saldırı cihadı:

Bu, kâfirlerle, kâfirlerin yurtlarında savaşmaktır ve farz-ı kifayedir. Farz-ı kifayenin en azı da İslâm devletinin sınır boylarını, oralara müminleri yerleştirerek koruma altına almaktır. Bundaki amaç da Allah düşmanlarının kalbine korku salmak ve muhtemel saldırıları engellemektir.

b) Savunma cihadı:

Bu da kâfirlerle, kendi yurdumuzda savaşmaktır. Bu tür cihad, şu durumlarda farz-ı ayn olur:

- Kafirler Müslümanlara ait bir ülkeye/beldeye girdikleri zaman
- Müslüman ordularla kafir ordular karşı karşıya geldiklerinde
- Devlet başkanı bazı şahısların ya da toplulukların savaşa çıkmasını isterse onların savaşa çıkmaları farz olur.
- Kafirler Müslümanlardan bir grubu esir aldığı zaman

Kafirler, Müslümanlara ait herhangi bir toprağa girip kamp kurarsa, ümmetin âlimleri, bu durumda kâfirlerin saldırısına geçtiği o ülkenin halkına ve onlara yakın olan Müslümanlara cihadın farz-ı ayn olduğunda ittifak etmişlerdir. Öyle ki çocuk, babasından; hanım, kocasından ve borçlu da alacaklısından izin almaksızın cihada çıkabilir. Şayet o ülkenin/beldenin halkı cihadda ye-

terli gelmez, aciz kalır, tembellik eder ya da cihaddan vazgeçip oturlarsa bu farz-ı ayn hükmü, onlara en yakın olanlardan başlayarak sırayla herkes için geçerli olur. Öyle ki bu, yeryüzündeki bütün Müslümanları içine alabilir.

Dört mezhep âlimlerinin bu konudaki bazı sözleri:

İbn Âbidin, *Hâşiye*'sinde (3/238) şöyle der: "Düşman, İslam sınır boylarından birine saldırdığı zaman cihad farz-ı ayn olur. Aynı şekilde onlara yakın olanlara da farz-ı ayn olur. Onlardan uzakta olanlara ise eğer kendilerine ihtiyaç yoksa farz-ı kifaye olur. Şayet yakın olanların düşmana karşı koymaktan aciz kalması veya aciz kalmasalar bile gevşeklik gösterip cihad etmemesi nedeniyle onlara ihtiyaç duyulursa o zaman onlara da cihada çıkmak namaz ve oruç gibi farz-ı ayn olur. Cihadı terk etmeleri caiz olmaz. (Cihadın farz-ı ayn oluşu) bu şekilde aşama aşama devam eder ta ki doğudakiyle batıdakiyle bütün Müslümanlara farz olur."

Malikî mezhebinde, Hâşiyetu'd-Desukî'de (2/174) de şöyle denmektedir: "Düşmanın ani saldırdığı durumlarda cihad; kadın, köle ve çocuk dâhil her bir ferde farz-ı ayn olur. Kölenin efendisi, koca ve alacaklı mani olsa bile bunlar, yine de cihada çıkarlar."

Safî mezhebinde, Nihayetu'l-Muhtac'da (8/85) şöyle der: "Düşman, bir beldemize girer de onlarla aramızda namazın kılınacağı kadar bir mesafe olmazsa o belde halkının -fakir, çocuk, köle, borçlu ve kadın gibi cihadla yükümlü olmayanlar da dâhil- düşmana karşı koymaları gerekir."

Hanbelî mezhebinde, el-Muğni'de (8/345) şöyle der: "Şu üç yerde cihad, farz-ı ayn olur:

- Müslümanların ordusuyla kâfirlerin ordusu karşı karşıya geldiklerinde
- Kafirler, bir beldeye girerlerse oranın halkına onlarla savaşmak ve onları oradan çıkarmak farz-ı ayn olur.
- Devlet başkanı birilerinin savaşa çıkmasını isterse onların da çıkması gerekir."

8- CİHADIN MERTEBELERİ

Cihadın dört mertebesi vardır:

a- Nefis İle Cihad:

Bu, şu şekilde olur:

- Kurtuluşu ve mutluluğu getiren dinî meseleleri öğrenmek
- Öğrendikleriyle amel etmek. Amelsiz ilim fayda vermez.
- Basiretli bir şekilde öğrendiklerine davet etmek, onları bil-meyenlere öğretmek, bu uğurda başına gelecek eziyet ve sıkıntı-lara sabretmek ve hepsine Allah için tahammül etmek.

b- Şeytan İle Cihad:

Şeytan ile cihad, onun kula verdiği, imanı zedeleyecek tür-den şüphe ve kuruntuları savmakla ve davet ettiği kötü nefsi arzulara karşı koymakla olur.

c- Kafirlerle ve Münafıklarla Cihad:

Bunlara karşı cihad; kalp, dil, hâl ve el ile olur. Kafirlerle ci-had, daha çok el ile, münafıklarla cihad da daha çok dil ile olur.

d- Zulüm, Taşkınlık, Bid'at ve Münker Ehliyle Cihad:

Bunlarla cihad, güç yetiyorsa elle, güç yetmiyorsa dille, buna da güç yetmiyorsa kalple olur. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Sizden kim bir münker/ kötülük görürse onu eliyle değiştirsin. Buna güç yetiremezse diliyle (değiştirsin), buna da güç yetiremezse kalbiyle (ondan nefret etsin). Bu ise imanın en zayıf hâlidir." (Müslim)

Allah katında insanların en mükemmeli, tüm bu mertebeleri kâmil manada yerine getiren kimsedir. İnsanların en mükemmeli ve Allah katında en değerli olanı da Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. Çünkü o, cihad mertebelerinin tümünü kâmil ma-nada yerine getirmiş ve Allah yolunda hakkıyla cihad etmiştir.

9- CİHADİ TERK ETMENİN TEHLİKESİ:

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Ci-had etmeden -içinde cihad etme arzu ve niyeti de taşımadan-

ölen kimse, münafıklıktan bir şube üzere ölmüş olur." (Müslim); "İyne yoluyla alışveriş yapar, öküzlerin kuyruklarına yapışıp ziraatla uğraşmaya razı olur ve cihadı terk ederseniz, Allah size öyle bir zillet verir ki dininize dönmedikçe de onu üzerinizden kaldırmaz." (Ahmed); "Kim ok atmayı öğrenir de sonra onu (mazeretsiz olarak) terk edip (unutursa) bizden değildir." (Müslim)

10- SAVAŞ DIŞINDA ŞEHİD OLANLAR:

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem savaş meydanında ölmediği halde şehid olanları açıklamıştır. Bu konudaki hadisler şöyledir: "Şehidler beş kısımdır: Vebadan (salgın hastalıktan) ölen, karın ağrısından ölen, suda boğulan, enkaz altında kalan ve Allah yolunda şehid olan." (Buhârî, Müslim); "Veba, her mü'min için şehadettir." (Buhârî, Müslim); "Zatülcenp hastalığından ölen kimse şehiddir." (Ebû Dâvûd)

11- ALLAH YOLUNDA CİHADIN FAZİLETİ

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Allah müminlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürler.** (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir vaattir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alış verişinizden dolayı sevinin. İşte bu, (gerçekten) büyük kazançtır." (Tevbe, 111)

Allah yolunda cihad, İslam'ın zirvesidir. İslam sancağını dalgalandıran ve İslam yurdunu koruyan, cihaddır. Hatta bu dinin yeryüzünde ayakta kalması ancak onunla mümkündür.

Allah yolunda cihad edenler de Allah'ın seçkin ve önde gelen kullandır. Gerçek manada tüm dünyanın iyiliğini isteyenler onlardır. Zira onlar, insanlığın bu dinle tanışıp mutluluğa kavuşmaları ve böylece dünya ve ahirette Allah'ın rızasını elde etmeleri için canlarını bu uğurda feda ederler.

Onlar, canlarını ve mallarını Allah için satan ve bir an önce O'na kavuşmayı arzulayan kimselerdir. Bununla da ebedi ahiret hayatını kazanmayı isterler ki Allah, o hayat için kullarından en iyileri seçer ve onları, katında şahitler/şehitler edinir.

Onlar öyle kimselerdir ki Allah, onları kendi sözünü yüceltmek için görevlendirmiş, onlar da hemen bu görevi üstlenmişlerdir. Allah, onlara insanları karanlıklardan aydınlığa çıkarmaları için kendisine davet etmelerini emretmiş, onlar da bu emri yerine getirmek için derhal işe koyulmuşlardır.

Onlar, insanlar için delili apaçık bir şekilde ortaya koyar ve onları sırat-ı müstakime, doğru ve aydınlık yola irşad ederler. Allah'ın vahyiyle yolları aydınlatır ve O'nun diniyle kalpleri diriltirler. Allah'ın hidayetine uyanları kendi saflarına katarlar, öyle ki iyi günleri de, kötü günleri de birlikte olur. Allah yolundan alıkoyan azgınlara ya bu hanif dine girinceye ya da Allah'ın emrini uygulayanların otoritesine boyun eğinceye kadar kılıç ve mızraklarla karşı koyarlar.

Onlar, ikram yurdu olan cennette Allah'ın onlar için hazırladığı en güzel nimetleri kazanmak için bu hayatta açlığı, susuzluğu ve korkuyu tokluğa, suya kanmışlığa ve emniyete tercih ederler. İnsanlar uyur, onlar uykusuz kalırlar. İnsanlar, dünya zevklerinden istifade ederler, onlar dünyevî arzulardan yüz çevirirler. Cihada çıkmayıp evlerinde oturanlar, ipekten döşeklerde uyuyup en yumuşak yastıklara baş koyarken bu mücahidlerin döşekleri taş-toprak, örtüleri atlarının çıkardığı tozlar ve yastıkları da savaş teçhizatı ve kılıçlarıdır.

İnsanlar, fani altın ve gümüşlerle ticaret yapmaya koşarken onlar, ebedi ve çok karlı çarşıda ticaret yapmaya koyulurlar: **"Ey iman edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Rasûlüne iman eder, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Eğer bilirsiniz, bu sizin için daha hayırlıdır. İşte bu takdirde O, sizin**

günahlarınızı bağışlar, sizi zemininden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur. Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri (bunlarla) müjdele." (Saf, 10-13)

Onlar, Allah'ın, kendilerini başkalarından üstün kıldığı, derecelerini yükselttiği, insanlara dini öğreten, iyiliği emredip kötülüğü yasaklayan rehberler kıldığı kimselerdir: **"Siz, insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz; iyiliği emreder; kötülükten meneder ve Allah'a iman edersiniz."** (Al-i İmran, 110)

Cihadın, (Kur'an ve sünnetle sabit olan) birçok fazileti ve sevabı vardır ki bu faziletlerin ve sevap çeşitlerinin bazıları şunlardır:

1) Allah Yolunda Sınır Nöbeti Tutmak: Düşmanların İslam yurduna girmelerinin muhtemel olduğu sınırlarda nöbet tutmak hakkında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: *"Geceli-gündüzlü bir günlük nöbet bir aylık nafile oruç ve namazdan daha hayırlıdır."* (Müslim)

2) Allah Yolunda Gözcülük Yapmak: *"İki göze cehennem ateşi dokunmaz: Biri, Allah korkusundan ağlayan göz, diğeri de Allah yolunda nöbette gözcülük yaparak geceleyen göz."* (Tirmizî)

3) Allah Yolunda Gece ya da Gündüz Yürümek: *"Kulun Allah yolunda (cihad esnasında) yaptığı gece veya gündüz yürüyüşü, dünya ve üzerindeki her şeyden daha hayırlıdır."* (Buhârî)

4) Allah Yolunda Ayakları Tozlanan Kimse: *"Allah yolunda ayakları tozlanan kimseye cehennem ateşi dokunmaz."* (Buhârî)

5) Cennet Kılıçların Gölgesi Altındadır: "Bilin ki cennet kılıçların gölgesi altındadır." (Buhârî)

6) Cihada Denk Hiçbir Şey Yoktur: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e cihada denk olabilecek bir amel sorulmuş, o da şöyle demiştir: "Böyle bir amel bulamıyorum." (Buhârî)

7) Allah Yolunda Cihad Edenlerin Dereceleri: "Cennette yüz derece vardır ki Allah onları Allah yolunda cihad edenler için hazırlamıştır. Her iki derece arası da gökle yer arası kadardır." (Buhârî)

8) Şehidlerin Rableri Katında Nail Olacakları Nimetler: "Allah katında şehit için altı hususiyet vardır: Kanının ilk damlasıyla günahları bağışlanır, cennetteki yerini görür, kabir azabından korunur, (kıyamet günündeki) en büyük korkudan güvende olur, iman ziynetiyle süslenir, hurilerle evlenir ve akrabalarından yetmiş kimseye şefa'at eder." (İbn Mâce)

9) Kıyamet Gününde Şehidin Durumu: "Şehid, kıyamet günü kanı kan rengi ama kokusu misk kokusu olarak gelir." (Buhârî)

10) Şehid (Dünyaya Dönüp) On Kere Daha Allah Yolunda Öldürülmeyi Arzu Eder: "Şehid, Allah katında görmüş olduğu ikramdan dolayı dünyaya dönmeyi ve on kere daha öldürülmeyi arzu eder." (Buhârî)

11) Şehidlerin Ruhları Cennette Dilediği Gibi Dolaşır: "Şehidlerin ruhları, yeşil birtakım kuşların karnındadır. Onların arşa asılı olan kandilleri vardır. Cennette istedikleri yerde dolaşır, sonra da bu kandillere konarlar." (Müslim)

12) Şehidin Duyduğu Ölüm Acısı: "Şehidin öldürülürken duyduğu acı, ancak sizden birini karıncanın ısırıldığı esnada duyduğu acı kadardır." (Buhârî)

13) Allah Yolunda İnfak: "Allah yolunda bir infakta bulunan kimseye yedi yüz kat (sevap) yazılır." (Tirmizî)

14) Şehidler Rableri Katında Diridirler ve Rızıklandırılırlar: Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanma. Bilakis onlar Rableri katında diridirler ve rızıklandırılırlar." (Âl-i İmran, 169)

15) Cihad, Cennet Kapılarından Bir Kapıdır: "Allah yolunda cihad edin. Çünkü Allah yolunda cihad, cennet kapılarından bir kapıdır ki Allah onun vesilesiyle kulu tasa ve kederden kurtarır." (Ahmed)

16) Şehidlerin Mertebesine Ulaştıran Yol: "Kim samimi bir şekilde Allah'tan şehit olmayı dilerse, yatağında ölse bile Allah onu şehitlerin mertebesine ulaştırır." (Müslim)

17) Cihad Edenlerin Etmeyenlere Olan Üstünlüğü: "Allah, malları ve canlarıyla cihad edenleri oturanlardan derece olarak üstün kılmuştur." (Nisa, 95)

18) Şehidlerin Nail Olacağı Rahmet ve Mağfiret: "Eğer Allah yolunda öldürülür ya da ölürseniz, şunu bilin ki, Allah'ın mağfireti ve rahmeti onların topladıkları bütün şeylerden daha hayırlıdır." (Âl-i İmran, 157)

19) Allah Yolunda Öldürülmek Borç Dışındaki Bütün Günahlara Kefaret Olur: "Şehidin, borç dışında tüm günahları bağışlanır." (Müslim)

20) Canı ve Malıyla Cihad Eden, Müslümanların En Üstünüdür: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e, "İnsanların en üstünü kimdir?" diye sorulunca şu karşılığı vermiştir: "Allah yolunda canı ve malıyla cihad eden mümindir." (Muttefekun aleyh)

21) Evinden Cihad İçin Çıkan Kimse Ölürse Ecri Allah'a Aittir: "Kim evinden Allah ve Rasulüne hicret için çıkar da yolda ölürse onun ecri Allah'a aittir. Allah çok bağışlayıcıdır, merhamet sahibidir." (Nisa, 100)

22) İslam'ın Zirvesi, Allah Yolunda Cihaddır: "İşin başı İslam, direği namaz ve zirvesi de cihaddır." (Tirmizî)

23) Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem Ümmetinin Seyahati Cihaddır: *"Ümmetimin seyahati Allah yolunda cihad etmektir."* (Ebû Dâvûd)

24) Allah Yolunda Ok Atmak Köle Azad Etmek Gibidir: *"Allah yolunda bir ok atan kimse köle azad eden kimse kadar sevap kazanır."* (Tirmizi)

25) Cihad, Az Amelle Çok Sevap Kazanmaya Vesile Olur: Savaş esnasında demir zırha bürünmüş bir adam, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve "Ey Allah'ın Rasûlü! (Sizinle birlikte) savaşayım mı, yoksa (önce) Müslüman mı olayım?" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, *"Önce Müslüman ol, sonra savaş"* buyurdu. Adam Müslüman oldu, sonra da savaştı ve öldürüldü. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, *"Az amel etti, çok sevap kazandı."* buyurdu. (Müslim)

26) Cihada Gidenin Teçhizatını Sağlayan da Cihad Etmiş Sayılır: *"Cihada giden kimsenin teçhizatını sağlayan kimse cihad etmiş olur. Cihada giden kimsenin ardında bıraktığı ailesine iyi bakan kimse de cihad etmiş olur."* (Muttelekun aleyh)

12- DÜŞMANLARA GALİP GELMENİN YOLLARI:

Düşmanlara galip gelmeyi sağlayan birtakım vesileler vardır ki Allah Teâlâ hikmetli şeriatında bunları bize açıklamıştır. Bu vesileler şunlardır:

1) İman ve Salih Amel: Allah müminlere, düşmanlarına karşı apaçık bir zafer vaad etmiştir. Bu, dinlerini üstün kılmak ve düşmanlarını -eninde sonunda- helak etmesiyle gerçekleşir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Şüphesiz Biz, dünya hayatında elçilerimize ve iman edenlere yardım edeceğiz."** (Mümin, 51); **"Mü'minlere yardım etmek bizim üzerimize haktır."** (Rum, 47)

2) Allah'ın Dinine Yardım Etmek: Söz, inanç, amel ve da-vet yönünden bu dinin gereklerini yerine getirmek. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Allah, şüphesiz kendisine yardım edenlere yardım eder. Allah, güçlüdür, kudret ve izzet sahibidir. Onlar öyle kimselerdir ki yeryüzünde onlara iktidar verirse namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir ve iyiliği emredip kötülükten sakındırırlar. İşlerin sonu Allah'a aittir."** (Hac, 40-41); **"Şüphesiz galip olanlar bizim askerlerimizdir."** (Saffat, 173)

3) Allah'a Tevekkül Etmek ve Sebeplere Sarılmak: Bu, zaferi sağlayan en büyük etkenlerinden biridir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"Eğer mümin iseniz yalnızca Allah'a tevekkül edin."** (Maide, 11); **"Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın."** (Enfal, 60)

Tevekkül: Allah'a dayanmak, O'nun vaadine ve yardımına güvenmek, aynı zamanda meşru sebeplere sarılmak demektir. Nitekim Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, **"(Önce) deveyi bağla, sonra tevekkül et."** demiştir. (Tirmizî)

4) İslam Ordularını Düzenlerken Sorumlu Kimselerle İstişare Etmek: Nitekim Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de akılca olgun ve görüş açısından da isabetli bir kimse olmasına rağmen ashabıyla istişare ederdi.

5) Düşmanla Karşılaşınca Sebat Etmek, Dağılıp Kaçmamak: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bütün savaşların da sebat etmiş, geri adım atmamıştır. Onun ardından ashabı da aynı tavn sergilemiştir.

6) Cesur, Kahraman ve Fedakâr Olmak: Çünkü cihad, ölümü ne erkene alır ne de erteler. Önderimiz Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de en büyük savaşlarda insanların en cesuru idi: **"O, aramızda düşmana en yakın olandı ve o (savaş) günü insanların en sert çarpışanıydı."** (Ahmed)

7) Çokça Dua ve Zikir: Galibiyette rol oynayan en büyük ve en güçlü etkenlerden biri de Allah'tan yardım istemektir. Çünkü çok güçlü olan Allah, düşmanlarını hezimete uğratmaya ve dostlarına yardım etmeye kadirdir. Nitekim şöyle buyurmuştur: **"Hani Rabbinizden yardım istiyordunuz da O da size karşılık vermiş (dualarınızı kabul etmiş)ti."** (Enfal, 9)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de savaşlarda Rabbin'e dua eder ve O'ndan yardım dilerdi. Allah da ona yardım eder ve -Bedir gününde olduğu gibi- ordularıyla onu desteklerdi.

8) Allah'a ve Rasûlüne İtaat Etmek: Bu, zaferi sağlayan en kuvvetli etkenlerdendir. O nedenle Allah yolunda cihad eden herkesin göz açıp kapayacak kadar dahi olsa Allah'a isyan etmemesi gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Allah'a ve Rasulüne itaat edin."** (Nisa, 59); **"Kim, Allah'a ve Rasulü'ne itaat eder, Allah'tan korkar ve takvâ sahibi olursa işte kazananlar onlardır."** (Nûr, 52)

9) Birlik Olmak ve Çekişmeye Girmemek: Özellikle de Allah'a dayanmak, omuz omuza vermek ve ayrılığa düşmemek gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Aranızda çekişip ayrılığa düşmeyin, yoksa zaafa uğrarsınız, gücünüz kaybolur."** (Enfal, 46); **"Hep birlikte Allah'ın ipine sarılın ve ayrılığa düşmeyin."** (Âl-i İmran, 103)

10) Sabır ve Metanet: Sabır, her işte gerekli olmakla birlikte özellikle Allah ve Rasûlünün düşmanlarıyla savaşırken çok gereklidir. Sabır üç kısımdır: Allah'a itaatte sabır. Allah'ın takdir ettiği acılara sabır. Haramlardan uzak durmada sabır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Ey iman edenler! Sabredin, (düşman karşısında) metanet gösterin, cihada hazır bulunun ve Allah'a karşı gelmekten sakının ki başarıya ereşebilesiniz."** (Âl-i İmran, 200)

11) İhlâşlı Olmak: İhlas olmadan cihad olmaz. Mücahidin niyeti Allah yolunda cihad olmalıdır. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: *"Kim Allah'ın sözü yüce olsun diye savaşırsa işte o, Allah yolundadır."* (Muttefekun aleyh)

12) Allah Katındaki Nimetlere ve Lütüflara Arzu Duymak: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cihada teşvik ederken şöyle buyurmuştur: *"Genişliği gökler ve yer kadar olan cennete koşun."* (Müslim)

13) Komutayı İman Ehli Kimselere Vermek: Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *"Allah katında en üstününüz en takvalı olanınızdır."* (Hucurat, 13) Allah, takva sahiplerini sever. Allah'ın bir kulunu sevmesi de o kulun başarıya ulaşmasında ve düşmanlarına karşı galip gelmesinde en önemli etkenlerden biridir.

14) Helake, Yenilgiye ve Azabın İnmesine Karşı Kurtarıcı Etkenlere Sığınmak:

- **Bütün günahlardan tevbe ve istiğfar etmek:** Teybenin şartları şunlardır: Günahı derhal terk etmek, o günahı bir daha işlememe hususunda kararlı olmak ve onu işlemiş olmaktan dolayı pişmanlık duymak.

- **Allah'tan korkmak (Takvalı olmak):** Takva, Allah'a itaat etmek, bütün farzları yerine getirmek, farzları nafilelerle takviye etmek, iyiliği yaymak, kötülüğe engel olmak, tüm inanç, söz ve fiillerde Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i örnek almak, Allah'a dua edip yakarmak vb. suretiyle kulun, kendisiyle Rabbinden yana korktuğu şeyler ve O'nun gazabı arasına bir siper koyması demektir.

Allah'ım! Bize cihadı sevdin, Senin yolunda cihad etmeyi her şeyden üstün tutanlardan olmamız için yardım et. Bizi, kalbiyle, diliyle, hâliyle ve eliyle cihad edenlerden eyle. Allah'ım, Senin yolunda cihad etmeyi ve bu uğurda şehid olarak cennetine kavuşmayı bizlere nasip eyle.

Kur'ân ve Sünnet'in Işığında

Cihad Eğitimi

Sunuş

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve bütün arkadaşlarına salât ve selam olsun.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Sizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü men eden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir." (Al-i İmran, 104)

Şüphesiz Allah yolunda cihâd, iyiliği emretmenin ve kötülükten alıkoymanın en önemli bölümüdür. O halde Allah'a çağıran ve iyiliği emredip kötülükten alıkoyan bir ümmet mutlaka cihâd da yapacaktır. Çünkü iyiliği emredip kötülükten alıkoymanın aşamalarından biri de cihâddır. Bunu, ya savunma cihâdıyla yapacaktır ki, ümmetin dinine, canına veya namusuna karşı saldırıyla karşılaştığı zaman imkân ölçüsünde bunları savunması üzerine farz olur. Bunu yapmazsa helâk olur. Ya da gücü yettiği ölçüde bunu talep cihâdıyla ve Allah'ın dinini yaymak suretiyle yapacaktır. Çünkü davetçilerin, insanları davet ederken, şeytanların kendileriyle Hakk'ın arasına girip Hakk'ın insanlara ulaşmasına ve dinin tamamen Allah'ın dini olmasına engel olduklarını görmeleri, Allah'ın bir sünnetidir. Bu durumda fitnenin/engelin ortadan kalkması ve dinin tama-

men Allah'ın dini olması için Allah yolundan alıkoyan bozguncularla cihâd etmek meşru olur. Bu, iyiliği emretmenin ve kötülükten alıkoymanın bir bölümüdür. Davetin ve Allah yolunda yapılan fedakârlıkların sebebi budur.

İslam ümmeti, bugün düşmanlarının dört bir yönden saldırdığı, İslam'a ve onun samimi mensuplarına karşı savaş çağrılan yapıldığı zor şartlardan geçmektedir. Bu saldırılar, çirkin bir kampanya şeklinde ve gizli bir kinle yapılmaktadır. Düşmanların bu kampanyalarının ve kinlerinin arkasındaki maksatları, İslam'ı mensuplarının kalplerinden silmek ve Müslümanları kâfir Batı'ya tâbi kılmaktır. Bizim kendi içimizdeki münâfıklar da onlara yardım etmektedirler. Ümmetin içinden ve dışından kapsamlı bir savaş devam etmektedir.

“Onlar Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Hâlbuki kâfirler hoşlanmasalar da Allah nurunu tamamlamaktan asla vazgeçmez.” (Tevbe, 32)

Hak ile bâtil arasında zorunlu bir mücadelenin varlığına inanınız. Fitne yok oluncaya kadar dini ve namusu savunmak için kâfirlerle cihâd etmek Müslümanların üzerine farz kılınmıştır. Bununla beraber bir Müslüman, bugün içinde bulunduğumuz durumu, îmân zayıflığını, dünyaya bağlılığı, gayretlerdeki durgunluğu, vücutlardaki hantallığı, ümitsizliği ve başarısızlığı gördüğü zaman, kendisinin ve ümmetin karşı karşıya bulunduğu tehlikeyi de mutlaka hisseder. Ruhları hazırlamak, onları uykularından veya ölümlelerinden kaldırmak, cihâdı diriltmek ve nefse onu hatırlatmak için din kardeşleriyle birlikte nazarî ve amelî programlar ortaya koymak için teşebbüse geçer. Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

**“Bir kimse gaza etmeden ve onu gönlünden geçir-
meden ölürse nifakın bir şubesi üzere ölür.”⁽²⁾**

Gaza etmeyi gönülden geçirmekten maksat, onu içinden geçirip sonra da -pek çoğumuzu tutsak eden- dünya vadilerinin ve ziynetlerinin içine gömmek değildir. Bununla kastedilen şey, samimi bir kararlılık içinde olmaktır. Bunun alameti de sebeplere sarılmak ve Allah yolunda cihâd etmek için ilim, amel ve hal olarak kapsamlı bir hazırlık içinde olmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Eğer onlar (savaşa) çıkmak isteselerdi, elbette bunun için bir hazırlık yaparlardı...” (Tevbe, 46)

Bir tarafta, cihâdın hazırlığını ve bunun için nefis terbiyesini tamamen ihmal eden kimseler varken, diğer tarafta da aşırı giden ve kapsamlı hiçbir hazırlık yapmaksızın kâfirlerle ve münâfıklarla silahlı çatışmaya girişmek için acele eden başka bir grup bulunmaktadır. Bunlar, mü'minlerin yolu ile mücrimlerin yolunun açıklığa kavuşması ve “helak olan, bir delilden dolayı helak olsun ve yaşayan da yine bir delilden dolayı yaşasın” diye iki yol arasındaki karışıklığın ve kapalılığın ortadan kalkması amacıyla insanlara hakkı kapsamlı bir şekilde tebliğ etmeden silahlı çatışmada acele ederler. Bundan dolayı davet ve davetçiler, kafası karışık ve mücrimlerin yolunu bilmeyen Müslümanlar büyük kötülüklerle karşı karşıya kalırlar.

Cihâd için hazırlanmadan cihâdda acele etmekten söz ederken, sadece yerleşip kökleşmiş küfür nizamlarıyla, cihâd için bir hazırlık yapmadan ve oralarda insanlar için küfrün bayrağı açıkça dalgalanmadan yüz yüze savaş-

⁽²⁾ Müslim, (1910).

mayı kasdediyoruz. Küfür bayraklarının açıkça dalgalandığı cihâd alanlarına gelince, oralarda bu tür cihâd -tıpkı Keşmir, Afganistan, Çeçenistan ve Filistin'de olduğu gibi- meşrudur ve istenen bir cihâddır.

Kısaca söylenmek istenen şey şudur: Her iki grup da (yani hem programlarında, yöntemlerinde, lüks hayatın egemenliği altında ve hayatlarının durgunluğu içinde cihâd eğitimini ihmal edenler, hem de maddî ve manevî alanda hazırlığını tamamlamadan silahlı cihâd için acele edenler) Allah yolunda cihâd etmek için kapsamlı bir hazırlık yapmaya muhtaçtırlar. İşte beni bu satırları yazmaya sevk eden sebep de budur. Umarım benim yazdıklarım bu konuda hayırlı bir başlangıç olur. Umarım bunlar, eğitimin bu alanında ve cihâd için hazırlıkta üzerlerine düşeni yapmaları ve eksikleri tamamlamaları için davet ve cihâdla ilgilenenlere bir kapı açar. Hatta eğitimciler bilinçli bir gençlik hazırlamak, ümmetin kalanı da Allah yolunda cihâd etmek için istedikleri teorik ve pratik bilgileri ve yöntemleri bu satırlarda bulurlar.

Ruhlarda cihâdı canlandıracak ve insanları cihâda hazırlayacak vasıtalar ve yöntemler konusuna girmeden önce cihâdla ve Allah yolunda savaşla ilgili önemli bazı ön bilgilerden söz etmek güzel olacaktır.

Abdulaziz b. Nâsir et-Cüdeyri

1422 h. / Riyad

BİRİNCİ MUKADDİME

CIHÂDIN GENEL ANLAMI VE MERTEBELERİ

Cihâdın Sözlük Anlamı:

Rağıb, *Müfredatü'l-Kur'ân* isimli eserinde der ki: "Cehd ve cühd: Takat ve meşakkat demektir. Bir görüşe göre de cehd, meşakkat; cühd ise güç ve kuvvet demektir."⁽¹⁾

İbn Hacer şöyle dedi: "Cihâdın sözlükteki kök mânâsı, meşakkattir."⁽²⁾

Cihâdın Dindeki Anlamı:

Fıkıhçıların çoğunluğuna göre; cihâdın dinî anlamı, kâfirleri İslam'a veya cizye vermeye davet ettikten sonra onların reddetmeleri ve bunun sonucunda Müslümanların kâfirlerle savaşmaları olarak ifade edilir.

Hanefilere göre cihâd: "Allah yolunda canla, malla, dile veya başka yollarla savaşmak için bütün güç ve kuvveti sarf etmek ve bu konuda mübalağa etmektir."⁽³⁾

⁽¹⁾ *El-Müfredat*, s. 99.

⁽²⁾ *Fethu'l-Bârî*, 6/3.

⁽³⁾ *Bedaiu's-Sanai'*, 9/4299.

Onlar cihâdı şöyle de tarif etmişlerdir: "Cihâd, hak dine davet etmek, kabul etmeyenlerle savaşmak demektir."⁽⁶⁾

Malikilere göre: "Cihâd, Müslümanın anlaşmalı olmayan kâfirle Allah'ın kelimesini üstün kılmak için savaşmasıdır."⁽⁷⁾

İbn Hacer'in dediğine göre, Şafililer cihâdı şöyle tarif etmişlerdir: "Şer'i olarak cihâd, kâfirlerle savaşmak için bütün gücü ortaya koymak demektir."⁽⁸⁾

Hanbelîlere göre cihâd: "Kâfirlerle savaşmaktır."⁽⁹⁾

Bu tariflerin tamamında cihâdın sadece kâfirlerle savaşmak anlamıyla sınırlandırıldığı görülür. Cihâd mutlak/yalın olarak kullanıldığı zaman bu anlama gelir. Fakat onun, münâfıklarla cihâd, nefisle cihâd gibi savaştan bağımsız olarak şeriat koyucu tarafından cihâd ismi verilen başka türleri de vardır.

Şeyhulislam İbn Teymiyye'nin cihâd için yaptığı genel bir tanımlama vardır. O şöyle demektedir: "Cihâd, Hakk'ın istediğini elde etmek ve Hakk'ın istemediğini defetmek için bütün gücünü ortaya koymaktır."⁽¹⁰⁾

Yine şöyle demiştir: "... Çünkü cihâdın gerçek mânâsı Allah'ın hoşlandığı îmânı ve sâlih ameli elde etmek ve Allah'ın gazap ettiği/kızdığı küfrü, fıska ve isyanı uzaklaştırmak demektir."⁽¹¹⁾

⁽⁶⁾ *Haşiyetu İbn Abidin*, 4/121.

⁽⁷⁾ *Eş-Şerhu's-Sağîr ala Akrabi'l-Mesalik*, 2/267.

⁽⁸⁾ *Fethu'l-Bâri*, 6/3.

⁽⁹⁾ *Metelibü Uli'n-Nehyi*, 2/497.

⁽¹⁰⁾ *Mecmû'u'l-Fetâvâ*, 10/192-193.

⁽¹¹⁾ *Mecmû'u'l-Fetâvâ*, 10/191.

Allah'a itaat ve O'na isyanı terk etmek konusunda nefisle cihâd etmek, şeytanla cihâd etmek, münâfıkla cihâd etmek ve kâfirle cihâd etmek de cihâdın genel anlamı içinde yer alır. Beyan ve tebliğ cihâdı, bozgunculara ve bozgunculuğa karşı direnmek de cihâdın genel anlamı içindedir. Bununla beraber kâfirlerle kılıçla cihâd etmek; en büyük iyiliği emretmek -tevhidi yayma- ve en büyük kötülükten -Allah'a ortak koşmaktan ve O'na küfretmekten- alıkoyma farzını yerine getirmenin sadece bir parçasıdır. Bu, kâfirlerin tevhide davet edilmesinden, onların da bunu veya cizye vermeyi reddetmelerinden sonra yapılır.

İmam İbnu'l-Kayyım, genel anlamıyla cihâdın hakikatini ve türlerini beyan eder ve şöyle der: Cihâd, İslam'ın en üst noktası ve kubbesidir. Dünyadaki üstünlük, mücahidlere ait olduğu gibi, onların cennetteki mertebeleri de mertebelerin en yücesidir. Hal böyle olunca mücahidler hem dünyada hem de ahirette en yüce mertebededirler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* cihâdın en yüksek zirvesinde bulunuyordu. O, cihâdın bütün türlerini uygulamıştı. Allah yolunda kalp ve gönülle, davet ve anlatımla, kılıç ve silahla hakkıyla cihâd etmişti. O bütün anlarında kalbiyle, diliyle ve eliyle cihâdla meşgul idi. Bundan dolayıdır ki o, âlemlerin içinde en yüksek olan ve Allah katında kıymeti en büyük olan kimseydi.

Allah Teâlâ onu peygamberlikle görevlendirdiği andan itibaren kendisine cihâdı emretmiş ve şöyle buyurmuştur:

“Eğer Biz isteseydik her kente ayrı bir uyarıcı gönderirdik. O halde kâfirlere boyun eğme ve onlara karşı büyük bir cihâda giriş.” (Furkan, 51-52)

Mekkî olan bu sûrede Allah Teâlâ, Peygamberine delil göstererek, anlatarak ve Kur'ân'ı tebliğ ederek kâfirlerle cihâd etmesini emretmiştir. Münafıklarla cihâd da sadece delilin tebliğinden ibarettir. Yoksa onlar zaten Müslümanların egemenliği altındadırlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ey Peygamber! Kâfirlere ve münâfıklara karşı cihâd et, onlara karşı sert davran. Onların varacakları yer cehennemdir. O ne kötü bir varış yeridir!” (Tevbe, 73)

Münafıklarla cihâd etmek, kâfirlerle cihâd etmekten daha zordur. Bu, ümmetin seçkinlerinin ve peygamberlerin varislerinin yapabileceği bir cihâddır. Yeryüzünde bu cihâdı yapanlar, bireylerdir. Bu konuda ortaklaşa hareket edenler, yardımlaşma ve dayanışma içinde bulunanlar sayıca az iseler de Allah katındaki dereceleri ve kıymetleri daha büyüktür.

En üstün cihâdlardan birisi, tebliğ'e karşı çıkan kimse- nin şiddet ve zorbalığını göze alarak -mesela saldırı ve eziyetinden korkulan bir kimsenin yanında- gerçeği söyle- mektir. Hal böyle olunca da bundan en büyük nasibi olanlar peygamberlerdir. Bu konuda da en mükemmel ve en kusursuz cihâd, Peygamberimizin cihâdıdır. *Allah'ın salât ve selamı onun üzerine olsun.*

Dışında Allah düşmanlarıyla cihâd etmek, Allah'a itaat yolunda nefsiyle cihâd etmenin bir parçasıdır. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Mücahid, Allah'a itaat yolunda nefsiyle cihâd edendir. Muhacir, Allah'ın yasakladığı şeyleri terk edendir.”*⁽¹²⁾ Hal

⁽¹²⁾ Ahmed, 6/21. *Zadü'l-Mead*'ı tahkik eden Şuayb el-Arnâvut dedi ki: “Bu hadisin senedi ceyyiddir, İbn Hibban (25) ve Hâkim (1/11). Bu hadisin sahih olduğunu söylemişlerdir. Zehebi de bunu tasdik etmiştir.”

böyle olunca nefis ile cihâd etmek, dışandaki düşmanla cihâd etmekten önce gelir ve onun temelini oluşturur. Çünkü kişi ilk olarak, kendisine emredileni yapmak ve kendisine yasaklanana terk etmek için nefsiyle cihâd etmedikçe ve Allah'a itaat etme konusunda nefsiyle savaşmadıkça, dışandaki düşmanla cihâd etmesi mümkün olamaz. İçindeki düşmana mağlup olmuş, onun egemenliği altına girmiş, onunla cihâd etmemiş ve Allah yolunda onunla savaşmamışken dışarıdaki düşmanla nasıl cihâd edebilir ve ondan nasıl intikam alabilir? Bilakis nefsiyle cihâda çıkmadıkça düşmanı ile cihâda çıkamaz.

İşte kul bu iki düşmanla savaşıp cihâd etmekle imtihan edilir. Bu iki düşmanın dışında bir üçüncüsü daha vardır ki onunla cihâd etmeden bu ikisiyle cihâd edilmesi mümkün değildir. Bu üçüncü düşman, ikisinin arasında durur, kulun diğer iki düşmanla cihâdını engeller, onu cihâdı terk etmeye teşvik eder, onu oyalar. Ona diğer iki düşmanla savaşırken karşılaşacağı zorlukları, terk edeceği hazları, kaçıracağı lezzetleri ve şehvî arzuları sürekli hatırlatır. Kul onunla cihâd etmedikçe diğer iki düşmanla cihâd edemez. Onunla cihâd, diğer iki düşmanla cihâdın temelidir. İşte o düşman, şeytandır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Çünkü şeytan, sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman sayın." (Fâtır, 6)

Onu şeytan/düşman olarak bilme emri, onunla bütün gücüyle savaşmayı ve cihâd etmeyi tembihlemektir. Sanki o, hayatı boyunca kul ile savaşmaktan geri durmayan amansız bir düşmandır.

İşte kul, bu üç düşmanla savaşmakla ve cihâd etmekle emrolundu. Bu dünyada onlarla savaşmakla imtihan edildi.

İmtihan edilmek için bunlar onun üzerine Allah tarafından salındı. Allah Teâlâ bu cihâd için kuluna yardım, destek, silah ve teçhizat verdi. Kulun düşmanlarına da yardım, destek, silah ve mühimmat verdi. İki grubu da diğeriyle imtihan etti. Allah Teâlâ, onların iddialarını denemek, Allah'ı ve peygamberlerini dost edinenlerle, şeytanı ve şeytanın taraftarlarını dost edinenleri birbirinden ayırmak için onları birbirleriyle imtihan etti. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

“Sizin bir kısmınızı diğer bir kısmınıza imtihan (vesilesi) kıldık; (bakalım) sabredecek misiniz? Rabbin her şeyi hakkıyla görmektedir.” (Furkan, 20)

“Eğer Allah dileseydi onlardan kendisi intikam alardı. Fakat savaş, bazınızı bazınızla imtihan etmek içindir.” (Muhammed, 4)

“Andolsun ki içinizden cihâd edenlerle sabredenleri belirleyinceye ve haberlerinizi açıklayıncaya kadar sizi imtihan edeceğiz.” (Muhammed, 31)

Demek ki cihâdın dört mertebesi vardır:

Bunlar, nefisle cihâd, şeytanla cihâd, kâfirlerle cihâd, münâfıklarla cihâddır.

Nefisle cihâdın da dört mertebesi vardır:

Birincisi: Hidayeti ve hak dini öğrenmek için nefisle cihâddır ki gerek dünyada gerekse ahirette nefsin kurtuluşu ve mutluluğu buna bağlıdır. Bu dini öğrenme fırsatını kaçırırsa her iki dünyada da bedbaht olur.

İkincisi: Dini öğrendikten sonra onunla amel etmek için nefisle cihâd etmektir. Aksi halde amelsiz bilgi ona bir zarar vermese de fayda da vermez.

Üçüncüsü: İnsanları bu dine davet etmek ve bilmeyenlere onu öğretmek için nefisle cihâd etmektir. Bunu yapmazsa Allah'ın indirdiği hidayeti ve açıklamaları gizleyen durumuna düşer, ilmi ona fayda vermez ve Allah'ın azabından onu kurtaramaz.

Dördüncüsü: Allah'a davet etmenin zorluklarına, insanların eziyetlerine sabretmek için nefisle cihâd etmek ve bütün bunlara Allah için katlanmaktır.

Kişi budört mertebeyi tamamladığı zaman rabbanîlerden olur. Zira selef, bir âlimin hakkı bilip onunla amel etmedikçe ve onu öğretmedikçe "Rabbanî âlim" diye isimlendirilmeye layık olmadığına görüş birliği içindedir. Bu sebeple bilen, bildiğiyle amel eden ve bildiğini öğreten kimse, göklerin melekûtunda "büyük adam" diye çağrılır.

Şeytanla cihâdın da iki mertebesi vardır:

Birincisi: Şeytanın kula bıraktığı ve îmânın değerini düşüren şüpheleri defetmek için cihâd etmektir.

İkincisi: Şeytanın kula bıraktığı bozuk iradeleri ve şehvî arzuları defetmek için cihâd etmektir. Birincisiyle yakîn (kesin inanç) boyutu oluşur. İkincisiyle sabır boyutu oluşur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Onlar sıkıntılara sabredip ayetlerimize hiç kuşku duymadan inandıkları dönemlerde, içlerinden kendilerine emrimizle yol gösteren hidayet önderleri çıkardık." (Secde, 24)

Allah Teâlâ bu ayette, din önderliğine ancak sabır ve kesin îmânla ulaşılabileceğini haber verdi. Sabır, bozuk iradeleri ve şehvî arzuları; kesin inanç ise şüpheleri ve kuşku defeder.

Kâfirlerle ve münâfıklarla cihâd etmenin dört mertebesi vardır:

Kalp ile, dil ile, mal ile ve can ile cihâd etmektir. Kâfirlerle cihâd özellikle elle yapılır. Münafıklarla cihâd da özellikle dil ile yapılır.

Zâlimler, bid'atçılar ve kötülük yapanlarla cihâd üç mertebedir:

Gücü yeterse eliyle, gücü yetmezse diliyle ve ona da gücü yetmezse kalbiyle cihâd eder. Bu, cihâdın üç mertebesidir.

"Bir kimse gaza etmeden ve onu gönlünden geçirmeden ölürse nifakın bir şubesi üzere ölür."⁽¹³⁾

Allah katında insanların en mükemmeli, cihâdın bütün mertebelerini tamamlayandır. İnsanların cihâdın mertebelerindeki farklılıklar ölçüsünde Allah katındaki mertebeleri de farklıdır. Bundan dolayı Allah katında en mükemmel ve en üstün insan, nebilerin ve rasûllerin sonuncusu Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. Çünkü o, cihâdın bütün mertebelerini tamamladı ve Allah yolunda hakkıyla cihâd etti.⁽¹⁴⁾

Yine İbnu'l-Kayyım şöyle dedi: "Şüphesiz mutlak cihâd emri, ancak hicretten sonra gelmiştir. Delilleri ortaya koyarak cihâd etmek ise **"O halde kâfirlere boyun eğme ve onlara karşı büyük bir cihâda giriş."** (Furkan, 52) ayetiyle gelmiştir ki Kur'an ile cihâd et demektir. Bu sûre Mekke'de inmiştir. Oradaki cihâd, tebliğdir."⁽¹⁵⁾

⁽¹³⁾ Müslim, İmaret (1910); Ebu Davud, (2502).

⁽¹⁴⁾ *Zâdü'l-Mead*, tahkik: el-Arnâvut, 3/5-12.

⁽¹⁵⁾ *Zâdü'l-Mead*, 3/71.

Cihâdın genel anlamı ve türleri hakkındaki bu nefis sözlerden aşağıdaki sonuçları çıkarabiliriz:

1- Genel anlamıyla cihâd; Allah'a itaat yolunda nefisle ve şeytanla cihâdı ve O'na isyanı terk etmeyi kapsadığı gibi, kâfirlerle ve münâfıklarla delil ve beyanla cihâdı, bid'atçilerle ve kötülük yapanlarla gücü ölçüsünde elle, dille veya kalp ile cihâdı kapsar. Nitekim kâfirlere karşı kılıç ve kalkanla cihâd, ya savunma cihâdıdır veya talep cihâdıdır. Kâfirlerle kılıçla cihâd etmek, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in "bu, dinin en yüksek zirvesidir." diye sözünü ettiği cihâddır. Herhangi bir kayıt ve şarta bağlanmadan söylendiği zaman Allah yolunda cihâddan kastedilen mânâ budur.

2- Savaş meydanlarında kâfirlerle cihâd etmek, cihâdın zirvesidir ve en mükemmelidir. Hatta bu, îmânın da zirvesidir; nefisle ve şeytanla yapılan uzun cihâdın ve sabretmek, fedakârlık yapmak ve Allah'a kuvvetle bağlanmak için yapılan nefis terbiyesinin bir semeresidir. Kâfirlere karşı cihâda sabredenler ve bu cihâdda başarı kazananlar, ancak nefisleriyle ve şeytanla yaptıkları mücadeleyi kazananlardır. Onların açıklamalar yapmak, gerçeği söylemek ve bu yolda karşılaştıkları eziyetlere sabretmek cihâdından da nasipleri vardır. Çünkü kâfirlerle yapılan cihâd savaşı, sayılı saatler veya günler sonunda biter. Fakat bu, nefisle ve şeytanla yapılan savaşın ve bâtıla karşı onun ayıbını ve hakka ters düştüğünü açıklamak için akîde yoluyla yapılan cihâdın bir semeresidir. Bu, senelerce veya nesiller boyu sürebilir. Bu bir zorunluluktur ve cihâdın bölümlerinden bir bölümdür, kâfirlerle yapılacak son cihâdın bir hazırlığıdır.

3- Cihâd konusunda en mükemmel insanlar, cihâdın bütün mertebelerini yerine getiren, nefesine ve hevasına

karşı zafer kazanmak için gerekli bütün hazırlıkları yapan insanlardır. Böyle bir kimse, savaş meydanlarında kâfirlere karşı zafer kazanmak için de hazırlık yapmış demektir; dinin zirvesinde yer almak, düşmanların önünde sebat etmek, cihâda davet edene icabet etmek, Allah'ın kelimesi en yüksek kelime olsun ve din tamamen Allah'ın dini olsun diye çağrıldığında Allah yolunda malı canı feda etmek için de hazırlık yapmış demektir. Fakat bunu, ancak -daha önce- nefsiyle ve hevasıyla cihâd eden ve bunda başarılı olan kimse yapar.

Bu konuda İbnu'l-Kayyım *Allah rahmet eylesin* şöyle dedi: "... Heva ile cihâd etmek her ne kadar kâfirlerle cihâd etmekten daha büyük değilse de heva ile cihâd olmadan kâfirlerle cihâd olmaz. *Allah rahmet eylesin* Hasan el-Basri'ye bir adam: 'Ey Ebu Said! Hangi cihâd daha faziletlidir?' diye sorunca şöyle dedi: 'Senin kendi heva ve hevesine karşı yaptığın cihâddır.' Hocamızın şöyle dediğini işittim: Nefisle ve heva ile yapılan cihâd, kâfirlerle ve münâfıklarla yapılacak cihâdın temelidir. Hiç kimsenin, önce kendi nefsi ve hevasıyla cihâd etmedikçe onlarla cihâd etmeye gücü yetmez. Onlara karşı savaşa çıkmak için önce nefsiyle cihâd etmesi gerekir."⁽¹⁶⁾

⁽¹⁶⁾ *Ravzatü'l-Muhibbin*, s. 478.

İKİNCİ MUKADDİME

ALLAH YOLUNDA CİHÂDIN KISIMLARI

Cihâdın genel mânâsını ve mertebelerini öğrendikten sonra geelim kâfirlerle cihâdın kısımlarına... Kâfirlerle cihâd iki kısma ayrılır: Savunma cihâdı, talep cihâdı.

1- Savunma Cihâdı: (İster fert, isterse topluluk olsun) "Sail"e, yani saldırgana karşı yapılan cihâddır. Onların, Müslümanları dinlerinde fitneye düşürmelerini, canlara ve namuslara saldırmalarını ve Müslümanların ülkelerini istila etmelerini engellemektir.

Cihâdın bu türü, mükellef ve gücü yeten her Müslümanın üzerine farz-ı ayndır. Bu cihâd, kâfirlerin Müslümanlara kendi yurtlarında saldırdıkları veya Müslümanın malına, canına veya ırzına karşı herhangi bir saldırı gerçekleştiği zaman yapılır. Bu saldırgan, kâfir de olabilir, Müslüman bir savaşçı da olabilir. Bu konuda Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Malı uğrunda öldürülen, şehittir. Dini uğrunda öldürülen, şehittir. Canı uğrunda öldürülen, şehittir. Irzı uğrunda öldürülen, şehittir."⁽¹⁷⁾

⁽¹⁷⁾ Ebu Davud, 4/246; İbn Mace, 2/681. Birinci bölümünü Buhârî de rivayet etti (2480).

Saldırgana karşı yapılacak savunma hakkında, Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle dedi: "Fıkıhçıların "sail" diye isimlendirdikleri budur. Saldırganın yaptığı, izah edilemez bir zulümdür ve dostlukla ilgisi yoktur. Onun istediği şey mal olursa, mümkün olan şeylerle defedilmesi caizdir. Savaşmadan defedilemiyorsa onunla savaşılar. Bir kimsenin, saldırganlara bir miktar mal vererek savaşmaktan kurtulması caizdir. Ama saldırganın istediği şey ırz ve namus ise -mesela insanın mahrem yakınlarıyla zina etmek isterse veya bir kadından, köle çocuktan veya bir başkasından kendisiyle zina etmesini isterse- elindeki imkânlarla -savaşla da olsa- kendisini müdafaa etmesi gerekir. Ona bu fırsatı vermesi kesinlikle caiz değildir. Hâlbuki malda durum böyle değildir. Saldırgana istediği malı vermek caizdir. Fakat kendisini veya mahremi zinaya teslim etmesi caiz değildir. Saldırgan öldürmeye kasdettiği zaman, onu kendinden defetmek caizdir. Bu ona vacip midir? Ahmed'in ve diğerlerinin mezhebindeki âlimlerin bu konuda iki görüşleri vardır. Bu, insanların bir tane sultanı olduğu zamanki durumdur. Allah korusun, fitne olduğu zaman, mesela Müslümanların ihtilaflı iki tane sultanı olduğu ve iktidar savaşına tutuştukları zaman, biri diğerinin beldesine girip silahlı çatışma çıktığı zaman, bir insanın kendisini fitneden koruması veya teslim olup orada savaşmaması caiz olur mu? İlim adamları bu konuda Ahmed'in ve diğerlerinin mezhebinde iki görüş üzeredirler."⁽¹⁸⁾

Şeyhulislam İbn Teymiyye, Müslümanlardan oluşan saldırganlara ve savaşçılara karşı savunma savaşı yapmayı da Allah yolunda cihâdın bir türü olarak kabul etti. Bu

⁽¹⁸⁾ *Mecmû'u'l-Fetâvâ*, 27/320.

nu şu sözleriyle ifade etti: "Sultanın, saldırgan savaşçıların elinden malı kurtardığı, onlara ceza uyguladığı, insanların mallarını sahiplerine geri verdiği için ve hırsızların elinden onların malını kurtardığı için kendisi ve bu işle görevlendirdiği askerleri için mal sahiplerinden ücret alması caiz değildir. Bilakis saldırganlardan bunu talep etmesi de Allah yolunda cihâdın bir çeşididir. Buna göre Müslüman askerler, adına meydan savaşı denilen diğer savaşlara çıktıkları gibi, bunun için de savaşa çıkarlar ve diğer savaşlara çıkan mücahidlere yapılan harcamalar, bu konuda cihâd edenlere de yapılır."⁽¹⁹⁾

İbnu'l-Kayyım cihâdın kısımlarını açıklar ve şöyle der:

"Malumdur ki, mücahid saldırıya uğrayan; düşman, saldıran konumunda olduğu zaman, mücahidin gayesi düşmanı defetmek olabilir. Mücahid saldıran, düşman saldıran konumunda olduğu zaman mücahid daha işin başında zafer kazanmak maksadını da güdebilir. Bazen her ikisini de -yani hem düşmanı defetmeyi hem de zafer kazanmayı- gaye edinebilir. Demek ki mü'mine emredilen cihâd bu şekillerde olabilir.

Düşmanı defetmek için yapılan cihâd, hücum ve takip cihâdından daha zordur. Çünkü bu, bir saldırganı püskürtme eylemine benzer. Bu sebeple zulme uğrayan bir kimse'nin nefsini müdafaa etmesi mubah kılınmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Kendileriyle savaşılana (mü'minlere), zulme uğramış olmaları sebebiyle, (savaş konusunda) izin verildi." (Hac, 39)

⁽¹⁹⁾ *Mecmû'u'l-Fetâvâ*, 28/321.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Malı uğrunda öldürülen, şehittir. Dini uğrunda öldürülen, şehittir. Canı uğrunda öldürülen, şehittir. İrzı uğrunda öldürülen, şehittir."⁽²⁰⁾

Çünkü dine saldırıyı defetmek, cihâddır ve Allah'a yakınlıktır. Mala ve cana saldırıyı defetmek, mubahtır ve ruhsattır. Bu uğurda öldürülen de şehittir.

Savunma savaşı, hücum ve takip savaşından daha geniştir ve daha genel bir vaciptir. Bu sebeple her Müslümanın onu yerine getirmesi ve bu uğurda cihâd etmesi farz-ı ayndır. Kölenin, efendisinin izni olsa da olmasa da; çocuğun, ebeveyninin izni olsa da olmasa da ve borçlunun, alacaklısının izni olsa da olmasa da bu cihâda katılması gerekir. Bu, Müslümanların Uhud ve Hendek savaşına katılmalarına benzer.

Bu tür cihâdda, düşmanın, Müslümanların iki katı ve daha fazlası olması şart değildir. Çünkü Uhud ve Hendek savaşlarında onlar Müslümanlardan kat kat fazla idiler. Buna rağmen cihâd onların üzerine vacip olmuştu. Çünkü böyle bir durumda cihâd bir zarurettir ve bir savunmadır, isteğe bağlı bir şey değildir. Bu sebeple bu tür bir cihâdda -duruma göre- korku namazı, mubah olur. Talep cihâdında ise düşmanın kaçmasından korkulduğu ve geri dönüp saldıracağından korkulmadığı zaman korku namazı kılmak mubah olur mu? Bu konuda âlimlerin, İmam Ahmed'den naklettikleri iki görüş vardır.

İnsanın hem saldırın hem de savunma durumunda olduğu cihâdın, savunma durumu olmayan, sadece hücum söz ko-

⁽²⁰⁾ Bu hadisin tahriri 16. dipnotta geçti.

nusu olan cihâddan daha gerekli olduğu malumdur. Gönüller de iki yönden buna daha çok istekli olur.

Sadece takip (hücum) amaçlı cihâda ancak iki kişiden birisi istekli olur: Ya "Allah'ın kelimesi en yüce kelime olsun ve din tamamen Allah'ın dini olsun" diye savaşılan büyük îmân sahibi kişi, ya da ganimet ve esir sahibi olmak isteyen kişi.

Düşmanı defetme (savunma) amaçlı cihâda herkes katılır. Bu cihâddan sadece şeran ve aklen kötülenmiş korkaklar hoşlanmazlar. Sadece Allah rızası için yapılan talep (hücum) cihâdına ise seçkin mü'minler katılırlar. İnsanın hem saldırı hem de savunma durumunda olduğu cihâda, Allah'ın dinini ve kelimesini yüceltmek için insanların hayırlıları katılırlar. Ortalama insanlar ise bu cihâda, düşmanı defetme için ve zafer kazanmak arzusuyla katılırlar."⁽²¹⁾

Âlimler savunma cihâdının, düşmanı Müslümanların diyarından kovuncaya kadar mükellef olan her Müslümanın (kadın/erkek) üzerine farz-ı ayn olduğunu söylemişlerdir.

2- Takip ve Hücum Cihâdı: Ülkeler ve insanlar İslam'a boyun eğinceye, şirk ortadan kalkıncaya, din tamamen Allah'ın dini oluncaya ve Allah'ın kelimesi en yüce kelime oluncaya kadar kâfir düşmanın peşinden gitmek, onu ve topraklarını ele geçirmektir.

İbnu'l-Kayyım, bu konuda şöyle demişti: "Sadece Allah rızası için yapılan talep cihâdına, seçkin mü'minler katılırlar."

Hâlbuki o, savunma amaçlı cihâd hakkında şöyle demişti: "Düşmanı defetme (savunma) amaçlı cihâda herkes katı-

⁽²¹⁾ İbnu'l-Kayyım, *el-Fürûsiyye*, s. 187-189.

lır. Bu cihâddan sadece şeran ve aklen kötülenmiş korkaklar hoşlanmazlar.”

Takip ve hücum cihâdı hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Fitne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın!..” (Enfal, 39)

Takip ve hücum cihâdına katılma gücünde olduğu zaman bu cihâda katılmak her Müslümanın üzerine farz-ı kifaye olur. Ancak Müslümanların imamı bütün Müslümanları cihâda çağırırsa hiç kimsenin buna muhalefet etmesi caiz olmaz, o zaman cihâda katılmak her Müslümanın üzerine farz-ı ayn olur.

Takip ve hücum cihâdının farz-ı kifaye olması, ne cihâddan vazgeçmesini ne de ailesini ihmal etmesini gerektirir. Bu cihâda katılmak, Allah'ın takva sahibi dostlarının şanıdır. Bu cihâda katılanların faziletleri ve geride kalanlardan mertebeye üstünlükleri hakkında Allah'ın ayetleri yeterince ı ışık tutmaktadır:

“Mü'minlerden -özür sahibi olanlar dışında- oturanlarla malları ve canlarıyla Allah yolunda cihâd edenler bir olmaz. Allah, malları ve canları ile cihâd edenleri, derece bakımından oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah hepsine de güzellik (cennet) va'detmiştir; ama mücahidleri, oturanlardan çok büyük bir ecirle üstün kılmıştır.” (Nisa, 95)

ÜÇÜNCÜ MUKADDİME

ALLAH YOLUNDA CİHÂDIN GAYESİ

Allah yolunda cihâd etmek, Allah'a kulluğun eda edildiği en büyük ibâdetlerden biridir. (Yukarıda da zikrettiğim gibi) bu, İslam'ın iyiliği emretme ve kötülükten alıkoyma emrini yerine getirmenin, insanlara tevhide tebliğ etmenin ve tevhide aykırı şirki ortadan kaldırmanın gereklerinden sayılır.

Bu, öyle büyük ve şerefli bir ibâdettir ki, faydası sadece onu yerine getirenlerle sınırlı değildir. Onun faydaları, insanları iyiliğe, dünya ve ahiret saadetine sevk etmekle ve onları -Allah'ın izniyle- kötülükten, dünya ve ahiret bedbahtlığından kurtarmakla bütün insanlığa ulaşır.

Davet ve cihâdın gayesini aşağıdaki hedeflerle sınırlandırmak mümkündür:

1- Bu büyük ibâdetle (Allah yolunda cihâd ibâdetiyle) Allah'a kulluğu eda etmektir, mücahidin kendisini Allah'ın kulu olarak hissetmesidir. Böylece o, Rabbini sever; Rabbinin sevdiği- Allah yolunda cihâd etmeyi sever ve -Allah'ın sevmediği- şirki ve bozgunculuğu sevmez; -Allah'ın gazap ettiği- kâfir olan düşmanlarına öfkelenir; Allah'ın kelimesi üstün oluncaya ve kâfirler alçalıncaya kadar onlarla savaşır. İşte bu bilinç ve duygu, Allah yolunda cihâd etmek için bü-

tün gücünü ortaya koymanın en büyük sebeplerinden biridir. Eğer bir davetçi, davetinde ve cihâdında sadece Allah'a kulluk bilincini ve bunun lezzetini elde edebilirse kendisini koruması ve büyük bir gayeye erişmesi açısından bu bile yeterli olurdu.⁽²²⁾

Nitekim mücahidin bütün hareketlerinde, Allah'a ibâdet bilinci içinde bulunmasının, ihlâs ve hakikat arayışı üzerindeki etkisi çok büyüktür. İbadetin kabulü için bu ikisi, yani ihlâs ve doğruluk şarttır. Bunun aksine mücahid, daveti ve cihâdıyla Allah'a ibâdet ettiğini unutursa ve gaflete düşerse, bundan dolayı ihlâsı zayıflar ve kalbin üzerine nefsin hazları egemen olmaya başlar. İşin sonunda mücahidde bir durgunluk ortaya çıkar ve *Allah korusun* ayağı kayar.

Allah yolunda canını ve malını ortaya koymak, Allah'ı ve O'nun dinini sevmenin en büyük alametlerinden sayılır. Aksine eğer bir Müslüman, Allah yolunda cihâddan geri durursa, cihâdı gerektiren bir durum bulunduğu zaman malında ve canında cimrilik ederse, şüphesiz bu, Allah ve din sevgisindeki zayıflığın bir delilidir.

(22) Kulluğun lezzetini hissetme konusunda İbnu'l-Kayyim şöyle der: "...Sevenin gözünün aydınlığı namazda ve hacdadır. Onun kalbinin sevinci ve mutluluğu bunlarda, oruçta, zikirde ve Kur'an tilavetindedir. Sadaka ise harika bir şeydir. Cihâd, iyiliği emretmek, kötülükten alıkoymak, Allah'a davet etmek ve Allah düşmanlarına karşı sabretmek gibi şeylerin lezzeti ise bambaşka bir şeydir; bu lezzet tarif edilemez ve bunlardan nasibi olmayanlar bu lezzeti kavrayamazlar. Bunları en iyi şekilde yerine getirenlerin alacakları lezzetten nasipleri daha büyük olur. Bunu anlamaktan ve kavramaktan aciz olanlar, babalarıyla, evlatlarıyla ve çocuklarıyla savaşma, yurtlarından ayrılma ve düşmanları karşısında canlarını feda etme cesaretini gösterenleri iyi düşününler." *Tariku'l-Hicreteyn*, Daru'l-Hadis, 1/56.

Şeyhulislam İbn Teymiyye bu konuda şöyle der: "Allah'ı seven bir kimsenin Peygamber'e tâbi olması, onun haber verdiği şeyleri tasdik etmesi, emrettiği şeylerde ona itaat etmesi ve yaptığı şeylerde onu örnek alması gerekir. Kim bunu yaparsa, Allah'ın sevdiği şeyleri yapmış olur ve Allah da onu sever. Allah Teâlâ, kendisini sevenlerin iki alametinin olduğunu söylemiştir: Peygamber'e tâbi olmak ve Allah yolunda cihâd etmek... Çünkü cihâd, gerçekte Allah'ın sevdiği îmânı ve sâlih ameli elde etmek ve O'nun sevmediği küfür, günahı ve isyanı defetmek için bütün gücüyle çalışmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım akrabanız, kazandığınız mallar, kesda uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşlandığınız meskenler size Allah'tan, Rasûlünden ve Allah yolunda cihâd etmekten daha sevgili ise, artık Allah emrini getirinceye kadar bekleyin. Allah, fasıklar topluluğunu hidayete erdirmez." (Tevbe, 24)

Demek ki Allah Teâlâ, ailesini ve malını Allah'tan, Peygamberden ve Allah yolunda cihâddan daha çok sevenleri bu şekilde tehdit etmektedir... Cihâd, Hakk'ın sevdiği şeyi elde etmek ve Hakk'ın sevmediğini defetmek için bütün gücünü sarf etmektir. Kul, bir cihâdı terk ettiği zaman, bu, onun kalbindeki Allah ve Peygamber sevgisinin zayıflığının delili olur. Malumdur ki sevilen şeyler genellikle sevimsiz şeylere katlanmakla elde edilir. Bu, ister iyi ve yararlı bir sevgi olsun, ister bozuk ve zararlı bir sevgi olsun, fark etmez. Malı, makam ve mevkiyi sevenler, dünyada ve ahirette başlarına bir zarar gelmedikçe isteklerine nail olamazlar."⁽²³⁾

⁽²³⁾ *Mecmû'u'l-Fetâvâ*, 10/191-193. Özetlenerek alınmıştır.

İbn Teymiyye başka bir yerde de şöyle demiştir: "Cihâdın ve mücahidlerin faziletleri hakkında çok sayıda nass bulunmaktadır. Cihâd, kulun yaptığı nafile ibâdetlerin en faziletlisidir. Cihâd, kâmil bir sevginin delilidir... Demek ki sevgi, cihâd etmeyi gerektirir. Çünkü seven, sevgilisinin sevdiğini sever, onun nefret ettiğinden nefret eder, onun dost edindiğini kendisine dost edinir, onun düşmanını düşman bilir, onun razı olduğundan razı olur, onun kızdığına kızar, onun emrettiğini emreder, yasakladığını yasaklar. Bu konuda ona uygun hareket eder. Bunlar öyle kimselerdir ki razı oldukları şeylerden Allah da razı olur, kızdıkları şeylere Allah da kızar. Çünkü onlar, Allah'ın razı olduğu şeylere razıdır ve Allah'ın gazap ettiği şeylere gazap ederler."⁽²⁴⁾

2- Davet ve cihâdın diğer bir gayesi, Allah'ın rızasını ve cenneti kazanmaktır. Bu, Allah'a ibâdetin bir semeresidir. Allah Teâlâ'nın, iyiliği emreden, kötülükten alıkoyan ve bilinçli olarak Allah yolunda cihâd eden kullarına vaat ettiği en büyük gayedir. Allah'ın Kitabında, Allah yolunda cihâd edenleri ve bu yolda başlarına gelen şeylere sabredenleri öven ve ahiret yurdunda onlar için hazırlanmış hoşnutluğu ve kalıcı nimetleri anlatan çok sayıda ayet bulunmaktadır. Bu gayenin davetçisi güçlü olduğu ve nefis ona doğru sürüklendiği zaman, zorluklar kolaylaşır ve onun yolunda kuvvetle, kararlılıkla ve sebatla gider. Ayrıca o, bu büyük gayeye tutunduğu ve onu unutmadığı zaman, geçici dünyevî maksatlara iltifat etmez, amelinin, davetinin ve cihâdının karşılığını bu dünyada beklemez. Nefsini sakinleştirir; sabrının, gayretinin ve cihâdının karşılığının ken-

⁽²⁴⁾ *Mecmû'ü'l-Fetâvâ*, 10/57-58. Özetlenerek alınmıştır.

disine verileceğine, dünyada ondan bir şey alamayacağına, hediye ve sevabı ahiret yurdunda (kalıcı nimetlerin yurdunda) sadece yüce Rabbinden beklediğine dair nefsini terbiye eder. Bu sebeptir ki dünyevî ve peşin gayelerin sahiplerindeki bitkinlik ve yorgunluk, ihlâslı nefislerin sahiplerine arız olmaz. Dünyevî gayeler peşinde koşan kimseler, hedeflerine bu dünyada ulaştıklarında memnun olurlar ve dünyevî hediyeye bağlanırlar. Hedeflerinin gerçekleşmesi geciktiği zaman hızları kesilir, yorulurlar ve duraksarlar.

Büyük gaye sahipleri ise yorulmazlar ve duraksamazlar. Çünkü ücretin ödeneceği zaman ve mekân, dünya değil, ahirettir; hesap ve ceza yurduudur. Bu sebeple onlar ölüm kendilerine gelinceye kadar çalışırlar ve cihâd ederler.

3- Cihâdın diğer bir gayesi, insanları âlemlerin Rabbi-ne kul etmek, onları Allah'ın izniyle karanlıklardan kurtarıp aydınlığa kavuşturmaktır. Onları kullara kulluktan çıkartıp ortağı olmayan tek Allah'a ibâdete sevk etmek; dinlerin ve mezheplerin zulmünden İslam'ın adaletine, dünyanın darlığından ve bedbahtlığından onun genişliğine ve mutluluğuna ve kıyamet gününde cehennemin azabından nimet cennetlerine götürmektir.

Bu, ancak şirki ve insanların tevhide ulaşmalarını engelleyen müşrikleri izale etmekle mümkündür. Bundan dolayıdır ki hak yolu kapatan ve insanların kalbine Hakk'ın ulaşmasına mani olan engellerin ve bariyerlerin kaldırılması için cihâd meşru kılınmıştır. Fitne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın dini oluncaya kadar cihâd devam edecektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Fitne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın!” (Enfal, 39)

Mücahid, bu büyük görevi, davetinin ve cihâdının temel hedefini aklında tuttuğu zaman, gayreti katlanarak artacaktır. İnsanlardaki büyük şirki, yaygın bozulmayı, hayatlarındaki zulmü ve onları mutsuzluğa, sıkıntıya, dünyadaki pek çok musibetlere ve ahiretteki acıklı azaba sevk eden şeyleri görürken yerinde oturup kalamayacaktır.

Bu sebeptir ki İslam'da cihâd, sadece insanlara bir rahmet olarak meşru kılınmıştır. Onda birtakım meşakkatler, ölümler ve yaralanmalar bulunsa bile, bu meşakkat ve kötülükler cihâdın karşılığında elde edilen büyük yararlar hiçbir zaman denk değildir. Bu yararlar; tevhidin yayılması, insanların yüce Rablerine kul edilmeleri, fitnenin, şirkin ve zulmün onlardan giderilmesidir.

Cihâdın gayeleri açıklandıktan sonra, bütün bunları dünyadaki gaye ve ahiretteki gaye diye özetlemek mümkündür.

Cihâdın dünyadaki gayesi:

Bu, tevhidi yaymak, insanları Allah'a kul yapmak, fitneyi ve şirki onlardan uzaklaştırmaktır. Bu, Allah'ın kelimesinin en yüce kelime olması ve insanların Allah'a kullukta/dinde tamamen özgür olmaları içindir.

Cihâdın ahiretteki gayesi:

Allah'ın rızasını ve cennetini kazanmak ve O'nun gazabından ve azabından kurtulmaktır.

Cihâdın dünyadaki gayesi, aslında ahiretteki büyük gayeyi gerçekleştirmeye vesile olmaktan başka bir şey değildir. Demek ki gayelerin gayesi, sonunda Allah'ın rızasına ve O'nun cennetine varmaktır.

Allah rahmet eylesin Şeyhulislam İbn Teymiyye cihâdın maksadını ve gayesini şöyle açıklar: "Cihâddan maksat, Allah'ın kelimesinin en yüce kelime olması ve dinin tamamen Allah'ın dini olmasıdır (insanların dinde tamamen özgür olmalıdır). Onun maksadı, kişinin payını tamamen alması değil, Allah'ın dinini hâkim kılmaktır. Bu sebeple mücahidin, kendisinin ve malının başına gelen musibetlerin ecri ve sevabı Allah katındadır. Allah Teâlâ mü'minlerden, onlara cenneti vermek karşılığında canlarını ve mallarını satın almıştır."⁽²⁵⁾

Cihâd ister müdafaa cihâdı, ister talep (hücum) cihâdı olsun, ikisinin de maksadı birdir. Müdafaa cihâdının maksadı, yurtlarında saldırıya uğrayan Müslümanların üzerinden bu fitneyi kaldırmaktır. Çünkü Müslümanların diyarını kâfirlerin istila etmesi, Müslümanların dinlerini, ırzlarını ve mallarını fitneyle karşı karşıya bırakır, kâfirlerin kelimesi, tevhid kelimesinin üstüne çıkar. Bu sebeple müdafaa cihâdı, Müslümanların üzerinden fitnenin kalkması ve tevhidin sembollerinin yükseldiği bir beldede küfrün sembollerinin yükselmemesi için meşru kılınmıştır. Aksi takdirde kâfirlerin baskısıyla kâfir olurlar.

Talep cihâdına gelince, durum bunda da gayet açıktır. Çünkü Müslümanların kâfirlerden talepte bulunmaları ve onların memleketlerini fethetmedeki maksatları, insanlardan fitneyi (şirki) kaldırmak, insanların dinde/Allah'a kullukta tamamen özgür olmalarını sağlamak, kâfirlerin, müşriklerin ve insanları köleleştiren, onlara zulmeden ve onları

⁽²⁵⁾ *Mecmû'ül-Fetâvâ*, 15/170.

cehennem azabına davet eden tağutların dindeki baskılarına son vermek içindir.

Bir şüphe:

Ruhen ve aklen yenilmiş bazı Müslümanlar, kendilerini ümitsizliğe düşüren konjonktürün baskısı ve düzenbaz oryantalistlerin saldırıları karşısında, İslam'da cihâdın, insanları kılıçla İslam'a girmeye zorlamak ve gayrimüslim belde-leri kuvvet yoluyla istila etmek için değil, sadece canı ve vatani korumak için meşru kılındığını iddia ediyorlar. Bu şüp- he, son zamanlarda, Müslüman ülkelere yönelik terörizm- le mücadele gerekçeli Haçlı ve Siyonist saldırılardan son- ra açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bu durum, yenilmişlik duygusu içindeki bazı Müslümanları, hatta -maalesef- ba- zı davetçileri, İslam'ın bir savaş ve kâfirlere karşı sertlik di- ni değil, bir hoşgörü, barış ve insanları sevme dini oldu- ğu görüşünde yoğunlaşmaya sevk etti. İçinde af, hoşgörü ve barış geçen ayetleri ve hadisleri tekrarlamaya başladılar. Kâfirlerle cihâdı emreden, din tamamen Allah'ın oluncaya kadar ve kâfirler ya Müslüman oluncaya ya da kendi elle- riyle cizye verinceye kadar onlara sert davranılmasını em- reden ayetleri ve hadisleri görmezden geldiler.

Bu şüpheyi reddeden biri kısa, diğeri ayrıntılı iki cevap:

Kısa cevap:

İslam'daki cihâdın sebeplerinin, iktidarı ele geçirmek için yapılan harplerin sebeplerinden çok farklı olduğunu söyle- mek, bu şüpheyi reddeden en kestirme cevaptır. İslam'da cihâd, sadece Allah'ın kelimesinin yücelmesi ve bütün in-

sanların dinde/Allah'a kullukta tamamen özgür olması için meşru kılınmıştır. Müslümanlar ne zaman güçlü olursa o zaman Allah'ın hidayetini yaymaları, üzerlerine vacip olur ve küfrün egemen olduğu yerlerden, fethetmedikleri ve tevhid kelimesini egemen kılmadıkları hiçbir yer bırakmazlar. Buna güçleri yetmediği zaman ise, bir taraftan fetih ve talep cihâdının hazırlıklarını yaparlarken, diğer taraftan -en azından- ellerinin altındaki ülkeleri, kâfirlerin egemen olmaması ve insanların dinlerinde fitneye düşmemesi için savunurlar. Cihâdın bu şerefli gayesinden dolayı, kâfir Birleşmiş Milletler (BM) Teşkilatının bütün maddeleri, başkalarının sınırlarına saygıyı, sürekli barışı, milletlerin bir arada yaşamasını ve bütün bireylerin inanç özgürlüğüne saygıyı içeren insan hakları bildirisi hükümsüz ve geçersiz hale gelir.

Ayrıntılı cevaba gelince:

Allah rahmet eylesin bir davetçi ve mücahid olan Seyyid Kutub'un, bu konuda, *Fi Zılali'l-Kur'ân*'da yazdığı şeyler bizim için yeterlidir. Çünkü bu önemli konuda söz söyleyenler üzerinde yaptığım sınırlı araştırmalarıma göre onun gibi tam bir açıklıkla ve güçlü bir şekilde söz söyleyen başka kimseye rastlamadım.

Bu yenilmişlik duygusu içinde, İslam'da sadece savunma amaçlı cihâdın olduğunu iddia edenlere karşı, Seyyid Kutub'un tartışmayı bitirecek cevaplarından bazı alıntılar aşağıda zikredilmiştir. *Allah rahmet eylesin* o, şöyle demiştir: "İslam'ın yayılış hareketi için sırf savunmacı sebeplerin arayışı içine girenler, Müslümanların güçlü sayılmadıkları bir zamanda bile ileriye doğru hücum ettikleri ithamına maruz kılırlar... Onlar da İslam'daki cihâd için ahlâkî sebepler arar-

lar. Ahlâkî gerekçelere ihtiyacı olmayan İslâmî yayılış hareketinin, Kur'ânî nasların taşıdığı pek çok gerekçesi vardır.

“İnkâr edenlere, (sana düşmanlıktan) vazgeçerlerse, geçmiş günahlarının bağışlanacağını söyle. Yok geri dönerlerse kendilerinden öncekilerin hali, gözlerinin önündedir. Fitne ortadan kalkuncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar, onlarla savaşın! Eğer (îmândan) yüz çevirirlerse bilin ki Allah sizin sahibinizdir. O ne güzel sahip ve ne güzel yardımcıdır!” (Enfal, 38-40)

Bu ayetler ve naslar, yeryüzünde Allah'ın ulûhiyyetini yerleştirmenin, insanların hayatında O'nun sistemini gerçekleştirmenin, şeytanların ve şeytanî sistemlerin kovulmasının ve insanları köleleştiren beşerî gücün kırılmasının gerekçeleridir. İnsanlar sadece Allah'ın kullarıdır. Allah'ın kullarından herhangi birinin, kendinden bir güçle ve kendi hevasının ve düşüncesinin kurallarıyla onlara hükmetmesi caiz değildir! Bu gerekçe yeterlidir. Bununla beraber “Dinde zorlama yoktur” ilkesi kabul edilmiştir. Yani bir kimse, kulların otoritesinden çıktıktan sonra, bir inanca boyun eğmeye zorlanamaz. Otoritenin bütünüyle Allah'a ait olduğu (din tamamen Allah'ındır) ilkesi kabul edilir.

Bunlar yeryüzünde insanın insanlara kulluktan kurtarılması, tek ve ortaksız olan Allah'a kul edilerek özgürleştirilmesinin gerekçeleridir. Tek başına bu gerekçe bile yeterlidir. Bu gerekçeler, Müslüman savaşçıların gözlerinin önünde açık duruyordu. Bu sebeple onlardan hiçbirine kendisini cihâda çıkaran sebebin ne olduğu sorulmadı ve onlar da: “Biz tehdit altındaki vatanımızı savunmak için çıktık!” Veya “Farsların veya Romalıların biz Müslümanlara

karşı saldırganlığını engellemek için çıktık!" Veya "Topraklarımızı genişletmek ve çokça ganimet elde etmek için çıktık." demediler!

Onlar; Rabî İbn Âmir'in, Huzeyfe İbn Muhsan'ın ve Muğire İbn Şu'be'nin Kadisiye savaşında Fars orduların komutanı Rüstem'e karşı -hep birlikte- söyledikleri şeyi söylüyorlardı. Rüstem savaş başlamadan önce üç gün boyunca onların her birine: "Sizi buraya getiren sebep nedir?" diye sorduğunda onlardan şu cevabı almıştı: "Bizi buraya Allah göndermiştir. İsteyenleri kula kul olmaktan kurtarıp, sadece Allah'a kulluk etmelerini temin etmek, dünya sıkıntılarından çıkartıp dünya ve ahiret rahatlığına kavuşturmak ve diğer dinlerin zulmünden kurtarıp İslam'ın adaletine kavuşturmak için göndermiştir. Allah Teâlâ bu sebeple kendi dinini tebliğ etmesi için yaratıklarına peygamberini göndermiştir. Dolayısıyla bizden bunu kim kabul ederse biz de onu kabul ederiz, ondan elimizi çekeriz, onu ve vatanını bırakır gideriz. Kim kabul etmez yüz çevirirse cennete veya zafere ulaşınca kadar onunla savaşınız."

Gerçekten de bu dinin, saldırganlara karşı savunulması mutlaka gerekmektedir. Çünkü onun varlığı, Allah'ın bütün âlemlerin Rabbi olduğunu ilan etmesi, insanı Allah'tan başkasına kul olmaktan kurtarması, onun varlığının cahiliyeden farklı yeni bir liderlik altında hareketli ve sistemli bir topluluğun şahsında temsil edilmesi ve Allah'tan başka hiç kimsenin egemenliğini tanımayan ayrı ve bağımsız bir toplumun doğması... Bu şekildeki bir dinin salt varlığı bile etrafındaki cahiliye toplumlarına karşı savunulmasını gerektirir. Çünkü onlar, kula kulluk esasına kurulmuşlardır ve Allah'a kulluk esasına dayanan yeni toplumu ortadan kal-

dırmak için çalışmaktadırlar. Yeni toplumun kendisini korumak için harekete geçmekten başka çaresi yoktur.

Bu, İslam'ın doğuşuyla birlikte ortaya çıkan kaçınılmaz bir durumdur ve İslam'ın üzerine farz kılınmıştır. Onun bu savaşa girmekten başka seçeneği yoktur. Bu, uzun süre bir arada yaşama imkânına sahip olmayan iki varlık arasındaki tabii bir savaştır.

Bunların hepsi gerçektir. Bu bakışa göre, İslam'ın kendi varlığını savunması bir zarurettir ve kendisine farz kılınan savunma savaşına girmekten başka çaresi yoktur.

Fakat bu gerçekten daha güçlü başka bir gerçek daha vardır. İnsanı yeryüzünde Allah'tan başkasına kul olmaktan kurtarmak için, başlangıcından itibaren, ileriye doğru harekete geçmesi, İslam'ın varlığının bir karakteridir. Onun herhangi bir coğrafî sınırdan durması veya "insan"ı terk ederek herhangi bir etnik sınırın içine çekilmesi mümkün değildir. İnsan türünün... "Yeryüzünde..." Yeryüzünün tamamında... Kötülüğe, bozgunculuğa ve Allah'tan başkasına kulluğa karşı harekete geçmesi...

Onların, İslam'a saldırıda bulunmadıkları zamanlar da olabilir. İslam onların kendi bölgesel sınırları içinde insanın insana kulluk etme uygulamalarına karışmadığı, davetini onlara ulaştırmayıp kendi hallerinde bıraktığı zaman, onlar da İslam'a saldırmayabilir! Fakat onlar cizye ödemek suretiyle İslam'ın otoritesine teslim olduklarını ilan etmedikçe ve otoriteleri tarafından İslam'ın davetine hiçbir maddî engel çıkarılmadan kapıları açacakları garanti edilmedikçe İslam onlarla barış anlaşması yapmaz.

Bu dinin karakteri budur. Allah'ın âlemlerin rabbi olduğunun herkese ilan edilmesi ve (bütün insanların içinde) in-

sanın Allah'tan başkasına karşı her türlü kölelikten kurtarılması emredildiği için, bu, dinî bir görevdir!

İslam'ın bu karakterle değerlendirilmesi ile sadece saldırının korkusunun harekete geçirdiği, bölgesel ve etnik sınırlar içine hapsedilmiş bir halde değerlendirilmesi arasında fark vardır. İkinci değerlendirmede onu harekete geçirecek öznel gerekçeler kaybolur.

Bu dinin, insan tarafından çizilen bir program, bir insan grubunun mezhebi veya herhangi bir milletin sistemi olmadığı, Allah'ın insanlık için çizdiği bir hayat programı olduğu anlaşıldığı zaman, İslamî atılımın gerekçeleri daha açık ve derin bir şekilde ortaya çıkar!.. Biz, ancak bu büyük hakikati algılamakta zaafa düştüğümüz ve meselenin Allah'ın ulûhiyeti ve kulların ubûdiyeti meselesi olduğunu unuttuğumuz zaman dış gerekçeleri aramaya başlarız. İnsanın bu büyük hakikati aklına getirdikten sonra -İslamî cihâd için- başka bir gerekçe araması mümkün değildir! İslam sadece bir inanç ve akîde değildir ki bir vesile ile bu inancın insanlara ulaştırılması yeterli görülsün. O, bütün insanlığın kurtuluşu için yürüyen, düzenli ve hareketli bir topluluk içinde kendisini ifade eden bir sistemdir. Başka türlü toplulukların vatandaşlarının hayatını onun bu yöntemine göre tanzim etmesi mümkün değildir. Onların, halkın kurtuluşunu engelleyici sistemlerini ortadan kaldırmak, İslam'a düşen bir görevdir. Bu -daha önce de söylediğimiz gibi- dinin tamamen Allah'a ait olması demektir. Din tamamen Allah'a ait olduğu zaman, orada, -kula kulluğun egemen olduğu diğer sistemlerde olduğu gibi- başka bir hüküm de bulunmaz, herhangi bir kula da onun kişiliğinden dolayı itaat edilmez!

Mevcut durumun baskısı ve düzenbaz oryantalistlerin saldırısı altında ezilen çağdaş Müslüman araştırmacılar bu gerçeği kabulde güçlük çekiyorlar. Çünkü oryantalistler (Hristiyan doğu bilimcileri), İslam'ı, kılıç yoluyla inancı kabul zorlayan bir hareket olarak tasvir ettiler. Kötü niyetli oryantalistler gerçeğin böyle olmadığını pekâlâ biliyorlar. Fakat onlar İslamî cihâdın sebeplerini bu yolla çarpıtıyorlar. Ezilmişlik duygusu içinde savunmaya geçenler, oryantalistlerin bu ithamını reddederek İslam'ın saygınlığını korumaya çalışıyorlar! Bu sebeple savunmacı gerekçeler arayışına giriyorlar. Fakat bu arada İslam'ın karakterini, vazifesini ve onun baştan insanın kurtuluşundaki hakkını unutuyorlar.

Dinin karakteriyle ilgili bu Batılı düşünce tarzı, ezilmişlik duygusu içindeki çağdaş araştırmacıların düşüncelerini perdelemiş bulunmaktadır. Batılı düşünce tarzına göre, din, sadece vicdandaki bir inançtan ibarettir, hayatın pratik düzenlemeleriyle hiçbir ilgisi yoktur. Bundan dolayı din için cihâd, akîdeyi vicdana hapsetmek için yapılır!

Fakat İslam'da durum böyle değildir. İslam, Allah'ın insanlık için çizdiği bir hayat programıdır. Bu program, sadece Allah'a kulluk esasına dayanır. Bu esas, egemenlik kavramında kendisini ifade eder. Bu program günlük hayatın pratiklerini bütün ayrıntılarıyla tanzim eder! Şu halde din için cihâd etmek, ilahî programı yerleştirmek ve sistemi kurmak için cihâd etmektir. Akideye gelince, bütün etkileyicilerin ve yönlendiricilerin ortadan kaldırılmasından sonra, genel sistemin gölgesinde, iş ikna hürriyetine havale edilmiştir. Bundan dolayıdır ki iş temelinden farklıdır ve onun yeni ve kâmil bir şekli vardır.

Her nerede olursa olsun, kendisini ilahî sistem içinde ifade edebilen bir İslam toplumu bulunduğu zaman, Allah Teâlâ, ona otoriteyi ele geçirmesi ve ilahî sistemi yerleştirmesi için hareket etme ve atılım yapma hakkını vermiştir. Bununla beraber vicdanî inanç meselesini vicdan hürriyetine bırakmıştır... Allah Teâlâ, Müslümanların elini bir müddet cihâddan kestiği zaman, bu bir plan ve strateji meselesidir, yoksa temel bir esas değildir. Hareketin gerektirdiği bir meseledir, yoksa inanç olarak kararlaştırılmış bir mesele değildir. Tarihin yenilenen aşamalarında inen, birbirinden farklı Kur'an naslarını ancak bu açık esasa göre anlayabiliriz ve her bir aşamanın kendisine ait hükmü ile uzun süreçli İslamî hareket planının genel hükmünü birbirine karıştırmayız.¹²⁶⁾

Seyyid Kutub başka bir yerde şöyle diyor: "İslam'da Cihâd" konusunda yazı yazan kimselerden ruhen ve aklen yenilmişlik duygusu içinde olanlar, İslam'dan bu ithamı kaldırmak için, bu dinin herhangi bir inancı zorlamayı yasaklarken kullandığı yöntemle; insanlarla İslam arasına engel olan, insanları insanlara kul eden ve onların Allah'a kul olmalarına engel olan siyasî ve maddi güçleri kırmak için kullandığı yöntemi birbirine karıştırırlar... Bu ikisi birbiriy-le alakası olmayan farklı şeylerdir. Bunları birbirine karıştırmamanın âlemi yoktur... Bu karıştırmadan dolayı -onun da ötesinde bu yenilmişlik duygusu sebebiyle- İslam'daki cihâd günümüzde adına "savunma savaşı" denilen bir cihâdla sınırlandırıyorlar... Hâlbuki İslam'daki cihâd başka bir şeydir, onun bugünkü insanların yaptıkları savaşlarla hiçbir ilişkisi yoktur. Ne sebepleri ne de keyfiyeti yönünden benzerlikleri

¹²⁶⁾ *Fi Zilali'l-Kur'an*, 3/1440-1444. Özetlenerek alınmıştır.

vardır... İslam'daki cihâdın sebeplerini bizzat İslam'ın kendi karakterinde, yeryüzündeki rolünde ve Allah'ın belirlediği yüce hedeflerde aramak gerekir. Allah Teâlâ, Peygamberini bu hedefleri gerçekleştirmek için bu mesajla gönderdiğini, onu peygamberlerin sonuncusu kıldığını ve onun mesajını en son mesaj kıldığını haber vermiştir.

Bu din, yeryüzünde insanın kula kulluktan -bir de insanın kendi heva ve hevesine kulluktan ki bu da kula kulluk demektir- kurtarılması için yapılan evrensel bir çağrıdır. Bunu gerçekleştirmek ise, Allah'ın tek ilah olduğunu ve âlemlerin Rabbi olduğunu ilan etmekle mümkündür... Âlemlerin rabbinin sadece Allah olduğunu ilan etmenin anlamı: Bütün şekilleri, biçimleri, sistemleri ve kurallarıyla insanın egemenliğine karşı gerçekleştirilen kapsamlı bir devrimdir. Her ne suretle olursa olsun, yeryüzündeki egemenliğin insanlara ait olduğu tüm düzenlere tam anlamıyla karşı koymaktır... Başka bir ifadeyle, herhangi bir şekilde insanın tanrılaştırıldığı düzenlere karşı koymaktır. İnsanın tanrılaştırılması demek, bütün işlerin beşere döndüğüne ve egemenliğin kaynağının insan olduğuna hükmetmek demektir. Bu, insanın insanı tanrılaştırması, insanların Allah'ı bırakıp birbirlerini rab edinmeleri demektir. Ne dersin, eğer Ebu Bekir, Ömer ve Osman, Romalıların ve İranlıların Arap yarımadasına saldırmayacaklarından emin olsalardı, o zaman İslam'ın yeryüzünün her tarafına yayılmasını savunmaktan vaz mı geçeceklerdi? Bu genişlemeyi nasıl savunuyorlardı? Bu davetin karşısında da maddî engeller vardı: Devletlerin siyasî sistemleri, etnik ve sınıf temelli toplumların sistemleri, ırk ve sınıf esasına dayanan ve devletin maddi gücüyle himaye edilen bir ekonomi!

Bir kimsenin, yeryüzünde, insanın kurtuluşunu ilan eden, sonra diliyle ve beyanıyla cihâd edeceği engellerin önünde duraksayan bir daveti düşünmesi basitliktir! Şüphesiz ki bir davet hareketi, kendisiyle insanlar arasına bir engel konulmadığı zaman, dille ve beyanla cihâd edebilir ve onlar -bütün bu etkilerden kurtulmuş olarak- özgür bir haldeyken onlara hitap edebilir... İşte bu aşamada "dinde zorlama yoktur." Fakat bu engeller ve maddî etkiler bulunduğu zaman, insanın kalbine ve aklına hitap edebilmek için güç kullanarak öncelikle bu engellerin ortadan kaldırılması gerekir!"⁽²⁷⁾

Bir Uyarı:

İslam'daki cihâdın gayesi konusundaki sözler, cihâdın aşamalarını, Müslümanların kuvvet ve zaaflarını, güç ve imkânlarının olup olmadığını göz ardı etmek anlamına gelmez.

Cihâdın gayesini açıklamak, güçsüz zamanlarda cihâd-dan geri durmakla veya bazı yer ve zamanlarda sadece savunma cihâdıyla yetinmekle çelişmez. Bu, meşru siyaset konusudur, yararlı veya zararlı şeyleri tercih konusudur. Bu yaklaşımların hepsi, Müslümanların bir aşamadan diğerine geçmeleri, onları cihâdın gayelerine ve dinin bütünüyle Allah'ın olmasını sağlayacak diğer aşamalara ulaştıracak sebeplere yapışmaları ve insanların İslam'ın egemenliğine boyun eğmeleri için aşmaları gereken gelip geçici sebeplerdir. İnsanlar o zaman sadece üç durumda bulunurlar: Ya İslam dinine inanan bir Müslüman, ya cizye vermek suretiyle barış ve güvenlik içinde yaşayan zimmi gayrimüslim, ya da korkak savaşçı/harbî.

⁽²⁷⁾ *Fi Zilali'l-Kur'an*, 3/1433-1436.

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle der: "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e, başlangıçta, kâfirlerle eliyle değil, diliyle cihâd etmesi emredilmişti. Bu sebeple onları tevhide çağırıyor, öğüt veriyor ve onlarla en güzel şekilde tartışıyordu. Müslümanların güçsüzlüğü sebebiyle kâfirlerle savaştan uzak durması emredilmişti. Medine'ye hicret ettiği zaman, orada kendisine yardım eden kimseleri buldu ve cihâd etmesi için izin verildi. Güçlendikleri zaman onlarla savaşmanın farz kılındı, fakat kendileriyle barış anlaşması yapanlarla savaşmaları emredilmedi. Çünkü bütün kâfirlerle savaşmaya güçleri yetmezdi. Allah Teâlâ, Mekke'nin fethini nasip ettiği ve Arapların heyetler halinde Müslüman olduklarını bildirmek üzere Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e geldikleri zaman, ona geçici anlaşma yapılanların dışında bütün kâfirlerle savaşmasını ve kayıtsız şartsız yapılan anlaşmaları bozmasını emretti."⁽²⁸⁾

Allah rahmet eylesin İmam İbnu'l-Kayyim'in *Zadü'l-Mead* isimli eserinde açıkladığı şey de budur. Kitabında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, peygamberlikle görevlendirildiği andan Berae sûresi ininceye kadarki süre içindeki davet ve cihâd aşamalarını anlatmış ve şöyle demiştir: "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e yüce Rabbinin ilk vahyettiği şey: "Yaratan Rabbinin adıyla oku." emriydi. Bu, onun peygamberliğinin başlangıcında inen bir vahiydi. Allah Teâlâ bu vahyinde ona kendi kendine okumasını emretmişti, o zaman, henüz tebliğ etmesini emretmemişti. Sonra ona "Ey bürünen sarıyan (Rasûlüm)! Kalk ve insanları uyar!" (Müddessir, 1-2) emrini indirdi. "Oku" emriy-

⁽²⁸⁾ El-Cevabu's-Sahih, 1/74.

le onu nebi, **"Kalk ve uyar"** emriyle Rasûl tayin etti. Bundan sonra yakın akrabalarını uyarmasını, sonra kavmini, sonra etrafındaki Arapları, sonra bütün Arapları, en sonunda da bütün insanları uyarmasını emretti. Peygamber oluşundan sonra on küsur sene savaşmadan ve cizye almadan İslam'a çağırma görevini yerine getirmişti. Kendisine, bu süre içinde (kâfirlerin yaptıklarına) aldırış etmemesi, sabırlı olması ve affetmesi emredilmişti.

Sonra hicret etmesine ve savaşmasına izin verildi. Daha sonra da -Allah Teâlâ- kendisine savaş açanlarla savaşmasını ve kendisinden uzak durup savaşmayanlara ilişmemesini emretti. En sonunda, din tamamıyla Allah'ın oluncaya kadar müşriklerle savaşması emredildi. Cihâd emrinin sonra kâfirleri üç grupta değerlendirdi:

- a) Kendileriyle barış ve ateşkes yapılan kâfirler,
- b) Savaş yapılan kâfirler,
- c) Zimmîler.

Anlaşma ve barış yapılanlara karşı, anlaşma müddetini tamamlaması ve anlaşmaya sadık kaldıkları müddetçe onun da anlaşmaya bağlı kalması; ihanet etmelerinden korkarsa, onlara karşı anlaşmalarını bozması, ancak anlaşmayı bozduğunu karşı tarafa bildirinceye kadar onlarla savaşmaması emredildi. Bu arada anlaşmasını bozanlarla savaşması da ayrıca emredildi.

Berâe (Tevbe) sûresi, bütün bu kısımların hükümlerini beyan etmek için indirildi. Bu sûrede Allah Teâlâ, Peygamberine, ehl-i kitaptan kendisine düşman olanlarla cizye verene veya İslam'a girene kadar savaşmasını; kâfirlerle ve münâfıklarla cihâd etmesini, bunlara sert ve şiddetli dav-

ranmasını emretti. O da kâfirlere karşı, kılıçla ve mızrakla, münâfıklara karşı da delille ve dille cihâd etti.

Allah Teâlâ, Berâe sûresinde Peygamberine, kâfirlerle anlaşmalar yapmaktan uzak durmasını ve onlarla daha önce yaptığı anlaşmaları bozmasını emretmiştir. Burada Allah Teâlâ kendileriyle anlaşma yapılanları üç kısma ayırdı:

a) Savaşılmasını emrettikleri: Bunlar, anlaşmalarını bozan ve anlaşma doğrultusunda hareket etmeyenlerdir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onlarla savaştı ve onlara galip geldi.

b) Süresi belirlenmiş bir anlaşma yapıldıktan sonra bu anlaşmayı bozmayanlar ve Peygamber'in düşmanlarına yardım etmeyenler: Allah Teâlâ, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bunlar için anlaşma süresini tamamlamasını emretmiştir.

c) Aralarında herhangi bir anlaşma olmayanlar, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile savaşmayanlar veya kendileriyle süre tayin edilmeksizin mutlak bir anlaşma yapılanlar: Allah Teâlâ, Rasûlüne bunlar için dört ay süre tanımasını emretmiştir. Bu aylar çıkınca Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onlarla savaşmıştır. Bu dört ay, ayet-i kerimede şöyle geçmiştir: **"Yeryüzünde dört ay daha dolaşın..."** (Tevbe, 2) Bu aylar şu ayette sözü geçen haram aylardır: **"Haram aylar çıktığında müşriklerle savaşın..."** (Tevbe, 5) Buradaki haram aylar tesyir aylıdır. Ayların başlangıcı, Allah ve Rasûlünün müşriklerle tüm ilişkileri kestiklerinin ilan edildiği gündür. -Yani Zilhicce'nin onuncu günüdür, bu ilan yapıldığı en büyük hac günüdür- Ayların sonu ise Rebiu'l-âhir'in onuncu günüdür. Bu aylar, şu ayette sözü edilen dört ay de-

ğildir: “Gökleri ve yeri yarattığı günde Allah’ın yazısına göre Allah katında ayların sayısı on iki olup, bunlardan dördü haram aylardır...” (Tevbe, 36) Bu aylardan bir tanesi ayndır, diğer üçü peş peşedir: Recep, Zilkade, Zilhicce, Muharrem... Müşrikler bu dört ayda gezip dolaşamadılar. Bu aylar peş peşe olmadığı için bu mümkün olmadı. Allah Teâlâ onlara ancak dört ay süre tanıdı ve bu ayların çıkışından sonra Rasûlüne onlarla savaşmasını emretti. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de anlaşmasını bozanla savaştı. Anlaşması olmayana veya dört aylık mutlak anlaşması olana süre verdi ve anlaşmasına bağlı kalanlara anlaşma süresini tamamlamasını emretti. Bunların tamamı Müslüman oldu; kendilerine verilen sürenin bitmesine kadar küfürlerini devam ettirmediler. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, zimmîlere de cizye koydu.

Berâe sûresinin inişinden sonra artık Peygamber'in nazarında kâfirler şu üç kategoride kesinleşmiş oldu:

- a) Onunla savaşanlar
- b) Barış yapılanlar
- c) Zimmîler

Sonra kendileriyle anlaşma ve barış yapılanların durumu İslam’a dayandırıldı ve onlar da iki grupta toplandılar:

- a) Savaşanlar
- b) Zimmîler

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile savaş halinde olanlar ondan korkuyorlardı. Böylece yeryüzünde yaşayanlar Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* nazarında şu üç grupta toplanmış oluyordu:

- a) Kendisine îmân eden Müslümanlar

b) Kendisiyle anlaşır İslam ülkesinde yaşamaları için kendilerine güvence verilenler (zimmîler)

c) Ondan korkan ve onunla savaşımlar

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in münâfıklara karşı tutumu da şöyleydi: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, münâfıkların söz ve hareket olarak açıkça ifade ettikleri şeyleri kabul etmekle, gizledikleri şeyleri Allah'a havale etmekle ve onlarla ilim ve delille cihâd etmekle emrolundu. Allah Teâlâ, Rasûlüne onlardan yüz çevirmesini ve onlara karşı sert bir tavır takınmasını ve onların ruhlarını etkileyecek güzel ve açık sözlerle tebliğde bulunmasını emretti; onların cenaze namazlarını kılmasını ve kabirlerinin başında bulunmasını yasakladı. O, münâfıklar için bağışlanma dilesi bile, kendisinin onları bağışlamayacağını haber verdi. İşte düşmanı olan kâfirlere ve münâfıklara karşı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in tutumu buydu.⁽²⁹⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in davetinde ve cihâdında geçirdiği aşamaların beyanı mahiyetindeki bu nefis sözlerden sonra şu sonuçlara varıyoruz:

1- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Mekke aşamasında elini savaştan çekmekle ve Kureyşli kâfirlerle silahlı cihâdı terk etmekle emrolundu. Bu dönemde kendisine tebliğ ve beyan cihâdı emredildi. Bu uğurda, o ve ashabı, çok çeşitli eziyetlere katlandı. Şüphesiz Mekke döneminde cihâddan elini çekmesinde birtakım hikmetler ve büyük gayeler vardır. Muhtemeldir ki onların bazıları şunlardır:

- Müslümanların zayıflığı ve sayılarının azlığıdır. Öyle ki eğer o şartlarda müşriklerle fiili olarak karşı karşı-

⁽²⁹⁾ Zâdu'l-Mead, 3/159-161.

ya gelmiş olsalardı, davet hareketi beşikte iken toprağa gömülmüş olurdu.

- Hikmetlerden birisi de İslam'ın yayılmasının ve dinin zaferinin, üzerinde yükseleceği sağlam temel için hazırlık yapılması ve eğitimidir.
- Bunun bir diğer hikmeti, helâk olacak olanın delille helâk olması, yaşayacak olanın da delille yaşaması için tebliğin hakkını vermektir. Müşriklerin önüne delil koymak ve insanlara İslam'ın hakikatini ve suçluların izledikleri yolun hakikatini beyan etmektir.

Bunun daha başka hikmetleri de vardır.⁽³⁰⁾

2- Kâfirlerle silahlı cihâda, ancak hicretten sonra ve Müslümanların içinde güvenle yaşayacakları, çıkıp geri dönebilecekleri bir mekân hazır olduktan sonra izin verildi.

Başlangıçta bu izin, zulmün ortadan kaldırılması için verilmiştir. Sonra bunu, saldırganlara karşı cihâd emri izledi. Sonra -Müslümanlar güçlendiklerinde- talep ve taarruz cihâdî başladı. Nihayet en sonunda insanlar İslam'ı, cizye vermeyi ya da savaşmayı kabul edinceye kadar kılıçla cihâd emri geldi.

Cihâdın gayeleri ve aşamaları konusunda, -yukarıda arz edilen bilgiler ışığında- günümüzdeki cihâdla ilgili iki hatalı görüşü tartışmak artık mümkündür. Bu görüşlerden biri, diğerinin tam karşısındadır.

Birinci Görüş:

Bu görüşün sahipleri; Müslümanların durumlarına, zaaf-larına ve düşmanlarıyla karşı karşıya gelmekten aciz halde

⁽³⁰⁾ Bu hikmetler hakkında daha fazla bilgi için bak: *Fi Zilali'l-Kur'an*, 2/714-715.

olduklarına bakarak, bu zamanda cihâdın imkânsız olduğu görüşünü ileri sürdüler, mevcut duruma razı oldular. Hiçbir hazırlık yapmadılar, zayıflıklarını ve konumlarını temize çıkarak Keşmir, Afganistan, Çeçenistan ve Filistin gibi dünyanın çeşitli bölgelerinde, kendi ülkelerini savunan Müslümanların içinde bulundukları cihâd hareketlerini kötülerdiler.

Bunlar görüşlerini, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Mekke'de müşriklere karşı izlediği yola dayandırdılar. Ona, Mekke'deyken cihâddan uzak durması ve sabretmesi emredilmişti. Haddizatında onlar bu aşamanın geçici olduğunu kavrasalar ve bu aşamada davet yolunda bütün güçlerini ortaya koymuş olsalar, nefislerini değiştirmenin hazırlığı içinde olsalar, azim ve kararlılıklarını keskinleştirseler ve Allah yolunda fedakârlık ve feragat göstermek için nefislerini terbiye etselerdi, işte o zaman bu değerlendirmelerinde haklı olurlardı.

Fakat bu aşamayı adeta sürekliliği olan bir aşama gibi görmek, bu sebeple mevcut duruma teslim olmak, zilleti içine sindirmek, azim ve kararlılıkta zaafa uğramak ve Allah yolunda cihâd için hazırlık yapmamak Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine aykırıdır. Çünkü o, Mekke döneminde cihâddan uzak durmuş olsa bile sahabelerini saf tevhid ve Allah yolunda sabır esası üzere terbiye etmiştir. Nefisleri, Allah yolunda mal ile vatandan ayrılmayı göze almaya ve canını feda etmeye hazırlamıştır. Bu, bizzat istenen bir şeydir. Nitekim hicretten ve Allah yolunda cihâddan beklenen şeyleri elde etmek için yapılması gereken hazırlıkların en büyüklerinden birisi de budur. Allah yolunda cihâdın gayelerinden söz ederken işaret edilen yenilmişlik duygusunu taşıyan kimseler de bu görüşün sahipleri

içinde yer alırlar. Onlar, davetin ilk aşamalarına ve cihâdın farz olduğuna destek verirler. Onlar kâfirlerle cihâd etmeyi emreden nasları, içinde savunma cihâdının ve sadece düşmanları kovmanın emredildiği diğer merhalelerin naslarıyla sınırlandıran kimselerdir.

Bu konuda Seyyid Kutub şöyle demektedir: "Onların sığındıkları naslar, muayyen bir duruma yönelik aşamalı naslardır. Bu muayyen durumun, Müslümanların hayatında tekerrür etmesi muhtemeldir. Tekerrür etmesi halinde bu naslar tekrar uygulanır. Çünkü realite, karşılaşılabilecek benzeri bir aşamada bu hükümlerin uygulanacağını ifade ediyor. Fakat bu, en son gayenin ve dinin atacağı en son adımın bu olduğu anlamına gelmez. Bu, içinde bulunduğu şartların düzeltmek, -sûrenin sonunda zikri geçen ve aşamalı nasların uygulandığı durumların dışındaki bir durumda uygulanan- nihai hükümleri uygulama imkânına kavuşuncaya kadar karşılarına çıkan engelleri ortadan kaldırmak için Müslümanların da adım atması gerektiği anlamına gelir."¹¹

Bu sebeple şu ve benzeri ayetler onlara çok ağır gelir:

"Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün; onları yakalayın, onları hapsedin ve onları her gözetleme yerinde oturup bekleyin. Eğer tevbe eder, namazı dosdoğru kılar, zekâtı da verirlerse artık yollarını serbest bırakın..." (Tevbe, 5)

"Ey îmân edenler! Kâfirlerden yakınınızda olanlara karşı savaşın ve onlar (savaş anında) sizde bir sertlik bulsunlar. Bilin ki, Allah sakınanlarla beraberdir." (Tevbe, 123)

¹¹ Fi Zilali'l-Kur'ân, 3/1571.

Seyyid Kutub, yenilmişlik duygusu içinde olan bu insanların durumlarını, niçin bu gibi naslardan korktuklarını ve bu korkunun sonucunda cihâd farzının daha önceki aşamalarına ait hükümleri sınırlandırmaya çalıştıklarını şöyle tefsir eder: "Biz bu emrin niçin onları korkuttuğunu ve bu şekilde ürküttüğünü anlıyoruz. Onlar İslam'daki cihâdın, Allah yolunda cihâd olduğunu unutuyorlar. Cihâd, yeryüzünde Allah'ın ilahlığını yerleştirmek, Allah'ın yetkisini gasp eden tağutları kovmak ve insanı Allah'tan başkasına kulluktan kurtarmak için yapılır. Allah'tan başkasının, kuvvet kullanarak -yalnızca Allah'ın hükmüne boyun eğen- insanları, kula kulluğa zorlayan fitnesinden kurtarmak için yapılan cihâddır. **"Fitne tamamen yok edinceye ve din (kulluk) de yalnız Allah için oluncaya kadar..."** (Bakara, 193) yapılan cihâddır... Herhangi bir beşerî görüşün, kendisi gibi bir beşerî görüşe üstün gelmesi için değil, ilahî sistemin kulların sistemine galip gelmesi için yapılan, cihâddır. Bir milletin başka bir millete değil, Allah'ın otoritesini kulların otoritesine galip getirmek için yapılan, cihâddır. Yeryüzünde herhangi bir kulun hükümrانlığını ayakta tutmak için değil, sadece Allah'ın hükümrانlığını ayakta tutmak için yapılan cihâddır. Bu sebeple cihâdın, İslam ülkesinin sınırlarının içi ve dışı diye bir ayrım yapılmadan, bütün insanlığın kurtuluşu için, yeryüzünün tamamına yayılması gerekir... Çünkü yeryüzünün tamamı insanların ikamet ettikleri yerlerdir ve her tarafta kulları kullara taptıran tağutlar bulunmaktadır!

İşte onlar bu gerçeği unuttukları zaman, bir sistemin diğer bütün sistemleri önüne katarak silip süpürmesi, bir milletin diğer milletleri emri altına almak için harekete geçmesi doğal olarak onları korkutuyor. Bu durumda cihâdın ga-

yesinin gerçekleşmesini imkânsız görüyorlar! Eğer iş onların zannettiği gibi olsaydı, bu, gerçekten mümkün olmazdı. Birlikte yaşama imkânı bakımından beşerî sistemlerle İslam arasında hiçbir benzerlik yoktur. Günümüzdeki sistemlerin tamamı beşerî sistemlerdir. Bu sistemlerden hiçbirisi, sadece kendinin yaşama hakkına sahip olduğunu söyleyemez! Beşerî sistemlerin karşısındaki ilahî sistemde durum böyle değildir. İlahî sistem, bütün insanlığı kula kulluğun zilletinden kurtarmak için, bu sistemlerin köklerini kazıyacak, böylece insanların tamamını, hiçbir ortak tanımadan, sadece Allah'a kul olmanın şerefine eristirecektir!

Ayrıca onlar; organize, iğrenç, düzenbaz ve çirkin bir haçlı saldınsıyla karşı karşıya bulundukları için de korkuyorlar ve dehşete düşüyorlar. Haçlı zihniyeti, onlara şunu söylüyor: "İslam inancı kılıçla yayılmıştır. Cihâd ise, başkalarını İslam inancını kabule zorlamak ve inanç hürriyetinin dokunulmazlığını yıkmak için kullanılmıştır!"

Son olarak şunu söyleyelim: Müslümanların çevrelerindeki kâfirlere karşı İslam'ın bu hareket tarzı, ezilmişlik ve yenilmişlik psikolojisi içindeki insanları korkutmakta ve ürkütmektedir. Çünkü onlar hem içinde bulundukları realiteye bakıyorlar, hem cihâd hareketinin getirdiği yükümlülüklerle bakıyorlar ve mevcut durum onları korkutuyor. Bu durum onları gerçekten korkutuyor!.. Acaba eli kolu bağlı veya genel olarak çareleri tükenmiş halklar olarak Müslüman adını taşıyan bu insanlar mı, evet bu insanlar mı yeryüzünde fitne kalmayınca ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar dünyadaki milletlere karşı koyacak, onlarla topluca savaşıacaklar?! Bu, aklen düşünülemeyecek bir şeydir. Gerçekten Allah'ın böyle bir emrinin olması da mümkün değildir!

Fakat bu adamlar, bu emrin ne zaman ve hangi şartlarda verildiğini göremediler. Bu emir, Allah'ın hükümleriy-le hükmeden bir İslam devleti kurulduktan, Arap yarımada-sı bu devlete boyun eğip İslam'a girdikten ve devlet bu di-nin esaslarına göre tanzim edildikten sonra verilmiştir. Bütün bunlardan önce, ortada, -gerçek bir alışverişle- nefisle-rini Allah'a satan ve Allah'ın onlara -günden güne, savaş-tan savaşa ve aşama aşama- yardım ettiği Müslüman bir topluluk bulunuyordu. İnsanlar bu denli ciddiyetsizlik için-de bu dinin hükümlerini anlayamazlar. Bu dinin hükümleri-ni, ancak Allah'ın ulûhiyyetinin yeryüzüne yerleştirilmesini ve tağutların egemenliğinin ortadan kaldırılmasını hedefle-yerek cihâd edenler anlayabileceklerdir.”⁽³²⁾

İkinci Görüş:

Bu duruşu sergileyenler, Berâe sûresindeki silahla cihâd ayetinin, -ister el çekmek, ister kâfirlerle barış içinde yaşamak, isterse onlarla barış/ateşkes anlaşması yapmak şeklinde olsun- cihâdın önceki bütün aşamalarını neshetti-ği görüşündedirler. Onlar, günümüzde, Müslümanların du-rumlarına ve zayıflıklarına, cihâdın şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğine bakmadan ve mücahidlerin ilim, amel, ibâdet ve ahlâk yönünden ruhî ve manevî hazırlığı olma-dan kâfirlerle ve münâfıklarla savaş yapılmasına farz gö-züyle baktılar. Hâlbuki savaşın, yeterli güce sahip olmak, “helak olan delille helak olsun, yaşayan da delille yaşasın” diye insanlara delil göstermek, mü'minlerin yolunu yeterin-ce açıklamak ve suçluların yolunu bütün çıplaklığıyla ortaya koymak gibi şartları vardır.

⁽³²⁾ Fi Zilali'l-Kur'an, 3/1737-1739.

Allah rahmet eylesin İbn Teymiyye şöyle der: "Yeryüzünde, nerede ve ne zaman biçare ve mazlum bir mü'min varsa, o mü'min, sabır ayetiyle amel etsin, ehl-i kitaptan ve müşriklerden Allah'a ve Rasûlüne eziyet edenlere aldınış etmesin. Güçlü ve kuvvetli mü'minlere gelince, onlar da, dine saldıran kâfirlerin önderleriyle savaşı emreden ayetle amel etsin. Boynularını büküp kendi elleriyle cizyelerini verinceye kadar, ehl-i kitapla savaşı emreden ayetle amel etsin."⁽³³⁾

Cihâd emrinin aşamalarından sadece son aşamayı dikkate alan bu görüş, sadece ilk aşamayı -savaştan el çekme aşamasını- dikkate alan önceki görüşün tam karşısında yer almış ve savaştan el çekmeyi ve kâfirlerin eziyetlerine sabretmeyi izleyen cihâd aşamaları için hiçbir hazırlık yapmamıştır.

Bu iki görüşün arasında üçüncü bir görüş daha vardır ki biz, bu görüşün davet ve cihâd konusunda Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine uygun olduğunu düşünüyoruz. Bu görüşün sahipleri, Müslümanların bugün içinde bulundukları durumun, yaşadıkları zilletin ve aşağılanmanın, düşmanlarının üzerlerine çullanmasının ve devletlerinin gitmesinin, çaresizlik ve kâfirlerin tahakkümü yönünden, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Mekke'deki durumuna çok benzediği görüşündedirler. Fakat bu görüşün sahipleri mevcut duruma teslim olmaya, zillete ve aşağılanmaya razı olmadıkları için mevcut duruma boyun eğen birinci görüşten ayıldılar, aksine bu gibi şartlarda, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in izinden gittiler. Çünkü o, cihâd etmişti, sabretmişti, insanlara saf tevhidi tebliğ etmişti, ashabını tevhid üze-

⁽³³⁾ Es-Sarimü'l-Meslûl, 2/414.

re ve tevhidin gereklerine göre eğitmişti, onları cihâd için ve Allah yolunda fedakârlık için ilim ve amel yönünden hazırlamıştı. Onlar da sabretmişler, direnmişler, dostlarını ve vatanlarını terk etmişler ve bunu Allah yolunda bir zevk saymışlardı. Neticede Allah, onların bu konudaki samimiyetleri dolayısıyla, onları Allah yolunda cihâdın diğer aşamalarına hazırlamış, onlara Allah yolunda cihâda çıkmaları için yardımcılar ve bir devlet nasip etmişti. Onlar da dünyayı fethetmişler, tevhidin nurunu ve İslam'ın mesajını ulaşabildikleri her yere yaymışlardı. Sonunda din, tamamen Allah'ın olmuştu, Allah'ın kelimesi en yüce kelime, kâfirlerin kelimesi, en alçak kelime haline gelmişti.

Bu üçüncü görüşün sahipleri, sabretmekle ve kapsamlı bir hazırlık yapmadan kâfirlere ve mürtedlere saldırı cihâdına geçmede acele etmemekle ikinci görüşten de ayrılmışlardır.

Bir Uyan:

İkinci görüşte kastedilen, Afganistan, Çeçenistan ve diğer yerlerdeki Müslümanları savunan cihâd hareketleri değildir. Burada kastedilenler, en ufak bir hazırlık yapmadan, güç elde etmeden, bu beldelerdeki küfrün niteliklerini ve karşısındaki îmân ehlinin niteliklerini iyice anlamadan -ki insanların zihninin karışması ve karıştırılması buna dayanır- Müslümanların, beldelerindeki tağutî sistemlerin karşısına çıkmasını uygun görenlerdir. Hal böyle olunca, bilgi yaprakları birbiriyle karışır ve aceleci mücahidler; kendilerini, yanıltılan, akılları karıştırılan ve hükümetlerinin meşru olduğuna ve hükümete karşı çıkanların aşırı, terörist ve bozguncu olduğuna inandırılan Müslüman kardeşlerinin

karşısında bulurlar. Bu karışıklığı onların kafasından giderecek insanlar da olmayınca, Müslümanlar arasında fitne çıkar ve birbirlerini öldürürler.

Fakat -mesela- Afganistan'da Haçlı ittifakına, Çeçenistan'da dinsiz komünistlere, Keşmir'de putperest Hindu'lara ya da Filistin'de zorba Yahudilere direnmek için, kâfirlere karşı kendi cihâdlarını ilan eden hareketlere gelince, buralarda küfrün bayrağının hangisi olduğu açıkça belli olduğu ve bu mekânlarda Müslümanların zihnindeki karışıklık giderildiği için bunlar meşru hareketlerdir. Nitekim kâfirlerin bayrağı sökülüp atılincaya kadar bu, dini, namusu ve ülkeyi savunmak için yapılan bir cihâddır.

Hücum ve takip cihâdına gelince, bu ancak bir devletin kurulmasından ve Müslümanların güçlerinin oluşmasından sonra olur. Bu güçler, o devletin emriyle harekete geçerler, sonunda ona dönerler, oraya hicret edilir ve Müslümanların güçleri ve enerjileri onda toplanır. Bu güvenlik güçlerinin oluşmasından önce, Müslümanların, bu oluşumu sağlamak için hazırlık yapmaktan ve -eğer kendilerini dinlerinden uzaklaştırmayı, kanlarını dökmeyi, mallarını gasp etmeyi, namuslarına ve yurtlarına saldırmayı isteyen- kâfir düşmanla karşı karşıya kalırlarsa, savunma cihâdı yapmaktan başka çareleri yoktur.

DÖRDÜNCÜ MUKADDİME
ALLAH YOLUNDA CİHÂDIN
FAZİLETLERİ VE ONUN DÜNYA VE
ÂHİRETTEKİ SEMERELERİ

Önceki bölümlerde Allah yolunda cihâdın gayesi ile dünya ve ahiretteki en büyük semeresi anlatıldı. Bu mukaddime de ise Allah yolunda cihâdın dünya ve ahiretteki bazı semereleri ve hayırları ve yan gayeleri anlatılacaktır. Cihâd, insanların, âlemlerin Rabbine kul olması, fitne ve şirkin ortadan kalkması ve dinin tamamen Allah'ın olması için meşru kılınmıştır. Bu, dünyadaki semeresidir. Ahiretteki semeresi ise, Allah'ın rızasını ve cennetini kazanmak ve O'nun gazabından ve cehennem ateşinden kurtulmaktır.

Allah Teâlâ, cihâdın dünya ve ahiretteki hayırlı sonuçlarına dikkat çekmiş ve şöyle buyurmuştur:

“Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir, siz bilmezsiniz.” (Bakara, 216)

A) Cihâdın Dünyada Ortaya Çıkan Semereleri:

1- Allah sevgisinin gerçek olup olmadığı, Allah'a kullukta samimiyet olup olmadığı, cihâdla belli olur. Kulluk-

ta samimi olan ile yalancı olan cihâdla ortaya çıkar. Allah yolunda cihâd etmek (canını Allah için vermek) onun Allah ve din sevgisindeki samimiyetinin en kuvvetli delilidir. Kalplerdeki ve göğüslerdeki şeyler, ancak cihâdla sınıanır. Allah, kullarından dilediği kimseleri cihâdla kendisine şehitler edinir.

Bu konuda İbnu'l-Kayyım şöyle der: Muhabbet iddiasında bulunanlar çoğalınca, iddialarındaki samimiyeti ispat etmeleri için kendilerinden delil getirmeleri istendi. İnsanlara iddiaları sebebiyle istedikleri şeyler verilseydi, gamsız ve kedersiz, gamlı ve kederlinin hüznünü iddia ederdi.

İddia sahipleri çeşit çeşit şahitler getirdiler. Denildi ki bu iddia (Allah sevgisi iddiası), ancak şu delil ile kabul edilir:

“De ki eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, O da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.” (Al-i İmran, 31)

İnsanların hepsi geri kaldılar, sadece Allah'ın sevgili Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e fillerinde ve ahlâkında tâbi olanlar sebat etti. Kendilerinden, adaletini ve doğruluğunu onaylayan bir delil istendi:

“...Allah yolunda cihâd ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar...” (Maide, 54)

Sevenlerin de çoğu geride kaldı, cihâd edenler ayakta kaldı. Onlara denildi ki: Allah'ı sevenlerin canları ve malları kendilerinin değildir. Sizler haydi buyrun:

“Allah mü'minlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır.” (Tevbe, 111) ayetine biat edin!

Müşterinin azametini, bedelin faziletini ve kendisiyle alışveriş yaptıkları Allah'ın yüceliğini anladıkları zaman,

malın değerini ve onun ne kadar önemli olduğunu da anladılar. Ve o malı düşük bir değere başkasına satmanın büyük bir aldanma olacağını gördüler. İçinde muhayyerlik olmaksızın onunla karşılıklı rızaya dayanan Rıdvan Biatini yaptılar ve dediler ki: "Biz bu alışverişi ne bozarız ne de bozulmasını isteriz." Sözleşme bitip malı teslim ettiklerinde onlara denildi ki: "Canlarınız ve mallarınız bizim olduğu andan itibaren, onları sizlere olduğundan daha bol ve beraberinde kat kat fazlasıyla iade ediyoruz."

"Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler; Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar." (Al-i İmran, 169-170)⁽³⁴⁾

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle dedi: "...Cihâd, kâmil/eksiksiz bir sevginin delilidir. Sevgi ve muhabbetin ön şartı cihâddır. Çünkü seven, sevdiğinin sevdiğini sever, sevdiğinin kızdığına kızar. Onun dost olduğuna dost olur, düşman olduğuna düşman olur. Onun hoşnut olduğundan hoşnut olur, öfke duyduğuna öfke duyar. Onun emrettiğini emreder, men ettiğini de men eder. Demek ki bu konuda ona uyar..."⁽³⁵⁾

Yine İbn Teymiyye şöyle dedi: "Kul, gücünün yettiği cihâdı terk ettiği zaman, bu onun kalbindeki Allah ve Peygamber sevgisinin zayıflığının delili olur."⁽³⁶⁾

Burada, dostluk ve düşmanlık inancıyla ve Allah için sevmek ve Allah için buğzetmek akidesiyle ilgili önemli bir

⁽³⁴⁾ Medaricü's-Sâlikin, 3/9.

⁽³⁵⁾ Mecmû'u'l-Fetâvâ, 10/57-58. Özetlenerek alınmıştır.

⁽³⁶⁾ Mecmû'u'l-Fetâvâ, 10/193.

meseleye işaret etmek güzel olacaktır. O da şudur: Tevhidin bel kemiği ve en sağlam esası olan bu büyük sembol, ancak Allah yolunda cihâdla, Allah'a davetle ve iyiliği emredip kötülükten alıkoymakla güçlenir ve cilalanır. Aynı şekilde bunlar terk etmekle veya bunların zayıflamasıyla da zayıflar ve güçsüz kalır. Allah'ın Kitabını ve Allah'a davet olgusunu dikkatlice inceleyen bir kimse; orada, Allah'a davet ve O'nun yolunda cihâd ile davetçinin içindeki dostluk ve düşmanlık akîdesi arasında kuvvetli bir bağın kurulduğunu görür.

Davet; iyiliği emretme ve kötülükten alıkoyma işi ve ihlâslı kulun içindeki cihâd sevgisi güçlendikçe, onun içindeki bu akîde de güçlenir; hayatında, duruşunda, sevgisinde ve düşmanlığında açık bir şekilde ortaya çıkar. Öyle ki gerektiğinde vatanını, ailesini ve malını terk etmeye hazır hale gelir.

Ayrıca bu akîde, davetçinin kalbinde, tavırlarında ve hareketlerinde zirveye ulaşır. En yakınları da olsalar, Allah'ın düşmanlarına karşı cihâdda duygu ve tavır böyledir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Mü'min erkeklerle mü'min kadınlar da birbirlerinin velileridir. Onlar iyiliği emreder, kötülükten alıkoymakla, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Rasûlüne itaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir. Şüphesiz Allah, azîzdür, hikmet sahibidir." (Tevbe, 71)

Bunun tersi de açıkça müşahade edilmektedir. Davet ve cihâdi ihmal eden, dünyaya ve dünya ehline meyleden nice davetçi vardır ki -buna paralel olarak- dostluk ve düşmanlık akîdesi de zayıflamıştır.

Sözün kısası, dostluk ve düşmanlık akidesi, sadece zihinde muhafaza edilen nazari bir akide değildir. Bilakis o bir akidedir, ameldir, aynışmadır, davettir, cihâddır, sevgidir ve buğzdur. Bu akideyi güçlendirmek istediğimiz zaman, bunun yolu, davettir, iyiliği emretmek ve kötülükten alıkoymaktır ve Allah yolunda cihâddır. Kul, rahatlığın etkisiyle bu amellerden uzak kaldıkça, bu akide kırılganlaşacak ve büyük bir riskle ve sarsıntıyla karşı karşıya kalacak demektir.

Cihâdın semerelerinden birisi budur. Yani Allah için ve dini için dostlukta samimi olanla yalancı olanı birbirinden ayırmak... Cihâd, aynı zamanda bu akideyi hem güçlendirir, hem parlatır. Cihâd ile dostluk ve düşmanlık akidesi arasındaki ilişki kesintisiz ve karşılıklı bir uyum ilişkisidir. Yani cihâda ve Allah yolunda fedakârlığa istekli olmak, kalpteki dostluk ve düşmanlık akidesini güçlendirir. Tıpkı bunun gibi dostluk ve düşmanlık akidesi de Allah yolunda cihâdı güçlendirir ve artırır.

2- Cihâdın semerelerinden birisi de tevhidin ve İslam şeriatının yayılmasıdır. İnsanlar bu şeriatın gölgesinde huzur bulurlar, beşeriyet onunla mutlu olur. İnsanları köleleştiren, zulüm ve baskı uygulayan şirkin ortadan kalkmasıyla insanlardan zulüm ve baskı da kalkar. Tarih bunun şahididir. Küfrün ve şirkin yayıldığı hiçbir ümmet yoktur ki büyük bir haksızlığa, meşakkate ve tağutların baskısına katlanmış olmasın. İslam'ın girdiği ve onun Allah'ın birliği esasına dayanan adaletiyle hükmeden hiçbir ümmet yoktur ki işleri düzgün olmasın ve onun geniş gölgesi altında huzurlu ve mutlu bir şekilde yaşanmasın. O halde cihâd, kullara bir rahmet olsun diye meşru kılınmıştır.

Allah rahmet eylesin Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle der: "Allah'a itaatin sonu, dünya ve ahiret saadetidir. Bu, itaatkâr mü'mini ferahlatan şeylerdendir. Demek ki Allah'ın emrettiği itaatlerin sonuçları, O'na ve O'nun kullarına güzel bir övgü olarak döner. Bu itaatlerde Allah'ın hikmeti ve kulları için rahmet vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Ey îmân edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak olan ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Rasûlüne inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihâd edersiniz. Eğer bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. İşte bu takdirde O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi zemininden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur. Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Mü'minleri (bunlarla) müjdele." (Saf, 10-13)

Demek ki cihâdın dünyada ve ahirette insanların hoşlarına giden, övgüye layık bir sonucu vardır: Dünyada zafer ve fetih, ahirette ise cennettir, cehennem ateşinden kurtuluştur. Allah Teâlâ bu sûrenin başlarında şöyle buyurmuştur:

"Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak savaşanları sever." (Saf, 4)

Allah bunu sever. Bunda Allah'a ait bir hikmet, kulları için rahmet vardır. Bu rahmet onlara dünya ve ahirette nimet olarak ulaşır."⁽³⁷⁾

3- Allah'ın dünya ve ahiretteki azabı ve cezası cihâd ile savuşturulur. Müslümanlar, kâfirlerin boyunduruğundan ve onların egemenliği ve baskısı altında kalmaktan uzak, te-

⁽³⁷⁾ Mecmû'u'l-Fetâvâ, 8/36.

miz ve şerefli bir hayat yaşarlar. Cihâd terk edildiği zaman, bunun tersi olur ve insanlar dünyaya meylederler, şerefın yerini zillet ve düşmanlarının egemenliği alır. Düşmanlar da onlara dinlerinde, canlarında, ırzlarında ve mallarında işkencenin en acısını tattırırlar.

Bu da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözleriyle anlattığı bir durumdur:

"İnsanlar dinarlarda ve dirhemlerde cimrilik ettikleri, iyne yoluyla alışveriş yaptıkları, öküzlerin kuyruğuna yapıştıkları ve cihâdı terk ettikleri zaman, Allah onlara öyle bir bela ve musibet musallat eder ki, dinlerine dönünceye kadar onu üzerlerinden atamazlar."⁽³⁸⁾

Bizim çağımızdaki durum bunun en büyük şahididir. Asrımız, Müslümanların yaşadıkları asırların en kötüsüdür. Bu asırda Müslümanlar, geçmiş asırlarda düşmedikleri ölçüde zillete, meskenete ve tefrikaya düştüler. Bu da düşmanlarını onlara karşı cesaretlendirdi. Onlar da -oburların yemek kazanının etrafına üşüştükleri gibi- İslam beldelerinin üstüne üşüştüler. Bunun sebebi, yalnızca Allah'a itaati terk etmek, dünyayı sevmek ve ahiretten hoşlanmamak ve Allah yolunda cihâdı terk etmektir.

Müslümanlar dinlerine geri dönmedikçe, cihâd bayrağını kâfirlerin üzerinde yükseltmedikçe ve onlarla savunma ve saldırı savaşı yapmak için hazırlık yapmadıkça bu zilletten asla kurtulamayacaklardır. Bunu tamamlamadan, şeref umudumuz yoktur. Sadece siyasî görüşmelerle, Güvenlik

⁽³⁸⁾ Ebu Davud, (3462); Ahmed, 2/28. Lafız Ahmed'indir. Elbanî bunun sahih olduğunu söylemiştir. *Sahihi Süneni Ebi Davud*, (2956). İyne; bir kimsenin, bir malı değerinden daha fazla bir fiyata vadeli olarak alıp bir başkasına peşin parayla satmasıdır. (Çeviren)

Konseyi yoluyla -özür dilerim, güvensizlik konseyi yoluyla- veya tâğûfî kâfir Birleşmiş Milletler teşkilatıyla kâfirlerin Müslümanlara kötülük yapmaktan vazgeçmelerini bekleyemeyiz. Hayır, çağdaş düşmanları, ancak onların saldırgan seleflerini engelleyen şey engelleyebilir. Şüphesiz ki bu da Allah yolunda cihâddır.

Allah rahmet eylesin İbnu'l-Kayyım şöyle der: "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Ey inananlar! Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah ve Rasûlüne uyun. Ve bilin ki, Allah kişi ile onun kalbi arasına girer ve siz mutlaka onun huzurunda toplanacaksınız."** (Enfal, 24).

Bu ayet-i kerime şu konuları içermektedir:

Şüphesiz faydalı bir hayat, ancak Allah ve Rasûlüne icabet etmekle elde edilir. Dolayısıyla her kim icabet etmezse, -her ne kadar hayvanların en rezilinin hayatı ile ortak hayvanî bir hayatı olsa bile- onun için yararlı bir hayat yoktur. Öyleyse güzel olan gerçek hayat, zahiren ve batinen Allah ve Rasûlünün çağırdıklarına icabet edenlerin hayatıdır. İşte bu kimseler, ölmüş olsalar da hayattadırlar. Onların dışındakiler ise, bedenleri hayatta olsa da ölüdürler. Bundan dolayı insanların hayat bakımından en kâmil olanları, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in davetine -kâmil mânâda- en iyi icabet edenlerdir. Muhakkak ki onun çağırdığı şeyde hayat vardır. Dolayısıyla kim ondan bir parça kaçırmışsa hayattan da bir parça kaçırmış demektir. Öyleyse Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e icabet ettiği kadar hayata sahiptir.

Mücahid: **"Hayat verecek şeylere..."** ayetinden maksadın "Hak" olduğunu belirtir.

Katade ise: "Bu, içinde hayat, güvenlik, kurtuluş, dünya ve ahirette korunma olan Kur'ân'dır." der.

Süddî ise: "Küfürlerinden sonra kendilerine hayat veren İslâm'dır." der.

İbn İshak ve Urve b. Zübeyr -lafız kendisine aittir- der ki: "**'Hayat verecek şeylere...'** ayetinde kasdedilen şudur: Yani savaşa koşun! Çünkü savaşa sizleri zilletten sonra izzetli kıldı, zayıflığınızdan sonra savaşa sizleri onlara karşı kuvvetli kıldı ve düşmanlar karşısında kahrolmanızdan sonra sizlere savaşa onları men edecek güç verdi."

Bu görüşlerin hepsi tek bir hakikati, yani zahiren ve bâtinen Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in getirdiklerine uymayı ortaya koyan açıklamalardır.

Vahidî ise "**'Hayat verecek şeylere...'**" ayeti hakkında âlimlerin çoğunun, bunun "cihâd" olduğunu söylediklerini belirtir. Bu görüş, İbn İshak'ın da görüşüdür. Aynı zamanda mânâ ehli âlimlerin de tercih ettikleri görüş budur.

Ferrâ, "düşmanlarınıza karşı cihâd etme emrinin ihyasına çağrıldığınız zaman" derken şunu kasdetmektedir:

Onların işi ancak harp ve cihâdla kuvvetlenir. Eğer cihâdı terk ederlerse işleri zayıflar ve düşmanlarına cesaret verirler.

Ben de derim ki: Cihâd konusu dünyada, berzahta ve ahirette kişiye hayat veren en yüce konudur.⁽³⁹⁾

4- Allah yolunda cihâd edenler, insanların içinde Hakk'a en iyi yönelenlerdir. Çeşitli yolların bulunduğu şartlarda Allah'ın yoluyla en mutlu olan kimselerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Ama bizim uğrumuzda cihâd edenleri elbette kendi yollarımıza erİştireceğiz. Hiç şüphe yok ki Allah iyi davrananlarla beraberdir.**" (Ankebut, 69)

(39) El-Fevaid, s. 88.

Allah rahmet eylesin Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle der: "Bu sebeple cihâd, ilmin kapılarını ihata eden hidayet gereğidir. Nitekim Allah Teâlâ **"Ama bizim uğrumuzda cihâd edenleri elbette kendi yollarımıza erİştireceğİz..."** buyurmuştur. Demek ki Allah Teâlâ kendi yolunda cihâd edenlere hidayeti vermiştir. Bu sebeple Abdullah İbn Mübarek ve Ahmed İbn Hanbel gibi iki imam ve diğer imamlar şöyle demişlerdir: İnsanlar bir şeyde ihtilaf ettikleri zaman Allah yolunda cihâd edenlerin görüşlerine bakınız. Çünkü onlar Hak ile beraberdirler.

Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Ama bizim uğrumuzda cihâd edenleri elbette kendi yollarımıza erİştireceğİz. Hiç şüpHe yok ki Allah iyi davrananlarla beraberdir." (Ankebut, 69)⁽⁴⁰⁾

"Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah, onların yaptıklarını boşa çıkarmaz. Allah onlara yol verecek ve eksikliklerini giderip durumlarını düzeltecektir." (Muhammed, 4-5)

Cumhur, ayetteki can verenler mânâsına gelen قتلوا lafzını savaşanlar anlamına gelen قاتلوا şeklinde okumuşlardır. İmam Asım'ın Hafs kıraatinde ise bu lafız قتلوا şeklinde okunmaktadır.

5- Allah yolunda cihâd, zahiren ve batinen nefis terbiyesinin ve tezkiyesinin en büyük araçlarından biridir. Nice ahlâkî erdemler ve nice temiz kalp amelleri vardır ki onların ıslahı, onların kemaline veya kemalinin yakınına ulaşmak, ancak Allah yolunda cihâd ile mümkündür. Cihâd ol-

⁽⁴⁰⁾ Mecmû'ü'l-Fetâvâ, 28/242.

madan bunlar zayıf kalacaktır, kulun oturduğu yerden bunları tamamlaması ve kemale erdirmesi zordur.

Şeyhulislam İbn Teymiyye'nin, cihâdın bu dinin zirvesi olduğu yorumunu yaparken işaret ettiği şey de budur. O şöyle demişti: "...Bu sebeple cihâd, amellerin zirvesi olmuştur. Şerefli hallerin hepsinin zirvesi onda toplanmıştır. Mesela sevgi ve muhabbetin zirvesi ondadır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Ey îmân edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven mü'minlere karşı alçak gönüllü (şefkatli), kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihâd ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırılmazlar)..." (Maide, 54)

Onda tevekkülün ve sabrın zirvesi vardır. Çünkü mücahid, tevekküle ve sabra en çok muhtaç olan insandır. Bu sebeple Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Zulme uğradıktan sonra Allah yolunda hicret edenlere gelince, onları dünyada güzel bir şekilde yerleştireceğiz. Eğer bilirlerse ahiretin mükâfatı elbette daha büyüktür. (Onlar) sadece Rablerine tevekkül ederek sabredenlerdir." (Nahl, 41-42)

"Musa kavmine dedi ki: 'Allah'tan yardım isteyin ve sabredin. Şüphesiz ki yeryüzü Allah'ındır. Kullanırdan dilediğini ona vâris kılar. Sonuç (Allah'tan korkup gınahtan) sakınanlarındır.'" (Araf, 128)

...Ve yine cihâdda, dünya hayatındaki ve dünya yurdu hakkındaki zühdün hakikati vardır. Yine onda ihlâsın hakika-

ti vardır. Çünkü sözü edilen kimse, makam ve mevki uğruna, mal uğruna ve ırkçılık uğruna cihâd eden değil, Allah yolunda cihâd eden kimsedir. Bu ancak din, bütünüyle Allah'ın dini olsun diye ve Allah'ın kelimesi en yüce kelime olsun diye savaşılan kimseye ait bir meziyettir. İhlâs mertebelerinin en büyüğü, canını ve malını mabuda teslim etmektir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Allah mü'minlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürler. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir vaddir..." (Tevbe, 111)

6- Cihâdın bir diğer semeresi de Müslümanların saflarının sıklaşması ve sözlerinin birleşmesidir. Tarih okumaları bize gösteriyor ki Allah yolunda cihâd etmek, Müslümanların saflarını birleştiriyor ve ihtilaf kapılarını daraltıyor. Müslümanlar ne zaman düşmanlarıyla kavga etmişlerse, o zaman, kardeşliğin ve birliğin doruklarında olmuşlardır. Onlar bir gazveyi/savaşı bitirdikleri zaman bir diğerine girmişlerdir. İhtilaf onların aralarına girmek için bir yol bulamamıştır. Cihâd ihmal edildiği ve Müslümanlar birbirleriyle meşgul oldukları zaman bunun tersi olmuştur.

B) Cihâdın Uhrevî Faydaları:

Allah yolunda cihâdın en büyük semeresi ahirette gerçekleşir. Yarışanlar bu semereyi elde etmek için yarışır. Mücahidler bu uğurda seve seve canlarını verirler. Nasıl vermesinler ki, onlar Allah'ın rahmetini, rızasını ve cennetlerini ummaktadırlar! Bu şerefli gaye ve büyük fayda uğruna her şeye izin verilmiştir.

Allah'ın Kitabını dikkatlice okuyan ve içinde cennetin ve cennetlikler için Allah'ın hazırladığı hoşnutluğun ve nimetlerin zikredildiği ayetlerin tamamını inceleyen kimsenin dikkatini önemli ve ilginç bir şey çeker. O da şudur: Allah Teâlâ'nın veli kullanı için hazırladığı cennetin ve hoşnutluğun zikredildiği ayetlerin çoğunda, genellikle vaat edilen nimetlerden önce, bu nimetlerin vaat edildiği kimselerin nitelikleri zikredilir. Onların bu niteliklerini dikkatle incelediğimizde hemen hemen şu kimseler olduklarını görürüz: Cihâd edenler, sabredenler ve iyiliği emredip kötülüğe mani olanlar... Allah Teâlâ'nın mücahid kullanı için hazırladığı rahmet, nimet ve hoşnutluğun zikredildiği bazı ayetler aşağıda sunulmuştur:

“İman edenler ve hicret edip Allah yolunda cihâd edenler var ya, işte bunlar, Allah'ın rahmetini umabilirler. Allah, Gafûr ve Rahîm'dir.” (Bakara, 218)

“(Ey mü'minler!) Yoksa siz, sizden önce gelip geçenlerin başına gelenler size de gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Yoksulluk ve sıkıntı onlara öylesine dokunmuş ve öyle sarsılmışlardı ki, nihayet Peygamber ve beraberindeki mü'minler: Allah'ın yardımı ne zaman! dediler. Bilesiniz ki Allah'ın yardımı yakındır.” (Bakara, 214)

“Yoksa Allah içinizden cihâd edenleri belli etmeden, sabredenleri ortaya çıkarmadan cennete gireceğinizi mi sandınız?” (Al-i İmran, 142)

“Eğer Allah yolunda öldürülür ya da ölürseniz, şunu bilin ki, Allah'ın mağfireti ve rahmeti onların topladıkları bütün şeylerden daha hayırlıdır.” (Al-i İmran, 157)

“Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler; Allah'ın, lütuf ve kereminden

kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar. Arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar. Onlar, Allah'tan gelen nimet ve keremin; Allah'ın, mü'minlerin ecrini zayi etmeyeceği müjdesinin sevinci içindedirler. Yara aldıktan sonra yine Allah'ın ve Peygamber'in çağrısına uyanlar (özellikle) bunların içlerinden iyilik yapanlar ve takvâ sahibi olanlar için pek büyük bir mükâfat vardır." (Al-i İmran, 169-172)

"Bunun üzerine Rableri, onların dualarını kabul etti. (Dedi ki:) Ben, erkek olsun kadın olsun -ki hep birbirinizdensiniz- içinizden, çalışan hiçbir kimsenin yaptığını boşa çıkarmayacağım. Onlar ki, hicret ettiler, yurtlarından çıkarıldılar, benim yolumda eziyete uğradılar, çarpıştılar ve öldürüldüler; andolsun, ben de onların kötülüklerini örteceğim ve onları altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Bu mükâfat, Allah tarafından. Allah; karşılığın güzeli O'nun katındadır." (Al-i İmran, 195)

"İman edip de Allah yolunda hicret ve cihâd edenler, (muhacirleri) barındıran ve yardım edenler var ya, işte gerçek mü'minler onlardır. Onlar için mağfiret ve bol rızık vardır." (Enfal, 74)

"İman edip de hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihâd edenler, rütbe bakımından Allah katında daha üstündürler. Kurtuluşa erenler de işte onlardır. Rableri onlara, tarafından bir rahmet ve hoşnutluk ile, kendileri için, içinde tükenmez nimet-

ler bulunan cennetler müjdeler. Onlar orada ebedi kalacaklardır. Şüphesiz ki Allah katında büyük mükâfat vardır.” (Tevbe, 20-22)

“Mü'min erkeklerle mü'min kadınlar da birbirlerinin velileridir. Onlar iyiliği emreder, kötülükten alıkoşurlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Rasûlüne itaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir. Şüphesiz Allah, Azîz'dir, Hakîmdir. Allah, mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara, içinde ebedi kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler vâdetti. Allah'ın rızası ise hepsinden büyüktür. İşte büyük kurtuluş da budur.” (Tevbe, 71-72)

“Allah mü'minlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürlər. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alışverişinizden dolayı sevinin. İşte bu, (gerçekten) büyük kazançtır.” (Tevbe, 111)

“...Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmaz. Allah onları muratlarına erdirecek, gönüllerini şâdedecek ve onları, kendilerine tanıttığı cennete sokacaktır.” (Muhammed, 4-6)

“Ey îmân edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Rasûlüne inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihâd edersiniz. Eğer bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. İşte bu takdirde O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi ze-

mininden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur." (Saf, 10-12)

Cihâdın faziletlerinden ve Allah Teâlâ'nın mücahidler ve şehitler için ahirette hazırladığı şeylerden söz eden hadisler de gerçekten çoktur. Amellerin faziletlerinden söz eden hadisleri dikkatlice inceleyen bir kimse şu sonuca varır: Salih amellerin her birinin fazileti, o amelin teşvik edilmesi ve o ameli işleyenin övülmesi hakkında çok sayıda hadis gelmiştir. Fakat -cihâd dışındaki- hiçbir sâlih amel hakkında, cihâd hakkındaki kadar çok hadis gelmemiştir. Bu hadislerin bazıları şunlardır:

• Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyor:

"Allah kendi yolunda cihâda çıkan kimseye: 'Onu evinden çıkaran şey yalnız bana î mân ve elçilerimi tasdik ise, nail olduğu ecir ve ganimetle (sâlimen yurdu-na) geri getireyim yahut cennete girdireyim.' diye tekeffül etmiştir. Ümmetime meşakkat verecek olmasaydım, hiçbir cihâd müfrezesinin arkasından geri kalmazdım. Yemin olsun ki Allah yolunda öldürölüp diriltilmemi, ondan sonra öldürölüp diriltilmemi, ondan sonra öldürölmemi ne kadar isterdim!"⁽⁴¹⁾

• "Allah yolunda cihâd eden kimsenin durumu, oruç tutan, namaz kılan, Allah'ın ayetlerine riayet eden bir kişi gibidir ki ta Allah Teâlâ'nın yolundaki mücahid dönünceye kadar ne oruçtan gevşer ne namazdan!"⁽⁴²⁾

⁽⁴¹⁾ Buhârî, İman; Ibn Mace, (2753).

⁽⁴²⁾ Buhârî, Cihâd, (2787); Müslim, (1878).

• “Kim devenin iki sağımı arasındaki süre kadar Allah yolunda savaşırsa, onun için cennet(e girmek) kesinleşir.”⁽⁴³⁾

• “Şüphesiz cennette yüz derece vardır. Allah onları, yolunda cihâd edenler için hazırlamıştır. İki derece arasındaki uzaklık, gökle yer arasındaki uzaklık gibidir. Siz Allah’tan istediğinizde, O’ndan Firdevs’i isteyin! Çünkü o, cennetin en ortası (yani en faziletlisi) ve en yücesidir, Rahman’ın arşının üstündedir, cennetin ırmaqları ondan fışkırır.”⁽⁴⁴⁾

• Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Said’e şöyle demiştir: “Kim Rab olarak Allah’a, din olarak İslam’a, peygamber olarak Muhammed’e razı olursa, o kimseye cennet vacip olur.” Bu sözler Ebu Said’in hoşuna gitti ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Bunları bana bir daha tekrarlar mısın?” dedi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, sözlerini tekrarladi, sonra şöyle buyurdu: “Başka bir şey var ki, onunla cennette bir kul yüz derece yükseltilir. Her iki derecenin arası yerle gök arası gibidir.” buyurmuştur. Ebû Saîd: “Nedir o ya Rasûlallah?” diye sorunca O da “Allah yolunda cihâddır!” buyurmuşlardır.⁽⁴⁵⁾

• “Kimin ayakları Allah yolunda tozlanırsa, Allah ona cehennemi haram eder.”⁽⁴⁶⁾

(43) Ebu Davud, (2541); İbn Mace (7292). el-Arnaut, *Zadü'l-Mead* için yazdığı haşiyede bu hadisin sahih olduğunu söyledi. (3/78).

(44) Buhârî, Cihâd, (2790); Ahmed, (2/335).

(45) Müslim, (1884); Nesai, (6/19-20).

(46) Buhârî, Cumua, (907); Ahmed, (3/479).

• "Kim Allah yolunda gider gelirse, bu gidiş gelişlerinde kendisine isabet eden toz kadar kıyamet gününde miske sahip olur."⁽⁴⁷⁾

• "Allah yolunda bir gün nöbet tutmak, dünyadan ve dünyanın üzerindeki şeylerden daha hayırlıdır."⁽⁴⁸⁾

• "Serhat boylarında bir gün bir gece nöbet tutmak, bir aylık oruç ve gece ibâdetinden daha hayırlıdır. Ölürsen üzerine dünyada iken yaptığı ameli ve rızkı cereyan eder. Fettandan da emin olur."⁽⁴⁹⁾

• "Cennetin kapıları kılıçların gölgesi altındadır."⁽⁵⁰⁾

• "Cennet, hayır ve saadet şu kula lâyıktır ki, o, Allah yolunda cihâd için atının dizginini tutmuş, başı dağınık, iki ayağı tozlanmış. Eğer bu gazi (öncü olarak) ileri saflarda düşman beklemekte ise, o tam mânâsıyla düşman beklemekte olur. Eğer askerin gerisinde (artçı olarak) vazifede ise, orada hakkıyla nöbetçilik vazifesinde olur. Bu mücahid, belki bu dünyada bir meclise girmek için izin istediğinde (küçük görülüp) kendisine izin verilmez; bir hususta şefaate edecek olursa şefaati kabul edilmez."⁽⁵¹⁾

Cihâdın bu faziletlerinden dolayı selefi sâlih sahabe-ler ve en güzel şekilde onların izinden gidenler bu büyük ibâdeti yerine getirmek için çok hırslı idiler. Bu büyük fa-

⁽⁴⁷⁾ Ibn Mace, (2775).

⁽⁴⁸⁾ Buhâri, Cihâd, (2792).

⁽⁴⁹⁾ Müslim, (1913). Hadiste geçen fettan kelimesinin kabirdeki Münker-Nekir isimli sorgu melekleri olduğu söylenmiştir. Şerhu'n-Nevevi, h. no: 3537 (Çeviren).

⁽⁵⁰⁾ Müslim'in rivayet ettiği hadisten bir parçadır (1902); Ahmed, (4/396).

⁽⁵¹⁾ Buhâri, (2887).

ziletlere sahip olmak umuduyla canlarını Allah yolunda feda etmek için birbirleriyle yarıştılar. Bu faziletlerin başında, Allah'ın rızası, rahmeti ve cenneti vardır. Aşağıda bu büyük ibâdeti yerine getirmede çok hırslı olan seleften örnekler vereceğim:

- Hammad İbn Seleme'den rivayet edilmiştir; o şöyle dedi: Bize Ali İbn Zeyd, İbnü'l-Müseyyeb'ten naklen, şöyle anlattı: Suheyb, Medine'ye hicret etmek üzere yola çıktı. Bir grup Kureyşli de peşine takıldı. Bunun üzerine Suheyb devesinden indi, sadağından ok çıkardı ve: "Ey Kureyşliler! Biliyorsunuz ki ben sizin en iyi ok atanınızım. Allah'a yemin ederim ki, yanımdaki okların tamamını atıncaya kadar siz bana ulaşamazsınız. Okların bitince de sizi kılıcımla vururum. İsterseniz size Mekke'deki malımın yerini tarif edeyim, yolumdan çekilin." dedi. "Peki" dediler. (Suheyb de onlara, malın bulunduğu yeri tarif etti). Suheyb, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına gelince o şöyle buyurdu: "Alışveriş kâr etti ey Ebu Yahya!" Bu esnada şu ayet inmişti: **"İnsanlardan öyleleri vardır ki, Allah'ın rızasını almak için kendini feda eder..."** (Bakara, 207)⁽⁵²⁾

- Vakidî dedi ki: Bize Abdullah İbn Nafi, İbn Ömer'den naklen, şöyle anlattı: İbn Ömer dedi ki: Yemame savaşında Ammar İbn Yasir'i kaya üzerine çıkmış, şöyle bağırırken gördüm: "Ey Müslümanlar! Cennete girmekten mi kaçılıyorsunuz? Ben Ammar İbn Yasir'im. Haydi bana koşun gelin!" O, bu sözleri kulağı kesilmiş sallanırken ve şiddetli bir çatışma içinde iken söylüyordu.⁽⁵³⁾

⁽⁵²⁾ *Siyeru A'lami'n-Nübelâ*, 2/23.

⁽⁵³⁾ *Siyeru A'lami'n-Nübelâ*, 1/422.

• İbnü'l-Cevzî, Sa'd İbn Hayseme'nin biyografisini anlatırken şöyle dedi: Künyesi Ebu Abdullah idi. Ensar'ın on iki temsilcisinden biri idi. Yetmiş kişiyle birlikte son Akabe biatinde hazır bulunanlardandı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Bedir savaşına katılacak kimseleri belirlerken babası Hayseme, oğlu Sa'd'a dedi ki: "Birimizin burada kalması gerekir. Sen, benim savaşa çıkmamı tercih et, hanımlarınla burada kal." Sa'd bunu kabul etmedi ve babasına dedi ki: "Eğer bu, cennetten başka bir şey için olsaydı seni kendime tercih ederdim. Fakat ben bu harpte şehit olmak istiyorum." Sonra aralarında kura çektiler. Kurada Sa'd kazandı, savaşa çıktı ve Bedir'de şehit oldu.⁽⁵⁴⁾

• İbn Uyeyne'den; o, İbn Ebi Halid'den; o, Halid İbn Velid'in oğullarının azatlısından nakletti: Halit şöyle demişti: Çok sevdiğim bir kızla evlendiğim gece bile, sabah olur olmaz Müslümanlarla birlikte düşmana saldıracığım son derece soğuk o geceden daha çok hoşuma gitmezdi.⁽⁵⁵⁾

• Cübeyr İbn Nüfeyr'den rivayet edilmiştir; o şöyle dedi: Şam'da Mikdat İbn Esved'in yanında oturuyorduk. O, şişman olduğu için sığmadığı bir sandığın üzerinde oturmuş, bizimle konuşuyordu. Bir adam ona dedi ki: "Bu sene savaşa çıkmasanız." Mikdat dedi ki: "Bize savaşa gitmemizi emreden Tevbe sûresi geldi. Allah Teâlâ '**Hafif de, ağır da olsanız cihâda koşunuz!**' buyuruyor." Ebu Osman dedi ki: "Ben münâfıkları araştırmıştım."⁽⁵⁶⁾

⁽⁵⁴⁾ *Sıfatü's-Safve*, 1/468.

⁽⁵⁵⁾ *Siyeru A'lami'n-Nübelâ*, 1/375.

⁽⁵⁶⁾ *Abdullah İbn Mübarek, el-Cihâd*, 1/88.

• Harice İbn Zeyd İbn Sabit babasından şöyle rivayet etmiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* beni Uhud günü Sa'd İbn er-Rabi'i arayıp bulmam için görevlendirdi ve bana dedi ki: Onu görürsen benden selam söyle ve de ki: Rasûlullah senin kendini nasıl hissettiğini soruyor. Savaş ölülerinin arasında dolaştım. Son nefesini vermek üzereyken ona yetiştim. Üzerinde yetmiş darbe vardı. Ona Rasûlullah'ın söylediği şeyleri haber verdim. Bunun üzerine dedi ki: Rasûlullah'a ve sana selam olsun. Ona de ki: Ya Rasûlallah! Ben cennetin kokusunu hissediyorum. Kavmime de şöyle söyle: "Sağ olduğunuz müddetçe Rasûlullah'ın başına bir şey gelirse, Allah indinde hiçbir mazeret ileri süremezsiniz. Sa'd bu sözleri söyledikten sonra son nefesini verdi.⁽⁵⁷⁾

• Hammad İbn Seleme'den; o, Sabitten; o, Ali İbn Zeyd'den; o, Enes'ten şöyle rivayet etti: Ebu Talha, "*Hafif de, ağır da olsanız cihâda koşunuz!*" ayetini okudu ve şöyle dedi: "Genç de ihtiyar da olsak, Allah Teâlâ bizi savaşa koşturmaya çağırıyor. Beni hazırlayın." Çocukları da ona dediler ki: "Allah sana merhamet etsin! Sen, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zamanında, Ebu Bekir'in ve Ömer'in zamanında savaştın. Bırak da senin yerine artık biz savaşalım." Rivayetin devamında Enes dedi ki: Ebu Talha bir deniz savaşına katıldı, orada şehit düştü. Müslümanlar onu defnedebilecekleri bir adayı ancak yedi gün sonra bulabildiler ve oraya defnettiler. Cesedi hiç bozulmamıştı.⁽⁵⁸⁾

• Enes *radiyallahu anh'*dan şöyle rivayet edilmiştir: "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Süleym oğullarından yetmiş

(57) *Siyerü A'lami'n-Nübela*, 1/319.

(58) *Siyerü A'lami'n-Nübela*, 2/34.

kişilik bir topluluğu -dini tebliğ etmek üzere- Âmir oğullarına gönderdi. Tebliğciler, Âmir oğullarına yaklaştığı zaman dayım onlara dedi ki: "Ben sizden önce gideyim. Rasûlullah'ın tâlimatını onlara ulaştıracak kadar bana güvence verirlerse ben bu tebliği yapayım. Bana bu güvenceyi vermezlerse sizler bana yakın bir yerde bulunursunuz." Süleym oğulları dayıma önce bu güvenceyi verdiler. Dayım, Rasûlullah'ın onlara ulaştırılmasını istediği şeyleri anlatmaya başlar başlamaz, içlerinden bir adama işaret ettiler, o da hemen dayıma mızrakla vurdu ve mızrak dayımı deldi geçti. Dayım, "Allahu ekber! Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki kazandım." dedi. Sonra bu Süleym oğulları, dayımın diğer arkadaşlarına yöneldiler ve dağa kaçan topal bir kişi hariç, hepsini öldürdüler. Cebrail bu olayı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e haber verdi ve "Onlar Rablerine kavuştular, Allah onlardan razı oldu ve onları razı etti." dedi...⁽⁵⁹⁾

• Sabit el-Bünanî'den rivayet edilmiştir. O, Ebu Leyla'dan İbn Ümmü Mektum'un şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Ey Rabbim! Beni mazeretli sayacak bir ayet indir." Bunun üzerine Nisa sûresinde geçen "**Mü'minlerden özür sahibi olanlar hariç...**" (Nisa, 95) ayeti nazil oldu. İbn Ümmü Mektum daha sonraları savaşa çıkar ve şöyle derdi: "Sancağı bana verin. Çünkü ben âmâyım, kaçamam. Ve beni iki safın arasına yerleştirin."⁽⁶⁰⁾

• Ebu Bekir'in kızı Esma *radiyallahu anhum*a şöyle dedi: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Mekke'den Medine'ye hicret ederken, babam Ebu Bekir beş bin veya altı bin dir-

⁽⁵⁹⁾ Buhârî, Cihâd, (2801).

⁽⁶⁰⁾ *Siyeru A'lamî'n-Nübela*, 1/364.

hemden ibaret olan bütün parasını da yanında götürdü. Onlar gittikten sonra dedem Ebu Kuhafe bize geldi. Gözleri görmüyordu. Bize, "Vallahi, Ebu Bekir kendisiyle beraber malını da götürmekle sizleri üzdü." dedi. Ben o zaman: "Hayır dedeciğim, o bize çok mal bıraktı." dedim ve bir sürü taş toplayıp onları evin bir köşesine koydum. Sonra da üzerini örttüm ve dedemin elinden tutarak örtünün üzerine koydum. Sonra dedim ki: "İşte bunları bize bıraktı." Dedem "Eğer size bunu bıraktıysa çok iyi, mesele yok." dedi.⁽⁶¹⁾

• Asım İbn Behdele, Ebu Vail'den rivayet etmiştir. Zannedirim şöyle demişti: Ölüm anı gelip çatığında Halid şöyle demişti: "Bir savaşta öldürülmeyi istemiştım, fakat yatağında ölmem takdir olunmuş. Kelime-i Tevhid'den sonra en çok ecir umduğum amelim, sabahleyin kâfirlere baskın yapmak için siperde, zırh içinde, göğün boşalmışçasına üzerime yağmuru indirdiği esnada beklerken geçirdiğim gecemdir. Ben öldüğüm zaman atımı ve silahımı bekletin ve onları Allah yolunda savaşanlara verin." Halid vefat edince, Ömer onun cenazesine katıldı ve şöyle dedi: "Halid ailesindeki kadınların, bağırmamak şartıyla Halid için gözyaşı dökmelerinde hiçbir beis yok."⁽⁶²⁾

• Aşağıdaki bölüm Ebu Akıl Abdurrahman İbn Sa'lebe'nin biyografisinden alınmıştır: O, Bedir gazilerindendir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte bütün savaşlarda bulunmuştur. İbnü'l-Cevzî, Cafer İbn Abdullah İbn Eslem'den şöyle rivayet etmiştir: Yemame günü insanlar savaş düzenine girdikleri zaman ilk yaralanan kişi Ebu Akıl olmuştu. Omuzlarıyla kalbi arasına ok isabet et-

⁽⁶¹⁾ *Siyeru A'lami'n-Nübela*, 1/381.

⁽⁶²⁾ *Siyeru A'lami'n-Nübela*, 2/290.

mişti. Yaralı halde yere düştü. Ok çıkarıldı. Sol tarafı aldığı yara sebebiyle tutmuyordu. Bu hadise daha günün başlangıcında olmuştu. Daha sonra karargâha götürüldü. Savaş iyice şiddetlenince -ki Müslümanlar hezimete uğramışlar. eşyalarını bırakıp geri çekilmişlerdi. Ebu Akıl ise yarısından dolayı bitkin bir halde idi- Ma'n İbn Adî, Ensar'a şöyle seslendi: "Ey Ensar! Allah için, Allah için düşmanınızı za bir daha saldırınız!"

Abdullah İbn Ömer dedi ki: "Ebu Akıl kavminin yanına gitmek için yerinden kalktı." Ben: "Ya Eba Akıl! Ne yapmak istiyorsun? Sen savaşamazsın." dedim. O ise: "Münadi benim ismimi söyledi." dedi. Ben de: "O, Ensar'ı çağırıyor, yaralıları değil." dedim. O ise: "Ben de Ensar'danım ve sürünerek de olsa gideceğim." dedi. Sonra kendini topladı, kılıcını sağ eline aldı ve: "Ey Ensar! Huneyn savaşındaki gibi bir daha hücum edin!" diye nida etmeye başladı. Ensar'ın hepsi toplandı. Müslümanlar, düşmana karşı hücumla geçtiler ve düşmanı bir bahçeye sıkıştırdılar. Orada birbirlerine girdiler ve aralarında korkunç bir kılıç savaşı oldu. İbn Ömer dedi ki: "Ebu Akıl'e baktım. Yaralı olan kolunu omzundan kopup yere düşmüştü. On dört yara daha almıştı ki hepsi de öldürücü idi. Sonunda Allah'ın düşmanı Müseyleme öldürüldü." İbn Ömer dedi ki: "Savaşın sonunda Ebu Akıl'in yanına vardım, yere yıkılmış, son nefesini vermek üzereydi. Ey Ebu Akıl!" dedim. Dilini zorla hareket ettirerek: "Söyle, savaş kim kazandı?" dedi. Ben de: "Müjde! Allah'ın düşmanı öldürüldü." dedim. Bunun üzerine Allah'a hamd ederek parmağını semaya doğru kaldırdı ve son nefesini verdi. *Allah rahmet eylesin.*

İbn Ömer dedi ki: "Savaştan sonra Medine'ye dönünce onun bütün durumunu Ömer'e haber verdim." Ömer

dedi ki: "O, daima şehit olmak için çalıştı ve hep şehitliği istiyordu. Bildiğim kadarıyla da Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabının en seçkinlerinden ve İslam'a ilk girenlerdendi."⁽⁶³⁾

• Vâsile İbnü'l-Asga'nın hayatından bir kesit: Muhammed İbn Sa'd şöyle dedi: Vâsile, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına geldi ve onunla birlikte sabah namazını kıldı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* namazı kılıp bitirdiği zaman ashabi ile musafaha ederdi. Musafaha ederken Vâsile'ye yaklaşıncı: "Sen kimsin?" dedi: O da kim olduğunu söyleyince, niçin geldiğini sordu. "Biat etmek için geldim." dedi. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Hoşlandığın ve hoşlanmadığın şeylerde, değil mi?" Vâsile: "Evet" dedi. "Gücünün yettiği şeylerde, değil mi?" dedi. Vâsile: "Evet" dedi. Böylece Vâsile, Müslüman oldu ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e biat etti.⁽⁶⁴⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, o gün Tebük seferine hazırlanıyordu. Vâsile, ailesinin yanına gitti, babasıyla karşılaştı. Babası onun durumunu görünce, sordu: "Yapacağını yaptın mı?" "Evet" dedi. Babası: "Vallahi seninle bir daha konuşmayacağım." dedi. Amcasının yanına geldi, ona selam verdi. Amcası sordu: "Yapacağını yaptın mı?" "Evet" dedi. Babasından daha hafif de olsa onu amcası da kınadı ve dedi ki: "Senin bir işte bizden önce hareket etmen gerekmezdi." Vâsile'nin kız kardeşi onun sözlerini işitiyordu. Yanına geldi, ona İslam'ın selamıyla selam verince Vâsile ona dedi ki: "Bu selam sana neden icap etti kardeşceğizim?" Kız kardeşi dedi ki: "Senin söylediklerini de, am-

⁽⁶³⁾ *Sıfatü's-Safve*, 1/466-467.

⁽⁶⁴⁾ İbn Sa'd, *et-Tabakatü'l-Kübra*, 1/232.

canın söylediklerini de işittim ve Müslüman oldum.” Vâsile dedi ki: “Haydi kardeşini savaşa hazırla, çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* sefere çıkmak üzere.” Kız kardeşi onu hazırladı. O da Tebük'e doğru yola çıkan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e katıldı. Geride varlık sahibi bazı kimseler kalmıştı. Benî Kaynuka çarşısında şöyle nida etmeye başladı: “Beni bineğine alıp savaşa götürene ganimet hissemi vereceğim.” Sonrasını şöyle anlattı: Ben biniti olmayan bir adamdım. Ka'b İbn Ucre beni çağırdı ve dedi ki: “Ben seni nöbetleşe taşıyım. Gece ve gündüz yolun bir kısmında sen, bir kısmında ben binerim. Senin hissen de benim olur.” Vâsile bu teklife “evet” dedi: Allah ondan razı olsun. Beni taşımıştı ve fazlasını da yapmıştı; onunla birlikte yemiştım ve beni taltif etmişti. Nihayet Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Halid İbn Velid'i Devmetü'l-Cendel'de bulunan Ekider İbn Abdülmelik'in üzerine gönderince Halid'in birliğinin içinde yer alan Ka'b da onunla beraber gitti. Ben de onunla beraber gittim. Bize o seferde büyük bir ganimet isabet etti. Halid, ganimeti aramızda taksim etti. Benim hisseme de altı tane genç ve dişi deve düştü. Onları Ka'b İbn Ucre'nin çadırının olduğu yere kadar getirdim. Dedim ki: “Allah senden razı olsun, haydi çık da bak şu develerine, onları teslim al.” Ka'b çadırdan çıktı ve tebessüm ederek dedi ki: “Allah bu develeri sana bereketli kılsın. Ben seni, senden bir şey almak istediğim için taşımış değilim.”⁽⁶⁵⁾

• Abdullah İbn Kays Ebi Ümeyye el-Gıfari'den rivayet edilmiştir; o şöyle dedi: Biz gazilerimizle birlikte bulunuyorduk. Bu esnada düşman geldi ve insanlara bu durum bağırarak duyuruldu. Onlar da hemen mevzilerine döndüler. Bu esnada benim önümde, atımın yanı başında ve ken-

(65) *Sıfatü's-Safve*, 1/674-676.

di atının arkasında bir adam kendi kendine şöyle konuşuyordu: "Ey nefis! Ben şu şu savaşlarda bulunmadım mı? Ve sen bana, '(Savaşa gidersen) ailen, çoluk çocuğun mahv olur.' demedin mi? Ben de sana uyup geri dönmedim mi? Vallahi artık bugün senden yüz çevireceğim ve Allah'a yönelceğim. İster kabul et, ister terk et." Abdullah İbn Kays dedi ki: "İçimden şöyle dedim: 'Vallahi ben de bugün seni izleyeceğim.' Gerçekten de onu izlemeye aldım. İnsanlar düşmanlarına saldırdılar, bu adam onların önlerinde yer aldı. Düşmanlar saldırdı, insanlar dağıldılar, bu adam onları savunanların içinde yer aldı." Abdullah İbn Kays dedi ki: "Allah'a yemin olsun ki, yaralanıp yere düştüğünü görmeye kadar, o hep böyle idi. Onun ve atının altmış veya daha fazla yarasını saymışım."⁽⁶⁶⁾

• Abdullah İbn Mübarek, es-Seriye İbn Yahya'dan; o da el-Ala İbn Hilal'den şöyle nakletti: Bir adam Sıla'ya şöyle dedi: "Ey Ebu Sahba! Rüyamda bana bir petek bal, sana ise iki petek bal verildiğini gördüm." Sıla dedi ki: "Sen, ben ve benim oğlum şehit olacak." Yezid İbn Ziyad ile savaşa çıktıkları zaman Türklerle Sicistan'da karşılaştılar ve yenildiler. Sıla, oğluna dedi ki: "Yavrucuğum! Haydi, sen anenin yanına geri dön." Oğlu dedi ki: "Babacığım! Sen iyi olan şeyi kendin için isterken benim geri dönmemi emrediyorsun." Babası: "Haydi öyleyse ileri atıl." Oğlu ileri hatlara doğru hücumla geçti ve yaralanıncaya kadar çarpıştı. Yaralanınca Sıla onun vücudunu düşmana ok atarak savundu. Nihayet düşman onun civarından ayrılp gidince, oğlunun yanına doğru yöneldi, üzerine dikildi ve ona dua ettik-

⁽⁶⁶⁾ Sıfatü's-Safve, 4/421.

ten sonra ölüp şehit oluncaya kadar savaşa devam etti. Allah rahmet eylesin.⁽⁶⁷⁾

• Hammad İbn Seleme şöyle dedi: Bize Sabit şöyle anlattı: Sila bir savaşa katılmıştı. Beraberinde oğlu da vardı. Oğluna dedi ki: "Yavrucuğum! Haydi, ileri atıl, çarpışmaya katıl, ben sana sabrederim." Oğlu bir hamle yaptı ve şehit oluncaya kadar savaştı. Sonra Sila hücumu geçti, o da şehit oldu. Kadınlar Sila'nın karısı Muâze'nin yanında toplandılar. Muâze onlara dedi ki: "Eğer beni tebrik etmek için geldiyseniz hoş geldiniz, safa getirdiniz; başka bir şey için geldiyseniz, dönün gidin!"⁽⁶⁸⁾

Bir Soru ve Cevabı:

Cihâdın ve Allah yolunda cihâd edenlerin, bu faziletleri ve onların elde edecekleri büyük semereleri anlattıktan sonra akla, cevap verilmesi gerekli bir soru gelir. O da şudur: Allah yolunda cihâd edenler ve şehit olanlar için hazırlanan bu büyük faziletler acaba niçin başkaları için değil de sadece onlar için verilmiştir?

Allahuâlem bunun cevabını vermek, cihâdın gayesini ve müminin nefsini harekete geçirmedeki rolünü bilmekle mümkündür. Önceki bölümde cihâdın, Allah'a kulluk ve Allah sevgisi sebebiyle yapılan gerçek bir mücadele olduğunu görmüştük. Buna göre, Allah yolunda cihâd etmek ve onun uğrunda seve seve canını vermek, Allah sevgisi ve kulluğundaki samimiyetin, diğer amellerin değil de bu amelin sahibinin büyük faziletlerle layık olduğunun en büyük delilidir.

Nitekim yeryüzünde tevhidin ve adaletin yayılması, dinin tamamen Allah'ın olması ve insanların kula kulluktan kur-

⁽⁶⁷⁾ Siyeru Alami'n-Nübela, 3/499.

⁽⁶⁸⁾ Siyeru A'lami'n-Nübela, 3/498.

tanılıp âlemlerin Rabbine sevk edilmeleri için Allah yolunda canını ortaya koymak da sahibini bu büyük faziletlere layık kılan çok şerefli ve çok büyük bir eylemdir. Çünkü o, insan topluluklarının kurtulması, karanlıktan aydınlığa ve cehennemden cennete çıkması için Allah yolunda canını feda etmiştir. Ne kadar değerli bir amel ve ne büyük bir gaye!

Allah rahmet eylesin üstad Mevdudi de bu konuya temas eder ve şöyle der: "Allah yolunda cihâdın faziletinin ve bu şekliyle övülmesinin sebebi acaba nedir? Acaba niçin Allah yolunda cihâd edenlerin, kurtuluşa eren kimseler oldukları ve derecelerin en yükseklerinin onlara verildiği defalarca dile getirilmiştir? Bu cihâda katılmayıp evlerinde oturanlara niçin bu gibi uyarılar yapılmıştır?

Şüphesiz bu soruya cevap vermek, cihâdın faziletinin, hükmünün ve ondan kaçanların kötülüğünün anlatıldığı bu ayetlere ikinci defa daha bakmayı gerektirir. Bu ayetlerin hiçbir yerinde -mesela Kirişna'nın Argon'a dediği gibi- mal, servet, iktidar ve saltanat elde etmenin başarı ve büyüklük mânâsına geldiği ifade edilmemiştir. Kirişna, Argon'a şöyle demişti: 'Bu savaşta başarılı olursan dünya iktidarını ele geçirmiş olacaksın.' (Ceyta, 2/37). Kur'ân'da buna benzer bir şey geçmemiştir ve Kur'ân, mücahidleri, karşılığında dünya serveti ve saltanatını elde etmeleri için Allah yolunda savaşmaya teşvik etmemiştir. Bunun aksine, ne zaman ve nerede Allah yolunda cihâdın semerelerinden söz etmişse, beraberinde sadece Allah'ın rızasını, Allah katında yüce bir makamın elde edileceğini ve acıklı bir azaptan kurtuluşu zikretmiştir.

Yüce Rabbimiz kullarına, Allah yolunda cihâda çıkmanın, hacıları sulamaktan ve Beytullah'ı imar etmekten da-

ha faziletli bir amel olduğunu öğretmiştir. Hâlbuki bu ikisi Arapların en büyük, en etkili ve en köklü gelir kaynaklarındandı. Cihâdın, Allah katında en büyük dereceye nail olmaktan başka bir semeresinden söz edilmemiştir.⁽⁶⁹⁾ Bir yerde de kullarına bir ticaret kuralının yolunu göstermiş ve onlara bu ticareti öğretmiştir ki, ilk anda bu ticaret ile servet ve mal ticaretinin kasdedildiği zannedilebilir. Fakat (ayetin devamında) bu ticaretin ve sermayenin gerçek mahiyetinin ne olduğunu hemen görürüz: Bu, Allah yolunda canı ve malı feda etmektir. Bunun semeresi -yani bu ticaretin kâr- azaptan kurtuluştur.

Başka bir yerde ise savaştan kaçanlar uyanılır ve ayıplanır. Çünkü onlar eşlerini ve çocuklarını daha çok sevdikleri, kazandıkları malı kaybetmekten korktukları ve ticaretlerinin zarar etmesinden çekindikleri için kaçmışlardır. Hâlbuki Allah yolunda cihâd edenler bu dünyada savaşır, zafer kazanırlar, ülkeleri fethederler, çok miktarda mal ele geçirirler, ticaretleri gelişir, büyür ve yendikleri milletlerden ganimet olarak aldıkları meskenlere sahip olurlar, fakat cihâdın gayesi bu değildir. Bu cihâdın gayesi, dünya serveti ve saltanatı olmadığına göre, savaştan elde edilen şey nedir ki? Allah Teâlâ, savaşçı kullarına en yüksek dereceleri hazırlamıştır? Bu önemli amelde ne vardır ki Allah Teâlâ, ona doğru koşanların toz kaldıran ayaklarını lütfunun ve inayetinin kaynağı kılıyor? Sonra onda hangi başanın ve zafer gizlidir ki bu şiddetli savaşlara katılanlardan, defalarca, "kurtuluşa erenler" diye söz ediliyor?!

⁽⁶⁹⁾ Burada kasdedilen, en büyük semeredir. Yoksa cihâdın başka semereleri de vardır. Nitekim yukarıda bunlara temas edilmiştir.

"Kurtuluşa erenler de işte onlardır." (Tevbe, 20)

Bu soruların hepsine ancak şu şekilde cevap verilebilir:

"...Eğer Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerleriyle savması olmasaydı, elbette yeryüzü altüst olurdu...."
(Bakara, 251)

"...Eğer siz onu (Allah'ın emirlerini) yerine getirmezseniz yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesat olur."
(Enfal, 73)

Demek ki Allah Teâlâ, yeryüzünde fitnenin ve fesadın yayılmasını istemiyor. O, suçsuz yere kullanna azap edilmesini, yıkıma ve felakete maruz kalmalarını kabul etmiyor, kuvvetlinin zayıfı yenmesini, onun güvenliğini ve huzurunu ortadan kaldırmasını veya kullarının ahlâkî, maddî ve manevî hayatlarında sıkıntıya düşmelerini istemiyor. O, dünyada kötü amellerin, şerrin, zulmün, adaletsizliğin, cinayetin ve savaşın yayılmasına razı olmuyor. Tıpkı bunun gibi insanlık onunun zillet ve alçaklık yarasıyla berelenmemesi için, kullarının diğer kullanna kul olmasını da kabul etmiyor. Bütün bunlardan sonra, dünyayı bu fitneden temizlemeye, zulümden kurtarmaya kalkışan, karşılık beklemeden veya herhangi bir şekilde mal ve servete tamah etmeden adaleti ayakta tutan ve bu güzel amel yolunda canından, malından, ticaretinden, evlat, baba ve kardeş sevgisinden ve evindeki rahatından fedakârlık yapan bir topluluktan başka, Allah'ın sevgisini ve nzasını daha çok hak eden kim vardır?

İşte Allah yolunda cihâd etmenin fazileti budur. Bu fazilet, onu bütün insanî amellerin içinde Allah'a îmândan sonraki en yüksek dereceye yerleştirir."⁽⁷⁰⁾

⁽⁷⁰⁾ Şeriatu'l-Islam fi'l-Cihâd, s. 31-32.

BEŞİNCİ MUKADDİME

ALLAH YOLUNDA CİHÂDİ TERK ETMENİN TEHLİKELERİ

Bu mukaddimede cihâdî ve cihâd hazırlığını terk etmenin tehlikelerinden, bunun sonucunda ortaya çıkabilecek kötülüklerden ve dünyadaki ve ahiretteki kötü sonuçlardan söz etmemiz daha kolay olacaktır. Cihâdın güzel sonuçlarının ve semerelerinin zıddı olan kötü sonuçların zihnimizde açıklığa kavuşması için yukarıdaki faziletlerin ve semerelerin aksini ifade etmemiz yeterlidir.

İlim adamları, cihâdın farz-ı ayn olan kısmını terk etmeyi büyük günahlardan saymıştır.

İbn Hacer el-Heytemî, *ez-Zevacir* isimli kitabında şöyle demektedir: “Üç yüz doksan, doksan bir ve doksan ikinci büyük günah: Farz-ı ayn olduğu zaman cihâdî terk etmektir. Mesela harbîlerin, Daru'l-İslam'a girmeleri durumunda veya bir Müslümanı almaları ve onu onlardan kurtarmanın da mümkün olması halinde cihâd etmek farz-ı ayn olur. İnsanların cihâdî temelden terk etmeleri büyük günahdır. Bir ülke halkının sınırdaki şehirleri korumayı terk etmeleri de büyük günahdır. Çünkü bu terk sebebiyle kâfirlerin oraları istila etmelerinden korkulur.”⁽⁷¹⁾

⁽⁷¹⁾ El-Heytemî, *ez-Zevacir an İktirafî'l-Kebair*, 2/163.

Bu sebeptendir ki cihâdı terk etmek ve cihâd için hazırlık yapmamak, münâfıklık alametidir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Kim (Allah yolunda) savaşmadan veya bunu gönlünden geçirmeden ölürse nifaktan bir şube üzere ölür."*⁽⁷²⁾

Allah Teâlâ, bunu, ahiret gününe îmânsızlığın veya ahiret gününe kesin îmânın zayıfladığının bir delili saymıştır. O, şöyle buyurmuştur:

"Allah'a ve ahiret gününe îmân edenler, mallarıyla canlarıyla savaşmaktan (geri kalmak için) senden izin istemezler. Allah, takva sahiplerini pek iyi bilir. Ancak Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, kalpleri şüpheye düşüp, kuşkuları içinde bocalayanlar senden izin isterler. Eğer onlar (savaşa) çıkmak isteselerdi elbette bunun için bir hazırlık yaparlardı. Fakat Allah onların davranışlarını çirkin gördü ve onları geri koydu; onlara 'Oturanlarla (kadın ve çocuklarla) beraber oturun!' denildi." (Tevbe, 44-46)

Cihâdı terk etmenin tehlikelerini ve doğuracağı kötü sonuçları şöyle açıklamak mümkündür:

1- Cihâdı terk etmek büyük günahlardandır. Çünkü bu, kişinin, kendini dünya ve ahirette Allah'ın gazabıyla ve cezasıyla karşı karşıya bırakması demektir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Eğer (gerektiğinde savaşa) çıkmazsanız, (Allah) sizi pek elem verici bir azap ile cezalandırır ve yerinize sizden başka bir kavim getirir; siz (savaşa çıkmamakla) O'na hiçbir zarar veremezsiniz. Allah her şeye kadirdir."** (Tevbe, 39)

⁽⁷²⁾ Müslim, (1910).

"De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım akrabanız, kazandığınız mallar, ke-sata uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşlandığınız meskenler size Allah'tan, Rasûlünden ve Allah yolunda cihâd etmekten daha sevgili ise, artık Allah emrini ge-tirinceye kadar bekleyin. Allah, fasıklar topluluğunu hi-dayete erdirmez." (Tevbe, 24)

İbnu'l-Kayyım *Allah rahmet eylesin*, iyiliği emretme, kötü-lükten alıkoyma emrini ve Allah yolunda cihâdı ihmal eden-leri, dini zayıf ve Allah tarafından sevilmeyen insanlar olarak nitelendirmiş ve şöyle demiştir: "Dindarların çoğu, Allah in-dinde sevimli olan emirlerden, sadece bütün insanların or-tak oldukları emirlere önem verirler. Cihâd etmek, iyiliği em-retmek ve kötülükten alıkoymak, Allah için, Rasûlü için ve Allah'ın kulları için nasihat etmek ve Allah'a, Rasûlüne, dini-ne ve kitabına yardım etmek, bunların hepsi vacip olmasına rağmen, o kimselerin yapmak istemedikleri ve yapmadıkları, hatta akıllarına bile getirmedikleri şeylerdir. Din bakımın-dan insanların en zayıfı ve Allah katında en sevimsizi -her ne kadar dünyayı tamamen terk edip kendisini ibâdete verse bile- bu vacipleri terk edenlerdir. Onların içerisinde Allah'ın yasakları çiğnendiğinde, Allah için yüzleri kızarıp şekli de-ğişenler, öfkelenenler ve Allah'ın dinine yardım etmek için malını harcayanlar pek az görülür. Büyük günah işleyenlerin durumu, Allah katında bunların durumundan daha iyidir."⁽⁷³⁾

O halde Allah yolunda cihâdı terk etmek, dünya ve ahi-rette helak olmanın sebebidir. Allah'ın şu ayetinden anlaşı-lan da budur:

⁽⁷³⁾ *Uddetü's-Sabirin*, s. 121.

"Allah yolunda harcayın. Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. Yaptığınızı güzel yapın; Allah güzel yapanları sever." (Bakara, 195)

İbn Kesir şöyle dedi: Leys İbn Sa'd, Yezid İbn Ebi Hubeyb'ten; o, Eslem Ebi İmran'dan şöyle dediğini rivayet etti: Muhacirlerden bir adam, Kostantiniyye'de düşman mevzilerine saldırdı ve o mevzileri yardı. Yanımızda Ebu Ey-yub el-Ensari de vardı. Bazı kimseler dediler ki: "Şuna bakın, kendi elleriyle kendisini tehlikeye atıyor." Ebu Eyyub dedi ki: "Bu ayeti en iyi bilen biziz. Bu ayet bizim hakkımızda indi. Biz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sohbetinde bulunduk. Onunla beraber nice şeylere şahit olduk ve ona destek olduk. İslam yayılıp da galip duruma gelince biz Ensar topluluğu olarak gizlice toplandık ve dedik ki: Allah bize Peygamber'i *sallallahu aleyhi ve sellem* ile sohbet etme ve ona yardımcı olma şerefini ikram etti. Artık İslam yayıldı ve Müslümanlar çoğaldı. Biz, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ailelerimize, mallarımıza ve çocuklarımıza tercih ettik. Şimdi ise savaş ağırlığını kaybetti. Artık ailelerimize ve çocuklarımıza dönebilir ve onların yanında kalabiliriz. İşte bunun üzerine **"Allah yolunda harcayın. Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. Yaptığınızı güzel yapın; Allah güzel yapanları sever."** (Bakara, 195) ayeti bizim hakkımızda nazil oldu. Bu ayette sözü edilen tehlike, cihâdı terk ederek mal ve çocukların yanında oturmaktır."⁽⁷⁴⁾

Nitekim cihâdı terk etmek, dostluk ve düşmanlık akîdesini de zayıflatır. -Yukanda da gördüğümüz gibi- dostluk ve düş-

⁽⁷⁴⁾ *Tefsiru İbn Kesir*, 1/228. İbn Hibban (1767) ve Hakim (2/275), hadisin sahih olduğunu söyledi, Zehebi de buna muvafakat etti.

manlık akidesi, iyiliği emretmek ve kötülükten alıkoymakla ve Allah yolunda cihâd etmekle doğrudan ilgilidir. Kul, cihâddan uzaklaştıkça dostluk ve düşmanlık akidesi zayıflar ve bitkin düşer. Tehlike olarak bu bile yeterlidir.

2- Cihâdı terk etmekle şirk ve zulüm yayılır, küfür ve kâfirler hâkim olur, insanlar birbirinin kölesi olur ve insanlar üzerinde bunun sebep olduğu bir sıkıntı, perişanlık ve büyük bir bozulma görülür. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"...Eğer Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerleriyle savması olmasaydı elbette yeryüzü altüst olurdu..."** (Bakara, 251)

"Eğer Allah, bir kısım insanları (kötülüklerini) diğer bir kısmı ile defedip önlemeseydi, mutlak surette, içlerinde Allah'ın ismi bol bol anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler yıkılır giderdi. Allah, kendisine (kendi dinine) yardım edenlere muhakkak surette yardım eder. Hiç şüphesiz Allah, güçlüdür, galiptir." (Hac, 40)

"Eğer Allah Teâlâ mü'minlerin cihâdıyla kâfirleri defetmeseydi, kâfirleri sindirip itaat ettirmeseydi, onlar mü'minlere hâkim olurlardı. Kâfir, hâkim duruma geldiği zaman, insanları Allah'a değil, kendisine köle yapardı. İnsanlar Allah'tan başka herhangi bir kimsenin kulu kölesi olduğu zaman, bütün hayatları alt üst olur. Çünkü hayat, ancak Allah'ın çizdiği program ile istikamet ve istikrar bulur. Bu program, Allah'a kulluğun gerçekleştiği, yüksek bir ahlâkın ve beşeriyet için övgüye layık erdemlerin gerçekleştiği bir programdır. Bu programı hazırlayan, hayatın ve âlemin canlılığının, onların yararına uygun şeylerle birlikte yaratıcısı olan Allah'tır. Fakat bir kâfir, yeryüzünde hâkim

duruma geldiği ve insanlar için kendi kafasından hükümler koyduğu zaman, o her şeyi bilemez. Noksanlıktan ve nefsani arzulardan berî değildir. İnsanlığın yapısına uygun ve yararlı olan şeyleri bilemez, önünü göremeyen -kör- deve gibi nereye bastığını bilemez. Günümüzde olduğu gibi, hayatın düzenini bozar. Kâfirin hâkim olduğu mevcut duruma bakmak, bu hakikati ifade etmeye kâfidir. Şayet Müslümanlar, Allah'ın emrettiği cihâdı terk etmemiş olsalardı, insanların Allah'ın şeriatıyla hükmedecekleri hayatları daha düzenli olurdu. Bu sebeptendir ki Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*, küfür derecesine ulaşmamış günahkâr bir devlet başkanının liderliğinde bile olsa cihâdı meşru kılmıştır. Çünkü İslam'ın ve günahkâr bir kimsenin yönettiği Müslümanların bekası, onlar için, Allah'ın indirdiği şeylerin dışındaki şeylerle hükmeden bir kâfirin onları idare etmesinden daha hayırlıdır. Çünkü Allah'ın indirmedeği şeylerle hükmetmek, yeryüzünde bozulmanın sebebidir.⁷⁵⁾

3- Cihâdı terk etmek, zillet ve meskenetin sebebidir. Nitekim Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Eğer cihâdı terk ederseniz, öküzlerin kuyruğuna yapışırsanız ve iyne alışverişi yaparsanız, Allah sizin boyunlarınıza öyle bir zillet halkası geçirir ki Allah'a tevbe edinceye ve önceki halinize dönünceye kadar bu halka sizden ayrılmaz."*⁷⁶⁾

Bu, günümüzde müşahade edilen açık bir durumdur. Çünkü bugün Müslümanların ülkeleri, kâfirlerin tasallutu altındadır. Müslümanlar toplumun gerisinde yaşamaktadırlar.

⁽⁷⁵⁾ Dr. el-Ulyani, *Ehemmiyetü'l-Cihâdi fi Neşri'd-Da'veti'l-İslamiyyeti*, s. 252.

⁽⁷⁶⁾ *El-Fethu'r-Rabbani li Tertibi Müsnedi Ahmed*, 15/44. Muhakkik es-Sââti bunun senedinin ceyyid olduğunu söyledi.

Onların servetlerini kâfirler yemektirler. İşlerine kâfirler müdahale etmektedirler. Her türlü adilik ve alçaklıkla onlara hâkim olmaktadırlar. Bunun sebebi, Allah'ın hükümlerinin işlevsizleştirilmesinden ve O'nun şeriatının hakemliğinin terk edilmesinden başka bir şey değildir. Cihâdın terk edilmesi de buna dâhildir.

Kâfirler, Müslümanların haklarını asla dikkate almazlar, onları hesaba katmazlar. Sadece suçlamalarla, üzüntülerle ve boş sözlerle kötülüklerine devam ederler. Onları korkutacak ve Müslümanlardan ve İslam ülkelerinden onların ellerini çektiirecek olan şey, Allah yolunda cihâddır. Cihâd, küfrü ve kâfirleri sindirir, Müslümanları yüceltir ve onlara saygınlık kazandırır.

Bu, realitenin şahitlik ettiği gibi tarihin de şahitlik ettiği bir durumdur. Nerede cihâd sancağı yükselmisse Müslümanlar orada izzet ve şerefi hissetmişler ve Allah'ın kâfir düşmanları da mücahidlerin tekbirlerinden ve canlarını feda etmelerinden korkuya kapılmışlardır.⁽⁷⁷⁾

Ümmetin, kötülüğü kendisinden defetme zarureti hissettiği ve bu uğurda rahatından, eğlencesinden, servetinden,

⁽⁷⁷⁾ Keşmir mücahidlerinin elinden Hintlilerin neler çektiklerine bir bak. Öldürülmenin sadece Müslümanların payı olmadığını anlamalarından sonra Yahudilerin nasıl kabileler halinde Filistin'den hicret etmek için yola çıktıklarına bir bak. Rus İmparatorluğunun Afganistan'da Müslümanlara saldırmasının karşılığında nasıl ağır bir bedel ödediğine ve hemen ardından da parçalanıp dilenci bir millet haline dönüştüğüne, neredeyse eski gücünü bir daha bulamadığına, sonra Çeçenistan'da Müslümanlara saldırmasının ağır bedelini bir defa daha ödediğine bak. Bosna'da kâfirler Müslümanların kanını içtikleri ve kâfir milletler bundan sevinç duydukları zaman kâfirler ancak mücahidlerin Bosna topraklarına inmesinden sonra geri çekildiler ve belleri kırıldı.

malından, nefsanî arzularından feragat ettiği, canıyla ve aziz bildiği her şeyiyle fedakârlık yaptığı zaman, zelil ve zayıf bir ümmet olarak kalması asla mümkün değildir ve ne olursa olsun hiçbir kuvvet onun izzetine ve şerefine dokunamaz. Bu şerefli ve aziz ümmetin, sadece Hakk'ın önünde başını eğen bir ümmet olması ve bâtılın önünde başını eğmekten- se ölümü tercih etmesi gerekir. Hak kelimesini yüceltmek ve Hakk'a yardım etmek için yeterli gücü bulamadığı zaman, en azından bütün şiddetiyle ve titizliğiyle Hakk'ı koruması gerekir. Şeref derecelerinin en azı budur.”⁽⁷⁸⁾

Allah rahmet eylesin Seyyid Kutub şöyle der: “Allah yolunda cihâd ettiklerinde, işkenceden, ıstıraptan, şehit olmak- tan, can, çocuk ve mal kaybindan korkanlar, Allah'tan baş- kasına boyun eğmenin can, mal, çocuk ve bunların da öte- sinde ahlâk ve namus yönünden kendilerine neye mal olaca- ğını düşünmelidirler. Yeryüzünde bütün tağutlara karşı Allah yolunda cihâd etmenin onlara getirdiği yükümlülükler, hiç- bir zaman Allah'tan başkasına boyun eğmenin onlara yük- lediği yükümlülükler kadar değildir. Bütün bunların ötesinde, Allah'tan başkasına boyun eğmek tamamen aşağılık bir dav- ranıştır, çirkeftir ve utanç verici bir durumdur.”⁽⁷⁹⁾

4- Cihâdı terk etmek, dünyada ve ahirette çok büyük yararların elden kaçınılmasına sebep olur. Bazıları şunlardır: Allah Teâlâ'nın mücahidler ve şehitler için ahirette hazırladı- ğı büyük ecir ve mükâfat, dünyada onurlu bir hayat, Allah'ın dinini hâkim kılmak, şehitlik, ganimetler ve ancak bir cihâd

⁽⁷⁸⁾ Mevdudî, *Şeriatü'l-İslam fi'l-Cihâd*, s. 34.

⁽⁷⁹⁾ *Fi Zılali'l-Kur'an*, 4/1941.

atmosferinde ve Allah düşmanlarıyla mücadele esnasında yapılabilecek îmân eğitimi...

5- Müslümanların arasına düşmanlık ve tefrikanın girmesi de cihâdı terk etmenin bir sonucudur. Bu, müşahe-de edilen bir durumdur. Ne zaman ki ümmet, Allah yolun-da cihâdı terk etmişse o zaman, birbirleriyle uğraşmaya ve süngülerini kendi kardeşlerinin göğüslerine doğru çevirme-ye başlamışlardır.

Hız. Osman'ın öldürülmesini izleyen kargaşa günlerine araştırmacı bir gözle bakmak, bize, Allah yolunda cihâdı terk etmenin bıraktığı etki ve meydana getirdiği fitne, ihtilaf ve parçalanma hakkında gerekli bilgiyi verecektir. Bu esnada, uzun bir süre kâfirlerle savaşa ara verildi. Müslü-manlar, Muaviye etrafında birleştikten ve fitne yatıştıktan sonra fetihlerine yeniden başladılar.

Allah rahmet eylesin Zehebi, Siyer'de, Said İbn Abdül-aziz'den şöyle rivayet etti: "Osman radiyallahu anı katledil-diği ve ihtilaf çıktığı zaman, insanlar Muaviye'nin etrafında toplanıncaya kadar savaşa çıkmadılar. Muaviye onları defa-larca savaşa çıkardı. Sonra oğlu onları sahabelerden bir top-luluğun içerisinde kara ve deniz savaşlarına gönderdi. Hatta onlarla birlikte Haliç'i geçerek İstanbul kapılarında Bizanslı-larla savaştılar. Sonra kapı yine kapandı."⁽⁸⁰⁾

Diğer taraftan bu çağdaki durumumuza ve Allah'ın dini-nin işlevsiz hale getirilmesine baktığımız zaman -ki Allah yo-lunda cihâdın terk edilmesi de buna dâhildir- Müslümanla-rın nasıl parçalandıklarını, hizipleştiklerini ve birbirleriyle uğ-raşacak şekilde nasıl ihtilafa düştüklerini görürüz. Bu, sade-

⁸⁰ Nüzhetü'l-Fudala fi Tehzibi Siyeri A'lami'n-Nübela, 1/242.

ce hak yoldan sapmanın, bu büyük dinî görevi terk etmenin bir sonucudur. Bunun sonucunda kâfirler, Müslüman ülkeleri kontrolleri altına almışlardır. Müslümanların arasında ihtilaf ve hizipçilik ateşini körüklemişler ve tahrik etmişlerdir. Bu, Allah'ın dininden yüz çeviren ve kendilerine verilen öğüdün önemli bir bölümünü unutan herkes hakkında hükmünü icra eden ilahî bir kanundur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“‘Biz Hristiyanlarız.’ diyenlerden de kesin sözlerini almıştık, ama onlar da kendilerine zikredilen (verilen öğütlerin veya Kitab'ın) önemli bir bölümünü unuttular. Bu sebeple kıyamete kadar aralarına düşmanlık ve kin saldık. Yakında Allah onlara yaptıklarını haber verecektir.” (Maide, 14)

CIHÂD EĞİTİMİ VE ÇAĞIMIZIN GERÇEKLERİ İÇİNDE CİHÂDIN HAZIRLIK AŞAMALARI

Cihâdın genel ve özel anlamı, mertebeleri, merhaleleri, gayesi, çeşitleri, faziletleri ve terk etmenin doğuracağı tehlikeleri inceleyip öğrendikten sonra şimdi de konumuzun bel kemiği mesabesinde olan bölümüne girmemiz güzel olur ki, bu da cihâd eğitiminin muhtelif alanlarının ve bunun için yapılacak hazırlığın araçlarının anlatılmasıdır. Bizi bu kitabı yazmaya teşvik eden de esasında konunun bu bölümüdür. Çünkü kendimde ve Allah'a davet alanında çalışan pek çok kimsede, savaşa ve Allah yolunda cihâda nefsi hazırlamada büyük bir eksikliği ve bununla birlikte lüks bir yaşantıyı, dünyaya ve dünyanın şaşaasına ve süsüne meyli gördükten sonra bu kitabı yazmaya karar verdim. Bu konunun ayrıntılarına girmeden önce, bundan önceki sayfalarda geçen mukaddimelerin ışığında, Müslümanların bugünkü durumlarını hızlı bir şekilde açıklamakta zaruret vardır.

Allah'ın yardımıyla derim ki:

- Müslümanlar günümüzde büyük bir zillete, aşağılanmaya ve düşmanların tasallutuna katlanmaktadırlar. Büyük bir selin sürüklediği çer çöp gibidirler. Bunun sebebi dinden

uzaklaşmak, dünya sevgisi ve cihâdı terk etmekten başka bir şey değildir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: *"Yakında diğer milletler -oburların yemek kazanının etrafına üşüştükleri gibi- üzerinize üşüşecekler."* Birisi sordu: "Bu, o gün bizim azlığımızdan dolayı mı olacak?" Bu soruya şöyle cevap verdi: *"Hayır, aksine siz o gün kalabalık, fakat selin önündeki çer çöp gibi zayıf olacaksınız. Allah, düşmanlarınızın gönlünden sizden korkma hissini soyup alacak, sizin gönlünüze de vehn atacak."* Yine bir adam: "Vehn nedir, ya Rasûlallah?" diye sorunca şöyle buyurdu: *"Vehn, dünyayı sevmek ve ölümü kötü görmektir."*⁽⁸¹⁾

Daha önce zikredilen lyne hadisi de buna işaret etmektedir.

- Müslümanlar, bugün bazı bölgelerde kendi evlerinin içinde işgalle ve askerî bir savaşı, İslam ülkelerinin tamamında ise fikrî ve ahlâkî bir savaşı karşı karşıyadırlar. Bu konuda, kötüler ve Batı'da eğitim gören Müslüman evlatlarının içinden çıkan münâfıklar düşmanlara yardım ettiler. Bunlar İslam ülkelerinin çoğunda yönetimin dizginlerini ele geçirdiler, Allah'ın kanunlarını terk ederek Doğu'nun ve Batı'nın kanunlarıyla hükmettiler, düşmanlarını dost, dostlarını düşman edindiler.

- Bu şartların gölgesi altında izzet, rahmet, hikmet ve ilim sahibi yüce Allah, bu askerî ve fikrî savaşı savunmasız bırakmadı. Mü'min kullarından bütün zayıflıklarına ve imkânsızlıklarına rağmen Hakk'ı ayakta tutacak ve bâtıla

⁽⁸¹⁾ Ebu Davud, Melahim, (4297). Elbani bunun sahih olduğunu söyledi. *Sahihu Süneni Ebi Davud*, (3610).

direnecek bir topluluğu seçti. Bu, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şu sözünü de doğrulayan bir durumdu: "Ümmetimden Allah'ın emrini ayakta tutan kimseler daima bulunacak; Onları terk edenler ve onlara muhalefet edenler onlara hiç zarar veremeyecekler."⁽⁸²⁾

Bu topluluk, yeryüzünde dağılmış bir haldedir ve her biri farklı görevleri ifa etmektedirler. Bunlardan kimisi, gerçeği tüm açıklığıyla dile getiren ve insanlara dinlerini öğreten Rabbanî âlimlerdir.

Kimisi, insanları iyiliğe çağıran, kötülükten sakındıran, insanlar arasında tevhidi ve iyiliği yaymak için yeryüzünü baştan sona dolaşan ve bu konuda yardımcı olabilecek konferanslar, toplantılar, süreli dinî yayınlar, telifler, faydalı CD'ler ve bantlar gibi her türlü vasıttan yararlanan davetçiler ve eğitimcilerdir.

Kimisi, sevabını sadece Allah'tan umarak insanlara iyiliği emredip kötülükten alıkoyan ve güçlerinin yettiği kadar kötülükleri değiştirenlerdir.

Kimisi de Müslümanların diyarını işgal etmek isteyen kâfir düşmana karşı cihâd edip sınır boylarında nöbet tutan ve güçlerinin yettiği kadar orayı savunan kimselerdir. Her biri cihâd türlerinden bir cihâdı yapan bu toplulukların mevcudiyetine rağmen, bozgunculuk, bâtil, askerî ve fikrî savaş bu toplulukların gayret ve imkânlarından daha büyük boyutlardadır. Bazı Müslüman ülkelerde ise bu topluluklardan hiçbiri bulunmamaktadır.

• Allah Teâlâ bizleri kâfir düşmanlarımızdan ve onların münâfık sırdaşlarından sakındırmış ve şöyle buyurmuştur:

⁽⁸²⁾ Buhârî, Tevhid, (7460). Müslim (1037).

"Ey îmân edenler! Kendi dışınızdakileri sırdaş edinmeyin. Çünkü onlar size fenalık etmekten asla geri durmazlar, hep sıkıntıya düşmenizi isterler. Gerçekten, kin ve düşmanlıkları ağızlarından (dökülen sözlerinden) belli olmaktadır. Kalplerinde sakladıkları (düşmanlıkları) ise daha büyüktür. Eğer düşünüp anlıyorsanız, âyetlerimizi size açıklamış bulunuyoruz. İşte siz öyle kimselersiniz ki, onlar sizi sevmedikleri halde siz onları seversiniz. Siz, bütün kitaplara inanırsınız; onlar ise, sizinle karşılaştıklarında 'İnandık' derler; kendi başlarına kaldıklarında da, size olan kinlerinden dolayı parmaklarının uçlarını ısırırlar. De ki: Kininizden (kahrolup) ölün! Şüphesiz Allah, kalplerin içindekini hakkıyla bilmektedir." (Al-i İmran, 118-119)

Senelerdir devam eden ve 11 Eylül olaylarından sonra İslam'a ve Müslümanlara açıktan yapılan haçlı saldırıları, bunun en büyük şahididir; bu ayetin ve Müslümanları kâfirlere ve onların düşmanlıklarına karşı uyarıcı "...Onlar eğer güçleri yeterse, sizi dininizden döndürünceye kadar size karşı savaşa devam ederler..." (Bakara, 217) ayeti gibi ayetlerin en büyük tasdikleyicisidir.

Afganistan'a yönelik haçlı saldırısı ve beraberinde getirdiği ekini ve nesli yok eden korkunç yıkım, bununla eş zamanlı olarak meydana gelen korkunç Filistin olayları, Batı'ya bağlılığı reddeden ve kendisini Batı karşıtı safta konuşturarak kimselerin bulunduğu herhangi bir İslam ülkesine kâfirlerin müdahale imaları... Bütün bunlar Müslümanların -özellikle de davet, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde lider konumunda olan Müslümanların- durumun ciddiyetini düşünmeleri, bütün mesailerini ortaya koymaları ve ümmetin nasıl diriltileceği ve Müslümanların kâfirlerden kendileri-

ne gelecek yakın tehlikeyi nasıl fark eder hale getirilebileceği hakkında devamlı istişarelerde bulunmaları gerekir. Uzak olsun yakın olsun, İslam ülkelerinden birinde, dine, cana, ırza, namusa ve mala yapılan bir saldırının diğer İslam ülkelerinin de başına gelmesi uzak bir ihtimal değildir. Eğer ihlâslı davetçiler ve âlimler, ümmeti, kâfir ve münâfık düşmanlarına karşı cihâda hazırlamazlarsa Müslümanlar, kâfirlerin kendilerine karşı açacakları bir savaşla, ülkelerinin onlar tarafından işgaliyle ve onlara boyun eğmek durumu ile karşılaştıkları zaman pişmanlık fayda vermeyecektir.

Âlimler, düşmanın Müslümanlara kendi yurtlarında saldırması durumunda o düşmanı yurtlarından çıkartmanın bütün Müslümanların üzerine farz haline geleceğini söylediler. Acaba biz bunun için kapsamlı bir hazırlık yaptık mı?

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle der: "... Düşman, Müslümanlara saldırmak istediği zaman, ona karşı savunmada bulunmak, bu saldırının hedefinde bulunan herkesin üzerine vacip olur. Saldırının hedefinde olmayan Müslümanların da onlara yardım etmeleri vacip olur... Bu yardımın da az olsun çok olsun, yürüyerek olsun binitle olsun, herkesin kendi imkânları ölçüsünde canıyla ve malıyla olması gerekir. Nitekim Hendek savaşının yapıldığı sene, düşman, Müslümanlara saldırdığı zaman Allah Teâlâ hiç kimse'nin hendeği terk etmesine izin vermedi. Hâlbuki başlangıçta düşmana yapılacak saldırı cihâdını terke izin verilmişti."⁽⁸³⁾

Bu sözler savunma cihâdıyla ilgili olarak söylenmiştir. Günümüzde düşman saldırısına uğrayan İslam ülkelerinde bu sebepler gerçekleşmiştir. Talep cihâdına ve kâfirlerle kendi ülkelerinin içinde yapılacak savaşa gelince, bu, ancak

⁽⁸³⁾ Mecmû'u'l-Fetâvâ, 28/358-359.

Müslümanların bir devlete ve kâfir beldeleri fethedebilecek güce sahip olmalarından sonra yapılabilecek bir cihâddır. Bu sebeple önce bu devleti oluşturmak için hazırlık yapmak, sonra onu güçlendirmek ve fitne ortadan kalkuncaya ve din tamamen Allah'ın dini oluncaya kadar kâfirlerle savaşmaları için mücahidler hazırlamak gerekir.

Şeyhulislam İbn Teymiyye der ki: "...Acizlikten dolayı cihâd yükümlülüğünün düştüğü zamanlarda, cihâd için kuvvet ve bağlanıp beslenen atlar hazırlamak gerekir. Çünkü vacibin ancak kendisiyle tamam olduğu şeyi yapmak da vaciptir."⁽⁸⁴⁾

- Rabbanî sünnetlerin ve yukarıda verilen bilgilerin ışığında; kâfirlerle cihâd etmenin, bâtilla ve bâtil ehliyle mücadele etmenin, özellikle savunma cihâdının kesin bir emir olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü kâfir düşmanın işgal ettiği Afganistan'da, Çeçenistan'da, Keşmir'de ve Filistin'de olduğu gibi, savunma cihâdına katılmak, Müslümanlar üzerine kaçınılmaz bir farzdır. Bu ülkelerin halklarının dinlerini, vatanlarını, ırzlarını ve namuslarını bütün güçleriyle savunmaları vaciptir. Diğer Müslümanların da onlara yardım etmeleri, onları yalnız bırakmamaları ve kâfir düşmanlara teslim etmemeleri vaciptir.

- Kâfirlerle cihâd etmek, onları Müslümanların diyarından çıkarmak ve engel olmak farz kılınmış bir emir olduğuna göre -bu beldeler ister işgal edilmiş olsun, isterse işgal ve savaşla tehdit edilmiş olsun, fark etmez- cihâd için hangi hazırlıkları yapmamız gerekir?

Bu sorunun cevabı aşağıdaki duraklarda gelecektir:

⁽⁸⁴⁾ Mecmû'ül-Fetâvâ, 28/259.

BİRİNCİ DURAK

MÜKELLEF MÜSLÜMANIN YÜKÜMLÜLÜĞÜNDEN DÜŞMEYEN ANLAMIYLA GENEL CİHÂD

Cihâdın mertebeleri bölümünde de gördüğümüz gibi nefis ve şeytanla cihâd etmek, cihâdın çeşitlerinden biridir ve kâfirlerle cihâda bir hazırlıktır. Bu anlamıyla cihâd, herhangi bir Müslümanın yükümlülüğünden düşmez. Kâfirlerle cihâd, ya kalple, ya dille, ya malla, ya da elle ve silahla yapılır ve yapılması da farz-ı ayndır. Herkesin gücüne ve kudretine göre bunlardan birisiyle kâfirlerle cihâd etmesi, üzerine farzdır. Kalbî cihâdın ötesi ise îmânın zerresidir (çok azıdır). Kalbî cihâd, kâfirlerden berî olmak/uzak durmak, onlara buğzetmek, onları gözetip durmak, içinden onlarla savaşmayı geçirmek ve bunun için hazırlanmak demektir.

İmam İbnu'l-Kayyım Allah rahmet eylesin şöyle der: "Bir cins olarak cihâdın ya kalple ya dille ya lisanla ya malla ya da elle farz-ı ayn olduğu kesindir. Her Müslümanın, bu cihâd türlerinden biriyle cihâd etmesi gerekir.

Bedenle cihâd etmek farz-ı kifayedir.⁽⁸⁵⁾ Mal ile cihâda gelince, onun vacipliği hakkında iki görüş vardır. Sahih

⁽⁸⁵⁾ Bu saldırı ve takip amaçlı cihâdda böyledir. Kâfirlerin saldırısına uğrayan bir beldenin halkına savunma cihâdı farz-ı ayndır.

olan görüşe göre vaciptir. Çünkü malla ve canla cihâd etmek Kur'ân'da aynı seviyede emredilmiştir. Mesela şöyle buyrulmuştur: **"(Ey mü'minler!) Gerek hafif, gerek ağır olarak savaşa çıkın, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihâd edin. Eğer bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır."** (Tevbe, 41)

Allah Teâlâ, aşağıdaki ayette cehennemden kurtulmayı, günahın bağışlanmasını ve cennete girmeyi cihâda bağladı: **"Ey îmân edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Rasûlüne inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihâd edersiniz. Eğer bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. İşte bu takdirde O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi zemininden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur."** (Saf, 10-12)

Şayet bu denilenleri yaparlarsa onlara istedikleri yardımı ve yakında bir fethi vereceğini haber verdi ve: **"Seveceğiniz başka bir şey daha var..."** (Saf, 13) buyurdu. Yani cihâd konusunda bir başka şeyi, **"...Allah'tan yardım ve yakın bir fetih..."** (Saf, 13) verecektir. ⁽⁸⁶⁾

Nefisle ve şeytanla cihâd etmek, kâfirlerle cihâd etmenin temelidir. Savaş meydanlarında kâfirlere karşı zafer kazanmak, bundan önce nefse ve şeytana karşı kazanılacak bir zaferin sonucudur. Hatta nefisle ve şeytanla yapılacak cihâd, ömür boyu devam edecek bir cihâddır. Çünkü bu cihâd, kâfirlerle mücadeleden önce de, mücadele esnasında da, mücadele sonrasında da gereklidir.

(86) *Zadü'l-Mead*, 3/72.

Cihâdın bu türünün önemi hakkında İbnu'l-Kayyım şöyle der: Allah Teâlâ "...Uğrumuzda cihâd edenleri elbette kendi yollarımıza erİştireceğiz..." (Ankebut, 69) buyurdu. Allah Teâlâ bu ayette hidayeti cihâda bağladı. Hidayet yönünden insanların en mükemmeli, en büyük cihâdı yapandır. Cihâdın en çok farz olanı; nefisle, heva ile, şeytanla ve dünya ile yapılan cihâddır. Her kim Allah için bu dördü ile cihâd edecek olursa, Allah'ın razı olduğı yollardan cennete ulaşır. Kim de cihâdı terk edecek olursa, o kimsenin cihâdı terk ettiğı kadar hidayeti eksilir. Cüneyt der ki: Nefisleriyle bizim yolumuzda tevbe etmek suretiyle cihâd edenlere gelince, onlara ihlâsın yollarını göstereceğiz. Zahirî düşmanlarıyla cihâd eden kimse, bu cihâdı, ancak batınî düşmanlarını yendikten sonra kazanabilir. Kim bunlara karşı zafer kazanırsa, düşmanına karşı zafer kazanmış olur. Kim de bunlar karşısında yenilirse, düşmanı karşısında yenilmiş olur."⁽⁸⁷⁾

Bunun tafsilatı, inşaallah Allah yolunda cihâdın îmânî ve manevî hazırlığı konusu anlatılırken gelecektir.

⁽⁸⁷⁾ El-Fevaid, s. 59. Daha önceki sayfalarda Abdullah İbn Mübarek ve Ahmed İbn Hanbel'in şu sözü geçmişti: İnsanlar bir şeyde ihtilaf ettikleri zaman, Allah yolunda cihâd edenlerin görüşlerine bakınız. Çünkü onlar hak ile beraberdirler. Buna göre Allah Teâlâ'nın "...Uğrumuzda cihâd edenleri elbette kendi yollarımıza erİştireceğiz..." (Ankebut, 69) ayetinin kapsamına heva ile cihâd ve kılıçla cihâd girer.

İKİNCİ DURAK

CIHÂDDAN ÖNCE İMÂNÎ HAZIRLIK YAPMAK, BU HAZIRLIĞI TAMAMLAYINCAYA KADAR SAVUNMA CİHÂDINI TERK ETMEK ANLAMINA GELMEZ

Kâfirlerle cihâda başlamadan önce îmânî bir hazırlık yapmanın zaruri olduğunu söylemek, îmânî hazırlığı tamamlayincaya kadar kâfirlere karşı savunma cihâdı ve savunma savaşı yapmayı terk etmek anlamına gelmez. Aklı başında hiç kimse bunu söylemez. Bilakis bunu söylemek, şeriatın beş şeyi korumanın zarureti konusundaki maksadına aykırı olur.

Müslümanların -ister îmân yönünden, ister maddî yönden zayıf durumda olsunlar, isterse Allah'a itaatte kusurlu olsunlar- savunma cihâdı için hazırlanmaları gerekir. Düşmanın vatana, kutsal değerlere ve dine yönelik saldırıları, savaşmanın dışında başka bir yolla defedilemiyorsa, güç ve îmân kuvveti şartı olmadan ellerindeki mevcut imkânlarla savaşmaları vaciptir. Çünkü maddî ve manevî hazırlığın şart olduğu hücum ve takip cihâdıyla, bunun şart olmadığı savunma cihâdını birbirinden ayırmak gerekir.

Allah rahmet eylesin İbn Teymiyye şöyle dedi: "Savunma savaşı, kutsala ve dine saldıran düşmanı defetme türlerinin

en şiddetlisidir ve icma ile vaciptir/farzdır. Çünkü îmandan sonra, dine ve dünyaya zarar veren saldırgan düşmanı defetme vacibinden daha büyük bir vacip yoktur. Bunun için herhangi bir şart da yoktur. Eldeki imkânlarla savunma savaşı yapılır. Bütün âlimler buna hükmettiler. Zâlim ve kâfir saldırganı defetmekle, onu kendi topraklarında takip etmeyi birbirinden ayırmak gerekir."⁽⁸⁸⁾

Savunma cihâdında îmânî ve maddî hazırlığın şart olmaması, bunların ihmal edilmesi anlamına da gelmez. Bilakis savaş esnasında bir taraftan bu iki konuyla ilgilenirken ve olabildiğince bunları güçlendirmeye çalışırken, diğer taraftan da mevcut imkânlarla savunma yapmak gerekir. Çünkü bu direniş ve savunma, aylarca, hatta senelerce devam edebilir. O zaman savaş esnasında maddî gücü artırmak ve savaşanları îmân yönünden hazırlamak için, bu yönü takviye edici ilmî ve amelî programlar hazırlamak gerekir. Çünkü bunun kararlılık ve sabırda, Allah'ın yardımının inmesinde, kâfirlerin hezimetinde ve onların Müslümanların vatanlarına ve kutsallarına yönelik saldırılarının püskürtülmesinde büyük bir etkisi vardır. Bu çalışmalara olan ihtiyaç, kâfirlerin diğer İslam beldelerine saldırma tehdidinde bulunduğu benzeri şartlarda daha da şiddetlenir.

Unutmamak gerekir ki Allah yolunda cihâd atmosferinin teneffüs edildiği ortamlar, mücahidlerin îmân, eğitim, zühd ve fedakârlık yönünden hazırlanabilecekleri en iyi ortamlardır. Bu, müşahede edilen bir şeydir. Mücahidlerin cihâd esnasında bir senede kazanacakları fedakârlık duygusu, kalp amellerinin temizliği, zühd ve ihlâsı başkaları ancak senelerce çalışmakla elde edebilirler.

⁸⁸ El-Ihtiyaratü'l-Fıkhiyye, s. 309-310.

ÜÇÜNCÜ DURAK

TALEP CİHÂDIYLA SAVUNMA CİHÂDININ BİRLEŞTİKLERİ VE AYRIŞTIKLARI NOKTALAR

Talep cihâdıyla savunma cihâdı bazı noktalarda birleşir, bazı noktalarda ayrışır. Şöyle ki:

1- Bu iki tür cihâd, kâfirlere karşı cihâda hazırlanmanın zarureti noktasında birleşirler. Bu hazırlık ister maddî, ister manevî hazırlık olsun, fark etmez. Her iki hazırlık da hem talep cihâdı, hem de savunma cihâdı için gereklidir, zaruridir. Fakat talep, yani hücum ve takip cihâdının vakitinin geniş olması ve şartlar oluşmadan onda acele edilmemesi bu iki cihâd türünün ayrıldıkları noktadır. Talep cihâdına başlamadan önce, bulunması gereken şartların en önemlileri şunlardır:

- a) Teçhizat ve donanım gücü.
- b) Muhtelif yönleriyle îmânî hazırlık. (İnşallah bunun ayrıntısı biraz sonra gelecektir.)
- c) Mücahidlerin sığınacakları ve harekete geçip atılım yapabilecekleri bir oluşumun ve güvenli bir mekânın olması.

d) Düşman; münâfık veya mürted olduğunda Müslümanların onun durumu hakkında kafaları kanşabilir. Bu durumda onlarla çatışmaya girmeden önce, suçluların hangi yolda oldukları apaçık belli oluncaya ve küfürün bayrağı insanlar için açıklığa kavuşuncaya kadar, insanlara açıklama ve bilgilendirme cihâdının yapılması gerekir. Bu esnada mücahidler de davetlerinin hakikatini ve hedeflerini, -çirkin medyanın tanıttığı gibi- dinden çıkmış bozguncu teröristler olmadıklarını öğrenmeleri için kendilerini insanlara tanıtır. İnşallah bu mesele de ayrıntılı bir şekilde anlatılacaktır.

Savunma cihâdına gelince, bunda genellikle durumları insanlar tarafından açıkça bilinen saldırgan kâfirlerle savaşırlar. Düşmanlarını tanıtmak için büyük bir çaba sarf etmeye ihtiyaç yoktur. Afganistan'da, Keşmir'de, Çeçenistan'da ya da Filistin'de cereyan eden şeyler bunun birer örneğidir.

Ayrıca savunma cihâdında, mücahidin sığınacağı bir oluşum veya bir devletin olması şart değildir. Bilakis kendisi için bahsedilen her imkân ve şartta harekete geçer. Çünkü Müslümanların savunma cihâdını terk etme hakları yoktur. Güvenli bir mekân bulunursa, bu tercih edilen ve arzu edilen bir şeydir, fakat şart değildir.

2- Savunma cihâdı bütün Müslümanların üzerine farz-ı ayn olması yönünden de talep cihâdından farklıdır. Bunun için gerekli maddî veya î mânî hazırlık şartları gerçekleşmese bile savunma cihâdı farz-ı ayndır. Ancak tevhidin ve î mânînin temelini bozulmaması şarttır.

Talep cihâdına gelince, bu bir farz-ı kifayedir. Ancak imam, yani devlet başkanı bütün Müslümanların savaşa katılmasını istediği zaman farz-ı ayn olur. Ayrıca bir Müslüman,

savaş mevziinde hazır bulunur da düşmanla karşı karşıya gelirse yine farz-ı ayn olur.

3- Her iki cihâd da insanları, dinleri ve kutsalları konusunda fitneden kurtarmak için yapıldığından, gayeleri yönünden de ortaktır. Fakat savunma cihâdı, kâfirlerin ülkelerini işgal ettiği zaman Müslümanları bu fitneden kurtarmak için yapılır. Talep cihâdı ise genel olarak insanları şirk, küfür ve zulüm fitnesinden kurtarmak için yapılır. Bu cihâd, tağutların insanları köleleştirdiği ve hak dinle insanlar arasında engel oluşturduğu kâfir beldelerinde yapılır. Talep cihâdı, şirk fitnesini insanlardan uzaklaştırmak, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak ve dini tamamen Allah'ın dini haline getirmek için yapılır.

DÖRDÜNCÜ DURAK

ALLAH YOLUNDA İMANÎ VEYA MANEVÎ HAZIRLIĞIN ANLAMI

Allah yolunda îmanî veya manevî hazırlık ne anlama gelmektedir? Cevabı şu şekildedir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğu sabit olmuştur: “Bir kimse gaza etmeden ve onu gönlünden geçirmeden ölürse nifakın bir şubesi üzere ölür.”⁽⁸⁹⁾

Bugünkü durumumuzu, düşünce tarzımızı, yaşantımızı ve insan ilişkilerimizi inceleyip düşünen bir kimse, cihâd için nefsi hazırlamadaki ve her seviyede savaşı göze almadaki kararsızlığımızı görecektir. Bundan ancak Allah'ın merhamet ettiği kimseler müstesnadır. Sadece nelere özen gösterdiğimiz ve kalplerimizin nelerle meşgul olduğuna baktığımız zaman bunların mücahidlerin ilgileneceği şeyler olmadığını görürüz. Yaşam tarzımız ve bütün yaşantımızı içine alan lüks, israf, huzur ve rahat düşkünlüğü, dünyaya meyletmek ve Allah ile bağların zayıflığı, bunların hiçbirisi savaşı gönlünden geçirmenin hakikatiyle ve cihâd hazırlığıyla bağdaşmaz. Cihâd çağrısı yapıldığında cihâddan kaçacak olanların ilki, bu durumda olan kişidir.

⁽⁸⁹⁾ Müslim, (1910).

Şüphesiz gönlünden savaşmayı geçirmek, kişiyi münâfıklığın şubelerinden kurtarır. Fakat bir kimsenin kalbi, dünya sevgisiyle dolu olarak koltuğuna yaslanmış bir haldeyken gönlünden böyle bir şeyi geçirmiş olması yeterli değildir. Hayır, bu, kurtarıcı bir düşünce değildir. Gönlünden savaşma isteğini geçirmesi, pratik bir şeyler yapmayı düşünme anlamına gelir ki o andan itibaren o pratikleri yapmaya karar vermesi gerekir. Bizim îmânî ve manevî hazırlık derken kasdettiğimiz şey de işte budur.

Allah yolunda cihâd etmek, büyük bir ibâdettir, sabır ve kararlılığı gerektirir. Çünkü onda başka hiçbir ibâdetde bulunmayan meşakkatler ve fedakârlıklar vardır. Fakat bunlar, Allah'ın, dinine yardım etmesi ve kelimesini yüceltmesi için seçtiği kimselere çok hafif gelir. Cihâd ederken Allah yolunda her türlü meşakkate katlanmak ve malı ve canı ortaya koymak gerekeceği için îmânla, ihlâsla, sabırla, sebatla ve Allah'a kuvvetli bir bağlılıkla bunun hazırlığını yapmak da kaçınılmaz bir durum haline gelir. Yoksa güç ve kuvvet zamanla zayıflar, azim ve kararlılıkta gevşeme meydana gelir. Allah Teâlâ, Peygamberi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e, ağır sözü taşıması, onu insanlara tebliğ edebilmesi ve peygamberliğin yüklerini kaldırabilmesi için hazırlık olsun diye uzun gece ibâdetini emretmiş ve şöyle buyurmuştur: **"Ey örtünüp бүрүнөн (Rasûlüm)! Birazı hariç, geceleri kalk, namaz kıl. (Gecenin) yansını (kıl). Yahut bunu biraz azalt, ya da çoğalt ve Kur'an'ı tane tane oku."** (Müzzemmil, 1-4)

Nitekim düşmanla karşı karşıya geldiklerinde, onlara karşı başarılı olmak ve onlarla savaşırken sebat etmek için de cihâddan önce îmânî bir hazırlık zaruridir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Eğer onlara, kendinizi öldürün ya-**

hut yurtlarınızdan çıkın, diye emretmiş olsaydık, içlerinden pek azı müstesna, bunu yapmazlardı. Eğer kendilerine verilen öğüdü yerine getirselerdi, onlar için hem daha hayırlı hem de (îmânlarını) daha pekiştirici olurdu. O zaman elbette kendilerine nezdimizden büyük mükâfat verirdik.” (Nisa, 66-67)

İlim, amel ve hal olarak yapılacak îmânî bir hazırlık, mücahidleri günahlardan, masiyetlerden, dünyaya meyletmekten, başarısızlık ve yenilgiye sebep olacak şeylerden uzaklaştırır. Nitekim Ömer İbnü'l-Hattab *radıyallahu anh*, Sa'd İbn Ebi Vakkas *radıyallahu anh*'a, İran seferine çıkarken şöyle demiştir: “Allah'a karşı takva sahibi olmak, düşmana karşı yapılacak hazırlığın en üstünüdür. Çünkü askerlerin günahları, onlar için düşmanlarından daha korkulu ve endişe vericidir. Müslümanlar, Allah düşmanlarının masiyetleri sayesinde zafer kazanırlar. Eğer bu olmasaydı bizim düşmana karşı bir kuvvetimiz olmazdı. Çünkü bizim sayımız onların sayısı kadar değildir. Masiyette onlarla eşit seviyede olursak, onlar bizden daha kuvvetli duruma geçerler.”

Buhârî, *Sahih*'inde, “Kitabü'l-Cihâd”da şöyle bir konu başlığı kullandı: “Savaştan Önce Salih Amel Babı: Ebu'd-Derda dedi ki: “Siz ancak amellerinizle savaşırsınız.”⁽⁹⁰⁾

İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî*'de şöyle dedi: “Ebu İshak el-Fezarî yoluyla Said İbn Abdülaziz'den; onun Rabia İbn Zeyd'den naklettiği şu rivayet geldi: Ebu'd-Derda şöyle dedi: 'Ey insanlar! Savaş'tan önce iyi işler yapınız. Çünkü siz ancak amellerinizle savaşırsınız.' Daha sonra Buhârî'nin

⁽⁹⁰⁾ *Fethu'l-Bârî*, 6/29.

verdiği ayrıntılı bilgiyi öğrendim. Buna göre bu yolla gelen rivayet munkatıdır.”⁽⁹¹⁾

Mücahidlerin îmânî hazırlıklarında esas olan, Allah Teâlâ'nın Tevbe sûresinde sözünü ettiği mü'min mücahidlerin sıfatlarıdır. Onlar öyle kimselerdir ki Allah onlardan cennet karşılığında canlarını ve mallarını satın almıştır; Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur: **“Allah mü'minlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürler. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alışverişinizden dolayı sevinin. İşte bu, (gerçekten) büyük kazançtır.”** (Tevbe, 111)

Bu ticarî anlaşmanın hemen akabinde Allah Teâlâ, canlarını ve mallarını cennet karşılığında satan ve cihâda ehil olan kimselerin sıfatlarını zikretmiştir: **“(Bu alışverişi yapanlar), tevbe edenler, ibâdet edenler, hamdedenler, oruç tutanlar, rükû edenler, secde edenler, iyiliği emredip kötülükten alıkoyanlar ve Allah'ın sınırlarını koruyanlardır. O mü'minleri müjdele!”** (Tevbe, 112)

Abdullah İbn Ömer İbnü'l-Hattab *radiyallahu anhüma*, canını Allah'a satıp öldürülünceye kadar savaşmak istediğini söyleyen bir adama şöyle dedi: Sen ha, hani nerede şartlar!? Allah'ın şu ayetinde sıraladığı şartlar nerede: **“(Bu alışverişi yapanlar), tevbe edenler, ibâdet edenler, hamdedenler, oruç tutanlar, rükû edenler, secde edenler, iyiliği emre-**

⁽⁹¹⁾ *Fethu'l-Bârî*, 6/30.

dip kötülükten alıkoyanlar ve Allah'ın sınırlarını koruyanlardır. O mü'minleri müjdele!" (Tevbe, 112)⁽⁹²⁾

Bu ayet, Allah Teâlâ'nın sevdiği batınî ve zahırî amelleri kapsamaktadır. *Allah rahmet eylesin* Şeyh Sa'dî bu ayetlerin tefsirini yaparken şunları söyledi: "Bu alışveriş akdinin değerini öğrenmek istersen, alıcının kim olduğuna bak! O, aziz ve celil olan Allah'tır. Bir de karşılığında verilen bedele bak! O, bedellerin en büyüğü ve en değerlisi olan nimet cennetleridir. Bu uğurda harcanan değerlere bak: İnsanın en çok sevdiği şeylerden canı ve malı... Bir de bu alışveriş akdinin kimin vasıtasıyla gerçekleştirildiğine bak: O, peygamberlerin en şerefliisidir. Bu alışveriş akdi, hangi kitaplarla tescil edilmiştir? Yaratıkların en faziletliilerine indirilen Allah'ın en büyük kitaplarında tescil edilmiştir.

Sanki Allah'tan "Kendilerine, cennete girecekleri ve bu büyük ikramlara nail olacakları müjdesi verilen bu mü'minler kimlerdir?" diye bir soru sorulmuş da yüce Allah bu soruya böyle cevap vermiştir:

"Tevbe edenler:" Her zaman bütün kötülüklerden tevbe etmeye devam edenlerdir.

"İbadet edenler:" Allah'ı kendisine ibâdet edilen yegâne varlık olarak tanıyanlar, farz ve müstehab ibâdetleri devamlı eda edenlerdir. Çünkü kul böyle yapmakla abidlerden olur.

"Hamidler:" Bollukta ve darlıkta, kolaylıkta ve zorlukta Allah'a hamd edenler, Allah'ın kendilerine verdiği, görünen ve görünmeyen nimetlerini itiraf edenler ve Allah'ı gece gündüz anarak O'na devamlı övgüde bulunanlardır.

⁽⁹²⁾ Camiu'l-Usul, 2/580.

“Salihler:” Seyahat kökünden gelen bu kelime, oruç tutanlar veya ilim öğrenmek için seyahat edenler diye tefsir edildiği gibi, kalbin marifetullah'ta ve muhabbetullah'ta seyahate çıkması ve devamlı O'na yönelmesi diye de tefsir edilmiştir. Doğrusu, seyahatten kasdedilen mânâ: Hac, umre, cihâd, ilim öğrenmek ve akrabaları ziyaret etmek gibi Allah'a yakınlaştırmacı ibâdetler için yolculuk yapmaktır.

“Rükû ve secde edenler:” Rükû ve secde içeren namazları çokça kılanlardır.

“İyiliği emredenler:” Bütün farzları ve müstehabları, iyilikleri yapanlardır.

“Kötülüğü engelleyenler:” Allah ve Rasûlünün yasaklarına uyan, onları yapmayan/yaptırmayanlardır.

“Allah'ın sınırlarını aşmayanlar:” Allah'ın, Peygamberine indirdiği şeylerin sınırlarını, emirler, yasaklar ve hükümler kapsamına giren ve girmeyen şeyleri öğrenerek bu sınırları koruyanlar ve yapılması gereken şeyleri yaparak, terk edilmesi gereken şeyleri terk ederek bu sınırlara riayet edenlerdir.”⁽⁹³⁾

Allah rahmet eylesin Seyyid Kutub bu ayetler hakkında şunları söyler: “Kur'ân'ı ezberlemem, okumam ve daha sonra çeyrek yüzyıldan daha uzun zamandan beri üzerinde çalışmam esnasında, sayamayacağım kadar çok defalar okuyup dinlediğim ayetlerle *Fi Zılali'l-Kur'ân* tefsirini yazarken karşılaştığımda, bu kadar zaman süresi içindeki onca okuma ve dinlemelerimde fark edemediğim şeyleri hissettim!

Kuşkusuz bu, müthiş bir metindir. Bu metindeki ifadeler, mü'minleri Allah'a bağlayan ve -Müslümanlığı seçerek-

⁽⁹³⁾ *Tefsiru's-Sa'di*, 2/290.

Allah ile hayat boyunca uymak şartıyla yapılan sözleşmenin ne olduğunu açıklıyor. Bu alışveriş sözleşmesine imza koyup da ona bağlı kalan kimse, mü'min sıfatına uygun özellikleri bulunan ve kendisinde gerçek îmânın somutlaştığı gerçek mü'mindir. Aksi takdirde onun îmânı, doğrulanıp araştırılmaya muhtaç bir iddiadan başka bir şey değildir.

Bu sözleşmenin -veya yüce Allah'ın bir ikram, lütuf ve iyilik olarak adlandırdığı bu alışverişin- anlamı şudur: Yüce Allah, mü'minlerin canlarını ve mallarını bizzat kendisine tahsis etmiştir. Canlarından ve mallarından onlara hiçbir şey bırakmamıştır. Onlara, mallarından ve canlarından kendi yolunda sarf etmeyecekleri bir bölümünün bırakılmasını istemelerine de imkân vermemiştir. Onlara, bunların bir kısmını sarf etmeleri, bir kısmını tutmaları serbestliğini de vermemiştir. Hayır... Onlar mallarıyla ve canlarıyla birlikte Allah tarafından satın alınmışlardır. Onları satın alan, dilediği gibi tasarruf yetkisine sahiptir. Her şey onun emrine ve belirlmesine bağlıdır. Satıcının ise belirlenen doğrultuda hareket etmekten başka yapacağı bir şey yoktur. Artık değişik alternatifler sunması, herhangi bir seçenek ortaya koyması, münakaşa ve mücadele etmesi mümkün değildir. Ancak itaat ettiğini, eyleme geçtiğini ve teslim olduğunu söyleyebilir. Bunun karşılığında alacağı ücret: Cennettir... Yolu: Cihâd, ölüm ve savaştır... Sonuç: Zafer ya da şehitliktir...

Kuşkusuz hakkın kendi yolunda harekete geçmesi, bâtılın da bu yolda onun karşısına dikilmesi, hatta yolda onu zorlaması kaçınılmaz bir durumdur. Allah'ın dininin, insanlığı kullara kulluktan kurtarmak ve onları yalnız Allah'a kul olmaya döndürmek için harekete geçmesi, tağutun yolda onun karşısına dikilmesi, hatta yolu kesmesi kaçınılmazdır... Allah'ın

dininin, yeryüzünün tamamında, bütün insanlığın kurtuluşu için harekete geçmesi kaçınılmazdır. Hakkın kendi yolunda dümdüz yürümesi, bâtila yol vermek için yamukluk yapmaması gerekir!.. Yeryüzünde küfür olduğu müddetçe, yeryüzünde bâtil olduğu müddetçe ve yeryüzünde insanı ve insanlığın saygınlığını zillate düşüren "Allah'tan başkasına kulluk" bulunduğu müddetçe Allah yolunda cihâd emri geçerlidir ve Allah ile kullar arasındaki bu sözleşme, her mü'minin yerine getirmesi istenen bir sorumluluktur. Yoksa îmandan söz etmek mümkün değildir.

"Kim gaza etmeden ve onu gönlünden geçirmeden ölürse, münâfıklığın bir şubesi üzere ölür."⁽⁹⁴⁾

Fakat Allah yolunda cihâd, sadece savaşa atılmaktan ibaret değildir. Cihâd, duygularda, sembolik ibâdetlerde, ahlâkta ve amellerde somutlaşan ve îmân temeli üzerinde yükselen bir zirvedir. Allah'ın kendileriyle sözleşme yaptığı ve gerçek îmânın kendilerinde somutlaştığı mü'minler, şu temel îmânî niteliklerin kendilerinde somutlaştığı kimselerdir: **"(Bu alışverişi yapanlar), tevbe edenler, ibâdet edenler, hamdedenler, oruç tutanlar, rükû edenler, secde edenler, iyiliği emredip kötülükten alıkoyanlar ve Allah'ın sınırlarını koruyanlardır. O mü'minleri müjdele!"** (Tevbe, 112)

İşte Allah'ın kendileriyle alışveriş sözleşmesi yaptığı mü'minler topluluğu bunlardır. Bu topluluğun nitelikleri ve ayırt edici özellikleri şunlardır: Kulu, Allah'a döndüren, günah işlemekten vazgeçirten ve sâlih amel işlemeye sevk eden tevbe; Allah'a ulaştıran, O'nu insanın mabudu, ga-

⁽⁹⁴⁾ Müslim, (1910).

yesi ve kiblesi yapan kulluk; Allah'a tam bir teslimiyetin, O'nun rahmetine ve adaletine mutlak bir güvenin sonucu olarak bolluk ve darlıkta Allah'a hamd ve şükür; yaratılışın tasarımıındaki hikmeti ve gerçekliği gösteren evrendeki Allah'ın konuşan ayetleriyle beraber Allah'ın mülkünde yapılacak yolculuk; kişinin kendi iyiliğinin ötesinde kulların ve hayatın ıslahını da hedefleyen iyiliği emredip kötülükten alıkoyma; Allah'ın sınırlarını, bu sınırlara tecavüz edenlerden, saldırılardan ve ihlallerden korumak...

Allah'ın kendilerine cenneti sattığı ve karşılığında canlarını ve mallarını satın aldığı mü'min toplum budur. Allah'ın dini, O'nun elçileri ve o elçilerin getirdiği mesajlar var olduğundan beri bu toplum Allah'ın bu kanununa göre hareket etmiştir. Allah'ın sözü en üstün söz olsun diye Allah yolunda savaşmak, Allah'a meydan okuyan Allah düşmanlarını öldürmek veya hak ile bâtıl, İslam ile cahiliye, şeriat ile tağüt, hidayet ile sapıklık arasındaki kesintisiz savaşta şehitlik, bu toplumun tarihinde daima var olmuştur.

Hayat bir oyun ve eğlence değildir. Hayat, hayvanların yediği gibi bir yemek ve meta da değildir. Hayat, aşağılayıcı bir barış, ahmakça bir rahatlık ve ucuz bir barışa razı olmak da değildir... Hayat ancak, hak yolda mücadele etmek, iyilik yolunda cihâd etmek, Allah'ın kelimesini yüceltmek için zafer kazanmak veya Allah yolunda şehit olmaktır... Sonra da cennet ve Allah'ın rızasıdır...⁹⁵⁾

⁹⁵⁾ Fi Zilali'l-Kur'an. 3/171-177. Kısaltılarak iktibas edilmiştir.

BEŞİNCİ DURAK

NEFİSLE CİHÂD VE MERTEBELERİ

Tevbe sûresindeki ayetten cihâda ehil olanların niteliklerini öğrendikten sonra bununla, mücahidlerin, düşmanlarıyla maddî ve manevî yönden cihâda hazır olarak karşılaşmaları için, onların î mânî hazırlığının ne kadar önemli olduğunu da anlamış olduk. Bu son durakta bu hazırlığın bütün yönleri, ayrıntılı bir şekilde -tam olarak- anlatılacak ve cihâdın Allah'ın nasip edeceği fethi uygun bir şekilde gerçekleşmesi için muhtelif vasıtalarına işaret edilecektir. Allah; el-Fettah (her şeyin önünü açandır) ve el-Alîm'dir (her şeyi en iyi bilendir). Sadece O'ndan yardım istenir ve sadece O'na tevekkül edilir. Güç ve kuvvet ancak O'nun sayesinde vardır.

Allah'ın yardımıyla derim ki:

Kâfîrlerle cihâda girişmeden önceki hazırlığın temelinde, nefisle ve şeytanla cihâd vardır. Bu ikisiyle yapılan savaş, Müslümanın mükellef olduğu andan itibaren başlar ve eceli gelinceye kadar, kesintisiz bir şekilde devam eder. Şu halde bu, herhangi bir vakitle sınırlı olmayan bir cihâddır. Bilakis, düşmanla karşı karşıya gelmeden önce de, düşmanla karşılaşma esnasında da, düşmanla karşılaştıktan sonra da istenen bir şeydir. Savaş meydanlarında düşmana karşı kazanılacak zafer, nefse ve şeytana karşı yapılacak cihâdda elde edilecek başarıya bağlıdır.

Nefisle cihâdda somutlaşan bu hazırlıkta hedeflenen dört önemli merteye vardır. (Bunlar İmam İbnu'l-Kayyım'den naklen zikredilmişti.) Onları konuyla ilgisi ve kulu dünya ve ahirette hüsrandan kurtaracak ve onun ayağını cihâd meydanlarında ve diğer anlarda sabit kılacak kapsamlı bir hazırlığın temellerini oluşturması sebebiyle tekrar zikredeceğim.⁽⁹⁶⁾

Allah rahmet eylesin İbnu'l-Kayyım şöyle der:

“Nefisle cihâdın da dört mertebesi vardır:

Birincisi: Hidayeti ve hak dini öğrenmek için nefisle cihâddır ki gerek dünyada gerekse ahirette nefsin kurtuluşu ve mutluluğu buna bağlıdır. Bu dini öğrenme fırsatını kaçırırsa, her iki dünyada da bedbaht olur.

İkincisi: Dini öğrendikten sonra onunla amel etmek için nefisle cihâd etmektir. Aksi halde amelsiz bilgi ona bir zarar vermese de fayda da vermez.

Üçüncüsü: İnsanları bu dine davet etmek ve bilmeyenlere onu öğretmek için nefisle cihâd etmektir. Bunu yapmazsa Allah'ın indirdiği hidayeti ve açıklamaları gizleyen durumuna düşer, ilmi ona fayda vermez ve Allah'ın azabından onu kurtaramaz.

Dördüncüsü: Allah'a davet etmenin zorluklarına, insanların eziyetlerine sabretmek için nefisle cihâd etmek ve bütün bunlara Allah için katlanmaktır. Kişi bu dört mertebeyi tamamladığı zaman rabbanîlerden olur. Zira selef, bir âlimin hakkı bilip onunla amel etmedikçe ve onu öğretmedikçe “rabbanî âlim” diye isimlendirilmeye layık olmadığı-

⁽⁹⁶⁾ Bu esaslar hakkında ayrıntılı bilgi için müellifin şu risalesine bakınız: *Vekâfâtün Terbeviyyetün fi Dav'i Sûreti'l-Asr*.

da görüş birliği içindedirler. Bu sebeple bilen, bildiğiyle amel eden ve bildiğini öğreten kimse, göklerin melekûtunda büyük adam diye çağılır.”⁽⁹⁷⁾

Bu mertebelerden her bir mertebenin altında ayrıntılı meseleler, -bu cihâdı gerçekleştirmek ve kemale erdirmek için- ilmî ve amelî programlar vardır. Bu sebeple maddeler halinde zikredilen bu mertebeleri ayrıntılı bir şekilde tekrar edeceğim:

⁽⁹⁷⁾ Zâdû'l-Mead, 3/10.

BİRİNCİ MERTEBE

HİDAYETİ VE HAK DİNİ ÖĞRENMEK İÇİN NEFİSLE CİHÂD

Şeriatı öğrenmek ve hakikati görmek, sadece Allah'a davet edenler ve Allah yolunda cihâd edenler için değil, her Müslüman için gerekli bir husustur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"(Rasûlüm!) De ki: 'İşte bu, benim yolumdur. Ben Allah'a çağırıyorum, ben ve bana uyanlar aydınlık bir yol üzerindeyiz. Allah'ı (ortaklardan) tenzih ederim! Ve ben ortak koşanlardan değilim.'"** (Yusuf, 108)

Allah Teâlâ, bu ayette kendisi için yapılan davetin, -ki cihâd da bir davettir- bilinçli/basiretli bir şekilde yapılması gerektiğini söylemektedir. Yani bir davetçinin davet ettiği ve uğrunda cihâd ettiği şeyin, Allah'ın istediği ve niza gösterdiği şey olduğunu ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in getirdiği şeye muvafık olduğunu bilmesi gerekir. Şeriatı bilmemek ve dini doğru şekilde anlamamak, daveti bozar, cihâdı kirletir ve bir amelin Allah katında kabulünün şartlarından birine aykınlığa sebep olur. Bir amelin kabulünün temel şartı, onun Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine uygunluğudur.

Allah yolunda cihâd edenlerin, cihâda hazırlanmak için sahip olmaları gereken ilim iki türdür: Farz-ı ayn olan ilim

ve farz-ı kifaye olan ilim. Bizi burada ilgilendiren farz-ı ayn olan ilimdir. Mücahidle ilgili olarak bunun da iki türü vardır:

a) *Herkes için genel olan farz-ı ayn ilim:* Bunları bilmek bütün Müslümanlar için gereklidir. Bu, her Müslümana farz olan fıkıh bilgisidir. Akide bilgisidir ve herkes tarafından bilinmesi gereken hükümlerin bilgisidir. Selef-i sâlihinin mezhebine uygun olarak altı îmân esasını kavramak, îmânı, tevhidi ve tevhidin türlerini; onun zıddı olan küfrü, şirki ve münâfıklığı bilmek, tekfirin kurallarını ve bununla ilgili hükümleri bilmek de buna dâhildir.

İlim ve amel olarak İslam'ın rükünlerini bilmek, ahkâmın kurallarını ve şeriatın maksatlarını özet olarak bilmek, her Müslümana haram olan ve her Müslümana farz olan şeyleri bilmek de buna dâhildir. Bunların hepsi cihâddan önce bilinmesi gerekli şeylerdir. Şayet bunları öğrenmeden Müslümanlara savaş farz olursa, cihâd esnasında öğrenir ve eksiklerini tamamlar. Şunu demek istiyorum: Değil bir mücahid, her Müslümanın bir şey yapacağı zaman, onunla ilgili şer'i hükmü öğrenmeden o işi yapmaması gerekir. Eğer bilmiyorsa o konudaki şer'i hükmü kendisine gösterecek kimseye sorması gerekir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "... **Eğer bilmiyorsanız bilenlerden sorunuz.**" (Enbiya, 7)

Mücrimlerin yollarını bilmek ve kendileriyle savaş yapılmak istenilen kâfirlerin durumlarını görmek de bu ilmin kapsamına giren şeylerdendir.

b) *Özel olan farz-ı ayn ilim:* Cihâdın meşruiyetini ve hükümlerini bilmek ve mücahidlerin altında cihâd edecekleri sancağı tanımaktır.

Bunların tamamı, mücahidin cihâda başlamadan önce bilmesi gereken şeylerdendir. Çünkü ihlâs tek başına yeterli değildir. İhlâsla birlikte, cihâda katılmaya niyet ettiği zaman, katılacağı bu cihâdın meşru olup olmadığını ve Allah'ın bunu isteyip istemediğini de bilmesi gerekir. Çünkü cihâdda pek çok can ve mal yok olup gidecektir. Müslüman sadece bir tek cana sahiptir. Bu canı, belki de Allah'ın razı olmayacağı bir şey uğrunda tehlikeye atması caiz değildir. Aşağıda selefin, herhangi bir cihâda girmeden önce, onun meşru olup olmadığını öğrenmek için ne büyük gayret gösterdiklerini bize açıklayan iki örnek vardır:

Birinci Örnek: Mürtedlerle savaş konusunda Ebu Bekir ile Ömer *radiyallahu anhum*a arasında geçen tartışmadır. Ömer *radiyallahu anh*, mürtedlerle savaşın meşruiyetinden tam olarak emin değildir ve bu konuda Ebu Bekir *radiyallahu anh* ile tartışır. Ebu Bekir bunu ona anlayabileceği şekilde açıklar ve nihayet Ömer'in kalbi de mürtedlerle savaşmaya ikna olur. Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'dan şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat ettiği ve Ebu Bekir halife olduğu zaman, Araplardan bazıları tekrar küfre dönüp kâfir oldular. Onların üzerine ordu göndermek isteyen Ebu Bekir'e Ömer şöyle dedi: "Ey Ebu Bekir! Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, "Ben insanlar la ilahe illallah deyinceye kadar onlarla savaşmakla emrolundum. Kim bu sözü söylerse, artık o kimse öldürülmeyi hak etmedikçe benden malını ve canını korumuş olur. -Gizlice işlediği günahları varsa- onun hesabı da Allah'a kalmıştır." dediği halde sen nasıl savaşırısın?" Ebu Bekir, Ömer'e dedi ki: "Vallahi ben, namazla zekâtın arasını açanlarla mutlaka savaşacağım. Çünkü zekât, malın

hakkıdır. Vallahi, bunlar Allah'ın Rasûlüne zekât olarak ver-
regeldikleri bir dişi oğlağı bana vermezlerse, bundan dolayı
onlarla savaşırım.” Bunun üzerine Ömer dedi ki: “Vallahi
ben anladım ki bu mürtedlerle savaşmak için Allah Teâlâ,
Ebu Bekir'in gönlünü açmış. Ben bu sayede onlarla harp
etmenin hak olduğunu öğrendim.”⁽⁹⁸⁾

İkinci Örnek: Zehebi, *Siyer*'inde şöyle rivayet etti: Hu-
meyd İbn Hilal dedi ki: Haruriler, Mutarrıf İbn Abdullah'a
geldiler ve onu kendi görüşlerine davet ettiler. Mutarrıf dedi
ki: “Arkadaşlar! Eğer benim iki tane canım olsaydı birisiyle
size biat eder, diğeriyle biat etmez, kendimi tutardım. Eğer
sizin söylediğiniz hak ise diğeri ona tâbi olurdu. Eğer sizin
söylediğiniz sapıklık ise size biat eden canım helâk olur, di-
ğeri bana kalırdı. Fakat benim bir tane canım var, onu da
tehlkeye atamam.”⁽⁹⁹⁾

Bir Müslümanın, altında cihâd edeceği sancağı ve bu
sancağın gayesini bilmesi de cihâdın meşruiyeti bilgisine
dâhil edilir. Bu da bilinmesi vacip olan şeylerdendir. Düş-
manla savaşmak vacip mi, vacip değil mi, caiz mi, değil mi,
bunu bilmesi yeterli değildir. Bunun yanında gölgesinin al-
tında düşmanla karşılaşacağı sancağı da tanınması gerekir.
Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

**“İman edenler Allah yolunda savaşırlar, inanma-
yanlar ise tâğut (bâtıl davalar ve şeytan) yolunda sava-
şırlar...”** (Nisa, 76)

Allah yolunda savaşmaya ters düşen savaş çeşitlerinden
birisi de cehalet sancağı altında yapılan savaştır. Rasûlullah
sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

⁽⁹⁸⁾ Buhârî, (1399, 1400); Müslim, (20).

⁽⁹⁹⁾ *Siyeru A'lamî'n-Nübela*, 4/195.

"Her kim ırkçılığa davet eden veya ırkçılığa yardım eden bir cahiliye sancağı altında savaşırken öldürülürse bu bir cahiliye ölümüdür."⁽¹⁰⁰⁾

Şunu söylemek istiyorum: Bir Müslüman, mü'minlerin yolunun ve suçluların yolunun ne olduğunu kesin olarak bildiği zaman, bu, onu Allah yolunda cihâda sevk eden en büyük etmen olur.

Farz-ı kifaye olan ilme gelince, bunu mücahid bir topluluğun bilmesi, yeterlidir. Çünkü Allah yolunda cihâd edenlerin bir kısmı kendilerini tamamen davetin ihtiyaçlarını gidermeye, eğitim ve öğretime ve fetva işlerine verirler ve bunun için hazırlık yapan kimselerden olurlar. Bu konudaki çalışmalar, yeterliliğin en alt sınırına ulaştığı zaman vaciplik diğerlerinden düşer. Bu konuda aslolan, bu çalışmaların düşmanla karşı karşıya gelmeden yapılmasıdır. Çünkü savaş zamanları meşguliyet zamanlarıdır. Fakat bu ilmin yeterlilik sınırına gelmeden önce, savaş Müslümanların üzerine farz olursa, bunu cihâd esnasında imkân dahilinde tamamlamak gerekir.

Sözün kısıası:

İlim, amelin temelidir. Yani ilim, söz ve eylemden önce-
dir. Cihâd da bir eylemdir. Eğer ilim, sahih değilse ve Pey-
gamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in getirdiği şeylere de uy-
gun değilse amel de bâtil/geçersiz ve bozuk olur. Bu se-
beptir ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Mekke dö-
neminde ashabına bu dinin temel esaslarını, akîdeyi ve
akîdenin gereği olan dostluk, düşmanlık ilkelerini, Allah'a
itaati ve O'na nasıl boyun eğileceğini öğretiyordu. Aynı

(100) Müslim, (1850).

zamanda onlara bütün sözlerinde ve amellerinde ihlâsı ve ahiret yurdunu istemeyi de öğretiyordu. Nihayet cihâd izni gelince ve -sonra da- cihâd farz olunca onların büyük fedakârlıklarında ve bereketli fetihlerinde bunların etkileri açıkça ortaya çıktı. Bu sebeptendir ki davet işleriyle, insanların eğitimi, yönlendirilmesi ve Allah yolunda cihâda hazırlanması işleriyle meşgul olanların, bu konuya çok büyük önem vermeleri, davet programlarında ve mü'minlerin yolunu bilmenin asgari sınırına ulaşmak için yapacakları muhtelif faaliyetlerde Kur'an'dan ve sahih sünnetten hareket ederek bu konuya yoğunlaşmaları gerekir. Mü'minler, selef-i sâlihinin izinden giden, Sünnet'ten ve cemaatten ayrılmayan kimselerdir. Kur'an'dan hareket ederken onu iyi düşünmeleri, sahih sünneti sahabelerin anladıkları gibi anlamaları, gönüllerde şer'i bilgiyi inşa ederken karşılana çıkan meşru bütün vasıtaları kullanmaları gerekir. Bu vasıtalar ister genel ve özel ilmî dersler şeklinde olsun, isterse ilmî kasetler ve CD kayıtları olsun, fark etmez. Şunu demek istiyorum: Eğitimcilerin, hazırlığın bu önemli bölümüne çok özen göstermeleri gerekir. Çünkü bu, temeldir. Temel iyi ve sağlam olursa sonrası da iyi ve sağlam olur. Temel bozuk olursa sonrası da bozuk olur.

Nefisle cihâdın bu mertebesini sahabelerden birisine ait çok güzel bir sözle bitirmek istiyorum. O sözden, gerçeği tanımanın ve bilmenin ne kadar önemli olduğu, Allah yolunda cihâd eden kimse için bunun bir zaruret olduğu, bir mücahidin cihâdında ihlâslı olmasının yeterli olmadığı, buna ilaveten cihâdında hak üzere olmasının da gerekli olduğu açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Hak, ancak şer'i ilimle ve dinde ve realitede basiretli olmakla ortaya çıkar. İbn

Vaddah, *el-Bideu ve'n-Nehyu Anha* isimli kitabında senediyle birlikte şunu rivayet etti: "Bize Esed, ona Mübarek İbn Fedale anlattı. O, Yunus İbn Ubeyd'den, o da İbn Sîrîn'den nakletti. İbn Sîrîn dedi ki: Bana Ebu Ubeyde İbn Huzeyfe haber verdi. O dedi ki: Babam Huzeyfe İbnü'l-Yemanî'ye bir adam geldi. Bu esnada yanında Ebu Musa el-Eş'arî oturuyordu. Adam dedi ki: "Ne dersin, bir adam Allah için duyduğu öfkeden dolayı ölünceye kadar kılıç sallasa, sonunda cennete mi girer, cehenneme mi?" Ebu Musa dedi ki: "Cennete girer." Huzeyfe dedi ki: "Adama iyice sor ve sen ne söyleyeceksen onu da iyice anlat." Ebu Musa dedi ki: "SübhaneAllah! Sen ne demiştin?" Adam dedi ki: "Bir adam, Allah için duyduğu öfkeden dolayı ölünceye kadar kılıç sallasa sonunda cennete mi girer, cehenneme mi?" Ebu Musa dedi ki: "Cennete girer." Huzeyfe dedi ki: "Adama iyice sor ve sen ne söyleyeceksen onu da iyice anlat." Huzeyfe bu ikazı üç defa tekrarladı. Üçüncüsünde dedi ki: "Vallahi ona soruyu iyi sormadın." Huzeyfe adamı çağırdı ve ona dedi ki: "Yavaş ol bakalım! Eğer senin arkadaşın takatten kesilinceye kadar kılıç sallasa ve hakka isabet ederse ve sonunda da hak üzere ölürse cennettedir. Hakka isabet etmezse ve Allah Teâlâ onu hakta başarılı kılmazsa cehennemdedir." Sonra şöyle dedi: "Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki senin sorduğun o kimse gibilerin pek çoğu, şu şu sebeplerden dolayı kesin cehenneme gireceklerdir."⁽¹⁰¹⁾

⁽¹⁰¹⁾ İbn Veddah, *el-Bideu ve'n-Nehyü Anha*, no: 86, s. 75.

İKİNCİ MERTEBE

HİDAYETİ VE HAK DİNİ ÖĞRENDİKTEN SONRA BİLDİĞİ İLE AMEL ETMEK İÇİN NEFİSLE CİHÂD

İlim öğrenmek ve bilgi ile donanmak, bizatihi kendisi istenen bir şey değildir. İstenen şey ilmin kendisi değildir. Allah'ın sevdiği ve razı olduğu şeyleri yaparak ve O'nun kızdığı ve menettiği şeylerden uzak durarak amel etmek ve ilmin ışığında Allah'a doğru yol almaktır.

Allah'ın sevdiği sözler ve fiiller pek çoktur. Farzlar/vacipler ve müstehablar, Allah'ın sevdiği ve yapılmasını istediği şeylerdir. Allah'ın kızdığı sözler ve fiiller de çoktur. Maksat onları burada tek tek saymak değildir. Maksat, -kâfirlerle savaşa başlamadan önce- Allah'ın emirlerine itaat, bu emirleri yerine getirmek ve Allah'ın yasaklarından sakınmak üzere nefislerin hazırlanmasına ve bu uğurda nefislerle cihâd etmeye dikkat çekmektir.

Bu, genel olarak bütün Müslümanlardan, özel olarak da mücahidlerden veya nefislerini cihâda hazırlayanlardan istenen bir şeydir. Çünkü bu, sâlih amelleri bereketlendirir ve bu amelleri işleyenlerin kararlılığını sağlar, yolun zorluklarında mücahidler için bir azık olur. Allah sevgisinin ve O'nunla özel beraberliğin sebebidir. -Mücahidler, Allah ile

beraber olmaya ve O'nun yardım ve desteğine ne kadar da muhtaçtırlar- Bunun gibi günahlardan ve haramlardan sakınmak da yenilgi ve başarısızlık sebeplerinden uzaklaştırır. Mücahidler için kendi günahlarından daha tehlikeli başka bir şey yoktur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**(Bedir'de)** iki katını (düşmanınızın) başına getirdiğiniz bir musibet, (Uhud'da) kendi başınıza geldiği için mi 'Bu nasıl oluyor!' dediniz? De ki: O, kendi kusurunuzdandır. Şüphesiz Allah'ın her şeye gücü yeter." (Al-i İmran, 165)

Allah Teâlâ, sâlih amelin ve Allah'ın emirlerine itaatin getireceği bereketten şöyle söz etti: "Eğer onlara, kendinizi öldürün yahut yurtlarınızdan çıkın, diye emretmiş olsaydık, içlerinden pek azı müstesna, bunu yapmazlardı. Eğer kendilerine verilen öğüdünü yerine getirselerdi, onlar için hem daha hayırlı hem de (îmânlarını) daha pekiştireci olurdu. O zaman elbette kendilerine nezdimizden büyük mükâfat verirdik. Ve onları dosdoğru bir yola ilettirdik." (Nisa, 66-68)

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'a farzlarla ve nafilelerle yaklaşmak konusunda Rabbinden rivayet ettiği (kudsî) bir hadiste şöyle buyurdu: "*Kulum Bana, kendisine farz kıldığım şeylerden daha hoş başka bir şeyle yaklaşmaz. Kulum Bana nafilâ ibâdetlerle yaklaşmaya devam ettikçe Ben onu severim. Ben kulumu sevince de artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. Benden bir şey isterse bunu ona mutlaka veririm. Bana sığınır, sığındığı şeyden onu mutlaka korurum.*"⁷⁽¹⁰²⁾

Allah'ın sevdiği şeyleri yapmak ve kızdığı şeylerden sakınmak, kalplere takvayı yerleştirir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "...Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder." (Talak, 2)

Kalplerin birleştirilmesi ve birbirini sevmesi de bunun bir sonucudur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "İman edip de iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için çok merhametli olan Allah, (gönüllerde) bir sevgi yaratacaktır." (Meryem, 96)

Mücahidler içinde bu niteliklere sahip olanlar çoğaldıkça, Allah'ın yardımına daha yakın olurlar. Bu sebeptendir ki bu yüksek makamlara ulaştıracak sâlih amellerle cihâda hazırlanmak gerekir. Allah Teâlâ bu makamların sahiplerine yardım eder, onları kararlı kılar ve dualarına da icabet eder.

Allah rahmet eylesin ez-Zehebî, zahid, abid ve mücahid Muhammed İbn Vasi'nin biyografisini anlatırken el-Esmâ'in şu sözünü nakletti: Kuteybe İbn Müslim, Türklerle savaşmak için askerlerini sıraya koyduğu ve onların durumu gözünü korkuttuğu zaman Muhammed İbn Vasi'nin nerede olduğunu sordu. Denildi ki: O şurada, ordunun sağ tarafında bulunmaktadır, yayını toplamakta ve parmağıyla gökyüzüne işaret ederek şöyle demektedir: "-Şahadet için kalkacak olan- bu parmak bana kınından sıyrılıp havaya kalkmış yüz bin kılıçtan ve bıyıkları terlememiş güçlü bir delikanlıdan daha sevimlidir."⁽¹⁰³⁾

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, sahabelerine Mekke dönemindeki hazırlık aşamasında öğrettiği ve cihâd meşru olduktan sonra, Medine döneminde de devam ettiği sâlih amellerden bazıları şunlardır:

⁽¹⁰³⁾ Siyeru A'lami'n-Nübela, 6/121.

Birincisi: Kalp Amelleri:

Görünürdeki sâlih amellerde belirleyici olan, kalptir. Kalp, bozuk olduğu zaman bütün ameller bozuk olur. Kalp, sağlıklı ve düzgün olduğu zaman bütün ameller iyi olur. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözlerinin anlamı da budur: *"Dikkat edin, vücutta bir et parçası vardır; o et parçası sağlıklı ve iyi olduğu zaman bütün vücut sağlıklı ve iyi olur. O et parçası bozuk olduğu zaman bütün vücut bozulur. Dikkat edin, o et parçası kalptir."*⁽¹⁰⁴⁾

Cihâd hazırlığında eğitimcilerin özen göstereceği kalp amellerinden bazıları şunlardır:

1- Allah'ı sevmek, Allah için sevmek ve Allah için kızmak:

Muhabbet/sevgi, ibâdetin temelidir. Bu, Allah'ı isimleriyle ve en güzel sıfatlarıyla tanımanın bir semeresidir. Allah sevgisi, Allah'ı birlemenin (tevhidin) ve O'na itaatın bir gereğidir. Kulun kalbindeki Allah sevgisi güçlendikçe; Allah'ın emrine itaat ederken, O'nun yolunda canını feda ederken, O'nun düşmanlarına buğz ederken, onlarla cihâd ederken, Allah'ın dostlarını kendisine dost edinirken ve onlara yardım ederken bu sevginin etkileri ortaya çıkar. Aynı şekilde çirkin grupçuluktan, particilikten, ırkçılık bayraklarından ve dünyevî menfaatlerden uzak dururken de bu sevginin etkileri hissedilir. Kendisine yapılan bir iyilikle Allah'ın buğz ettiği bir kimse kendisine sevimli hale gelmez ve Allah'ın sevdiği bir kimseden kendisine hoşlanmadığı ve incindiği bir şey ulaştığı zaman da o kişiye bu sebeple buğz etmez. Allah yolunda cihâd edenler veya cihâd

(104) Buhârî, (2); Müslim, (1599).

için nefislerini hazırlayanlar, bu şerefli kalp amelini pürüzlerden temizlemeye başkalarından daha çok muhtaçtırlar. Ta ki mücahid, cahiliye sancaklarının altında yer almış olmasın ve particilik, grupçuluk, milliyetçilik ve kavmiyetçilik pisliklerine bulaşmasın.

Bu esas üzerinde yapılacak bir eğitim, akîdenin, özellikle de dostluk ve düşmanlık akîdesinin selef-i sâlihînin mezhebine (inancına) göre doğru bir şekilde anlaşılmasına dayanmalıdır. Bununla beraber sâlihlerin ve Allah dostlarının hayat hikâyeleri, fedakârlıkları, cihâdları, Allah sevgisinde ve Allah için sevmedeki samimiyetleri araştırılmalı ve okunmalıdır. Öte yandan eğitimcilerin, rehberlerin ve âlimlerin örnek davranışlarının bu kalbî amelin takviyesi ve tezkiye-sindeki etkisi büyüktür. Bu araştırmanın başında da belirttiğim gibi, Allah yolunda cihâd olmadıkça kalbî amellerin pek çoğu eksik ve zayıf kalacak, kemale ermeyecek, zirvesine ulaşamayacaktır. Çünkü cihâd, dinin zirvesidir. Kalbî amellerin pek çoğu onun çevresinde ve atmosferinde kuvvetinin ve kemalinin zirvesine ulaşabilir.

2- Allah için ihlâslı olmak:

İhlâs, kalbin amellerinin en büyüklerinden biridir ve Allah'tan başka hiç kimsenin bilemeyeceği bir durumdur. İhlâs, insanın yaptığı ibâdetlerle ve itaatlerle sadece Allah'ın rızasını ve ahiret yurdunu gaye edinmesi demektir. Bu ibâdetlerden birisi de kişinin en değerli varlığı olan canını verdiği Allah yolunda cihâddır. Kişi, cihâdıyla Allah'ın rızasını ve ahirette O'nun cennetini gaye edinmese, apaçık bir hüsrana düşer. Bu sebeptendir ki mücahidlerin cihâda çıkmadan önce, amellerinde ihlâslı olmaları, hareketlerin-

de ve hareketsizliklerinde kendilerini sadece Allah'a vermeleri gerekir.

Nitekim Allah'ın rızasına ve O'nun samimi mücahidler için hazırladığı şeylere nail olmada ihlâsın büyük etkisi vardır. İhlâsın düşmanlar karşısında sebat etmede de etkisi vardır. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Andolsun ki o ağacın altında sana biat ederlerken Allah, o mü'minlerden razı olmuştur. Kalplerinde olanı bilmiş, onlara güven duygusu vermiş ve onları pek yakın bir fetihle ödüllendirmiştir."** (Fetih, 18)

Kalplerde îmâna sahip olmanın semeresi Allah yolunda canını feda edebilmektir, kahramanlıktır, sabırdır, dünyaya ve onun gelip geçici metâna değer vermemektir ve bütün güç ve takati Allah'ın kelimesini yüceltmek ve Allah'ın dinini ayakta tutmak için birleştirmektir. Himmet onunla yükselir, maksat onunla yücelir. İhlâs, kişiyi Allah'a, ahiret yurduna ve Allah'ın orada mücahid kulları için hazırladığı hoşnutluğa, nimet cennetine, peygamberlerle, doğrularla, şehitlerle ve sâlihlerle arkadaşlığa yönlendirir. Onlar ne güzel arkadaşlardır.

İhlâs, bütün amellerde, özellikle de Allah yolunda cihâda hazırlanırken özen gösterilmesi gereken en şerefli kalp amellerindendir. Çünkü mücahid, şöhret fitnesiyle karşı karşıya kalabilir veya kahramanlık, feragat ve fedakârlıkla nitelendirilmekten ve övülmekten hoşlanabilir.

Allah rahmet eylesin Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle der: "Cihâdın gayesi, Allah'ın sözünün en yüce söz olmasıdır ve dinin tamamen Allah'a ait olmasıdır. Cihâdın gayesi, kişinin ganimetten nasibini elde etmesi değil, Allah'ın dinini ayakta tutmasıdır. Bu sebeple cihâd esnasında canı

nın ve malının başına bir şey gelirse, bunun mükâfatı ve ec-ri Allah katındadır. Çünkü Allah Teâlâ, cennet karşılığında mü'minlerden canlarını ve mallarını satın almıştır."⁽¹⁰⁹⁾

Bu sebeptendir ki Kur'an'da ve Sünnet'te ne zaman cihâddan söz edilmişse hep "Allah yolunda" cihâd diye ifâde edilmiştir. Yine kâfirlerle savaşta ölenlere de ancak bu savaş Allah yolunda olduğu zaman şehit adı verilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Allah yolunda öldürülenlere 'ölüler' demeyin. Bilakis onlar diridirler, lâkin siz anlamamazsınız."** (Bakara, 154) Sadece Allah için cihâd edenler ve bu fani dünya hayatının hazlarından hiçbir şeyi istemeyenler kasdedilmektedir.

Seyyid Kutub bu ayetin tefsirini yaparken şunları söylemiştir: "Fakat bu diri olan şehitler kimlerdir? Onlar Allah yolunda öldürülen kimselerdir... Sadece Allah yolunda... Onların Allah'tan başka hiçbir amaçları, hiçbir emel ve arzuları yoktur. Allah'ın indirdiği bu hakkın yolunda... O'nun ortaya koyduğu bu program uğrunda... O'nun seçtiği bu din uğrunda... Başka herhangi bir yolda değil, sadece bu yolda... Başka herhangi bir slogan altında değil... Bu niyetine başka hiçbir hedef veya slogan ortak olmayacak... Kur'an ve Sünnet, bu nokta üzerinde sıkı sıkıya durmaktadır. Böylece gönüllerde hiçbir şüphe kalmayacak... Veya hatıra, Allah'tan başka hiçbir şey gelmeyecek..."

Ebu Musa el-Eş'ari radiyallahu anı'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e şu soru soruldu: "Birisi cesur desinler diye, birisi ırkçılık ve kabilecilik için, birisi de gösteriş için savaşan üç kişiden hangisi Allah

yolundadır?" Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle cevap verdi: "Kim Allah'ın kelimesini yüceltmek için savaşsa Allah yolunda olan odur."⁽¹⁰⁶⁾ Bunu Malik, Buhârî ve Müslim tahric etmişlerdir.

Ebu Hureyre *radiyallahu anh'dan* rivayet edildiğine göre, adamın birisi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem'e* şöyle sordu: "Ey Allah'ın Rasûlü! Dünya malı elde etmek için savaşan kimse için ne buyurursunuz?" Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Ona hiçbir mükâfat yoktur." buyurdu. Bu zat aynı soruyu üç defa tekrarladı. Her defasında da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*: "Ona hiçbir mükâfat yoktur." dedi.⁽¹⁰⁷⁾ Bu hadisi, Ebu Davud tahric etmiştir.

Yine Ebu Hureyre *radiyallahu anh'ın* rivayet ettiği bir hadiste, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Allah Teâlâ kendi yolunda cihâda çıkanlara kefil olmuş ve şöyle buyurmuştur: O sadece benim yolumda, Bana inandığı ve peygamberlerimi tasdik ettiği için cihâda çıkarsa, Ben onu cennete sokacağıma veya elde edeceği sevapla ve ganimetle beraber çıktığı evine geri döndüreceğime garanti veririm. Muhammed'in canını elinde tutan Allah'a yemin olsun ki, kim Allah yolunda bir yara alırsa, kıyamet günü yaralandığı günkü haliyle gelir. Rengi kan rengidir, kokusu misk kokusudur. Muhammed'in canını elinde tutan Allah'a yemin olsun ki, eğer Müslümanlara meşakkat vermeyecek olsaydı,

⁽¹⁰⁶⁾ Buhârî, Cihâd, (2810); Müslim, (1904).

⁽¹⁰⁷⁾ Ebu Davud, (2516). Elbanî, *Sahihu Süneni Ebu Davud* isimli eserinde bu hadisin hasen olduğunu söyledi. h. no: 2196.

Allah yolunda cihâda çıkan hiçbir seriyyeden geri kalmazdım. Fakat onlara binit temin etmeye gücüm yetmiyor. Onlar da kendi imkânlarıyla bunu temin edip benimle gelemiyorlar. Geride kalmaları da onlara zor geliyor. Muhammed'in canını elinde tutan Allah'a yemin olsun ki, Allah yolunda savaşıp öldürülmeyi, sonra yine savaşıp öldürülmeyi, sonra yine savaşıp öldürülmeyi isterdim. ⁽¹⁰⁸⁾

İşte şehitler bunlardır. Bunlar Allah yolunda cihâda çıkmış kimselerdir. Onların Allah yolunda cihâd etmekten, O'na îmân etmekten ve peygamberlerini tasdik etmekten başka hiçbir gayeleri yoktur.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, cihâd eden İranlı bir gencin, cihâd meydanında İranlı olduğunu ilan edip ırkıyla övünmesini kınamıştır: Abdurrahman İbn Ebi Ukbe aslen İranlı bir azatlı köle olan babasından şu haberi nakletmektedir: Ben, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte Uhud savaşında bulundum. Müşriklerden birine vururken şöyle dedim: "Al sana! Ben İranlı gencim!" O anda Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana dönerek şöyle buyurdu: "*Ben Ensardan bir gencim, demeli değil miydin? Çünkü bir kavmin kardeşinin oğlu da azatlı kölesi de o kavimdendir.*" ⁽¹⁰⁹⁾

Demek ki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Allah'ın elçisine yardımcı olma sıfatının dışında başka bir sıfatla övünmeyi ve bu dine destek olma amacının dışında başka

(108) Müslim, (1876).

(109) Ebu Davud, (5123). Elbani, *Zaifu Süneni Ebu Davud* isimli eserinde bu hadisin zayıf olduğunu söyledi, h. no: 1096.

bir amaç altında savaşmayı hoş karşılamamıştır. İşte cihâd budur. Şehitlik de ancak bu yolla kazanılır. Diri olan şehitler de sadece bunlardır."⁽¹¹⁰⁾

Allah rahmet eylesin Seyyid Kutub bir başka yerde de şunları söylemektedir: "Yalnızca Allah yolunda yapılmadıkça, yalnızca Allah yolunda ölmedikçe, nefislerde ve hayat nizamında yardım yalnızca Allah için olmadıkça ne cihâd cihâddır, ne şehitlik şehitliktir, ne de cennete kavuşmak mümkündür.

Allah'ın kelimesini en yüce kelime haline getirmek, insanların vicdanlarında, ahlâklarında, hal ve hareketlerinde, her türlü konumlarında, yaşamalarında ve sistemlerinde Allah'ın şeriatını ve yöntemini eşit seviyede egemen kılmayı gaye edinmedikçe ortada cihâd da yoktur, şehitlik de yoktur, cennet de yoktur.

Ebu Musa el-Eş'ari radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e şu soru soruldu: "Birisi cesur desinler diye, birisi ırkçılık ve kabilecilik için, birisi de gösteriş için savaşan üç kişiden hangisi Allah yolundadır?" Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle cevap verdi:

"Kim Allah'ın kelimesini yüceltmek için savaşırsa Allah yolunda olan o'dur."⁽¹¹¹⁾

Burada, başka bir sancak ve başka bir hedef yoktur. Cihâd eden, O'nun yolunda cihâd eder. Şehit olmak isteyen, bu uğurda şehit olur. Böylece Allah'ın vaat ettiği cenneti hak eder. Sadece bu sancak vardır ve sadece bu hedef

⁽¹¹⁰⁾ Fi Zılali'l-Kur'an, 1/144.

⁽¹¹¹⁾ Buhârî, Cihâd, (123); Müslim, (1904).

vardır. Bozuk düşünceli nesillerin içinde tedavüle sokulmuş sancakların, isimlerin ve gayelerin hiçbirisi geçerli değildir.

Davetçilerin, bu açık gerçeği kavramaları; nefislerini, sapık nesillerin mantık ve düşüncelerinden ve şaibelerden arındırmaları; sancaklarını başka sancaklarla karıştırmamaları ve düşüncelerini inancın yapısına yabancı başka düşüncelerle bulandırmamaları gerekir.

Allah'ın kelimesini en yükseğe çıkarma amacı olmadıkça cihâd diye bir şey olmaz. Nefiste ve vicdanda en yükseğe... Ahlâk'ta ve gidişatta en yükseğe... Bütün durumlarda ve düzenlemelerde en yükseğe... Hayatın bütün alanlarındaki ilişkilerde ve bağlantılarda en yükseğe... Bunun dışındakiler, Allah için değil, ancak şeytan içindir. Bunun dışındakiler ne şehitliktir, ne de şehitliği istemektir. Bunun dışındakilerde ne cennet vardır, ne Allah katından gelecek bir yardım vardır, ne de Allah onların ayaklarına sebat verir. O sadece bir karanlıktır, kötü bir düşüncedir ve bir sapıklıktır.⁽¹¹²⁾

Seyyid Kutub başka bir yerde de şöyle söylemektedir: "Muhakkak ki Kur'ân emaneti/sorumluluğu yükleyeceği kalpleri inşa ediyordu. Bu kalpler öylesine sağlam, güçlü ve dünyalık hiçbir beklentisi olmayan -her şeyini ortaya koyan ve her şeye tahammül eden- kalpler olmalıydı ki, ahiretten başka bir beklentisi ve Allah'ın rızasından başka bir umudu olmamalıydı. Bu kalpler, yeryüzünün her tarafına, zorluk ve sıkıntı, mahrumiyet ve işkence içinde, fedakârlık ve sorumluluk bilinciyle yolculuk yapmaya hazır, buna karşılık davetin başarısı, İslam'ın ve Müslümanların galip gelmesi gibi durumlar dahi olsa dünyada yakın bir mükâfat

⁽¹¹²⁾ *Fi Zılali'l-Kur'ân*, 6/3288.

beklemeyen, samimi kalpler olmalıydı... Öyle ki, dünyadaki yolculuklarında, karşılıksız vermekten, mükâfatların verileceği ve hakla bâtılın ayrılacağı yer olarak ahireti beklemekten başka önlerinde yapabilecekleri bir şeyin olmadığını bilen bu kalpler mevcut olduğu ve Allah Teâlâ da onların biatlerinde ve verdikleri sözlerde samimi olduklarını bildiği zaman, daha dünyada iken kendilerine yardım gelmiş ve güvende olmuşlardır. Bu yardım ve güvenlik, onların kendileri için değil, ilahî sistemin sorumluluğunu yerine getirmeleri için verilmiştir. Çünkü bu kalpler artık emanete ehil kalplerdir. Dünyada kendilerine ödeneceği vaat edilen hiçbir ganimet yoktur. Dünyada kendilerine verilecek hiçbir ganimetin beklentisi içinde de değildirler. Bunlar kendileri için Allah'ın rızasından başka hiçbir mükâfatın bulunmadığı günde, Allah için her şeyden gerçekten vazgeçmişlerdir. Kazanılacak bir zafer, sayıya ve hazırlığa bağlı değildir, mal ve azağa da bağlı değildir. Zafer ancak, kullara ait hiçbir kuvvetin önünde duramadığı Allah'ın gücü ile kalplerin ilişkisinin miktarına bağlıdır."⁽¹¹³⁾

Dünyada ihlâsın semerelerinden birisi de ihlâsın kalp selametinin, safların birliğinin, söz ve kalp birliğinin, Müslümanların arasını açmak, onların arasına fitne ve ayrılık tohumları saçmak isteyenlerin yolunu kesmenin en güçlü sebeplerinden birisi olmasıdır. Çünkü ayrılık ve ihtilafın, davetçiler ve mücahidlerin birbirlerinin boğazını sıkmasının en büyük sebeplerinden birisi ihlâs zayıflığıdır; heva, heves ve nefsanî arzuların galip gelmesidir. Cihâddan önce güçlü bir hazırlık ve ciddi bir ihlâs eğitimi yapıldığı zaman bu, ay-

⁽¹¹³⁾ Tariku'd-Da'veti fi Zılal'il-Kur'an, s. 361.

nlığı ve çekişmeyi bitirir, safları sıklaştırır ve düşmanla savaş konusunda söz birliğini sağlar. Bununla başarısızlığın ve hezimetin en önemli sebeplerinden birisi ortadan kaldırılmış olur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “...**Sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider...**” (Enfal, 46)

Allah için sevmeye samimi olmak, tevhidde ve Allah'a kullukta samimi olmak, ahiret gününe kesin olarak inanmak, ihlâs sahibi sâlih insanların hayat hikâyelerini okumak, onların bütün amellerinde ihlâsı gerçekleştirmek için nasıl çabaladıklarını, riyadan ve münâfıklıktan nasıl korktuklarını, amellerini nasıl gizlediklerini ve amellerin boşa gitmesine ve geçersiz olmasına sebep olacak her şeyden nasıl sakındıklarını öğrenmek, ihlâsı güçlendiren şeylerdendir. Böyle yapmak, nefisleri onların yaptıklarını yapmaya ve onlara katılmaya teşvik eder.

Tıpkı bunun gibi eğitici, öğretici ve yönlendirici ihlâs örnekleri de ihlâslı mücahidlerin hazırlanmasında önemli vasıtalarından biri sayılır. Ayrıca dünyaya değer vermemek ve dünyadan kurtulmak, ölümü çokça hatırlamak, ahiret yurdu için çalışmak ve ahirette Allah'ın rızasını ve nimet dolu cennetini arzu etmek ve O'nun gazabından ve azabından korkmak da ihlâsa ulaşmanın en büyük sebeplerindendir. Bu konuda kalp amellerine aşağıdaki bölümde de devam edilecektir.

3- Dünyadan Elini Çekip Ahireti İstemek:

Dünyaya dayanmak, aklını ve fikrini dünyaya ve onun gelip geçici metâna takmak ve gaflet, kalbe ve organlara ait pek çok amelin zayıflamasının en büyük sebeplerindendir. Kalp, ne zaman dünya ve dünyalık sevgisiyle dolarsa orada artık sevgi, ihlâs ve tevekkül gibi şer'i amellere yer kalmaz.

Çünkü kalbi, şer'i amellerle donatmak için onu -bunların zıddı olan- basit ve değersiz amellerden, Allah'tan ve ahiret yurdundan alıkoyan meşgalelerden tahliye etmek gerekir.

Allah yolunda cihâd sevgisi, dünya ile dolu ve dünyaya meyilli bir kalpte kendine yer bulamaz. Çünkü Allah yolunda cihâda hazırlanmanın en önemli dayanaklarından biri, dünyaya değer vermemek, dünyadan elini çekmek ve -herhangi bir vakitte- dünyayı feda etmeye hazır olmaktır. Mücahid, dünyayı "hizmet edilen" değil, bir "hizmetçi" olarak algılamalıdır. Dünya ona değil, o dünyaya hükmetmelidir.

Bugünkü hayatımıza, ondaki lüks ve israfa, binit, konut, yiyecek, içecek konularında yapılan büyük harcamalara ve bunların en iyilerine sahip olma konusunda gösterilen gayretlere bakan bir kimse, bu hayat ile mücahidlerin hayatı arasında ne kadar büyük bir fark olduğunu muhakkak görecektir. Bu sebeple hem kendimizin, hem kendisini cihâda hazırlamak isteyen herkesin, hem de ümmeti cihâda hazırlamakla yükümlü kimselerin yaşadığımız bu lüks ve israfla dolu hayatın ve dünyaya bu kadar dayanmanın⁽¹¹⁴⁾ tehlikelerini idrak etmemiz, bundan kurtulmak için acele etmemiz, bizi bunlardan vazgeçirtecek ve ahirete teşvik edecek sebeplere sanılmamız gerekir. Aksi takdirde hem kendimizi, hem de ümmetimizi, fitneye ve musibete düşürecek şeyler yapmış

¹¹⁴ Bizim hayatımızın, kendisini cihâda hazırlayan bir kimsenin hayatı olmadığıнын delillerinden birisi şudur: Herhangi birimizden malımızın dörtte birini veya onda birini Allah yolunda sarf etmemiz istenmiş olsa veya davet ve cihâd için bir yerden başka bir yere gitmemiz istense bunu kabul etmez, tereddüt eder veya ağırdan alırız. Hal böyle olunca, canını feda etmek, ailesini, çocuklarını ve vatanını terk etmek gibi daha büyük şeyler istendiği zaman hâlimiz nice olur?

oluruz. Çünkü cihâdı gerektiren bir sebeple ani olarak karşılaştığı zaman veya kâfirler yurduna saldırdığı -etrafını kuşattığı- zaman, cihâd etmekten ilk vazgeçecek, kâfirlere boyun eğecek ve teslim olacak veya onlardan bütün gücüyle kaçacak olan kimseler, işte bu refah içinde yaşayan, kalpleri dünya sevgisi ile dolu, gafil ve vurdumduymaz kişilerdir. Onların bütün gayeleri ve bildikleri, dünyadan ibarettir.

Lüks ve israf diye tercüme edilen “teraf” kelimesi, refah ve bolluk içinde yaşamak ve mubahlara fazlasıyla dalmak, bütün çabasını, vaktini ve gayretini bunlara sahip olmak için harcamak ve bu uğurda adeta yarışa girmek demektir. Kur'ân-ı Kerim'de bu kelime, daima kötülerle bağlamında zikredilmiştir. Allah Teâlâ, amel defteri soldan verilecek kimseler hakkında şöyle buyurmuştur: **“Çünkü onlar bundan önce varlık içinde sefahate dalmışlardı.”** (Vakıa, 45)

“Biz hangi ülkeye bir uyarıcı göndermişsek mutlaka oranın varlıklı ve şımarık kişileri: Biz, size gönderilmiş olan şeyi inkâr ediyoruz, demişlerdir. Ve dediler ki: Biz malca ve evlâtça daha çoğuz, biz azaba uğratılacak da değiliz.” (Sebe, 34-35)

“Zulmedenler ise, kendilerine verilen refahın peşine düştüler.” (Hûd, 116)

Lüks ve israfın kötülenmesinden, malın kıymetinin küçümsendiği anlaşılmamalıdır. Çünkü mal, Allah yolunda cihâdın temel taşıdır. Kasdedilen şey, özellikle davet, cihâd ve cihâda hazırlık alanında çalışanları lüks ve israftan ve refahı en büyük gaye edinmekten sakındırmaktır. Çünkü davet ve cihâd çalışmalarına katılanların hayatında bunun olumsuz etkileri vardır. İçinde bulunduğumuz durum bunun şahididir.

Nice davetçiler ve cihâdla ilgilenen kimseler gördük ki lüks ve israf, müreffeh bir hayatın cazibesine kapıldıkları için cihâd ve cihâd hazırlığını terk ettiler ve dünyaya daldılar.

İbn Haldun, *Mukaddime* isimli eserinde lüks ve israfın milletler üzerindeki zararlarını, onların zevalindeki etkilerini, zühd hayatı yaşamanın ve zorluklar içinde geçen bir hayatın düşmana karşı galip gelmedeki etkilerini açıklar ve şöyle der: "On altıncı fasıl: Vahşi milletler galip gelmeyi başkalarından daha iyi beceren milletlerdir. Bilinmelidir ki üçüncü mukaddime de belirttiğimiz gibi, göçebelik, kahramanlık ve cesaretin sebebi ve amili olduğu için, bu insanların diğerlerinden daha cesur ve kahraman olacağı da kesindir. Bu sebeple onlar, galip gelmeyi diğer milletlerin ellerindeki şeyleri zorla almayı daha iyi becerirler. Bununla beraber çağların değişmesiyle bir milletin bu konudaki durumu da değişebilir. Göçebe bir topluluk bereketli, verimli bölgelerde yerleşerek nimetler içine daldıktan ve bolluğun âdet ve alışkanlıklarına kendilerini kaptırdıktan sonra, göçebelik ve vahşilikten uzaklaşarak, göçebelikteki alışkanlıklarını bırakmaları nispetinde kahramanlık ve cesaretlerini de kaybederler."⁽¹¹⁵⁾

Bir Müslüman, dünyadan ve dünyalıklardan uzaklaştıkça ve dünyayı kalbinde değil de sadece elinde tuttukça dünyadan ayrılmak ve dünyayı feda etmek kendisine kolay gelir, kolayca cihâd eder ve kolayca infak eder. Bela ve musibetler karşısında sabrı güçlenir.

Bu sebeptedir ki dünyaya değer vermeyenler, peygamberlerin yolundan gidenlerdir. Onlar bir cihâd çağnsı ya-

⁽¹¹⁵⁾ İbn Haldun, *Mukaddime*, s. 138.

pıldığı zaman bu çağırışı yapanlara icabet edenlerdir. "Mücahid bir ümmet, lüks ve israf içinde yaşayamaz. Lüks ve israf içinde yaşayan bir ümmet de mücahid olamaz. Refah ile cihâd bir arada bulunmaz. Çünkü refah yumuşaklıktır, rahatlıktır, gevşekliktir, şehvetlere ve lezzetlere dalmaktır. Aıştığı şeylerden ayrılmak, sahibine zor gelir. Üstelik o, bunları daha da artırmayı düşünerek yaşar ve kendisiyle bu lüks ve refah arasına bir engelin girmesinden korkar. Cihâd ise feragattir, fedakârlıktır, lezzetlerden ve şehvetlerden uzak kalmaktır, sevilen şeylerden ayrılmaktır ve sevimsiz, sıkıntılı şeylerin içine atılmaktır. Refah içinde yaşayan kimse, kendisine bu refahın saflığını bulandıracak her şeyden korkar. Mücahid ise Allah yolunda hiçbir kınayıcının kınamasından korkmaz. Lüks ve israf içinde, müreffeh bir hayat yaşayan kimse, günah işleyemediği ve çirkin şeyleri yapamadığı için hayıflanır. Mücahid ise iyiliği emretmek ve kötülükten alıkoymak için önder ve örnek olmaya çalışır. Lüks ve israf içinde müreffeh bir hayat yaşayanlar fasıklardır/günahkârlardır, mücahidler ise ıslah edicilerdir.

Bu sebepledir ki refahın şımarttığı günahkârları yok etmek, Allah'ın değişmeyen bir kanunudur. Onların helâki, -geçmiş ümmetlerde olduğu gibi- bazen Allah'ın azabıyla köklerinin kazınması şeklinde olur, bazen de o lüks hayatı yaşayanla zıkkımlandığı şehveti arasında engel teşkil eden bir felaketin inmesi şeklinde olur. Bu bir işkencedir ve yıkımdır. Bazen bu ona, bu müreffeh hayattan ölüm sebebiyle ayrılmaktan daha zor gelir. Gelen felaket ve ceza, hem refahın şımarttığı kimseleri, hem de onların şımarıklıklarına engel olmayanları kuşatır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Bir ülkeyi helâk etmek istediğimizde, o ülkenin zenginlik se-**

bebiyle şımarmış elebaşlarına (iyilikleri) emrederiz; buna rağmen onlar orada kötülük işlerler. Böylece o ülke, helâke müstahak olur; Biz de orayı darmadağın ederiz.” (İsra, 16)⁽¹¹⁶⁾

Allah rahmet eylesin Seyyid Kutub, İsra sûresindeki bu ayeti tefsir ederken şunları söylemektedir: “Şımarmış elebaşları” ile kastedilen, her milletin içinde bulunan, servet ve hizmetçilere sahip, nüfuzlu aristokrat kesimdir. Bunlar yönetimi de ellerinde tutarak lüks ve israf içinde, müreffeh bir hayat yaşarlar. Kendilerini öylesine salmışlardır ki kötülük ve şımarıklık içinde yüzerler, bütün değerleri ve kutsalları hiçe sayarlar, ırzları, namusları ve saygın olan şeyleri kirletirler. Elleri vuran kimse bulunmazsa, onlar yeryüzünde her türlü bozgunculuğu yaparlar. Toplum içinde çirkin ve fena şeyleri yayarlar. Halkın ancak onlarla ve onlar için yaşadığı yüce değerleri hiçe sayarlar. Bundan dolayı o toplum çözülmeye ve gevşemeye başlar, canlılığını, kuvvetinin unsurlarını ve bekasının sebeplerini kaybeder. Böylece o toplum helâk olur. Yukarıdaki ayet, Allah'ın bu yasasını ifade ediyor...”⁽¹¹⁷⁾

Kısaca davetçinin ve mücahidin hayatında rahatlık ve refahın tehlikesine dikkat çekilmektedir. Cihâd ve müreffeh bir hayat bir arada bulunmaz. Kendisini Allah yolunda cihâda hazırlayan bir kimsenin, nefsinin dünyada zühd hayatı yaşayacak ve dünyaya az yer verecek şekilde eğitmesi, kendisini hayatın zorluklarına ve sıkıntılara alıştırması gerekir. Bunun için nefs-i emmare ile cihâd etmeye ihti-

⁽¹¹⁶⁾ Dr. Abdullah el-Kadiri, *el-Cihâdü fi Sebilillah*, 2/373.

⁽¹¹⁷⁾ *Fi Zilali'l-Kur'ân*, 5/2217.

yağ vardır. Çünkü nefs-i emmare rahat ve bolluk içinde yaşamaya meyyleder.

Öte yandan ümmeti eğiten ve onları cihâda hazırlayan eğitimcilerin ve önder şahsiyetlerin rolünü de unutamayız. Şayet onlar zühdün ve her türlü lüks ve israftan uzak kalmanın örneği olmazlarsa cihâd eğitimi, zayıf ve cılız kalacaktır. Çünkü insanlar davetçilerin ve eğitimcilerin sadece sözlerine bakmazlar. Bilakis onların bakışları, davetçilerin fiil, hal ve hareketleri üzerinde yoğunlaşır. İnsanlardan bir kişi düşünelim ki, şeyhi veya onu eğiten kişi, kendisini dünyada zühde teşvik etsin, lüks ve israftan, mubahlara fazlaca dalmaktan sakındırsın. Sonra bu kişi şeyhi veya eğitimcisinin binitinde, konutunda, giyeceğinde ve yiyeceğinde zühd ile uzaktan yakından hiçbir ilgisinin olmadığını görsün. Bu şekilde eğitilen bir kişinin hali ne olacaktır?! Şüphesiz o, bu işte bir terslik olduğunu hissedecek ve ikilem içinde kalacaktır. Bu da eğitimi ve hazırlığı engelleyen ve geciktiren şeylerdendir.

Lüks ve israfı terk etmeye, dünyadan az bir şeye razı olmaya ve gerektiğinde onu feda etmeye yardım eden şeylerden birisi, büyük eğitimci, zahidlerin efendisi ve peygamberlerin önderi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hayat hikâyesine, onun nasıl yaşadığına, ashabını nasıl hazırladığına ve onları söz, fiil, hal ve hareketleriyle nasıl eğittiğine bakmaktır. Sonra sahabelerin ve en güzel bir şekilde onların izinden giden mücahid ve zahidlerin önderlerinin hayatlarına bakmaktır. Selefin hayatını inceleyip öğrenmek, onları örnek almada ve onlara katılmak için gayret sarf etmede yardımcı olacaktır. Bolluk, refah ve rahatlık, henüz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hayatta iken bile bazı sahabeleri etkilemiş ve onların Rasûlullah ile birlikte savaşa ka-

nlmalarını -neredeys- fiilen engellemişse ve tevbeden başka hiçbir şey onları, Allah'ın cezasından ve Peygamber'in öfkesinden kurtaramamışsa, daha sonraki dönemlerde yaşayıp da aynı duruma düşenlerin hali nice olur?!

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Tebüük seferine katılmayıp onun öfkesine muhatap olan sahabelerden birisi Ka'b İbn Mâlik'tir. Savaştan geri kalışının sebeplerini anlatırken mücahidlerin karşılaşacağı zorluklardan söz etmiş ve şöyle demiştir: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bu gazayı şiddetli bir sıcakta yaptı. Uzak bir sefere ve çöle gitti. Kalabalık düşman karşısına çıktı ve yapacakları işi Müslümanlara açıkça bildirdi..."

Geride kalmasının sebeplerinden birisi de kendisinin meylettiği Medine'deki bolluk ve rahatlıktı. Nitekim bu durumu anlatırken şöyle demişti: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bu savaşa meyvelerin olgunlaştığı ve gölgelerin koyulaştığı bir zamanda çıkmıştı. Ben de bu savaşa katılmayı istiyordum..."⁽¹¹⁸⁾

Zühd ve -onun zıddı olan- lüks ve israf konusunu İbnu'l-Kayyim'in nefis sözleriyle bitirmek istiyorum. O bu sözlerinde dünyada zühd hayatı yaşayarak istikamet sahibi olmanın keyfiyetine dikkatleri çekiyor ve şöyle diyor: "Ahirete yönelişin tam olması, ancak dünyada zühd hayatı yaşamakla mümkündür. Şu iki doğru ve sağlıklı bakış olmadan da zühdde istikamet sahibi olmak mümkün değildir:

Birinci bakış: Dünyaya, onun faniliğine, süratle yok olduğuna, değersizliğine, üzerindeki acı rekabete ve insanların ona olan düşkünlüklerine bakıp düşünmektir. Dünya-

¹¹⁸ Buhâri, (4417), Müslim, (2121). Dr. Abdullah el-Kadiri, 2/2121.

yı talep eden kişi, onu elde etmeden önce sıkıntılara, elde ederken gam ve kederlere, elinden kaçırdıktan sonra da üzüntü ve tasalara gark olur.

İkinci bakış ise; ahirete, ona yönelmeye, onun gelişine ve mutlaka geleceğine, devamlılığına ve bekasına, ondaki hayırlara ve güzelliklere ve onunla dünya hayatı arasındaki farka bakmaktır. Allah Teâlâ'nın da buyurduğu gibi **"...Ahiret daha hayırlı ve daha devamlı olduğu halde..."** (A'la, 17)

Ahiretin iyilikleri ve güzellikleri eksiksizdir ve devamlıdır. Bu dünya ise eksik, kesintili ve gelip geçici hayallerden ibarettir. Kul, bu iki bakışla gerçekleri tam olarak gördüğünde, akıl neyi gerektiriyorsa onu tercih eder. Hangi konuda zahidlik yapmak gerekiyorsa o konuda zahidlik yapar. İnsanlar peşin olan faydayı ve hazır olan lezzeti, daha sonra gelecek bir faydaya ve bilinmeyen bir lezzete tercih edecek tabiatla ve karakterde yaratılmışlardır. Ancak gelecekteki fayda ve lezzetlerin peşin fayda ve lezzetlerden çok çok üstün olduğunu kesin olarak bilen ve üstün ve yüce olana karşı kuvvetli bir arzu besleyen kimseler, üstün ve yüce olanı tercih ederler. Fani ve eksik olanı tercih ettiği zaman bunun sebebi ya üstün olanı bilmemesidir veya üstün olanı arzu etmemesidir."⁽¹¹⁹⁾

Zaman zaman refahtan ve rahat bir ortamdan ayrılmaya çalışmak, zühde ve şımarık bir hayatı terke yardımcı olacak şeylerdendir. Mesela hazırlanan bir davet programı çerçevesinde senenin bazı günlerinde veya haftalarında davetçinin, ailesinden ve beldesinden ayrılarak bazı köyler-

⁽¹¹⁹⁾ Ibnu'l-Kayyim, *el-Fevaid*, s. 94-95. Özetlenerek alıntı yapılmıştır.

de veya tevhidî, namazın nasıl kılındığını, orucun nasıl tutulduğunu bilmeyen ve içlerinde kötü huyların ve adetlerin yaygın olduğu insanların yaşadığı uzak yerlerde, dağlarda ve ormanlarda vakit geçirmesi gibi bir uygulama yapılabilir. Bu gibi ortamlarda, davetçi nefsini terbiye eder. Hayatın zorluklarına ve sıkıntılarına alışır. Bu yerlerde ikamet eden kimselere, dinlerinden bilmedikleri şeyleri öğretir ve onları eğitir. Kuşkusuz bunları yapabilmek için, nefsin hoşlandığı rahat ve müreffeh bir hayatı terk edip, hoşlanmadığı sıkıntılı ve yorucu bir hayata geçerek nefisle cihâd etmeye ihtiyaç vardır. Ayrıca bu gibi yolculuklarda, malını Allah yolunda harcayarak nefsiyle, mal sevgisi ve cimrilik konusunda da cihâd etmiş olur.

4- Allah'a Tevekkül Etmek:

Kalbe ait bu amel de kul için ve -özellikle de mücahid veya Allah yolunda cihâda hazırlanan kimse için- çok faziletli ve çok faydalı bir ameldir. Tevekkülün gerçek mânâsı: Emredilen sebeplere yapışarak -fakat sebeplere güvenmeden ve bağlanmadan- Allah'a dayanmak ve O'na güvenmektir. Bu, büyük bir ibâdettir. Bu ibâdetin içinde, hem işleri Allah'a havale etmek vardır, hem O'na karşı hüsnü zan beslemek vardır, hem O'nun rahmetini ve yardımını ummak vardır, hem de sadece O'ndan korkmak vardır. Çünkü fayda ve zarar O'nun elindedir. Hiçbir canlı yoktur ki Allah Teâlâ onu perçeminden tutmuş (hükmü altına almış) olmasın.

Bu sebepledir ki bir mücahidin, bu ibâdeti kalbinde güçlendirmesi, Rabbinden kendisine samimi bir şekilde tevekkül etmeyi nasip etmesini istemesi ve bu ibâdeti sırf bir ilim ve inanç olmaktan, bir ameale ve kendisini harekete geçirecek, tehlikelere, musibetlere ve düşmanlara karşı koymayı

sağlayacak bir hale dönüştürecek sebeplere sarılması gerekir. Çünkü burada tevekkülü bilmek ve tanımakla, tevekkülün bir amel ve hal olması arasında fark vardır.

İbnu'l-Kayyım bu konuda şöyle der: "Bu konuda çoğu kez mükemmel ve övülen şeylerle eksik olan ve kötülünen şeyler birbirine karıştırılır... Bunlardan birisi tevekkül ilmi ile tevekkül halini birbirine karıştırmaktır. İnsanların çoğu tevekkülü, aslını ve ayrıntılarını bilir ve tevekkül erbabı olmadığı halde tevekkül ettiğini zanneder. Tevekkül hali, tevekkülü bilmenin ötesinde, başka bir şeydir."⁽¹²⁰⁾

Tevekkül eğitimi, Allah Teâlâ'nın isimlerini ve güzel sıfatlarını çok iyi anlamaya ve kavramaya bağlıdır. Çünkü tevekkül, bu şerefli ilmin, yani isimler ve sıfatlar ilminin bir semeresidir. Mesela ilim, kudret, rahmet ve hikmet sıfatlarını çok iyi kavrayıp onlarla Allah'a kulluk etmek gerekir. Çünkü Allah'ın ilminin kemaline/eksiksiz olduğuna, O'nun olmuşu ve olacağı bildiğine, O'nun rahmetinin her şeyi kuşattığına, mü'minlere karşı çok merhametli olduğuna, yargı ve hükümlerinde hikmet sahibi olduğuna kesin olarak inanan ve bunu kalbine iyice yerleştiren bir kimse, bu sıfatların sahibine itimat eder, O'na dayanır ve işlerini O'na havale eder.

Bu, sebeplere sarılmaya aykırı değildir. Çünkü Allah Teâlâ, düşmanlarla savaşırken sebeplere sarılmayı emretmiş ve şöyle buyurmuştur: **"Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihâd için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın..."** (Enfal, 60)

Allah Teâlâ kâfirlere karşı hazırlıklı olmayı emretmiş ve şöyle buyurmuştur: **"Ey îmân edenler! Tedbirinizi alın..."** (Nisa, 71)

⁽¹²⁰⁾ Medaricü's-Salikîn, 2/125.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, tevekkül edenlerin efendisi olduğu halde, Uhud günü, iki tane zırhı birbirine geçirdi, başına miğfer giydi ve hendek kazdı. Fakat kalbini hiçbir zaman bunlara bağlamadı, bilakis işini Allah'a hava-
le etti, Rabbine, kendisine yardım etmesi ve kâfirleri helâk etmesi için dua etti. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: **“(Savaş-
ta) onları siz öldürmediniz, fakat Allah öldürdü onları;
attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı (onu).”**
(Enfal, 17)

Sahabeler, başarının sebeplere bağlı olduğunu zannet-
tikleri ve Huneyn günü buna çok güvendiklerinden, daha sa-
vaşın başında bozguna uğradılar. Allah Teâlâ bu konuda şö-
yle buyurmuştur: **“Andolsun ki Allah, birçok yerde (savaş
alanlarında) ve Huneyn savaşında size yardım etmişti.
Hani çokluğunuz size kendinizi beğendirmiş, fakat sizi
hezimete uğramaktan kurtaramamıştı. Yeryüzü bütün
genişliğine rağmen size dar gelmişti, sonunda (bozula-
rak) gerisin geri dönmüştünüz.”** (Tevbe, 25)

Sebeplere sarılmak, peygamberlerin sünnetlerindendir.
Sebeplere sarılmak, onlara bel bağlamamak şartıyla vacip-
tir ve Allah'a itaattir. Sebeplere sarıldıktan sonra, mak-
sa-
da ulaşmak için sadece Allah'a güvenmek gerekir. Bazen
yollar daralabilir ve çareler tükenebilir. Bu durumda kulun
önünde sadece samimiyetle Allah'a tevekkül etmekten, sa-
mimiyetle O'na sığınmaktan ve kendini sadece O'na mec-
bur hissetmekten başka bir kalp ameli kalmaz. Nitekim kâfir
düşman, mücahidleri kuşatmış olsaydı ve onları defetmek
için hiçbir çareleri kalmasaydı Allah'a tevekkülünden başka ne
yapabilirlerdi? Allah Teâlâ, Uhud günü Müslümanların hali-
ni şöyle anlatmaktadır: **“Bir kısım insanlar, mü'minlere:**

'Düşmanlarınız olan insanlar, size karşı asker topladılar; aman sakının onlardan!' dediklerinde bu, onların îmânlarını bir kat daha arttırdı ve 'Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir!' dediler." (Al-i İmran, 173)

İbnu'l-Kayyım şöyle dedi: "Tevekkül bazen zor durumda kalındığında ve iltica zamanlarında olur. Şöyle ki, kul iltica etmeyi ve sıkıntının gitmesini ancak Allah'a yapacağı tevekkülde bulur. Özellikle çareler tükendiği ve son derece bunaldığında... İşte o zaman ancak Allah Teâlâ'ya iltica edileceğine kanaat getirir. Elbette ki rahatlık ve kolaylık o kimseye (tevekkül vesilesiyle) gelir.

Bazen de ihtiyarî tevekkül olur. Bu ise; muradına götüren sebebin varlığı ile birlikte yapılan tevekküldür. Şayet sebep, kendisiyle emredilen ise, terkinden dolayı o kimse kınanır. Şayet sebebi yerine getirir ve tevekkülü terk ederse, yine terk ettiğinden dolayı kınanır. Çünkü imamların ittifakına ve Kur'ân'ın ifadesine göre, bu vaciptir. Her ikisini yerine getirmek ve cem etmek kuşkusuz vaciptir. Şayet sebep, haram türünden bir şey ise, onu yapmak da haram olur. Dolayısıyla onun dışında bir sebep bulunmaz. Çünkü maksada ulaşmak ve musibetlerin kalkması için vesilelerin en güçlü olanı şüphesiz tevekküldür. Hatta mutlak mânâda en güçlüsü tevekküldür. Şayet sebep mubah olursa, o zaman bakarsın, onun yerine gelmesiyle tevekkülün zayıflıyor mu, zayıflamıyor mu?

Eğer zayıflıyorsa, kalbini senden ayırıyorsa ve himmetini de dağıtıyorsa, onu terk etmek daha evlâdır. Ancak tevekkül zayıflamıyorsa, onunla uğraşmak daha evlâdır. Çünkü hâkimlerin en hâkimi olan Allah Teâlâ'nın hikmeti, bunun müsebbibini meydana getirmeyi ortaya koymuştur.

Öyleyse ne hâlde olursa olsun, yerine getirmeye çalış ve hikmeti sakın reddetme! Tevekkülün sırn ve hakikati sadece tek olan Allah'a kalbin itimat etmesidir. İşte böyle olursa, kalbin onlara bel bağlamaması ve onlara güvenmemesi şartıyla sebeplere başvurmanın ona bir zararı yoktur.

Nitekim "Allah'a tevekkül ettim." deyip de Allah'tan başkasına itimat eden, güvenen bir kimsenin bu sözü kendisine yarar sağlamaz. Öyleyse dilin tevekkül etmesi başka bir şey, kalbin tevekkül etmesi başka bir şeydir."⁽¹²¹⁾

Allah'a tevekkülün olmazsa olmazları şunlardır: Allah'ı yakinen tanımak, kendilerine emredilen sebeplere sarıldıktan ve bu konuda bütün güçlerini sarf ettikten sonra, O'nun, mü'min kullarına yardım edeceğine, destekleyeceğine ve kâfir düşmanlarının kalplerine korku salacağına kesin olarak inanmak.

İnsanlar Allah'a tevekkül etmek ve sebeplere sarılmada ikisi uçlarda birisi ortada olmak üzere üç konumda bulunurlar:

Birinci uç noktada bulunanlar: Bunlar, Müslümanlar sebeplere yapışmasalar veya yeterince yapışmasalar bile Allah Teâlâ'nın onlara mucizelerle veya kâfirleri öldürmek için onların emrine verdiği askerlerle yardım edeceği görüşündedirler. Onlar mademki Müslümandır ve düşmanları da mademki kâfirdir, o halde Allah'ın yardımı onlara mutlaka gelecektir. Çünkü onlar Müslümandır. Bu yeterlidir. Bu gruptaki insanlar genelde başarıyı getirecek sebeplere yapışmayı ihmal ederler veya bunu uzun bir yol olarak

⁽¹²¹⁾ El-Fevaid, s. 86-87.

gördükleri için eksik yaparlar. Sadece Allah'tan bir mucize beklerler.

Bu görüşün, başarı ve işini sağlama alma için uyulması gereken Allah'ın kanunlarını ihmal ve göz ardı ettiği gayet açıktır.

İkinci uç noktada bulunanlar: Bunlar birincilerin tam karşısındaki tarafta yer alırlar. Bu, onlara bir tepki de olabilir. Bunlar, Müslümanların düşmanlarına karşı başarılı olabilmeleri ve yeryüzünde egemen olabilmeleri için sayı, silah, teçhizat ve maddî sebeplere yapışma yönünden mutlaka düşmanlarına denk olmaları gerektiği görüşündedirler. Bu gibiler maddî sebeplere çok ağırlık verirler, onlara bel bağlarlar ve şer'i sebepleri ihmal ederler. Ayetlere, mucizelere ve Allah'ın başarı için gerekli sebepleri yerine getiren kullarına yapacağı yardımlara iltifat etmezler. Allah ne zaman dilerse ve mü'min kullarının başarının sebeplerini yerine getirmek için bütün güçleriyle çalıştıklarını bilirse onlara yardım edeceğini düşünmezler. Malumdur ki Müslümanlar hiçbir zaman -özellikle de şu zamanda- kuvvette, sanayide ve silahta düşmanlarının seviyesine ulaşamadılar, ulaşamayacaklar ve Allah da onları düşmanlarının seviyesine ulaşmakla yükümlü tutmamıştır. Çünkü Allah'tan başarının gelmesi için bu şart değildir. Bu görüşte, sebeplerin yaratıcısının göz ardı edildiği, Allah'ın kuvvetinin unutulduğu, yeryüzünde ve gökyüzünde hiçbir kuvvetin O'nun kuvveti karşısında duramayacağı ve sebepleri yerine getiren ve göklerdeki ve yerdeki orduların kendilerine amade kılınmasını hak eden mü'min kullanna, Allah'ın bu kuvvetiyle yardım edeceğinin unutulduğu gayet açıktır.

Ortada yer alanlar: İşte hak ve doğru olan görüş budur. Bunlar biraz önce sözü edilen başarı sebeplerini yerine

getirmek için bütün güçlerini ortaya koyarlar. Faydalı ilimleri öğrenmek ve sâlih amelleri yapmak için var güçleriyle çalışırlar, bu konuda nefislerini terbiye ederler. Kendilerini ve bulundukları hak yolu, düşmanlarını ve onların içinde bulundukları küfür ve bozgunculuğu tanımaları için güçleri yettiğince bunu ümmete de tebliğ ederler. Maddî sebeplere sarılırlar ve ellerine geçen imkânları ve fırsatları kullanırlar. Bu sebeplere sarılmalarına rağmen bunlara hiçbir zaman güvenmezler, bilakis bütün sebeplerin yaratıcısı olan ve göklerin ve yerin egemenliğini elinde tutan Allah'a güvenirler, O'na dayanırlar. Yardımın sebeplerine sarılan ve bu uğurda bütün güçlerini ortaya koyan mü'min kullarına Allah'ın vaat ettiği yardımı beklerler. Allah Teâlâ'nın şu buyruğunun sonucunu beklerler: **"Eğer siz Allah'a (O'nun dinine) yardım ederseniz, O da size yardım eder ve ayaklarınızı sağlam bastırır."** (Muhammed, 7)

Allah'ın şu ayetini unutmazlar: **"Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. Allah, Azîz'dir, Hakîm'dir."** (Fetih, 7)

"...Rabbinin ordularını, kendisinden başka kimse bilmez..." (Müddessir, 31)

Allah'ın gücünün mutlaka galip geleceğine ve sebepleri yerine getirmek için bütün güçlerini ortaya koyduktan ve cihâd için hazırlandıktan sonra mucizelerin ortaya çıkacağına kesin olarak inanırlar. İşte o zaman onları ne kadar kuvvetli ve ne kadar yıkıcı olursa olsun kâfir ve münâfık düşmanlarının gücü korkutamaz. Çünkü Allah'ın gücü onların gücünün üstündedir. Kaderleri Allah'ın elindedir. Allah dilerse onları yerle bir eder ve bütün yaptıklarını boşa çıkarır. Fakat bu, başarı için gerekli sebepleri yerine getiren, şer'i ve maddî imkânları kullanan kimselerin lehine

gerçekleşecek bir durumdur. Burada, -daha önce de beyan edildiği gibi- teçhizat ve donanım hazırlığında, savunma cihâdı ile hücum ve düşmanı takip cihâdını birbirinden ayırmak gerekir.⁽¹²²⁾

İkincisi: Dilin Amelleri:

1- Zikir ve Dua:

Dua bir ibâdettir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, kabul edeyim. Çünkü bana ibâdeti bırakıp büyüklük taslayanlar aşağılanarak cehenneme gireceklerdir." (Ğafir, 60)

Zikirde Allah Teâlâ'yı övmek vardır, O'nu yüceltmek vardır, tesbih etmek vardır, hamd vardır. Duada ise kendisinin hiçbir güç ve kuvvetinin olmadığına itirafı vardır ve sadece Allah'a tutunmak vardır. Gerçekte o, tevekkülün ve sadece Allah'tan yardım dilemenin gerçek bir ifadesidir.

Allah'ın, canlarını cennet karşılığı satın aldığı mücahidlerden söz ederken onların ibâdet edenler ve hamd edenler olduklarını söylemiştik. Dua bir ibâdettir. Hamd ise Allah'ı en güzel isimleriyle, yüce sıfatlarıyla, kullarına olan nimetleriyle ve iyilikleriyle anmak ve övmektir.

Allah Teâlâ, mücahid kullarına, çokça zikirle, dua ve niyaz ile düşmanlarıyla karşılaşmak için hazırlanmalarını emretmiştir. Çünkü bunlar başarıya ulaşmanın sebeplerindedir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Ey îmân edenler! Herhangi bir topluluk ile karşılaştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çok anın ki başarıya erişesiniz." (Enfal, 45)

⁽¹²²⁾ Müellifin, *Menaratün fi't-Tarik* isimli eserine bak. s. 199.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinde gece ve gündüz vakitlerinde yaptığı pek çok zikir ve dua bulunmaktadır. Bir Müslümanın, özellikle de mücahidin bunları ezberlemesi ve ilgili vakitlerde Allah'ı bunlarla zikretmesi gerekir. Kalbini huzura kavuşturmada, sadece Allah'a tevekkül etmede ve Allah ile beraber olmada bunlar en büyük yardımdır. Bu durum bir kudsî hadiste şöyle ifade edilir: *"Ben kulumun zannı üzereyim ve Beni andığı zaman kulumla beraber olurum. Kulum Beni kendi kendine zikrederse Ben de onu kendim zikrederim. O Beni bir topluluğun içinde anarsa Ben de onu daha hayırlı bir topluluğun içinde anarım."*⁽¹²³⁾

En büyük zikir, Kur'ân okumaktır:

"İşte bu (Kur'ân) da, bizim indirdiğimiz hayırlı ve faydalı bir öğüttür." (Enbiya, 50)

"Kur'ân'ı kesinlikle Biz indirdik; elbette onu yine Biz koruyacağız." (Hicr, 9)

Bir davetçinin ve mücahidin göz ardı etmemesi gereken şeylerden birisi Allah'ın Kitabıdır. Hatta onu ezberlemek, okumak ve düşünmek için Kur'ân ile bir anlaşma yapmalıdır, günlük okuyacağı bir bölümü olmalı ve onu hiç ihmal etmemelidir.

2- Tevbe ve İstiğfar:

Allah Teâlâ, Tevbe sûresindeki bir ayette canlarını cennet karşılığı satın aldığı mücahid mü'minlerin özelliklerinden söz ederken, onların tevbe eden kimseler olduklarını söylemiştir.

⁽¹²³⁾ Buhârî, (7405); Müslim, (2675).

Tevbe: Allah'a dönmek, O'na yönelmek, günahı tamamen terk ettikten sonra işlediği günahlardan pişmanlık duymak ve bir daha o günaha dönmemektir. Mücahidin tevbe ve istiğfara şiddetle ihtiyacı vardır. Çünkü mücahid, eceli yakın olması ve her an ölümle karşı karşıya olması sebebiyle sâlih ameliyle gurura kapılmaya başkalarından daha yakındır. Çünkü mücahidleri savaş meydanlarında en çok terk eden şey, onun günahlarıdır. Dolayısıyla günah ve masiyetlerin izleri, hezimet ve yalnızlığın sebepleri, tevbe ve istiğfarla ortadan kalkar. Üstelik tevbe, Allah'ın sevdiği ve hoşlandığı en büyük ibâdetlerden biridir.

Mücahid de bir insandır, masum değildir. Bununla beraber günahlara da maruzdur. Fakat o, günahıta ısrar etmez. Bilakis süratle günahıtan döner ve nefsi zayıf düşüp ayağı kaydığı zaman, hemen Rabbine istiğfar eder. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Takvâya erenler var ya, onlara şeytan tarafından bir vesvese dokunduğunda (Allah'ın emir ve yasaklarını) hatırlayıp hemen gerçeği görürler." (Araf, 201)

Al-i İmran sûresinde, Uhud kıssasının geçtiği ayetlerde Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Yine onlar ki, bir kötülük yaptıklarında, ya da kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tevbe-istiğfar ederler. Zaten günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki! Bir de onlar, işledikleri kötülüklerde, bile bile ısrar etmezler." (Al-i İmran, 135)

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* masum olduğu halde çokça istiğfar ederdi ve şöyle derdi:

"Ben günde yetmiş defadan fazla Allah'a istiğfar ederim ve O'na tevbe ederim."⁽¹²⁴⁾

"Ey insanlar! Allah'a tevbe edin! Çünkü ben Allah'a yüz defa tevbe ederim."⁽¹²⁵⁾

3- Allah'a Davet Etmek, İyiliği Emretmek ve Kötülüğe Mani Olmak:

Bu konunun ayrıntılı anlatımı inşallah nefisle cihâdın mertebelerinden üçüncü mertebede gelecektir. Bu, davet ve tâlim için nefisle cihâd mertebesidir.

4- Doğru Söz Söylemek ve Güzel Konuşmak:

Bunu başarabilmek için de nefisle cihâda ihtiyaç vardır. Burası doğruluğun faziletinin ve bunun delillerinin ayrıntılı bir şekilde anlatılabileceği bir yer değildir. Sadece şunu söylemek murad edilmiştir: Bir davetçinin ve Allah yolunda cihâd eden bir kimsenin en özel niteliklerinden birisi, onun içi dışı bir, doğru bir kimse olmasıdır. Kardeşlerine bir şey söylerken yalan söylemez, doğru söyler, onlara karşı samimidir, aldatmaz. Nefisler bununla saflaşır, kalpler bununla temizlenir.

Üçüncüsü: Organların Amelleri ve Cihâd

Hazırlığında Bunların En Önemlilerinden bazıları:

1- Farz ve Nafile Namazlara Devam Etmek:

Mücahidlerin, Tevbe sûresinde zikredilen özelliklerini daha önce görmüştük. Allah'ın cennet karşılığında canlarını ve mallarını satın aldığı kimselerin niteliklerinden birisi de onların rüku eden ve secde eden kimseler olmalıdır. Sanki

⁽¹²⁴⁾ Buhârî, (6307).

⁽¹²⁵⁾ Müslim, (2702).

bu onların olmazsa olmaz bir niteliğidir. Onlar rüku ve secde eden kimseler olarak Rablerine ibâdet ederler. Bu ibâdet, onların manevî zevki, hayatlarının nuru, gözlerinin aydınlığı ve kalplerinin mutluluğudur. Bu sebeple onlar ne malı, ne evladı, ne de nefsin isteklerinden herhangi birini namazın önüne geçirmezler. Ezanı işitir işitmez namaz çağısına ıcabet ederler. Namazlarını vakitlerinde cemaatle birlikte eda etmeye özen gösterirler. Rükünlerini ve vaciplerini huşû içinde yerine getirirler. Farz namazlara bağlı sünnetleri de onlar ilave ederler. Bu sünnetleri de ihmal etmezler. Kuşluk namazı ve gece namazı gibi nafileleri de devamlı kılarlar. Ahiret için hazırlanırlar. Allah'ın rahmetini umarlar. Nitekim Allah Teâlâ onların nitelikleri hakkında şöyle buyurmuştur:

“Gecelerini Rablerine secde ederek ve kıyama durarak geçirirler.” (Furkan, 64)

“Geceleri pek az uyurlardı.” (Zariyat, 17)

Onlar, namazlarının dünyevî ve uhrevî etkisinin ve yararının olacağını umarlar.

Farzıyla, nafilisiyle namazlara büyük bir itina göstermek de bir cihad hazırlığıdır. Çünkü namaz, ibâdetlerin anasıdır. O, kişiyi kötülüklerden ve fenalıklardan alıkoyar. Buna ilaveten meşakkatli ve uzun yolculuğunda mücahidin azığıdır. Cihâdında yüz yüze geleceği zorluklar, meşakkatler, ölümler, savaşlar, mal ve evlattan ayrılıklarda onunla Allah'tan yardım isterler. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ey îmân edenler! Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin. Çünkü Allah muhakkak sabredenlerle beraberdir.” (Bakara, 153)

Kimin -yol azığı olarak- Allah ile bir bağlantısı olmazsa, ne yola devam etmeye gücü yeter, ne de savaş meydanlarında düşmanların önünde kararlılık gösterebilir.

Kudsî bir hadisi de unutmayalım. Bu hadis, farzlarla ve nafilelerle Allah'a yaklaşmanın, bu halde bulunan kimse için Allah sevgisindeki etkisini beyan etmektedir. Kul, bu ibâdetlerle Allah'a yaklaştıkça, Allah da onun kulağını, gözünü, elini ve ayağını koruyacaktır. Artık onun organları sadece Allah'ın sevdiği şeyler için harekete geçecektir. Koruma, kuvvet, sebat ve cihâd olarak Allah'ın koruması yeterlidir.

Seyyid Kutub, Bakara sûresinin zikredilen ayetini şöyle tefsir etmektedir: **“Ey îmân edenler! Sabır ve namazla Allah'tan yardım isteyin...”** Süre uzayıp da takat tüken- diği zaman sabır zayıflayabilir veya azık ve yardım gelme- diği zaman sabır tükenebilir. Bundan dolayıdır ki namazla sabır birlikte zikredilmiştir. Çünkü namaz kesintisiz bir yardım, tükenmez bir azıktır. Takati yenileyen bir yardımdır. Kalbi besleyen bir azıktır. Sabrın ipi onunla uzar ve kesintiye uğramaz. Sonra kul bu sabra nızaı, tebessümü, güven ve yakini (kesin inancı) ilave eder.

Şüphesiz fani, zayıf ve gücü sınırlı insanın, sıkıntılar sınırlı gücünü aştığı zaman yardım istemek için yüce Rabbi ile irtibata geçmesi gerekir. Görünen ve görünmeyen şer güç- lerle karşılaştığı zaman... Şehvetlerinin itmesi ve tutkulannın teşviki arasında yolda pusulasını şaşırmadan gitmek ona zor geldiği zaman... Azgınlıkla, bozgunculukla mücadele etmek ona ağır geldiği zaman (ki gerçekten de bu zor bir mücade- ledir) ... Süre uzadığı ve sınırlı ömründen bir parça gittiği za- man... Sonra bir de bakar ki batış yaklaştığı halde o hiçbir şeye ulaşamamış, ömür güneşi batmaya meylettiği halde o

hiçbir şeyi elde edememiştir. Kötülüklerin yayıldığını, iyiliklerin cılız kaldığını, ufukta hiçbir parıltının olmadığını ve yolda hiçbir işaretin kalmadığını gördüğü zaman... İşte o zaman, namazın kıymeti ortaya çıkar. Çünkü namaz fani insanla sonsuz kudret sahibi Rabbi arasındaki doğrudan ilişkidir... Namaz, dolup taşan zengin bir hazinenin anahtarıdır. Namaz, şu küçük kara parçasının sınırını aşıp büyük evrenin geniş alanlarına açılma hareketidir. Namaz, öğle sıcağındaki bir esinti, bir çisenti, bir gölgedir. Namaz, yorgun ve bitkin bir kalbe şefkatli bir dokunuştur... Bu sebeptendir ki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* darda ve zorda kaldığı zaman: *"Ey Bilal! Bizi namaza çağır da rahatlayalım."*⁽¹²⁶⁾ derdi... O, başına bir sıkıntı geldiği zaman Allah ile daha fazla buluşmak için çokça namaz kılardı.

İslam'ın yolu, bir ibâdet yoludur. İbadetin pek çok sırları vardır. Bu sırlardan bazıları şunlardır: O bir yol azığıdır. Ruhun desteği, kalbin cilasıdır. İnsana ne zaman zor bir görev verilmişse neşe ve mutluluk içinde bu ibâdetten zevk alması için ibâdet kalbin anahtarı olmuştur... Allah Teâlâ, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i zor ve ağır bir görevle görevlendirdiği zaman ona şöyle emretmiştir:

"Ey örtünüp bürünen (Rasûlüm)! Birazı hariç, geceleri kalk, namaz kıl. (Gecenin) yarısını (kıl). Yahut bunu biraz azalt, ya da çoğalt ve Kur'an'ı tane tane oku. Doğrusu Biz sana (taşınması) ağır bir söz vahyedeceğiz." (Müzzemmil, 1-5)

Gece ibâdeti ve Kur'an'ı tertil ile (tane tane ve anlayarak) okumak, bu ağır söz, bu zor görev ve bu büyük misyon

⁽¹²⁶⁾ Ebu Davud, (4986); Ahmed, 5/364. Elbani, *Sahihu Süneni Ebu Davud'da* bunun sahih olduğunu söyledi (4172).

için bir hazırlıktır. Bu, kalbi açan, bağı kuvvetlendiren, işi kolaylaştıran, ruhu aydınlatan, insana teselli, rahat ve huzur veren bir ibâdetdir.”⁽¹²⁷⁾

2- Oruç:

Oruç da Allah'ın sevdiği, şerefli ibâdetlerden biridir. Allah'ın sevdiği bir ibâdet olması, diğer ibâdetlerin sevabına benzemeyen bir sevaba vesile olması bir tarafa, sahibini sabra, irade gücüne ve nefsinin şehvanî arzularına hâkim olmaya da alıştıırır. Nitekim bir kudsî hadiste şöyle buyrulmuştur: *“Oruç Benim içindir, onu Ben mükâfatlandırırım.”*⁽¹²⁸⁾

Burada oruç ile kastedilen, farz olan oruçtur, onun güzelce edasıdır ve onu bozan şeylerden korumaktır. Sonra nafile günlerin orucudur. Bunlar pek çoktur; pazartesi-perşembe orucu, her ayın üç günü tutulan oruç, şevval ayında altı gün tutulan oruç, Arife ve Aşure günü orucu bunlardan bazılarıdır. Bunların her birinin fazileti hakkında sahih hadisler rivayet edilmiştir.

Orucun îmânı güçlendirerek, takvayı artırarak ve kulu Allah'ın emirlerine bağlayıp haramlarından sakındırarak cihâda hazırlamadaki önemi hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ey îmân edenler! Oruç sizden önce gelip geçmiş ümmetlere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umurlur ki korunursunuz.” (Bakara, 183)

Allah Teâlâ, canlarını ve mallarını cennet karşılığında satın aldığı mücahidlerin özelliklerini Tevbe sûresinde sıralarken onların bir özelliğini de “sâlihler” olarak zikretmişti. Müfessirler bu kelimenin “oruç tutanlar” anlamına da gel-

⁽¹²⁷⁾ Fı Zilali'l-Kur'an, 1/141-142, Biraz kısaltılarak iktibas edilmiştir.

⁽¹²⁸⁾ Buhârî, (7492); Müslim, (1151).

diğini söylemişlerdir. Nafile namazları ve nafile oruçları devamlı yapabilmesi için kulun çok çaba sarf etmesine, sabretmesine, bunların dünya ve ahiretteki büyük yararlarına kesin olarak inanmasına ve Allah yolunda cihâda hazırlanmak için bu azığın önemine kanaat getirmesine ihtiyaç vardır. Ayrıca davetçiler arasında karşılıklı yardımlaşmaya, birbirlerine tavsiyeleşmeye, uygulanabilir pratik programlara, bir eğitim ortamına, bu ibâdetleri nefislerin kolayca benimseyebileceği sosyal bir yaşantıya ve bu ortam içinde sözleri ve hareketleriyle bu amellere insanları bağlayacak ve nefislere bunları sevdirecek sâlih insanlardan oluşan önderlere ihtiyaç vardır.

3- Ahlâkî Güzellikleri Benimsemek ve Kötü Huyulan Terk Etmek:

İslam dini, güzel ahlâkı getirmiş, insanları ona yönlendirmiş, güzel huylarla bezenmeye teşvik etmiş, onları kötü huylardan uzaklaştırmıştır. Genel olarak bütün Müslümanlara ahlâkî güzellikler ve bunlarla bezenmek emredilince ve bunların zıddı olan şeyler men edilince bu emri yerine getirmek, davetçiler ve mücahidler için daha kuvvetli bir gereklilik olur. Çünkü onlar örnek olma ve önderlik konumundadırlar. İyi insan olmaları ve iyileştirmek için çalışmalar gerekir. Üstelik davetçiler ve mücahidler öyle durumlarla ve öyle musibetlerle karşılaşılır ki bu durumlarda, güzel bir ahlâka, insanları hayra ve iyiliğe teşvik edecek, onları sabra ve katlanmaya sevk edecek güzel tavır ve hareketlerle, içinde bulunduğu durumlardaki muamele ve tasarruflarında güzel huylarla bezenmeye ihtiyaçları vardır. Öte yandan davetçilerin ve mücahidlerin, ortak programlara ve ortak eylemlere katılmalarında aralarında görüş ayrılıklarının ve farklı değerlendirmelerin ortaya çıktığı alanlar olacak-

tır. Bu durumda mücahidlerin önceden içinden geçtikleri bir ahlâk eğitimi ve İslamî bir hareket tarzı yoksa, gizli bir takım kötü huyların ve önceden düzeltilmemiş şeylerin ortaya çıkması kaçınılmazdır. Şurada burada, zaman zaman duyduğumuz, parçalanma, birbirinin boğazına sarılma ve yaloc tanışma gibi kötülükler bundan kaynaklanabilir.

Allah Teâlâ, davetçilerin ve mücahidlerin önderi, peygamberi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i, "Ve sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin." (Kalem. 4) buyurarak tanıtmıştır. Hz. Aişe ye, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in nasıl bir ahlâka sahip olduğu sorulunca "Onun ahlâkı Kur'ân idi." diye cevap vermiştir.²⁰ Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, bir hadislerinde şöyle buyurmuştur: "Sizin en iyileriniz, ahlâkı en güzel olanlarınızdır."²¹ Başka bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır: "Mü'min, güzel ahlâkıyla, gündüz oruç tutan, gece ibâdet eden kimsenin derecesini elde eder."²² Güzel ahlâkın fazileti hakkında gerçekten pek çok hadis vardır. Erdemli huyların sayısı da pek çoktur.

İbnü'l-Kayyım erdemli huyların temellerini zikretmiş ve onların dört direğin üzerinde durduğunu söylemiştir: "Güzel ahlâk dört direk üzerinde yükselir ki bunlar olmadan güzel ahlâkın ayakta kalması düşünülemez: Sabır, iffet, şecaat ve adalet.

Sabır, kişiyi tahammüllü olmaya, öfkesini yenmeye, ezze etmekten vazgeçmeye, hâlim selim olmaya, nezakete, hafifmeşrep ve aceleci olmamaya sevkeder...

²⁰ Müslim, (746).

²¹ Buhârî, (3559); Müslim, (2321).

²² Ebu Davud, (4798). Elbani bu hadisin sahih olduğunu söylemiştir, *Sa-hihü Süneni Ebi Davud*, (4013); Ahmed, 6/64.

İffet, kişiyi kötülüklerden, çirkin söz ve fiillerden uzak durmaya ve hayâli olmaya sevk eder. O, her iyiliğin başıdır. Onu çirkin şeylerden, cimrilikten, yalandan, gıybetten ve kovuculuktan alıkoyar.

Şecaat, kişiyi, onurlu olmaya, ahlâki yüceliklere, cömertliğe sevk eder. Ki bu tür şecaat, nefsin sevdiği şeyleri çıkarıp verebilme ve onlardan ayrılabilme cesareti ve gücüdür. Şecaat, kişiyi, öfkesini kontrol edebilmeye ve yumuşaklığa da sevk eder. Çünkü o, nefsinin gücüyle ve cesaretiyle onun dizginlerini elinde tutar. Ve taşkınlık yapmaması için onun gemine asılır. Nitekim Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Pehlivan, güçlü kuvvetli olan kişi değildir. Asıl güçlü kişi, ancak kızgınlık anında kendini tutabilen kişidir."*⁽¹³²⁾ Şecaatin gerçek mânâsı budur. Şecaat öyle bir melekedir ki kul, onunla hasmını yenmeye muktedir olur.

Adalet, dengeli bir ahlâka, ifrat ve tefrit uçları arasında orta bir yerde bulunmaya sevk eder. Onu cimrilikle savurganlık arasında orta bir yol olan cömertliğe, zillet ve iftissizlik arasında hayâli olmaya, korkaklıkla gözü karalık arasında cesaretli olmaya, öfke ve zayıflık arasında hâlim selim olmaya sevk eder.

Bütün erdemli huyların kaynağı dört temel huydur.⁽¹³³⁾

Erdemli huylar pek çoktur. Bunlardan sadece davetçilerin ve mücahidlerin hayatıyla ilgili olan bazılarını ve diğerlerine göre daha fazla gerekli olanlarını zikredeceğim:

⁽¹³²⁾ Müslim, (2609); Buhârî, Edeb.

⁽¹³³⁾ Medaricü's-Salikîn, 2/308.

a) Cömertlik, İyilikseverlik ve Allah Yolunda İnfak Etmek: Bu huylar, İmam İbnu'l-Kayyim'in güzel huyların dayandığı temel esaslar diye işaret ettiği şecaatten kaynaklanır. Çünkü şecaat, sahibini vermeye ve cömertliğe sevk eder ki bu da nefsin sevdiği şeyleri çıkarıp verebilme ve onlardan ayrılabilme cesaretidir. Başlangıçta infak ve cömertlik yollarından mal, makam ve ilim gibi şeyleri vermekle başlar, sonra Allah yolunda insanın en değerli ve şerefli varlığı olan canını vermekle nihayete erer.

Bu sebeple cimri olan kişinin, genellikle korkak ve güçsüz olduğunu görürsün. Cömertlik ve şecaat birbirine bitişik olduğu gibi cimrilik ve korkaklık da birbirine bitişiktir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de dua ederken cimrilik ile korkaklığı birlikte zikretmiş ve şöyle dua etmiştir:

"Allah'ım! Cimrilikten Sana sığınırım, korkaklıktan Sana sığınırım."¹³⁴

Bu sebeple sevdiği şeyleri verebilmesi için nefisle mücadele etmek, onu cömertliğe, fedakârlığa ve Müslümanlara iyilik yapmaya alıştırmak, makamını/konumunu onların yardımına sunmak ve onların ihtiyaçları için koşturmak gerekir. Bu, Allah yolunda cihâd eden kimsenin muhtaç olduğu bir durumdur. Çünkü cihâd ortamı, bir verme ortamıdır. Bu sebeple onun bir özveri ve mücahidler arası bir dayanışma ve yardımlaşma ortamı olması zaruridir. Cihâdın ve mücahidlerin bulunduğu yerlerde bencillere ve cimrilere yer yoktur.

İyilik yapma ve cömertlik huyunu güçlendirmeye yardım edecek şeyler, daha önce sözünü ettiğimiz ihlâs, dünya-

(134) Buhârî, (6370).

da zühd ve Allah'ın mücahid ve infak eden kulları için ahirette hazırladığı nimetleri ve hoşnutluğu istemek gibi kalp amelleridir. Yine buna yardım eden şeylerden birisi de ilim, zühd ve cihâd ortamlarında yaşamaktır. Çünkü cömertlik ve şecaat sahiplerinden örnek insanları görmenin ve onlarla uzun süre beraber olmanın bu güzel huyun ve diğer güzel huyların kazanılması için yapılacak eğitimde olumlu etkisi vardır. Ayrıca karşılıklı tavsiyelerin, öğüt vermenin ve bu huylara teşvik etmenin de olumlu etkileri vardır.

Ayrıca bu ümmetin selefinden şecaat ve sahavet (cömertlik) sahiplerinin hayatlarını okumak, özellikle de mücahidlerin efendisi, kahramanlar kahramanı ve insanların en cömerdi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hayatını okumak da onları örnek almaya ve izlerinden gitmeye sevk eder ve teşvik eder.

b) Affetmek, hoşgörülü olmak ve öfkesini yenmek: Kur'an'da ve Sünnet'te bu güzel huya teşvik eden, sahiplerini öven ve onlara ahirette bol mükâfat vaat eden naslar bulunmaktadır. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Rabbinizin bağışına ve takvâ sahipleri için hazırlanmış olup genişliği gökler ve yer kadar olan cennete koşun! O takvâ sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar; öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever."

(Al-i İmran, 133-134)

Bu ayeti incelediğimiz zaman, Allah Teâlâ'nın bundan önceki ayetlerde Uhud savaşından ve bu savaş için yapılan hazırlıktan söz ettiğini görürüz: **"Hani sen, sabah erkenden mü'minleri savaş mevzilerine yerleştirmek için**

ailenden ayrılmıştın...(Allah, hakkıyla işiten ve bilendir.)" (Al-i İmran, 121)

Ardından bu savaş hakkında dokuz ayet zikrettikten sonra, konuyu mü'minleri faiz yemekten alıkoyma meselesine getirdi. Sonra onları Allah yolunda infak ederek cennete doğru koşmaya, insanları affetmeye ve öfkeyi yenmeye teşvik etti. Sonra bir defa daha Uhud savaşından söz eden ayetler peş peşe sevk edildi ve şu ayetle konu sona erdirildi: **"Sizden önce nice (milletler hakkında) ilâhî kanunlar gelip geçmiştir. Onun için, yeryüzünde gezin dolaşın da (Allah'ın âyetlerini) yalan sayanların âkubeti ne olmuş, görün!"** (Al-i İmran, 137)

Uhud savaşından söz eden ayetlerin arasında bu ayetlerin yer alması ne anlama geliyor?

Seyyid Kutub buna şöyle cevap veriyor: "...O halde bu kapsamlı yönlendirmeler, savaştan ayrı şeyler değildir. Çünkü insanın fiilen giriştiği bir savaşta zafer kazanabilmesi, ancak bilinçle, ahlâkla ve sosyal düzenle ilgili savaşlarda galip gelmesine bağlıdır. Bu yüzden Uhud'da iki topluluk karşılaştığı zaman geri dönenler, işledikleri bazı günahlar sebebiyle şeytanın ayaklarını kaydırdığı kimselerdir. Peygamberlerin arkasına takılarak inanç savaşında galip gelenler ise, günahlarından bağışlanma dileyerek, Allah'a iltica eden ve O'nun sağlam desteğine yapışarak savaşa başlayanlardır. Şu halde günahlardan arınmak, Allah'a tutunmak ve O'na yönelmek, başarıyı hazırlayan şeylerdendir. Yoksa bunlar savaş meydanından ayrılip gitmek değildir! Faizli sistemi terk edip yardımlaşma esasına dayanan bir sisteme geçmek de bir zafer hazırlığıdır. Birbirleriyle yardımlaşan ve dayanışma içinde olan bir toplum, zafere, faizci toplumdaki daha yakındır. Kin

ve öfkeyi bir kenara bırakıp insanları affetmek de bir zafer hazırlığıdır. Nefse hâkim olmak da savaş güçlerinden biridir. Aynı şekilde hoşgörölü bir toplumdaki dayanışma ve sevgi de başlı başına etkin bir güçtür.⁽¹³⁵⁾

Affin, öfkeyi yenmenin ve eza cefadan vazgeçmenin temeli, İbnu'l-Kayyım'ın erdemli dört huyun rükünlerinden biri saydığı sabırdır. İnşallah nefisle cihâdın mertebelerinden dördüncü mertebeden söz ederken sabırdan da ayrıntılı bir şekilde söz edilecektir.

Uzun cihâd yolunda, cihâda katılan kardeşlerinden kendisine (bazen sözle, bazen başkalarını caydırmakla, bazen de başka bir yolla eziyet edebilen Müslüman kardeşlerinden) gelebilecek eziyetlere ve yanlış hareketlere maruz kalabileceği için mücahidlerin hazırlanmalarına ve bu güzel huyu kazanmak üzere eğitilmelerine vurgu yapılmıştır. Eğer ahlâkî eğitim yönünden, özellikle de yumuşak başlılık, af ve hoşgörü yönünden belli bir seviyede olmazsa, kendisine yönelik yapılan yanlışlıklara karşı sabredemeyebilir, değil bir mücahide, bir Müslümana bile yakışmayan tepkiler gösterebilir. Ki bir mücahidin nefsinin hazlarını ve arzularını kontrol altında tutabileceği, öfkesini ve intikamını sadece Allah için ortaya koyabileceği kabul edilir. Nefsanî duygularla intikam peşinde koşmanın, davetçilerin ve mücahidlerin birliğini ve bütünlüğünü bozan şeylerden olduğu ve bunun kin, nefret ve intikam cinsinden olduğu açıktır.

Tahammüllü olmak, affetmek ve öfkeyi kontrol edebilmek için nefisle büyük bir cihâda, onu sabra ve Allah için ihlâsa alıştırmaya ihtiyaç vardır. Çünkü ihlâs, göğüs sağ-

(135) *Fi Zılali'l-Kur'an*, 1/459.

lığının ve kalbi kin ve nefret duygularından temizlemenin sebeplerindendir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Şu üç grup insan hiç aldanmaz; kalbi saf, sağlam ve hak üzeredir. Bunlardan birisi, yaptığı her şeyi ihlâs ve samimiyetle yapan kişidir...”⁽¹³⁶⁾

Öte yandan toplumsal bir eğitimin, hoşgörülü, sabırlı ve affedici örnekleri görmenin, ihlâs sahibi ve insanları affeden kimselerin hayatlarını okumanın bu erdemli huylarla bezenmede büyük etkisi vardır.

İbnu'l-Kayyım şöyle der: “Bağışlamakta, affetmekte ve yumuşak huylulukta manevî bir tatmin vardır, huzur ve sükûnet vardır, nefsin izzet ve şerefi vardır, intikamdan uzak durmak vardır. Hâlbuki karşılık vermede ve intikamda bunların hiçbirisi yoktur.”⁽¹³⁷⁾

c) *Güvenilirlik ve Sözünde Durmak*: Allah Teâlâ, kurtuluşa eren mü'minlerin niteliklerini sayarken, onların emânetleri muhafaza ettiklerini ve verdikleri sözlere riayet ettiklerini zikretmiştir. Bu konuda Mü'minun sûresinin başlangıcında şöyle buyurmaktadır:

“Gerçekten mü'minler kurtuluşa ermiştir. Onlar ki, namazlarında huşû içindedirler. Onlar ki, boş ve yararsız şeylerden yüz çevirirler. Onlar ki, zekâtı verirler. Ve onlar ki, iffetlerini korurlar. Cinsel isteklerini ancak eşleri ve cariyeleriyle giderirler. Çünkü ancak böyle yaptıkları zaman kınanmazlar ve günaha girmezler. Ama kim

⁽¹³⁶⁾ Ahmed, *Müsned*, 5/183; et-Terğib ve't-Terhib, 1/23; Elbani bu hadisin Şafii'nin *Müsned*'inde yer aldığını ve isnadının sahih olduğunu söyledi. *Mişkâtü'l-Mesabih*, (229).

⁽¹³⁷⁾ Medaricü's-Salikîn, 2/319.

bunun ötesine gitmek isterse, işte bunlar, haddi aşan kimselerdir. Yine onlar (o mü'minler) ki, emanetlerine ve verdikleri sözlere riayet ederler.” (Mü'minun, 1-8)

Allah Teâlâ emanetin, ehline verilmesini emretmiştir:

“Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi... emreder...” (Nisa, 58)

O, emanete hıyanet etmeyi yasaklamıştır:

“Ey îmân edenler! Allah'a ve Peygambere hainlik etmeyin; (sonra) bile bile kendi emanetlerinize hainlik etmiş olursunuz.” (Enfal, 27)

Emanet kelimesi yalın halde kullanıldığı zaman, Allah Teâlâ'nın kullarını yükümlü kıldığı bütün yükümlülükler kasdedilir. Bunlar, ister Allah'ın haklarıyla ilgili olsun, isterse yaratıkların haklarıyla ilgili olsun, fark etmez. Ahzab sûresinde geçen emanet kelimesi de bu mânâyâ gelmektedir:

“Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (sorumlu olduğundan) korktular. Onu insan yükledi. Doğrusu o çok zâlim, çok cahildir.” (Ahzab, 72)

Özel mânâda kullanılan emanet kelimesiyle ise koruması için kula emanet edilen her türlü mallar, sırlar veya belirlenmiş sorumluluklar veya verilen sözler ve yapılan anlaşmalar ve diğer emanetler kasdedilir. Emanetler ya güzelce muhafaza edilir, onlarla ilgili sınırlar aşılmaz veya emanetler ihmal edilir, emanetler hakkında hile yapılır ve sağlamca muhafaza edilmez.

Emaneti korumak, sahibinin takvasına, Allah korkusuna, iffetine ve vefasına delalet eden, güzel huylardan ve soylu davranışlardan biridir. Bu sebeple genel olarak eğitimde

ve özel olarak cihâd hazırlığında bu huyun daha da güçlendirilmesine özen göstermek gerekir. Çünkü mücahid, kendisinden bir anlaşmayı imzalamasının veya cihâdda belli görevleri yerine getirmesinin istendiği bazı durumlarla karşılaşabilir, kendisine cihâdla ilgili birtakım sırlar verilmiş olabilir veya teslim alması, sarf etmesi ve koruması için bazı cihâd malları emanet edilmiş olabilir. Bütün bunlar davetin ve Allah yolunda cihâdın gerektirdiği görev ve sorumluluklardır.

Öte yandan yapılacak işlere uygun kişileri görevlendirmek ve bunları ehline vermek de emanet kapsamına girer. Yönetim görevleri de birer emanettir. İmam Müslim, Ebu Zer'den şöyle rivayet etmiştir: Ebu Zer dedi ki: "Ya Rasûlallah! Beni vali olarak tayin etmez misin?" Rasûlallah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona şu cevabı verdi: "Ya Eba Zer! Sen zayıfsın. Valilik bir emanettir. Kuşkusuz bu iş kıyamet günü bir rüsuaylık ve pişmanlıktır."⁽¹³⁸⁾ Rasûlallah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Emanet zayı olduğu zaman, kıyametin kopmasını bekle." Denildi ki: "Onun zayı olması nasıl olur?" Şöyle buyurdu: "İşler ehil olmayanlara verildiği zaman..."⁽¹³⁹⁾

Emanetin zayı olduğu ve pek çok kimsenin kalbinde emanet duygusunun zayıfladığı, hatta güvenilir diye nitelendirilenlerin çok azaldığı bir zamanda yaşıyoruz. Bu sebeple cihâd eğitimi ve hazırlığı yaparken bu konu üzerinde yoğunlaşmak ve onu güçlendirmenin meşru vasıtalarından yararlanmak gerekir. Bu da ihlâs, dünyaya, dünyaya malına ve mülküne, makam ve mevkiye değer verme-

(138) Müslim, İmaret, (1825).

(139) Buhârî, (59).

mek, nefiste ahiret bilincini inşa etmek ve hesaba çekilmekten korkmak gibi kalp amellerini takviye etmekle olacak bir şeydir.

Bu zamanda güvenilir kimselerin azlığına delalet eden şeylerden birisi de emanet konusundaki Huzeyfe hadisidir. Huzeyfe kendi zamanında emanet duygusunun zayıfladığından şikâyet ederek şöyle demektedir: "Vallahi öyle günler gördüm ki, sizin hanginizden alışveriş yapacağım, benim için hiç önemli değildi. (Çünkü alışverişte bulunduğum zat) Müslüman ise bana hıyanetten onu dini menederdi. Hristiyan yahut Yahudi ise ona da âmiri aman vermezdi. Bugün ise sizlerden filan ve filandan başka kimseden alışveriş yapamaz oldum."⁽¹⁴⁰⁾

Huzeyfe, kendi zamanında güvenilirliğin ortadan kalktığına ve insanlarda bu hasletin azaldığına işaret etmektedir. Huzeyfe bile kendi zamanında güvenilir kimselerin azlığından şikâyet ettiğine göre, bizim zamanımızda nasıl olduğunu artık siz düşünün! Huzeyfe hadisinin burada zikredilmesindeki maksat, onun "Bugün ise sizlerden filan ve filandan başka kimseden alışveriş yapamaz oldum." demesidir. Onun bu sözü, alışveriş muamelesi yapılacak kişilerde güvenilirlik vasfının araştırılmasına işaret ediyor veya onların emanetlere riayet ettikleri kasdediliyor.

⁽¹⁴⁰⁾ Buhârî, (6497); Müslim, (143).

ÜÇÜNCÜ MERTEBE

HİDAYETE DAVET ETMEK VE İNSANLARA HİDAYETİ ÖĞRETMEK İÇİN NEFİSLE CİHÂD ETMEK

Davet çok geniş bir konudur ve pek çok alanı vardır. Fakat bu mertebede silahlı cihâddan önce gelen davet ve beyandan söz edilecektir. Cihâdın bu türüne; insanlara hak dini açıklamak ve tebliğ etmek, onlara Allah'ın birliğini ve kulluğun gerçek anlamını öğretmek, Allah'ı isim ve sıfatlarıyla tanımak, İslam'ın rükünleri ve onu ayakta tutan şeyler gibi herkesin tek tek bilmesi gereken şeyleri bilmek suretiyle Allah'a nasıl ibâdet edileceğini öğrenmek de denilebilir. Öte yandan kâfirlerin ve günahkârların yolu iyice açıklanmadıkça, tevhide ve hak din olan İslam'a aykırı olan şeyleri, bir Müslümanın kimliğini insanlar için açık seçik ortaya koymadıkça beyan ve tebliğ cihâdı tam yapılmış olmaz.

O halde bu mertebenin, iyiliği emretmek ve kötülükten menetmek üzere nefisle cihâd etme mertebesi olduğunu söylemek mümkündür. Allah Teâlâ, Allah ile alışveriş sözleşmesi yapan mücahidlerin niteliklerinden söz ederken, onların **"...İyiliği emredip kötülükten alıkoyanlar ve Allah'ın sınırlarını koruyanlar..."** (Tevbe, 112) olduklarını ifade buyurmuştur. Demek ki gerçekte cihâd, iyiliği

emretmenin ve kötülüğü menetmenin bir bölümüdür. Çünkü cihâdın gayesi Allah'ın kelimesini yüceltmektir. Yapılacak en büyük iyilik budur. Bu, Allah'ı birlemektir ve sadece O'na kulluk etmektir. Cihâdın gayesi, en büyük kötülük olan şirki ve şirk ehlini ortadan kaldırmaktır.

İyiliği emredip kötülükten alıkoymak, beyan ve tebliğ cihâdıyla, tevhide bağlı mü'minlerin yolunu ve kâfirlerin ve mücrimlerin yolunun mahiyetini tanıtmakla başlar. Hal böyle olunca, kâfirlerle ve mürtedlerle cihâda başlamadan önce, iyiliği emredip kötülükten alıkoyma cihâdının yapılması, davetin beyandan nasibini alması, insanlara İslam dininin mahiyetinin ve insanlara musallat olup onları köleleştiren münâfıkların ve mücrimlerin gerçek yüzlerinin tanıtılması gerekir. Onlar, bu uğurda bâtil davalarını ve kültürlerini yaymak, insanlara kendilerinin haklı ve meşru bir yolda oldukları propagandasını yaparak kandırmak, samimi davetçilerin saygınlığını bozmak, onları aşırılıkla, fitne ve fesada koşmakla ve meşru olana karşı çıkmakla suçlamak için ele geçirdikleri bütün basın yayın araçlarını kullanırlar.

Burada söylenen şeyler, mü'minlerin yolunun ve mücrimlerin yolunun insanlar için açıklığa kavuşmadığı ve durumun karışık ve tersine döndüğü şartlardaki talep (hücum) cihâdına yöneliktir. Durum o kadar karışıktır ki insanlar mücrimlere ıslahatçı ve düzeltici, mü'minlere de bozguncu nazıyla bakarlar.

Savunma cihâdına gelince, genellikle bu tür bir cihâdda küfrün sancağı gayet açık ve nettir. Düşmanı onlardan ve Müslümanlardan defedip uzaklaştıran mü'minlerin sancağı da öyledir, yani açık ve nettir. O zaman hiçbir karışıklık ve fitne yoktur. Talep cihâdı aşamasında ise beyan ve teb-

liğ cihâdını ihmal edip silahlı cihâda geçenler kendilerini bir anda küfür düzenlerinin gölgesinde yaşayan Müslüman kardeşlerinin karşısında bulabilirler. Bu küfür düzenlerinin iç yüzünü de insanlar bilemezler, mücahidleri tanıyamazlar. Onların davetlerinin gerçek mahiyeti onlara ulaşmaz. Çünkü ellerinde mücrimlerin verdikleri saptıncı ve gerçekleri tersyüz edici bilgilerden başka bir bilgi yoktur. Fakat davet, beyan ve tebliğden yeterince nasibini aldığı, gerçekler insanlara ulaştığı, insanların zihnindeki karışıklıklar kaybolduğu, davet geniş bir tabana oturduğu, insanlar bu dinin sahih kavramlarıyla asgari ölçüde de olsa eğitildiği, egemen mücrimlerin gerçek yüzleri, onların küfür ve bozgunculukları beyan edildiği zaman... İşte o zaman, mü'minler asgari maddî güce ve îmân hazırlığına da sahip iseler düşmanlarının karşısına çıkabilirler. Çünkü hem o düşmanlarının gerçek yüzlerini, hem de mü'minlerin yolunu ve yüce hedeflerini önceden insanlara tanıtmışlardır. Dolayısıyla insanlardan herhangi birisi, mü'minlerin yolunu veya mücrimlerin yolunu tercih ettiği zaman bu seçimini bir bilgiye dayanarak, kendi rızası ve isteğiyle yapmış olur. O zaman kâfirlerle ve onların safında yer alanlarla savaşmanın önündeki şer'i kısıtlamalar ortadan kalkar. Çünkü artık herkesin önüne yeterince belge konmuş ve bahaneler ortadan kalkmıştır. O zaman helâk olan açık bir delilden dolayı helâk olur, yaşayan da açık bir delilden dolayı yaşar.

Mü'minlerin yolunu ve mücrimlerin yolunu bilmenin ve bunu öğretmelerinin önemi üzerinde ısrarla durulduğuna göre, davetçilerin ve mücahidlerin başkalarından önce bunu kavradıkları ve bildikleri farz edilir. Yoksa bunu insanlara nasıl açıklayabilirler? Bir şeyi kaybeden kişi, bunu vere-

bilecek durumda değildir. Nefisle cihâdın mertebelerinden birinci mertebede, hidayeti ve hak dini öğrenmek ve ona aykırı olan şeyleri tanımak için nefisle cihâd etmekten söz edilmişti. Hakka tâbi olanların, mücrimlerin yolundan sakınmaları, bu yolla savaşılabilmeleri ve o yolun yolcularıyla şiddetli bir mücadeleye girişebilmeleri için mücrimlerin yolunu bilmeleri zaruridir.

Allah rahmet eylesin İbn Teymiyye şöyle demektedir: "İslam'ın kemali, iyiliği emretmekle ve kötülükten alıkoy-makla mümkündür. Bunu tamamlayan şey de Allah yolun-da cihâddır. İyi bir ortamda yetişen kimse iyilikten başka bir şey bilmez. Onda kötülüğe ve kötülüğün, bilmeyen kimseye nasıl zarar verdiğine dair bir bilgi yoktur. Kötülerden haberdar olmayan kimse onlarla cihâd da edemez. Bu sebeple kötülük ve kötülüğe sebep olan şeylerden haberi olan kimse, iyi niyetli olduğu zaman onlardan sakınır, kötülük yapanlara mani olur. Ondandır başkası onlarla cihâd edemez.

Bu sebeple sahabeler kendilerinden sonra gelen nesillerden daha büyük bir îmâna sahiptiler ve daha çok cihâd etmişlerdir. Çünkü onlar iyiliği ve kötülüğü en iyi bilen, iyiliği en çok seven ve isteyen, kötülükten en çok nefret eden kimseler idiler. İslam'ın ve sâlih amelin güzelliğini, küfrün ve masiyetlerin çirkinliğini biliyorlardı. Bu sebeple fakirliği, hastalığı ve korkuyu tadan kimseler, zenginliği, sağlığı ve güvenliği bunları tatmayan kimselerden daha çok isterler. Bu sebeple bir şeyin güzel olduğu, onun zıddıyla anlaşılır, denilmiştir."⁽¹⁴⁾

Şeyhulislam İbn Teymiyye'nin söylediği şeyler Seyyid Kutub'un "Böylece suçluların yolu belli olsun diye

⁽¹⁴⁾ Mecmû'ü'l-Fetâvâ, 10/301.

âyetleri ıylce açıklıyoruz.” (En'am, 55) ayetini tefsir ederken işaret ettiği şeylere yakındır. Seyyid Kutub şöyle demektedir: “Şüphesiz bu metot, yüce Allah'ın insanlara nasıl muamele edeceğini belirleyen bir metottur... Çünkü hakka ve hayra kesin olarak îmân etmeyi inşa etmek için bunun zıddı olan bâtil ve şerrin de görülmesi ve bilinmesi gerektiğini Allah Teâlâ bilmektedir. İnsanlara hem hak hem bâtil, hem hayır hem şer tam olarak gösterilmeli ve öğretilmeli ki böylece onlar bâtilin gerçekten bâtil olduğundan, şerrin gerçekten şer olduğundan, hakkın gerçekten hak ve hayrın da gerçekten hayır olduğundan kesin olarak emin olmalıdırlar... Nitekim hakkın savunulması sadece hakka inanan kimsenin kendisinin hak üzere bulunduğu bilincinden kaynaklanmamaktadır, fakat bununla beraber sadece bâtilin hakka muhalefet ettiğini ve hak ile savaştığını bilmesinden de kaynaklanmaktadır. Ayrıca **“(Rasûlüm!) İşte biz böylece her peygamber için suçlulardan düşmanlar peydâ ettik.”** (Furkan, 31) ayetinde de belirtildiği gibi, bâtilin yolunun mücrimlerin yolu olduğunun da bilinmesi gerekir. Böylece peygamberlerin ve mü'minlerin gönlüne kendilerine karşı çıkanların günahkâr ve suçlu oldukları inancı kesin ve açık bir şekilde yerleşecektir.

Şüphesiz küfrün, şerrin ve suçun açığa çıkarılması; îmânın, iyi ve yararlı olan şeylerin açıklığa kavuşması için bir zarurettir. Günahkârların yolunun açıklığa kavuşturulması, ayetlerin Rabbanî açıklamalarının hedeflerinden biridir. Çünkü günahkârların durumu ve yolları konusunda ki bir kapalılık veya şüphe, mü'minlerin durumu ve yolları konusunda bir kapalılığa veya şüpheye dönüşebilir. Bu iki-

si birbirine karşıt sayfalardır ve birbirinden farklı yollardır... Renklerin ve çizgilerin netleşmesi gerekir...

Bu yüzden her İslamî hareketin mü'minlerin yolu ile günahkârların yolunu belirleyerek işe başlaması gerekir. Daha baştan mü'minlerin yolunun tanımı ve mücrimlerin yolunun tanımı yapılmalıdır. Teoriler dünyasından değil, gerçek hayattan örnekler verilerek, mü'minlerin belirgin özellikleri şunlardır, günahkârların belirgin özellikleri şunlardır diye başlıklar konulmalıdır. Böylece İslamî davet ve İslamî hareket mensupları, etrafındakilerden kimlerin mü'min, kimlerin mücrim olduğunu öğreneceklerdir. Mü'minlerin yol, yöntem ve alametleri ile mücrimlerin yol, yöntem ve alametleri belirlendikten sonra da artık her iki yol birbirine karışmayacak, her iki adres birbirine benzemeyecek ve mü'minlerle mücrimlerin karakteristik özelliklerinin birbirinden tamamen farklı olduğu görülecektir.

İslamiyet, Arap yanmadasında müşriklerle karşı karşıya geldiği gün bu belirlemeyi tam ve çok açık bir şekilde yapmıştı. Salih Müslümanların yolu, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ve beraberindekilerin yoluydu; günahkâr müşriklerin yolu ise bu dine girmeyenlerin yoluydu... Bu belirleme ve bu açıklamalarla birlikte Kur'ân inmeye devam ediyordu. Allah Teâlâ, mücrimlerin yolunun iyice belli olması için -sûrede örnekleri geçtiği üzere- ayetlerini ayrıntılı bir şekilde açıklıyordu. Bunlardan birisi de bu son ayet idi. Ama bugün İslamî hareketin karşı karşıya bulunduğu en büyük sıkıntı, bunların hiçbiri değildir. Sıkıntı, bir zamanlar İslam yurdu olan, Allah'ın dininin egemen olduğu ve O'nun şeriatıyla hükmedilen topraklarda, Müslümanların soyundan gelen insanların varlığında kendisini göstermektedir. Çünkü bu top

raklar ve bu milletler sonradan -gerçekte- İslam'ı terk etmişler, sadece isim olarak Müslüman kalmışlardır. Her ne kadar inanç olarak İslam'ı benimsediklerini zannediyorlarsa da düşünce ve uygulamada İslam'ın ilkelerini inkâr ediyorlar. İslam, Allah'tan başka ilah olmadığına tanıklık etmektir. Allah'tan başka ilah olmadığına tanıklık etmek, tek Allah inancında somutlaşmaktadır. Allah'ın birliği inancı şu demektir: Allah evrenin yaratıcısı ve yöneticisidir; kullar ibâdetleriyle ve bütün faaliyetleriyle sadece O'na yönelirler, yasalarını sadece ondan alırlar, bütün işlerinde O'nun hükmüne boyun eğler... Herhangi bir kişi Allah'tan başka ilah olmadığına -bu anlamda- şahitlik etmezse, adı, unvanı ve soyu ne olursa olsun, kelime-i şahadeti söylemesinin hiçbir anlamı yoktur ve henüz İslam'a girmemiş demektir. Yine herhangi bir ülkede "Allah'tan başka ilah yoktur" ifadesi bu anlamda gerçekleşmemişse, o ülke Allah'ın dinine teslim olmamış ve henüz İslam'a girmemiş demektir.

İşte İslamî hareketlerin bu ülkelerde ve bu toplumlarda karşı karşıya bulundukları en büyük sıkıntı budur. Bu hareketlerin karşılaştıkları en büyük sıkıntı, bir yandan la ilahe illallah'ın ve İslam'ın anlamını, diğer yandan da şirkin ve cahiliyenin anlamını kuşatan kapalılık ve belirsizliktir.

Bu hareketlerin karşılaştıkları en büyük sıkıntı, sâlih Müslümanların yollarının ve günahkâr müşriklerin yollarının belirlenmemiş olması, işaretlerin, unvanların, isimlerin ve sıfatların karışması ve yol ayrımlarının belirginleşmediği bir şaşkınlığın bulunmasıdır.

İslamî hareketlerin düşmanları onların bu açığını bilmektedirler. Bu yüzden gediğin daha da genişlemesi, sulandırılması ve daha da karmaşık ve karışık hale getirilme-

si için var güçleriyle çalışmaktadırlar. Hatta iş o hale gelmiştir ki bu kelimeyi (la ilahe illallah'ı) açıkça söylemek bile suçlama gerekçesi haline gelmiş, bu kelimeyi söyledi diye insanlar yaka paça yakalanmış ve Müslümanlar küfürle suçlanmıştır! İslam ve küfür konusundaki verilen hükümlerin kaynağı, Allah ve Rasûlünün görüşleri değil, insanların örf ve adetleri olmuştur! İşte en büyük sıkıntı budur... Aynı zamanda bu, her nesildeki Allah davetçilerinin aşmak zorunda oldukları birinci engeldir!

Allah yoluna davete her şeyden önce mü'minlerin yolunu ve müşriklerin yolunu net bir şekilde ortaya koyup ayırarak başlamak gerekir. Allah'a davet eden kimseler, gerçeği ve ayırt edici sözü söylemekte gevşeklik göstermemeli ve ikiyüzlü davranmamalıdır. Hiçbir şeyden korkmamalı ve çekinmemelidir. Suçlayanların suçlamalarına ve "Bakınız, Müslümanları tekfir ediyorlar." diye bağırانların bağırmalarına aldırmamalıdır.

...Evet, Allah'a davet eden insanların bu engelleri aşmaları, suçluların tuttuğu yolu açıkça bilmeleri gerekir. Tüm enerjilerini Allah yolunda harcamaları, bu konuda herhangi bir şüpheye kapılmamaları, onları engelleyecek herhangi bir kapalılık bulunmamalı ve onları gevşetmemelidir. Çünkü kendilerinin gerçekten Müslüman olduklarına; yolları kesip onları ve diğer insanları Allah yolundan alıkoyanların suçlu olduklarına inanmadıkları sürece, tüm enerjilerini Allah yolunda harekete geçiremezler."⁽¹⁴²⁾

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Mekke'de nasıl bir yöntem izlediğini ve orada kâfirlere nasıl karşı çıktığını düşünen kimse, onun bu davet dönemindeki cihadının.

(142) *Fi Zilali'l-Kur'an*, 2/1105-1108.

beyan ve tebliğ cihâd olduğunu ve Mekke dönemi boyunca hep eğitimle meşgul olduğunu görür. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in o dönemde müşriklerle silahlı bir çatışmaya girdiği ve ashabına bu konuda izin verdiği bilinmez. Allah bilir, bunun sebebi davetin, -sadece- tebliğden yeterince pay alması, kuvvetlenmesi ve sağlam bir zemine oturmasıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu yolda ashabına yapılan eziyetlerle, büyük işkencelerle karşılaştı. Ta ki mü'minlerin yolu ve günahkâr Kureyş kâfirlerinin yolu iyice belli olunca ve her iki yol da hiçbir karışıklık ve kapalılık olmaksızın açıklığa kavuşunca Allah Teâlâ, Peygamberine ve mü'minlere hicret iznini; sonra onlar için yardımcılar, sığınacakları, korunacakları ve harekete geçecekleri bir mekân hazırladıktan sonra cihâd iznini verdi. Muhtemeldir ki Müslümanların Mekke'de cihâddan uzak durmalarının emredilmesine sebep olan hikmetlerden birisi budur.

Muhammed Kutub, bu aşamadan ve mü'minlerin yolunu ve mücrimlerin yolunu beyan etme zaruretinden söz ettikten sonra şunları söyler: "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in davetinin bu aşaması üzerinde uzun uzun durmamız ve İslam'ın ilk neslinin bu dönemde nasıl yetiştirildiğini dikkatlice incelememiz gerekir. Çünkü davet yapmak veya gerçeklerin dünyasında bu dinle harekete geçmek isteyen herkesin o dönemde eksiksiz bir donanıma kavuşturulmaları planlanmıştır. Bu nesil, Allah'ın gözetimi altında yetiştirilmiştir. Nitekim Allah Teâlâ, Musa *aleyhisselam* için şöyle demişti: "...**Benim nezaretimde yetiştirilmen için...**" (Taha, 39) Bu nesil, insanlık tarihinin en büyük eğitimcisi olan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in elinde eğitilmiştir. Bu nesil, insanlık tarihinde Allah'ın vahiyle yönlendir-

diği ve peşinden Allah Rasûlünün eğittiği ve yönlendirdiği tek nesildir. Bu sebeple sağlıklı bir nesil yetiştirmenin bütün vasıtaları, en üstün seviyede bu nesil için kullanılmıştır. Adeta bir hocanın talebelerine bir eğitim işiyle karşılaştıkları zaman nasıl ders vereceklerini öğretmek için icra ettiği örnek bir ders olmuştur.

Allah'ın iradesi, bu dinin olağanüstü bir şekilde değil doğal kanunlara göre tamamlanmasını gerekli kılmıştır. Daha sonraki nesillerin tereddüde düşmemesi ve: 'İlk nesle mucizelerle yardım edildi, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* den sonra da mucizeler kesildi.' dememeleri için bu, Allah'ın dilediği bir hikmetin gereğidir. Allah Teâlâ'nın sadece Bedir savaşçılarına ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şahsına gösterdiği bu mucizelerin dışında İslam'ın bütün işleri Allah'ın doğal kanunlarına göre cereyan etmiştir. Çünkü başlangıçta zayıflık vardı, sınanmak vardı, sabretmek ve seçilip süzülme vardı. Sonra korku mağlup edildi, istikrar ve kuvvet imkânına kavuşuldu. Sonra yeryüzünde İslam'ın yayılması gerçekleşti. Bu sebeple ilk neslin yetişmesinden alınacak dersler, devamlıdır. Sadece ilk nesille ilgili değildir. Bunlar, benzer şartların bulunduğu her defasında uygulamaya elverişli derslerdir. Çünkü bunlar Allah'ın değişmeden cereyan eden kanunlarıdır. Bir daha tekrar etmeyen, gelip geçici, münferit hadiseler değildir.

Allah Teâlâ, indirdiği kitabında bizleri, Rabbanî kanunlarını ve aslında gerçek dünyadaki kanunların mecrası olan tarihin verdiği dersleri dikkatle düşünmeye yönlendirdiğine göre... Bizim de dersler ve ibretler çıkarabilmemiz, yapacağımız her harekette bize yol gösterici olması ve doğru yolda veya yanlış yolda olduğumuzu belirleyen bir ölçü olması için

ilk nesli çok dikkatli bir şekilde inceleyip öğrenmemiz uygun olacaktır... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Böylece suçluların yolu belli olsun diye âyetleri böyle açıklıyoruz." (En'am, 55)

Sanki bu ayetin mânâsı şöyledir: Suçluların tuttuğu yol açığa çıkıncaya kadar ayetlerimizi açıklamaya devam edeceğiz.

Bu mânâ, Mekkî bir ayette gayet açık bir şekilde görünmektedir. Suçluların yolunun açıklığa kavuşması, ulaşılması istenen bir hedeftir. (ولتبين) sebep bildiren ta'lil lamı, bunu açıklamaktadır. Bu ayet, Mekke döneminde inmiştir. Bunun anlamı şudur: Suçluların tuttuğu yolun açığa çıkması, davetin hedefi, hatta Müslüman bir toplumun inşasının gerçekleştiği o ilk dönemdeki davetin vazgeçilmez bir gereğidir.

Davet için gerekli olan, suçluların yolunun açığa çıkmasını gerçekleştirecek olan şey nedir?

Suçluların yolunun açıklığa kavuşması iki şeyi ihtiva eder:

Birincisi: Suçluların kimler olduğunun açıklanmasıdır. İkincisi: Onların tuttuğu yolun ve onları suçlu hale getiren sebebin açıklanmasıdır.

Suçlular kimlerdir? Onların tuttuğu yol nedir? Onların tuttuğu yolun açığa çıkmasıyla ayetlerin genişçe açıklanmasının ilişkisi nedir?

Ayetler, ulûhiyyet meselesini açıklamıştır. Bu, Kur'an'ın tamamı içinde ve özellikle de Mekkî sûrelerdeki en önemli meseledir.

Ayetler, O'nun ortağı olmayan tek ilah olduğunu, yaratmada, yönetmede ve herhangi bir işte O'nun ortakları-

nın olamayacağını açıklamıştır. İster îmân eden, isterse inkâr eden için olsun mesele tam olarak anlaşılınca kadar, ilahın sıfatlarını beyan eden ve ortakları O'ndan reddeden ayetler inmeye devam etmiştir. Böylece kâfirler, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in onlardan bilmelerini ve îmân etmelerini istediği şeylerin apaçık belgesine sahip olmuş hale geldiler. Hatta Allah Teâlâ'nın onlardan rivayet ettiğine göre, onlar şöyle dediler: **"Tanrıları, tek tanrı mı yaptı? Doğrusu bu tuhaf bir şeydir!"** (Sad, 5) Buna göre insanlar iki gruba ayrılmışlardır: Birincisi mü'minler grubudur ki bunlar O'nun tek bir ilah olduğuna îmân eden, hiçbir ortak koşmadan sadece O'na ibâdet eden ve Rablerinden kendilerine indirilen şeylere tâbi olan kimselerdir. İkincisi mücrimler (suçlular) grubudur ki bunlar, O'na îmân etmekten, sadece O'na ibâdet etmekten ve kendilerine indirilen şeylere tâbi olmaktan yüz çeviren kimselerdir. O halde Kureyş bu taksimin neresinde yer almaktadır?

Ayetlerin açıklamasından önce onlar meşruiyet sahibi idiler. Mü'minler ise hem Kureyş'in nazarında hem de diğer insanların nazarında meşruiyetin dışına çıkmış bir topluluk idi. Peki, ayetlerin açıklamasından sonra durum ne olmuştur? Kureyş, tek Allah'a îmân etmeyi, ortak koşmadan sadece O'na ibâdet etmeyi ve Allah'ın indirdiği şeylere tâbi olmayı reddettikten sonra durumu ne olmuştur? Kureyş, meşruiyetin sahibi olarak kalmış mıdır ve mü'minler de meşruiyet dışında kalmaya devam etmiş midir? Yoksa en azından bazı insanlar nazarında durum değişmiş de Kureyş ve benzerleri suçlu, meşruiyet sahipleri de mü'min mi olmuştur?

Bu ayetler, davet yolunun seyir hattında insanlardan kimlerin suçlu olduğu ve onların hangi yolda oldukları, bu-

na mukabil kimlerin hak üzere olduğu ve hak yolun ne olduğu iyice belli olsun diye sunulan önemli belgelerdir.

Özellikle Kureyş'e nispetle problem, onların bütün Arapların saygı gösterdiği Kâbe'nin hizmetçileri olmalarıdır. Üstelik onlar servet, makam, mevki ve soy sop sahibi kimselerdir. Cahiliyenin ölçütlerine göre meşruiyetin bütün gerekçeleri onlarda toplanmıştır. Bunlar, onları İbrahim ve İsmail peygamberlere bağlayan bozulmuş dinin kalıntılarıyla da karışmış bir haldedir... Meşruiyet zırhını onlardan çıkarmak kolay bir iş değildir. Özellikle de onların meşruiyetine karşı çıkanların, gücü ve serveti olmayan ve iktidar sahiplerinden hiçbirine dayanmayan, zayıf ve fakir kimseler olmaları işi daha da zorlaştırmaktadır.

Onlar tek Allah'a îmânı, ortak koşmaksızın sadece O'na ibâdet etmeyi ve O'nun indirdiği şeylere tâbi olmayı reddettikleri için tek başına sahih bir akîde/doğru bir inanç, onları iddia edilen meşruluklarından uzaklaştırabilir ve onların gerçek durumlarını yani hiçbir meşrulukları olmayan suçlular olduklarını ortaya koyabilir.

Burada soruyoruz: Eğer mü'minler, Mekke döneminde Kureyş ile bir savaşa girselerdi suçluların yolu apaçık ortaya çıkar mıydı? İnsanlar, Kureyş'in meşruiyet sahibi oldukları ve mü'minlerin de bu meşruiyete karşı çıkan kimseler oldukları kanaatini taşıyorlarken bir savaşa girselerdi -Ensamın gönlünde yer ettiği gibi- herhangi bir kimsenin gönlünde meselenin, Kabe'nin bekçiliğinin dışında, mal ve makamın, sayı çokluğunun, örf ve tarih sermayesinin dışında başka bir ölçüsünün olduğu kanaati yerleşebilir miydi? Bu ölçü, "la ilahe illallah"tır, "Allah'tan başka ilah yoktur." inancıdır. Bu, hiçbir şeyi ortak koşmadan sadece Allah'ın ilahlığına îmândır.

Bu îmânın gereği, Allah'ın indirdiği şeylere uymaktır. Hakikat budur. Bundan sonrası sapıklıktan başka bir şey değildir. Her şeyin ölçüldüğü ve üzerine her şeyin bina edildiği en büyük mesele budur.

Mü'minler, Kureyş ile savaşa girmiş olsalardı ya da savaşın tozları meselenin gerçek yüzünü örtseydi ve az bir süre sonra mesele, döven ve dövülen, yenen ve yenilen meselesi haline gelseydi, la ilahe illallah meselesi resmin altında bir dipnot olarak kalsaydı ve bu resim insanların zihninde yalın bir varlık olarak kalsaydı, mü'minlerin taşıdığı hakikatin Ensârın gönüllerine ulaştığı gibi insanlardan başka bir grubun gönülüne de ulaşması mümkün olur muydu?

Zannediyorum ki resim gayet açık ve nettir... “...**Elle-rinizi savaştan çekin...**” (Nisa, 77) emri, meselenin yegâne püf noktasıdır!

Bu ayet, la ilahe illallah davasının -ki bu Âdem *aleyhis-selam*'dan Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e kadar bütün peygamberlerin davasıdır- kesinlikle başka bir dava ile karışmaksızın, saf, şeffaf ve net bir şekilde ortaya çıkmasına imkân vermiştir. Böylece bu dava, Allah'ın kendileri için hidayeti dilediği kalplere her türlü kapalılıktan uzak olarak nüfuz etmiştir. Bu kalpleri egemenliği altına almıştır ve îmân o kalplerde kök salmıştır. Bu dava, Allah'ın hidayetlerini dilemediği kalplere de her türlü kapalılıktan uzak olarak nüfuz etmiştir, fakat onlar kesin bir şekilde inkâr etmişlerdir. Onların inkârlarına ne bir nefis müdafaası, ne bir mal müdafaası ne de güvenlik ve istikrar müdafaası karışmamıştır. Onların inkân, sadece la ilahe illallah'ın açık ve net bir reddidir... Bu, Allah'ın kaderlerinden yakında gerçekleşecek olan bir kadere hazırlıktır. Bu, hükmünü yürüten kanunlardan bir ka-

nundur. Bu kanun da şudur: **"Helâk olanın açık bir delille (gözüyle gördükten sonra) helâk olması, yaşayanın da açık bir delille yaşaması için (böyle yaptı)..."** (Enfal, 42)

Davaya bu açıklığı ve netliği kazandıran şey, Allah'ın **"...Ellerinizi savaştan çekin..."** (Nisa, 77) emridir... Bu, davetin gereklerindendir. La ilahe illallah temelinde suçluların yolu açıkça ortaya çıkmadıkça ve karşılığında da mü'minlerin yolu açıkça ortaya çıkmadıkça makul miktarda ve makul zamanda davetin tabanının genişlemesi mümkün olmaz, herhangi bir sebeple durum tersine dönmedikçe bu taban devamlı yerini değiştirir.

"...Ellerinizi savaştan çekin..." (Nisa, 77) emrinden dolayı dava bu şekilde açıklığa kavuşunca sahneye Ensar çıktı. Ensar gelince de taban genişledi ve tarihte bir değişim ve dönüşüm gerçekleşti.⁹⁴

Bütün bunlarla söylenmek istenen şey şudur: İyiliği emretmek ve kötülükten alıkoymak, silahlı cihâddan önce yapılması zorunlu bir iştir. İlk emredilecek iyilik, (en büyüğü olan) tevhiddir. İlk men edilecek kötülük ise (en büyüğü olan) şirktir. İyiliği emretmek ve kötülüğü men etmek, nefsin kendisine öğretilen hidayeti ve nuru tebliğ ve beyan etmek için yaptığı bir cihâddır ve insanları hidayete ve nura davet etmesidir. Ve kendisinin öğrendiği şirki ve sapıklığı tebliğ ve beyan edip, insanları şirk ve sapıklıktan, suçlu müşriklerden ve sapıklardan sakındırmak için nefsin yaptığı bir cihâddır. Bu beyan ve açıklamalar zaruridir. Bunlar yapılmadan silahlı cihâd yapılamaz. Bunun için zamana, gayrete, feragate, fedakârlığa ve sabra ihtiyaç vardır. Bu

⁹⁴ Keyfe Ned'ü ile'l-İslam, s. 11-19. Özetlenerek iktibas edilmiştir.

kolay bir iş değildir. Çünkü insanları aydınlatmak için tebliğin güçlü vasıtalarına ihtiyaç vardır. Günahkârların ve suçluların, insanları Allah yolundan alıkoydukları ve dinleri konusunda onların kafalarını karıştırdıkları vasıtalarına, ancak bu yolla karşı konulabilir. Ayrıca davetçiler arasında dayanışmaya ve onların durumuna, güç ve kuvvetlerine göre aralarında iş bölümü yapmaya da ihtiyaç vardır; hatip minberinde, cami imamı camisinde ve mahallesinde, yazar ve müellif eserlerinde, konferansçı konferanslarında, hoca ve eğitimci derslerinde kendi görevlerini yapmalıdırlar.

Öte yandan, modern iletişim araçlarını ve bu araçların davet tabanını genişletmede ve daveti geniş kitlelere ulaştırmadaki etkisini de unutmamalıyız. Bu, davetçilerin ve mücahidlerin kendilerine ait farklı ve nezih medya kuruluşlarıyla fark edilme zaruretiyi pekiştirir. İnsanlar, davetçilerin ve mücahidlerin bu farklı ve temiz basın yayın kuruluşları vasıtasıyla gerçeği görürler ve gerçeğe kulak verirler. Örnek ve önder âlimleri ve davetçileri onlar vasıtasıyla görürler. Onların durumlarına bakarak kendilerini yetiştirirler, onların tavsiyelerine kulak verirler; mücrimlerin yolunu görürler, o yoldan ve o yolun sahiplerinden uzaklaşırlar.

Mü'minlerin ve müslimlerin yolunu geniş ölçüde tanıtmada malın/sermayenin rolünü de unutmamalıyız. Basın-yayın araçlarını destekleyecek, onların kuruluşuna ortak olacak bir sermaye olmadığı zaman, bilgilendirme ve açıklama çalışmaları zayıf kalacaktır. Daveti engelleyen ve geciktiren şeylerden birisi de budur.

Davet ve cihad yolunda aralarında kardeşlik bağı bulunan kimselerin birbirlerine tavsiyelerde bulunmaları ve insanlara yönelik çalışmalarla meşgul olurken birbirlerini ih-

mal etmemeleri de iyiliği emretmek, kötülükten alıkoymak ve Allah yolunda cihâda hazırlanmanın kapsamı içine girer. Çünkü bütün insanlar hata edebilirler. Sadece peygamberler masumdur/günah işlemezler. Bu sebeple davet saflarında ve kendilerini cihâda hazırlayan kimselerde bazı hataların görülmesi doğaktır. O zaman kardeşlerin birbirlerine, Allah için, samimi nasihatlerde bulunmaları, hakkı ve iyiliği tavsiye etmeleri, hakta kusur işleyeni bu kusurundan dolayı uarmaları ve bâtila bulaşanlara bu bâtilından uzaklaşmaya kadar nasihat etmeleri gerekir.

Davetçiler arasındaki bu nasihatleşme ve tavsiyeleşme ile iyiliği emretme ve kötülükten alıkoymanın yayılması ile kötülükler azalır, iyilikler yayılır; masiyet ve günahlar azalır, itaatler çoğalır, ülfet ve muhabbet hâkim olur. Düşmanlara karşı kazanılacak zaferin sebeplerinden en önemlisi bununla gerçekleşir. Bu sebep, Allah'a itaattir, birlik ve beraberliktir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Ey îmân edenler! Herhangi bir topluluk ile karşılaştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çok anın ki başarıya erişesiniz. Allah ve Rasûlüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider. Bir de sabredin. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir." (Enfal, 45-46)

Safların birliği ve söz birliği cihâda hazırlayan şeylerin en önemlilerindendir.

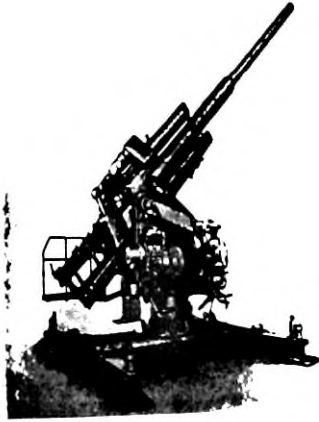
Birlik ve aynılıktan söz ederken, iyiliği emredip kötülükten alıkoymayı, (özellikle davetçiler ve mücahidler yöresinden) aynılık ve ihtilafın tehlikesi üzerinde yoğunlaştırmak uygundur. Çünkü aynılık, davet ve cihâdın semerelerinin zayi olduğu en büyük kötülüklerdendir. Bu sebeple ay-

nılık ve ihtilafa karşı çıkmak ve onunla mücadele etmek gerekir. Aynılık ve ihtilafın sebeplerinin kontrol altında tutulmaya çalışılması ve -eğitimciler bunları benimseyip yerine getirdiği zaman- yukarıdaki hazırlık mertebeleri, Allah'ın izniyle, fitne ve ayrılığın köklerini kurutmaya kefiledir. İlmin, kalp amellerinin ve sâlih amellerin, daveti ve cihâd engelleyen ve Allah'ın yardımını geciktiren bu tehlikeli afe-ti söndürmedeki etkisine yukarıda işaret edilmişti. Bu, davetçiler ve mücahidler arasındaki bakış açılarında ve bazı icthâdlarda farklılıklar olmayacağı anlamına gelmez. Fakat bu farklılıkların ayrılığa ve anlaşmazlığa yol açması caiz değildir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sahabelerinde bizim için güzel bir örneklik vardır. Onlar bazı meselelerde ihtilaf ettiler, fakat tek bir saf ve birbiriyle uyumlu kalpler halinde kaldılar. Allah da onları, amellerini, cihâdlarını ve davetlerini övdü ve bereketlendirdi. Demek ki birlik ve beraberlik asıldır. Üzerinde ihtilaf ettikleri meseleler ise teferruattır. Aslı kaybetmek hiçbir şekilde caiz değildir. Teferuatı muhafaza edebilmemiz için aslolan, birlik ve beraberlik içinde olmaktır. Yoksa bir köşkü inşa etmek için bir şehri yıkan kimse gibi oluruz.

Allah rahmet eylesin Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle demektedir: "Sahabelerin, tâbiilerin ve onlardan sonra gelenlerin âlimleri bir şeyde ihtilafa düştükleri zaman Allah Teâlâ'nın şu emrine uyarlardı:

"...Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz -Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız- onu Allah'a ve Rasûl'e götürün (onların tâlimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir." (Nisa, 59)

Onlar bir meselede tartışmaya girdikleri zaman birbirlerine danışmak ve nasihatleşmek için tartışırlardı. Aralarındaki ülfet, muhabbet ve din kardeşliği baki kalmak şartıyla ilmî ve amelî bir meselede bazen ihtilafa düşebilirlerdi. Evet, apaçık Kitaba, ayrıntılı sünnete ve bu ümmetin selefinin üzerinde icma ettiği şeylere muhalefet eden kimse asla affedilmez. Çünkü onun yaptığı şey, bidatçilerin yaptığı şeyin aynısıdır."⁽¹⁴⁴⁾

DÖRDÜNCÜ MERTEBE

DAVET VE GERÇEKLERİ AÇIKLARKEN VE HALKIN EZİYETLERİNE SABREDERKEN NEFİSLE CİHÂD ETMEK

Bir Müslüman bundan önceki bütün mertebelerde ve bütün ömrü boyunca cihâdın bu mertebesine muhtaçtır. Sabrı olmayan veya sabrı zayıflayan bir kul, şeriatı öğrenemez ve dinde basiret sahibi olamaz. Öğrendikleriyle de amel edemez. Üstelik hidayete davet edemez, insanlara açıklayamaz ve bu yolda karşılaşacağı zorluklara da katlanamaz. Hiçbir Müslüman sabırsız yapamayacağına göre, mücahidler ve kendilerini cihâda hazırlayanların sabra olan ihtiyaçları çok daha fazladır. Çünkü onların karşılaşacakları meşakkatler daha derin ve uzun sürelidir.

Sabır, çok önemli ve şanı yüce bir huydur. İtaatleri ederken, haramlardan sakınırken, bela ve musibetlerle karşılaşırken ve düşmanlarla savaşırken sabırlı olmak zaruridir. Allah Teâlâ, takva sahiplerinden söz ederken şöyle buyurmuştur:

“...Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder...” (Bakara, 177)

Sabırdan, çeşitlerinden, mertebelerinden ve faziletinden söz etmek için bu sayfalar yeterli değildir.⁽¹⁴⁵⁾ Bu araştırma-
daki gayemiz de bu değildir. Bizim maksadımız, Allah yolun-
da cihâda hazırlanmak için nefsi sabra alıştırmamanın ve sabır-
la süslemenin zaruretiye işaretten ibarettir. Çünkü sabır bir
azıktır, düşman karşısında başarılı olmanın sebeplerinden bi-
ridir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

**"Ey îmân edenler! Herhangi bir topluluk ile karşı-
laştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çok anın ki ba-
şarıya erişesiniz. Allah ve Rasûlüne itaat edin, birbiri-
nizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da kuvve-
tiniz gider. Bir de sabredin. Çünkü Allah sabredenler-
le beraberdir."** (Enfal, 45-46)

**"Ey îmân edenler! Sabredin; (düşman karşısında)
sebat gösterin; (cihâd için) hazırlıklı ve uyanık bulunun
ve Allah'tan korkun ki başarıya erişebilesiniz."** (Al-i İm-
ran, 200)

Bu ayeti Seyyid Kutub çok güzel tefsir etmiş ve şöy-
le demiştir: "Sabır, bu davette bir yol azığıdır. Çünkü davet
yolu uzun ve zahmetli bir yoldur. Engellerle ve dikenlerle
doludur. Kanla, sakatlanmalarla, eziyet ve sıkıntılarla kap-
lıdır... Birçok şeye sabretmek: Nefsin istek ve arzularına,
ümit ve beklentilerine, zaaf ve noksanlıklarına, acelecilikle-
rine ve çabuk bıkkınlıklarına karşı sabır... İnsanların istek
ve kaprislerine, eksikliklerine ve zayıflıklarına, bilgisizlikle-
rine ve düşüncesizliklerine, karaktersizliklerine ve bencillik-
lerine, gururlarına, dönekliliklerine karşı sabır... Batılın bö-

⁽¹⁴⁵⁾ Sabır ve sabırla ilgili daha geniş bilgi için müellifin, *Vakafâtün Terbe-
viyyetün fi Zav'i Sûreti'l-Asri* isimli risalesine bakılabilir.

bürlenmesine, azgınlığın arsızlığına, kötülüğün yaygınlığına, şehvetin galibiyetine, gurur ve kibrin şımarıklığına karşı sabır... Yardım edenlerin azlığına ve zayıflığına, yolun uzunluğuna, sıkıntılı darlık zamanlarında şeytanın vesvesesine karşı sabır... Bütün bunlardan dolayı cihâdın acılığına, insan ruhunda meydana getirdiği çeşitli acı, öfke, kin ve sıkıntılara, bazen hayır konusundaki güven zayıflığına, bazen beşer fıtratındaki ümit azlığına, bazen ortaya çıkan bıkmaya, usanma ve ümitsizliğe karşı sabır... Bütün bunlardan sonra da, güç, galibiyet ve zafer anlarında nefse hâkim olma, hiçbir şımarıklığa ve intikam duygusuna kapılmadan ve hak olan kısasta haddi aşmadan, tevazu içinde ve şükrederek refah ve saadeti karşılamak... Bollukta ve darlıkta Allah'a bağlı kalma, O'nun kaderine teslim olma ve bütün işleri huzur, güven ve huşû içinde O'na havale etme...

Bu uzun yolda yürüyen kimsenin karşılaşacağı bu ve benzeri şeylerin hepsine karşı sabır... Böyle bir sabrı kelimeler anlatamaz. Çünkü kelimeler bu sıkıntıların gerçek anlamını aktaramaz. Bu anlamı ancak yolun zorluklarına katlananlar, tedirginlikleri, tecrübeleri ve acıları yaşayanlar kavrar.

İman edenler, bu gerçek anlamın pek çok yönünü kavramışlardır. Onlar ayetteki bu sabır çağrısının tadını en iyi bilenlerdir. Onlar Allah'ın terk etmemelerini istediği sabrın mânâsını bilmektedirler...

Sabırda yarışmak anlamına gelen "musabere", sabır kökünden gelen "mufâale" kalıbında kullanılan bir mastardır... Yani tüm duygularıyla sabırda yarışmak... Mü'minlerin sabırlarını tüketmek için tüm güçleriyle çalışan düşmanlarına karşı sabırda yarışmak... Düşmanların sabırda yarış-

ması. mü'minlerin sabırda yarışması... Fakat uzun mücadele sürecinde mü'minlerin sabrı bitmez, aksine onlar düşmanlarından daha sabırlı ve daha güçlü olurlar. Düşmanları ister kendi iç dünyalarında gizlenmiş olsun, isterse insanların en kötülerinden ve en belalılarında olsun, fark etmez. Sanki sabır onlarla düşmanları arasında bir müşterek bahis ve yarıştır. Mü'minler sabra sabırla, reste restle, çabaya çabayla ve ısrara ısrarla karşılık vermeye çağrılmışlardır... Sonunda onlar düşmanlarından daha sağlam ve daha sabırlı olarak çıkacaklardır. Batıl ısrar ediyor, sabrediyor ve yoluna devam ediyorsa hak daha çok ısrar etmeye, daha çok sabretmeye ve yoluna devam etmeye layıktır!

Ayette geçen "murabata" kelimesi ise, cihâd mevzilerinde ve düşmanın saldırısına açık sınır boylarında nöbet beklemek demektir... Gerçekten de İslam toplumunun gözcüleri hiçbir zaman gaflete düşmemiş ve uykuya teslim olmamıştır! Düşmanları da hiçbir zaman ve hiçbir yerde onlarla kavgayı ve çatışmayı bırakmamışlardır. Dolayısıyla kıyamete kadar cihâd için murabata yapmak (nöbet beklemek) devam edecektir."⁽¹⁴⁶⁾

Davetçinin ve mücahidin nefsini sabra alıştırmaya muhtaç olduğu yerler pek çoktur. Bunların bir kısmını Seyyid Kutub zikretmiştir. Onun zikretmedikleri de vardır. En önemileri şunlardır:

- Nefsin şehvetlerine, arzu ve isteklerine, rahata ve refaha meyletmesine karşı sabır...
- Nefsin zayıflığına, eksikliğine ve çabuk yorulmasına karşı sabır...

¹⁴⁶ Fi Zilali'l-Kur'an, 1/551.

- Realitenin baskısına ve düşmanların eziyetine sabır... Yeis (ümitsizlik) ona galip gelemmez.
- Yolun uzunluğuna, imtihanın şiddetine karşı sabır... Bu, onu aceleye, vaktinden önce harekete ve düşmanla karşı karşıya gelmeye sevk etmez.
- İnsanlara, şehvetlerine, cehaletlerine, kötü düşüncelerine, kişilik bozukluklarına ve haktan yüz çevirmelerine karşı sabır...
- Davet ve cihâd kardeşlerine, onların içine düştükleri zayıflıklara veya onların yaptıkları bazı eziyetlere ve yanlışlıklara karşı sabır... Bu, onları ayrılığa ve çekişmeye sürüklemmez.
- Kötülüğün ve bâtılın şişkinliğine, azgınlığın arsızlığına, yardımcının azlığına, hakka tâbi olanların zayıflığına, azlığına, yolun uzunluğuna, sıkıntılı zamanlarda şeytanın vesvesesine karşı sabır...
- Güçlü olduğu, zafer kazandığı ve galip geldiği zamanlarda nefsi tutmak, bunu tevazu ile karşılamak, Allah'a şükretmek, kibirlenmemek veya kıstasta haddi aşmamak için sabır...
- Bollukta ve darlıkta Allah ile devamlı ilişki içinde olmak, sadece O'ndan yardım dilemek, huzur ve güven içinde her işi O'na havale etmek için sabır...
- Davet ve cihâd için aileden, çoluk çocuktan ve vatanından ayrı kalmaya sabır...
- Terk edenlerin terk etmelerine, iftiracıların iftiralana ve şüphecilerin şüphelerine karşı sabır...
- Savaş meydanlarında kâfirlere karşı savaşırken, dinirken ve nöbet tutarken sabır...

Sabır eğitimi ve nefsi sabra alıştırmak için gayret göstermeye, zorluklara katlanmaya ve bunun için belirlenmiş sebeplere sanılmaya ihtiyaç vardır. Bu sebeplerin en büyüğü Allah ile bağı güçlendirmek, O'nu çokça zikredip tesbih etmek ve çokça ibâdet etmektir. Allah Teâlâ'nın yüce Kitabında Peygamberine yaptığı yönlendirmeden de bu açıkça anlaşılmaktadır. Çünkü Allah'ın, Peygamberine sabrı emrettiği ayetlerin çoğunda sabırla birlikte tesbih, namaz ve istiğfar da emredilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"(Rasûlüm!) Sen, onların söylediklerine sabret. Güneşin doğmasından önce de batmasından önce de Rabbini övgü ile tesbih et; gecenin bir kısım saatleri ile gündüzün etrafında (iki ucunda) da tesbih et ki, hoşnutluğa eresin." (Taha, 130)

"Onların söyledikleri şeyler yüzünden senin canının sıkıldığını andolsun, biliyoruz. Sen şimdi Rabbini hamd ile tesbih et ve secde edenlerden ol! Ve sana yakîn (ölüm) gelinceye kadar Rabbine ibâdet et!" (Hicr, 97-99)

"Artık Rabbinin hükmüne (boyun eğip) sabret; onlardan hiçbir günahkâra, yahut hiçbir nanköre boyun eğme. Sabah akşam Rabbinin ismini yâd et. Gecenin bir kısmında O'na secde et; gecenin uzun bir bölümünde de O'nu tesbih et." (İnsan, 24-26)

"Rabbinin hükmüne sabret. Çünkü sen gözlerimizin önündesin. Kalktığın zaman da Rabbini hamd ile tesbih et. Gecenin bir kısmında ve yıldızların batışından sonra da O'nu tesbih et." (Tur, 48-49)

"(Rasûlüm!) Onların dediklerine sabret. Güneşin doğuşundan önce de, batışından önce de Rabbini

**hamd ile tesbih et. Gecenin bir bölümünde ve secdele-
rin ardından da O'nu tesbih et."** (Kaf, 39-40)

"Ey îmân edenler! Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin. Çünkü Allah muhakkak sabredenlerle beraberdir." (Bakara, 153).

Bu mânâda daha pek çok ayet vardır.

Öte yandan İbnu'l-Kayyım'ın, sabır mertebesi bölümünde sabrın çeşitlerinden söz ederken söylediği şeyler, sabır ve sebata, zincirlerden ve zayıflıktan kurtulmaya yardım eden şeylerdendir. Burada üç şart vardır ki kul sabrederken bu şartları gerçekleştirdiği zaman sebat etme yeteneğini de kazanmış olur. Bunlardan birini veya çoğunu yerine getiremezse sabrı zayıflar ve başarısız kalır. Bu şartlar -özet olarak- şunlardır:

1- Allah'ın yardımı ile sabır: Bu, kulun güç ve kuvvetten yoksun olduğunu kabul etmesi ve eğer -Allah'a değil de kendi nefsine tevekkül etmiş olsa zayıf kalacağını ve helâk olacağını itiraf etmesidir. Böyle bir sabır onu, Allah'tan yardım istemenin, sabrı ve sebatı Allah'tan istemenin zarureti konusunda ikaz eder. Çünkü sabrettiren de sebat ettiren de Allah'tır. O olmasaydı ne sabredenler sabredebilirdi, ne de mücahidler sebat edebilirdi.

2- Allah için sabır: Yani kulu sabra sevk eden sebep, Allah sevgisi, O'nun rızasını kazanma ve O'na yaklaşma arzusu ve sevap kazanma umududur. Yoksa cesaretini ve nefsinin gücünü ortaya koymak, halkın övgüsünü kazanmayı istemek veya daha başka şeyler değildir.

3- Sabredilen şeyin Allah'ın razı olduğu bir şey olması, O'nun muradına ve O'nun hükümlerine uygun olması, o

hükümlerle birlikte hareket ederek nefesine sabretmesi, o hükümlerin biniti nereye yöneliyorsa oraya yönelmesi ve onlar çadırlarını nereye kuruyorsa orada konaklamasıdır.⁽¹⁴⁷⁾

Sabrın gerçekleşmesinde ve kemale ermesinde bu şartların önemi sebebiyle, kendilerini, davete ve Allah yolunda cihâda hazırlayan kimselerin, bunlara özen göstermeleri, takviye etmek için ilmî ve amelî sebeplere sarılmaları ve birbirlerine bunları tavsiye etmeleri gerekir. Kul bir yerde bunları terk etmişse veya sabrı zayıflamışsa mutlaka bu şartlardan birinin veya birçoğunun bulunmaması sebebiyledir.

Önemli Bir Uyarı:

Pek çok kimse, davetçi ve mücahiddeki sabırsızlığın, yolun sıkıntılarına ve düşmanların eziyetlerine tahammülsüzlük şeklinde ortaya çıktığını görür. Bu da onun geriye dönmesine sebep olur. Ya tembelleşip daveti ve cihâdı terk eder veya düşmanlara dalkavukluk yapar ya da ümitsizliğe düşüp başarısızlığa uğrar.

Şüphesiz bu, sabırda ve eğitimde bir zafiyettir. Fakat sabırdaki zafiyet sadece bununla sınırlı değildir. Burada davet ve cihâd yolunda başka tür bir sabırsızlık daha vardır ki ilk bakışta kahramanlık, atılganlık, kuvvet ve sabır gibi görülebilir. Fakat gerçekte, sabırsızlıktan ve acele sonuç alma arzusundan kaynaklanan bir durumdur. Bunun önemi -özellikle bizim zamanımızda- daha iyi anlaşılmaktadır. Çünkü zamanımızda bazı davetçilerin aşırı hamaset ve acelecilik içinde oldukları, düşmanlarla karşılaşmak için ilim, amel, davet, sayı ve teçhizat yönünden gerekli hazırlığı yapma-

⁽¹⁴⁷⁾ Medaricü's-Salikin, 2/157.

dan ve hazır hale gelmeden hemen düşmanla karşılaşmak istedikleri görülmektedir.

Yukanda da ifade ettiğim gibi, bu davranışlar kahramanlığın, sabır ve tahammülün zirvesi olarak görülebilir. Fakat bu, *Allahüalemler* genellikle yolun uzunluğuna ve her türlü hazırlığı tamamlamaya sabredememekten kaynaklanıyor olabilir.

Bu tür davranışları düşmanların eziyetleri ve davetçilerin karşılaştıkları hapis, işkence, kıyım ve katliamlar daha da tahrik etmektedir.⁽¹⁴⁸⁾

Burada Mekke'de inen "*savaştan el çekme*" ayetine uymak güzel olur. Çünkü Müslümanlara verilen bu emir büyük bir hikmete dayanır. Sanırım burada bu ayeti zikretmek, mânâsı üzerinde durmak ve günümüzde Müslüman ülkelerin sınırları içindeki kâfirlerle ve münâfıklarla yürütülen mücadelenin ışığında bu ayetten nasıl istifade edileceğini anlamaya çalışmak uygun olacaktır.

Allah Teâlâ söz konusu ayette şöyle buyurmaktadır:

"Kendilerine, 'Ellerinizi savaştan çekin, namazı kılın ve zekâtı verin.' denilen kimseleri görmedin mi? Sonra onlara savaş farz kılınca, içlerinden bir grup hemen Allah'tan korkar gibi, hatta daha fazla bir korku ile insanlardan korkmaya başladılar da 'Rabbimiz! Sava-

⁽¹⁴⁸⁾ Bununla, günümüzde Afganistan'da, Çeçenistan'da, Keşmir'de, Filistin'de ve diğer savaş alanlarındaki mücahidlerin saldırgan kâfirlere karşı yürüttükleri savunma cihâdını kasetmediğimi bir kere daha ifade etmek istiyorum. Çünkü onların yaptıkları, meşru bir cihâddir. Fakat benim kasettiğim, insanların, mücahidlerin ve düşmanlarının kimler olduğunu anlamadıkları yerlerde bazı fanatiklerin gerekli hazırlıkları yapmadıkları halde giriştikleri saldırı cihâdıdır.

şı bize niçin yazdın! Bizi yakın bir süreye kadar ertelesen (daha bir müddet savaşı farz kulmasan) olmaz mıydı?' dediler. Onlara de ki: 'Dünya menfaati önemsizdir, Allah'tan korkanlar için ahiret daha hayırlıdır ve size kul payı kadar haksızlık edilmez.'" (Nisa, 77)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ve beraberindeki Müslümanlar, Rablerinin emrine uydular, ellerini Mekke'de savaştan çektiler. Eziyet, işkence ve her türlü kışkırtıcı uygulamalara karşı sabrettiler. Hâlbuki ferdi olarak bu uygulamalara karşı koyabilir ve intikam alabilirlerdi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* nefisini devamlı tutarak bütün gayretini tevhid davetini beyan ve tebliğe ve İslam'a giren kimselerin ciddi bir eğitimden geçirilmesine sarf etmiştir. Ta ki Allah Teâlâ önce hicrete, sonra cihâda izin verene kadar... Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu zor şartlardaki sabrında ve acelesizliğinde bizim için güzel bir örnek vardır. Özellikle de günümüzde gerçekte İslam'a ve Müslümanlara düşman oldukları halde, görünürde İslam'a intisap ettiğini iddia eden düzenlerin gölgesinde yaşayan kimseler için... Çünkü bu düzenler tağutun hükmüyle hükmediyorlar, Allah'ın düşmanlarını kendilerine dost ediniyorlar ve Allah'ın dostlarına ve kötülükleri düzeltmeye çalışan davetçilere eza, cefa ediyorlar.

Bu düzenlerin gölgesi altında yaşayan günümüzdeki ıslahatçıların durumu, Kureyş'in egemenliği altında yaşayan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in durumuna ne kadar da benziyor. Bununla beraber bu zamandaki davet ve beyan çalışmalarında, geçmiş zamanlardan daha çok sabra ihtiyaç olduğunu teyit eden önemli bir fark vardır. Çünkü çağdaş düzenler, İslam'a düşmanlığını ve Muhammed *sallal-*

lahu aleyhi ve sellem'in mesajını inkâr ettiğini açıkça ilan etmiyorlar, aksine yalan ve hile ile kendilerinin de mü'min ve Müslüman olduklarını iddia ediyorlar. Bu yalanlar ve hileler karşısında davetçilerin ve mücahidlerin daha fazla zamana ihtiyaçları vardır. Ve daha çok gayret göstermeleri, sabretmeleri, savaştan uzak durmaları ve bu karışıklığı gidermek, îmânın hakikatini, küfrün ve nifakın hakikatini, suçluların yolunun mahiyetini beyan etmek ve bütün bunlarla beraber yukarıdaki mertebelerde sözü edilen kapsamlı hazırlıkları yapmak için yoğunlaşmaları gerekir.

İnsanlara açıklama yapmak ve mücahidleri îmânî yönden hazırlamak merhalesinden, aceleyle çağdaş zındıklarla çatışma merhalesine atlanırsa bunun, pek çok fitne, fesat ve kötülüğün ortaya çıkmasına sebep olacağı, Allah'ın kanunlarını ve peygamberlerin sünnetlerini araştıran, eski ve yeni tecrübeleri gözetken, akıllı ve zeki kimseler için gayet açıktır. Bahtiyar o kimsedir ki, fitnelerden uzak durur ve başkalarının başına gelen şeylerden ders çıkarır. Belki burada, biraz önce sözü edilen "*savaştan el çekme*" ayeti hakkında yazılanlar üzerinde durmak faydalı olacaktır.

Allah rahmet eylesin İmam İbn Kesir şöyle der: "Mü'minler İslam'ın başlangıcında Mekke'de iken namaz ve zekât ile emrolunmuşlardı. Yeteri kadar zenginlikleri olmadığı halde aralarındaki fakirlere yardım etmekle emrolunmuşlardı. Hoşgörülü olmaları, müşrikleri affetmeleri ve belli bir vakte kadar sabretmeleri emredilmişti. Düşmanlarından intikam almak için keşke savaşmaları emredilseydi diye yanıp tutuşuyorlardı. Fakat pek çok sebepten dolayı o zamanki durum uygun değildi. Düşmanlarının sayısının çokluğuna nispetle onların sayısı azdı. Bulundukları Belde-i Haram idi ve

yeryüzünün en mukaddes beldesi idi. Daha ilk başta orada savaş emrinin verilmesi uygun değildi. Bu sebeple cihâd, ancak yurtları, dayanma güçleri ve yardımcıları olduktan sonra Medine'de emredildi."⁽¹⁴⁹⁾

Fi Zilali'l-Kur'ân tefsirinin yazarı Seyyid Kutub bu ayeti şöyle tefsir etmektedir: "İnsanlar arasında aşırı yiğitlik gösterenler, çabucak heyecanlanıp ortaya atılanlar, iş ciddiye binip gerçeğe karşı karşıya geldiklerinde en çabuk paniğe kapılan ve korkup hezimete uğrayanlardır. Hatta bu bir kuraldır da... Çünkü atılganlık, acelecilik ve aşırı yiğitlik çoğu zaman sorumluluğun hakikatini değerlendirememekten kaynaklanır; cesaret, dayanıklılık ve dirençten değil... Dayanma gücünün azlığından kaynaklanır. Sıkıntı, işkence ve yenilgiye dayanamamaktan... Bu dayanıksızlık, onları, yükümlülüklerini değerlendirmeden hareket, savunma ve -ne şekilde olursa olsun- galibiyet arzusuna yöneltir. Bu yükümlülüklerin, değerlendirdiklerinden daha ağır, düşündüklerinden daha zor olduğunu görünce de paniğe kapılan, kaçıp dağılan ilk grubu oluştururlar bunlar... Bu arada, kendilerini tutanlar, zaman zaman uğradıkları sıkıntı ve işkencelere dayananlar, işin gerektirdiği hazırlığı yapıp hareketin doğurduğu yükümlülüklerin hakikatini ve ruhların bu yükümlülükleri yerine getirme gücünü bilenler dayanırken, sabrederken, işin gerektirdiği hazırlığı yapıp acele etmezken; hemen öne atılanlar ve heyecanlanıp yiğitlik gösterenler onları zayıf sanırlar. Acele etmemeleri ve işleri ölçüp biçmeleri hoşlarına gitmez. Tabii ki hangi grubun daha dayanıklı olduğu ve hangisinin uzak görüşlü olduğu savaş alanında açıklığa kavuşur.

⁽¹⁴⁹⁾ *Tefsiru Ibn Kesir*, Nisa sûresi, 77. ayetin tefsiri.

Genel kanıya göre ayetlerin kasdettiği grup; Mekke'de dayanılmaz işkencelerin yaktığı ve bu işkenceleri onurlanna yediremeyen zümredir. Bu yüzden gayrete gelip Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den kendilerini savunmak ve onurlarını korumak için savaş izni vermesini istemişlerdir. Ancak Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bu konuda; yavaş yavaş, bekleyerek, eğitim, hazırlık ve uygun zamanı gözetmek şeklinde Rabbinin emrine uyuyordu. Daha sonra bu grup Medine'de kendilerini güvencede hissedip artık işken-ce ve horlanma ile karşılaşmayıp olaylardan şahıslarına bir zarar dokunmaz olunca savaşın gereğine inanmaz veya en azından savaşın zorunluluğuna bir neden görmez oldular.

"...Sonra onlara savaş farz kılınca, içlerinden bir grup hemen Allah'tan korkar gibi, hatta daha fazla bir korku ile insanlardan korkmaya başladılar da 'Rabbimiz! Savaşı bize niçin yazdın! Bizi yakın bir süreye kadar ertelesen (daha bir müddet savaşı farz kılmasan) olmaz mıydı?' dediler..." (Nisa, 77)

Bu grup, bizzat mü'minler de olabilir. Üzüntü ve yakarışla Allah'a yönelmeleri bunun kanıtıdır. Kuşkusuz bunu da hesaba katmamız gerekir. Çünkü henüz olgunlaşmamış bir îmâna ve işaretleri aydınlığa kavuşmamış bir düşünceye sahip biri, bu dinin yeryüzündeki görevini algılayamaz ve bu görevin kişilerin, ulusların ve ülkelerin korunmasından daha önemli olduğunu bilemez. Çünkü bu görevlerin özünde, Allah'ın insanlar için seçtiği hayat metodunu yeryüzüne yerleştirmek vardır. O'nun adil düzenini dünyanın dört bir yanında kurmak vardır. Ve Allah'a davetin önündeki hudutların kapanmasını engelleyecek, yeryüzünün herhangi bir bölgesinde kişilerin davetten yararlanmalarının engel-

lenmesini önleyecek ve herhangi bir kişinin tamamen kendi hür iradesiyle seçtiği zaman dininden dolayı herhangi bir fitneye/baskı ve işkenceye uğramasını engelleyecek otorite sahibi yüce bir gücün inşası vardır...⁽¹⁵⁰⁾

Seyyid Kutub daha sonra Mekke'de savaştan uzak durmanın ve sabrı emretmenin bazı hikmetleri üzerinde durdu ve bu konuda şunları söyledi: "Bunun hikmetini kesin bir şekilde belirleyecek değiliz. Böyle bir durumda Allah'ın bize açıklamadığı bir hikmeti uydurmuş oluruz. Allah'ın emirlerine birtakım sebep ve illetler farz etmiş oluruz. Bunlar gerçek sebep ve illetler olabilir de olmayabilir de... Ancak bunların ötesinde, yüce Allah'ın, içinde bizim için hayır ve iyilik olduğunu bildiği, fakat bize açıklamadığı başka sebep ve illetler de olabilir. Mü'minin, herhangi bir yükümlülük veya yüce Allah'ın açık, kesin ve kat'i bir sebebini bildirmediği şeriatından herhangi bir hüküm karşısındaki tavrı budur. Cihâdın Mekke'de değil de Medine'de farz kılınmasındaki hikmeti ele alırken bizim takınmamız gereken tavır budur... Bize bir hikmet ve sebep gibi görünen şeyleri sadece bir ihtimal olarak zikrederiz... Bunun ötesini Allah'a bırakınız. Allah'ın emri için O'ndan başka hiç kimsenin bilmediği, O'nun bize açık bir nasla bildirmediği sebep ve illetlerin kesin illetler ve sebepler olduğunu söylemeyiz.

Bunlar ictihâdla belirlenen sebeplerdir. Yanlış da olabilir, doğru da olabilir. Eksik de olabilir, fazla da olabilir. Ancak zamanın akışıyla birlikte meydana gelen olayların bize gösterdiği sonuçlara uygun olarak Allah'ın hükümlerini düşünmekten başka bir şey yapamayız. Buna göre Mekke'de cihâda şu sebeplerden dolayı izin verilmemiş olabilir:

(150) *Fi Zılali'l-Kur'an*, 2/712-713.

1- Bunun nedeni, belki de Mekke döneminin, belli bir ortamda, belli bir topluluğu, belli koşullarda eğitip hazırlama dönemi olmasıdır... Böyle bir ortamda yapılacak eğitim ve hazırlığın hedeflerinden biri, ilk anda parlayıveren, haksızlıklara ve adaletsizliklere karşı sabredebeyen insanlar nefis terbiyesinden geçirmek ve onlara kendilerini nasıl kontrol edeceklerini öğretmektir.

2- Bir başka nedeni, Kureyş gibi gurur ve onuruna düşkün ortamlarda barışçı davetin daha etkili ve daha kolay olması da olabilir. Böyle bir dönemde, savaşla birlikte davayı sunmak, daha çok inatlaşmaya ve kanlı ayaklanmaların doğmasına neden olabiliirdi...

3- Bir başka neden de, Yüce Allah'ın, bu inatçıların pek çoğunun bizzat kendilerinin, ileride İslam'ın samimi askerleri olacağını bilmesi olabilir...

4- Bir başka neden ise, o zaman Müslümanların sayısının az olması ve Mekke'de kuşatılmış durumda olmaları da olabilir. Böyle bir durumda savaş yapılmış olsaydı Müslüman topluluk tamamen yok olur ve şirk yine devam ederdi.

5- Ayrıca o sıralarda savaşmaya da ihtiyaç yoktu. Çünkü davet insanlara ulaşıyor ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* mesajını tebliğ edebiliyordu. Zaten istenen şey de buydu...⁽¹⁵¹⁾

Üstat Muhammed Kutub da bu hikmetlerden bazılarına işaret eder ve şunları söyler: "İlk neslin Allah yolundaki yürüyüşünde benim en çok üzerinde durmak istediğim konu, Mekke'deki eğitim döneminde Allah tarafından mü'minlere verilen bu savaştan uzak durmaları ve sabredenler olarak

(151) *Fi Zılali'l-Kur'an*, 2/713-715.

eziyetlere katlanmaları emridir. Allah Teâlâ bu emri hatırlatarak ona şöyle işaret etmiştir:

"Kendilerine, 'Ellerinizi savaştan çekin, namazı kılm, zekâtı verin.' denilenleri görmedin mi?.." (Nisa, 77)

Bazı sahabeler, mü'minlere yapılan işkenceler şiddetle-nince, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelip sordular: "Şu karşımızdaki toplulukla savaşmayalım mı?" Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onlara şöyle cevap verdi:

"Onlarla savaşmak bize emredilmedi." ⁽¹³²⁾

Ne Kitap'taki ne de Sünnet'teki naslarda bu Rabbanî emrin hikmeti zikredilmedi. Bundan dolayı bunun hikmetini bilmek için iş ictihâda terk edilmiştir. Belki de bunun hikmetini kavramanın en kolay yolu, "Mü'minler o vakit Kureyş'le bir savaşa girselerdi bunun sonuçları ne olabilirdi?" diye düşünmektir. Sonra da savaştan el çektikleri ve savaşa girmedikleri zaman gerçekleşen faydaları düşünmektir.

En basitinden, birbirine denk olmayanların savaşının sonunda Kureyş'in, mü'minleri tamamen ortadan kaldıracılabileceğini düşünmemiz mümkündür. Mü'minler, o zaman sayıca az ve zayıftılar, destek ve dayanakları yoktu. Tek bir savaşta veya birbirini takip eden birkaç savaşta hedefe ulaşmadan, insanlar davetin hakikatini tanımadan ve davetin yayılması nasip olmadan yeni davetin işi bitmiş olurdu.

Farz edelim ki aralarında denklik olmadığı halde yapılan savaş, mü'minlerin tamamen yok olmasına yol açmadı. Bu durumda da, -zamanımızda cereyan eden olaylarla da irti-

⁽¹³²⁾ Bu cevap yakın ifadelerle Ensarın büyük biatinde de geçti. *Müsnedü Ahmed*, 3/460-462. el-Arnâvud bunun isnadının sahih olduğunu söyledi. *Zadü'l-Mead*, 3/460.

batlı olduğu için- dikkatimizi çeken çok önemli başka bir durum ortaya çıkardı.

Mekke aşamasında meşruiyet kimlere aitti? Kimler meşru bir konumda görülüyordu? Bütün insanlar Kureyş'in konumunun meşru olduğunu düşünüyordu!..

O zaman, mü'minlerin konumu ne idi? Onlar, meşruiyetin dışına çıkmış kimseler olarak görülüyordu!.. Kuşkusuz meşruiyete sahip olan tarafın meşruiyet sınırının dışına çıkanları cezalandırma hakkı vardır!

Kureyş'in bu cezalandırmada kabalık ve katılık derecesinde şiddet uyguladığı, bazı insanların bu kabalık sebebiyle vicdan azabı çektikleri, hatta işkence gören bazı kimseleri veya komşularını himayeleri altına almaya çalıştıkları, bilinen bir gerçektir. Fakat işin başında insanlar, Kureyş'i meşruiyetin sahibi, mü'minleri meşruiyetin dışına çıkan kimseler olarak görmüşler ve meşruiyet sahiplerinin meşruiyet dışına çıkanları cezalandırma hakkının olduğunu düşünmüşlerdir!

Bu durumda o günkü insanlara bu düşünce hâkimken mü'minlerin Kureyş ile bir savaşa girişmeleri davetin yararına olur muydu?!

Pek tabii ki hayır! Şimdi de mü'minler, bu Rabbanî emre uydukları ve savaştan uzak durdukları zaman neler olduğuna bir bakalım.

Gerçekte pek çok şey oldu. "Savaştan elinizi çekin" emrinden dolayı tarih yapan ana çekirdek, bu esnada oluşup şekillendi!

Mü'minler, Mekke'de Kureyş ile bir savaşa girmiş olsalardı, ana çekirdeği oluşturan pek çok şeyde gecikme olur-

du, kazanıp sahip olduğu sıfatlarının pek çoğu değişirdi. Bu, vuran-vurulan, galip-mağlup davasına dönüştüğü zaman la ilahe illallah davasını perdeleyecek kapalılık ve karanlığın da ötesinde bir şeydir. Yapısı sağlam, parlak ve sert çekirdeğin etrafındaki güçlü oluşum da gecikirdi... Hâlbuki bu dönemde davet yolunda çok önemli şeyler gerçekleşmiştir.

Tabir yerindeyse iki taraf arasındaki anlaşmazlık konusu belirlenip kayıt altına alınmış oldu. Bu, başka hiçbir konu değil, sadece la ilahe illallah konusudur...

Kureyş ile mü'minler arasındaki kavga bir toprak hâkimiyeti ve siyasî otoriteyi ele geçirme kavgası değildi. (Çünkü yöneticilik, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e teklif edildiği halde o, bunu reddetmiş ve la ilahe illallah'ta ısrar etmişti. Mü'minler tarafından yönetim yetkisini ele geçirmeyi hedefleyen tek bir hareket olmamıştı)

Kavga, Kâbe'nin bekçiliği şerefini ele geçirme kavgası da değildi, hacılara hizmet etme şerefini ele geçirme kavgası da değildi.

Kavga, Kureyş'in tek başına sahip olduğu iktisadî güç üzerinde yapılan bir kavga da değildi. O zaman, mü'minlerin böyle bir kavgayı sürdürecektir hiçbir güçleri yoktu, onlar kendilerine uygulanan ambargoyla ve açlıkla savaşıyorlardı. Uzaktan yakından hiç kimse onlara yardım etmiyordu.

Mücadele ve kavga -tamamen birinci mesele olan ve daima birinci mesele olmaya devam edecek olan- büyük mesele etrafında cereyan ediyordu. İnsan hayatındaki en büyük mesele olan, kime kulluk edileceği meselesi... Emir sahibi kimdir? Kanun koyucu kimdir? Hayat programını yazan kimdir? Kureyş bütün bunların kendi heva ve he-

vesine, kendi hayallerine, atalarından devraldığı mirasa ve kendi örf ve adetlerine göre olmasını istiyordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in etrafındaki mü'minler ise bütün bunların Allah'a ait olmasını istiyordu.

Bütün güç ve enerji, binayı taşıyacak sağlam temelin eğitilmesine yoğunlaştırıldı. Ayetlerin ayrıntılı açıklamalarıyla ve suçluların yolunun belli olmasıyla birlikte meşruiyet sorununu da halledildi.

Son olarak ana çekirdeğin sahiplerinin tutuşturduğu ateşle aydınlanan askerlerle davetin tabanı genişledi. Bunlar Allah'ın takdiriyle ve Allah'ın sünnetine uygun olarak bu çekirdeğin etrafında birleştiler. Mücadelede bu çekirdeğin gücüne güç kattılar.

Sonra çok önemli başka bir şey daha gerçekleşti: Kendini sadece Allah'a vermek...

Kendini sadece Allah'a vermek, özel olarak çekirdek kadroya nispetle, genel olarak herkese nispetle mutlak bir önemi olmasa bile davetin muhtaç olduğu en önemli unsurlardan biridir.

Kendini sadece Allah'a verme duygusu ve anlayışı, Mekke'deki eğitim döneminde, sadece Allah'a ibâdete davet eden ve Allah'tan indirilen ayetlerle ve onlara amelî sülûku ve Allah'a ihlâsla nasıl ibâdet edileceğini öğreten Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in doğrudan önderliğinde saf ve seçkin kalplerde kök salar.⁽¹⁴⁴⁾

Söylenmek istenen şudur: Şer'i ilim üzere eğitim, akîdenin kökleşmesi, sâlih amel, davet ve insanlara tebliğ di-

⁽¹⁴⁴⁾ *Keyfe Ned'ü ile'l-İslam*, s. 13-23. Özetlenerek iktibas edilmiştir.

ve ifade edilen îmânî hazırlık yapılmadan kâfirlerle cihâdda acele etmek birçok bozukluğun ve kötülüğün sebebidir. Bu kötülükleri ve bozuklukları davetçilerin ve mücahidlerin sabrederek, nefislerini kontrol ederek ve Allah'ın hak ehline imkân olarak verdiği, bâtilı ve bâtil ehlini yendiği ve geçersiz kıldığı şartları ve sebepleri hazırlayınca kadar kapsamlı bir hazırlığa devam ederek savuşturmaları gerekir.

Bugün, mü'minlerin ve suçluların yolunun açıklığa kavuşması için yeterli açıklamaları yapmadan, hazırlanmadan ve davet yapmadan suçlu insanlara cihâd ilan eden aceleci bazı hareketleri inceleyen bir kimse, uzun cihâd yolundaki bu acelecilik ve sabırsızlık sebebiyle fitne ve fesadın ortaya çıktığını görür. Bazı fanatikler, kâfirlerle ve münâfıklarla çatışmanın başlaması için, eğitimi, hazırlığı ve silahlı cihâddan önce beyan ve açıklama cihâdının başlamasını gerekli gören kardeşlerini cihâdı terk etmekle veya barış istemekle ve kendilerine eziyet eden ve hayatlarını huzursuz eden hiçbir şeye karşı koymamakla itham edebilirler.

Bu ithamı reddetmek için onlara şöyle denilir: Nefisle cihâdı ve insanlara beyan cihâdına sabretmeyi gerekli gören kardeşleriniz de cihâdın içindedirler ve onlar da sizinle ortak hedef ve gayeye sahiptirler. Onlar böyle davranmakla kâfirlerle cihâda; başarılı ve güçlü olmanın sebeplerine sarıldıktan sonra uygun zamanda onlarla savaşılmaya hazırlanıyorlar. Onlar bu cevaplarıyla kalplerindeki size olan şefkatleri, sevgileri ve dostlukları sebebiyle size karşı nasihat görevlerini yerine getiriyorlar. Bu dinin işini kendisine dert edinen ve onun başarısı için çalışan herkes, sizinle beraber hakkı ve sabrı tavsiye eden kimseler konumundadır. Yoksa cihâdı terk eden konumunda değildir.

Onların bu cevaplarıyla imtihandan ve zorluktan kaçmaya çalıştıkları görüşüne gelince, şüphesiz selamet, afiyet, banş ve huzurlu bir hayat, arzu edilen şeylerdir. Fakat imtihan ve antımdan geçmek de Allah'ın kulları ve özellikle de davetçiler ve mücahidler için cereyan eden kanunlarından bir kanundur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Andolsun ki içinizden cihâd edenlerle sabredenleri belirleyinceye ve haberlerinizi açıklayıncaya kadar sizi imtihan edeceğiz.” (Muhammed, 31)

“Elif, lam, mim. İnsanlar, imtihandan geçirilmeden, sadece ‘İman ettik’ demeleriyle bırakılacaklarını mı sandılar?” (Ankebut, 1-2)

Nefisle cihâd ve insanlara anlatmak ve beyan etmek kolay bir iş değildir. Bunu yapan kimseler düşmanların ezasına, hapse ve işkencelerine maruz kalırlar. Çünkü beyan cihâdı, hakkın beyanını ve onun zıddı olan bâtılın kötülüğünü ortaya koymayı gerektirir. Buna da kâfirler ve münâfıklar razı olmazlar. Bundan dolayı çarpıtmak, korkutmak ve teşvik etmek için muhtelif vasıtaları harekete geçirirler, hakkın sesini bastırmak ve hak sahiplerini susturmak için ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Bunların hepsi, kendisini ve ümmeti cihâda hazırlayan ve dininin tamamen Allah'ın dini olması için çalışan davetçilerin karşılaşabilecekleri belâ ve fitnelerdir.

Üzüntü verici şeylerden birisi de davet konuşmalarında açıklık ve etkileyicilik vasfının yokluğunun hissedilmesi. Bu konuşmaların çoğunda tağuta üstü kapalı veya açıkta meşruiyet verilmektedir. Bu tür konuşmaların kafa karışıklığına sebep olduğu gayet açıktır. Davetin sembol ve işaretlerinin hakkı ve bâtılı insanlara açıkça beyan etme-

si ve insanların kafasını karıştıracak siyasî konuşmalardan uzak durması gerekir. Mesela Cafer İbn Ebi Talib *radiyallahu anh'a* Necaşi, Mesih hakkındaki görüşlerini sorunca o gayet açık ve net açıklamalar yaptı. Onun bu cevabı beraberindeki Müslümanların Habeşistan'daki varlıklarının sona ermesine yol açabilirdi. Fakat Cafer ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabı, barış ve zayıflık aşamasında bile sabit ve değişmez değerlerden vazgeçilmeyeceğini nübüvvet medresesinde öğrendiler.

Bu münasebetle İmam İbn Teymiyye'nin beyan (anlatma ve açıklama) cihâdının önemi ve fazileti hakkında söylediği şeyleri nakletmemiz güzel olur. Bu, onun *Minhacü's-Sünne* isimli önemli kitabında geçmektedir. O, Rafizîlerin, "Hz. Ali, Ebu Bekir'den ve Ömer'den daha cesurdur." diye ortaya attıkları şüpheyi reddetmekte ve bunun aksini savunmaktadır:

"Bilinmelidir ki şecaat ve kahramanlık denilen şeyin dindeki faziletinin sebebi, sadece Allah yolunda cihâd etmektir. Yoksa şecaat ve kahramanlığın sahibi, onu Allah yolunda kullanmayıp şeytana itaat yolunda kullanırsa, bu kendisi için ya bir vebal olur ya da -eğer- kendisini Allah'a yaklaştırmayacak şeylerde kullanırsa bunun da kendisine hiçbir yararı olmaz.

Ali'nin, Zübeyr'in, Halid'in, Ebu Düçane'nin, el-Bera İbn Malik'in, Ebu Talha'nın ve diğer kahraman sahabelerin şecaat ve kahramanlıkları bunu sadece Allah yolunda kullandıkları için kendilerinin fazileti olmuştur. Dolayısıyla onlar bu kahramanlıklarıyla Allah'ın mücahidlere yaptığı övgüye layık olmuşlardır.

Hal böyle olunca malumdur ki cihâdın da el ile savaşılararak yapılabildiği vardır; delil, açıklama, anlatma ve davet şeklinde yapılabildiği vardır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"(Rasûlüm!) Şayet dileseydik, elbet her ülkeye bir uyanıcı (peygamber) gönderirdik. (Fakat evrensel uyanıcılık görevini sana verdik.) O halde, kâfirlere boyun eğme ve bununla (Kur'an ile) onlara karşı olanca gücünle büyük bir savaş ver!" (Furkan, 51-52)

Demek ki Allah Teâlâ ona, kâfirlere karşı Kur'an ile büyük bir cihâda girişmesini emretmiştir. Bu sûre Mekki'dir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hicretinden, savaş emri gelmeden ve savaşa izin verilmeden önce Mekke'de inmiştir. Bu cihâd, sadece ilimle, kalp ile beyan ve davet ile yapılan bir cihâddır, savaşarak yapılan bir cihâd değildir. Savaşarak cihâd etmeye gelince, bunun için tedbire, isabetli görüşe, kalp şecaatine ve elle vuruşmaya ihtiyaç vardır. Onun beden gücünden daha çok, kalpteki ve itaat edilen kafadaki isabetli görüşe ve cesarete ihtiyacı vardır. Ebu Bekir ve Ömer bedenle yapılan cihâd dışında diğer cihâd nevilerinde öndedirler.

Ebu Muhammed İbn Hazm şöyle der: "Rafizilerin 'En çok cihâd eden ve kâfirlerle en çok vuruşmaya giren sahabe Hz. Ali'dir ve cihâd etmek de amellerin en faziletlisidir.' diye iddia ettiklerini gördük. İbn Hazm dedi ki: Bu iddia yanlıştır. Çünkü cihâd üç kısımdır: Birincisi: Dil ile Allah'a davet etmektir. İkincisi: Harp esnasında görüş ile ve tedbir ile cihâd etmektir. Üçüncüsü: Vuruşma ve çatışma esnasında elle cihâd etmektir. Dille cihâda Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra Hz. Ebu Bekir'e ve Hz. Ömer'e hiç kimsenin yetişemediğini gördük. Çünkü sahabelerin bü-

yükleri hep Hz. Ebu Bekir'in elinde Müslüman oldular. Bu, en büyük fazilettir. Hz. Ali'nin bu konuda fazla bir nasibi yoktur. Hz. Ömer'e gelince, onun Müslüman olduğu gün, İslam çok güçlenmiş oldu ve artık Allah'a açıkça ibâdet edilir oldu. Bu, cihâdın en büyüğüdür. Bu iki şahsiyet, benzeri olmayan bu iki cihâdda tektirler.

Geriye kalan, cihâdın üçüncü kısmı olan vuruşma, çarpışma ve mübarezedir (düşmanla karşı karşıya gelmedir). Bu ise hakkındaki zaruri delil sebebiyle cihâdın en alt mertebesidir. Çünkü bütün Müslümanlara göre kuşkusuz her türlü fazilet sadece Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e aittir. Biz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in cihâdının, davranışlarının, hal ve hareketlerinin çoğunluğunda, cihâdın sadece ilk iki kısmından, yani Allah'a davetten, tedbir/idare ve irade-den/buyruktan oluştuğunu gördük. Cihâdının düşmanla vuruşma, çarpışma ve mübareze kısmı, en az olan kısmıdır. Bunun sebebi korkaklık değildir. Bilakis o, dünyada herkesten daha kahraman ve herkesten daha cesurdur. Fakat o, daha faziletli olanı tercih ederdi. Amellerin en faziletli olanını tercih eder ve onunla meşgul olurdu. Bedir savaşında ve diğer savaşlarda Hz. Ebu Bekir'in hep onunla beraber olduğunu ve yanından hiç ayrılmadığını gördük. Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* tarafından bu beraberlik tercih ediliyor, savaş için görüşünü beyan ediyordu ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, onun yanında olmasından hoşlanıyordu. Sonra Hz. Ömer bazen bu konuda ona ortak oluyordu. Hz. Ebu Bekir bu konuda tek idi. Birkaç istisnanın dışında ne Hz. Ali, ne de diğer sahabeler bu konumda değildiler.

Sonra bununla beraber cihâdın vuruşma, çarpışma ve mübareze şeklindeki kısmına baktığımız zaman, Hz. Ali'nin

kılıçla savaşta tek olmadığını görürüz. Bilakis başka sahabeler de bu konuda onunla ortak konumdadırlar. Mesela Talha, Zübeyr ve Sa'd gibi sahabeler; İslam'ın ilk yıllarında şehit edilen Hamza, Ubeyde İbn el-Haris İbn Abdülmuttalib ve Musab İbn Umeyr gibi sahabeler ve Ensardan Sa'd İbn Muaz ve Semak İbn Hareşe (Ebu Dücane) gibi sahabeler ve diğer pek çok sahabe aynı konumdadır. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'in her ne kadar onların seviyesine ulaşamamaları da bu konuda güzel katkıları vardır. Onların seviyelerine ulaşamamalarının sebebi, savaşta Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den ayrılmamaları ve ona destek olmalarıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* diğer kabilelere görevli olarak Hz. Ebu Bekir'i ve Hz. Ömer'i, Hz. Ali'den daha çok göndermiştir. Hz. Ebu Bekir'i Fezare oğullarına ve diğer kabilelere, Hz. Ömer'i Filan oğullarına göndermiştir. Hz. Ali'nin bazı Hayber kalelerine ve fethine gönderilmesi dışında başka bir yere görevlendirildiğini bilmiyoruz. Demek ki cihâd türlerinin en yükseğini Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer yapmışlardır. Hz. Ali, cihâd türlerinden en alttakinde, başka sahabelerle birlikte onlarla aynı konumdadır.⁽¹⁵⁴⁾

Demek ki îmânla ve beyanla cihâd için hazırlanmak, azim ve ciddiyetle ele alındığı zaman kolay bir iş değildir. Nice fedakârlıkları, sabrı, tahammülü ve uzun soluklu bir mücadeleyi gerektirir. Cihâd için bu hazırlığı yapanlar, bu esnada mücahidlerin savaş meydanlarında karşılaşacakları tehlikelerden ve kayıplardan belki de daha çok bela ve musibetlerle ve yaralanmalarla karşılaşabilirler.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ve beraberindeki mü'minlerin Mekke'de başlarına gelen bela, musibet, işken-

(154) *Minhacü's-Sünne*, 8/86-89.

ce, ambargo, aç bırakılma ve kovulma gibi şeylere süratle bakmak bize, eğitim, hazırlık, tebliğ ve beyan cihâdının, düşmanlarla savaşırken gerekli olan sabırdan az olmayan bir sabrı, fedakârlığı ve rahat ve esenlik sevgisini kontrol etmeyi gerektirdiğini gösterir.

O halde nefisleri cihâda hazırlarken sabra davet etmenin, insanlara hakkı beyan etmenin ve vakti gelmeden önce kâfirlerle savaşmakta acele etmemenin, sıkıntılardan kaçmak ve barışı tercih etmek olduğunu ileri sürmek doğru ve kabul edilebilir bir yaklaşım değildir.

Allah'tan dinimiz ve dünyamız hakkında, şimdiki işlerimiz ve gelecekteki işlerimiz hakkında esenlikler dileriz.

EK AÇIKLAMALAR VE YORUMLAR

Cihâd eğitimiyle ilgili bu risalenin sonunda cihâd hazırlığına dair önemli bazı açıklamalara yer vereceğim. Bu açıklamaların bazılarıyla, öneminden emin olmakla birlikte yeterince açıklığa kavuşmamış meselelere ilaveler yapmış olacağım. Bazılarıyla da hazırlıkla ilgili olan, fakat diğer meselelerin çokluğundan dolayı ihmal ettiğim bazı meselelerdeki bu ihmali telafi etmiş olacağım.

Birinci Açıklama: Nefisle Cihâd Mertebeleri Birbiriyle İç İçedir

Nefisleri cihâda hazırlamanın bölümleri ve mertebeleri olan ilim, amel, davet ve sabır hakkında söylenen şeylerle bu mertebelerden birinden diğerine geçmeyecek şekilde tek bir mertebede kalmak kasdedilmemiştir. Her bir mertebe, kendisinden öncekini tamamlamak için diğerinin içine girer. Bunun aksini iddia etmek bir yanılgıdır ve hazırlığın mertebelerini gerçekleştirmeyi yanlış anlamaktır. İstenen ve arzu edilen, bütün mertebelere birlikte başlamak, hepsini birlikte ele almak ve onlardan eksik olanları tamamlamaktır. Nefisle mücadele etmek, ilim öğrenerek ve dinî konularda derinlemesine düşünerek nefsi cihâda hazırlamak; sâlih ameller işleyerek, doğru yola davet ederek ve iyiliği emredip kötülükten alıkoymak nefisle mücadele et-

meyl ve bütün bunlara sabretmeyil terk etmek anlamına gelmez. Kul, Allah'ın dininden bir şeyleri öğrendikçe onunla amel etmek, ona davet etmek ve hem amel ederken hem de davet ederken sabretmek için nefsiyle cihâd eder. Bugünkü Müslümanların -özellikle de bu dinin işini kendisine dert edinenlerin- elinde hazırlığa başlayacakları, amel ve davete dönüştürecekleri önemli bir bilgi birikimi bulunmaktadır. Yani onlar tamamen bilgisiz bir halde ilmî hazırlığa başlamayacaklar. Bilakis onlarda bol miktarda bilgi vardır. Bu ilimle amel etmeleri ve varsa eksikleri, farz-ı ayn olan ilmin eksiklerini tamamlamaları için kendilerinden cihâd istendiği zaman ellerindeki bu ilmî birikimle işe başlayabilirler. Şunu demek istiyorum: Eğitimciler, hiçbir zaman, kendilerini bilgisiz fertlerin önünde bulmayacaklardır. Allah'a hamd olsun ki bilgi mevcuttur. İstenen şey bir taraftan mevcut bilgiyle amel etmek ve ona davet etmek için nefisle cihâd ederken, aynı anda bu bilgideki eksikleri tamamlamak ve onu mükemmel hale getirmektir.

İkinci Açıklama: Cihâdın Mertebelerini Tahsil Etmeleri İçin Eğitilenlerin Hepsı Aynı Seviyede Olmazlar, Bunlardan Temayüz Edenlere Daha Çok İlgî Gösterilir

Bu mertebelere ulaşmak, tamamlamak ve sağlamlaştırmak için cihâd eğitiminden geçirilen kimselerin hepsi aynı seviyede olmazlar. Aynı mertebede olmaları, istenen ve beklenen bir şey de değildir. İstenen şey, bu mertebelerde olmalarını temin etmek ve bu mertebelere ulaşmaları için nefisle cihâd etmeye çalıştırmaktır. Bununla beraber kendilerini cihâda hazırlayan ve kendilerinde samimiyet, ciddi-

yet, ihlâs ve yüksek bir gayretin işaretleri görülen kimselerden bir topluluğa da bu mertebeleri kemal derecesine ulaştırmak için özel bir ilgi göstermede zaruret vardır. Bunların cihâd hazırlığında farklı bir konumda olmaları, başkalarına gösterilen müsamahanın onlara gösterilmemesi gerekir. Onlardan imkân ölçüsünde bu mertebeleri tamamlamaları istenir. Maksat, onların nefislerini terbiye etmeye imkân verecek ve insanlara etki edecek kadar şeriat bilgisine sahip olmalarıdır. Büyük ölçüde sâlih amel, ihlâs, doğruluk, Allah'a tevekkül, dünyada zühd, farz ve nafile ibâdetlerle Allah'a yakınlık üzere olmalarıdır. Sıkıntı ve zorluklara katlanmalarıdır. İlim ve amelde başkalarına örnek olmalarıdır. İyi bir davetçi olmaları, insanlara etki etmeleri ve onlara hakkı ve bâtili beyan etmeleridir. Kâfirlerden, münâfıklardan ve hasta kalpli kişilerden gördükleri bela ve musibetlere karşı büyük bir sabır ve tahammül göstermeleridir.

Davetçilerden ve mücahidlerden böyle bir ekibin bulunması zaruridir. Çünkü onlar bela ve musibetler esnasında Allah'ın ayakta tuttuğu sağlam bir kaide mesabesindeirler. Felaketler esnasında İslam'ın saflarını Allah Teâlâ onlarla dağılmaktan ve parçalanmaktan korur. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, Mekke döneminde, davet ve hazırlık aşamasında yaptığı şey budur. O, Müslümanlardan böyle bir topluluğu eğitmiş, onları ilimle, amelle, ihlâs, sabır ve Allah'a tevekkül ile terbiye etmiştir. Böylece topluluğun bünyesi güçlenmiş, bela ve musibetler karşısında yılmamıştır. Bu topluluk, davet ve cihâd pazarını ayakta tutan sağlam bir kaide olmuş, Allah Teâlâ dünyayı bu toplulukla fetih etmiş ve İslam topraklarını pusuda bekleyen düşmanlardan bu topluluk vasıtasıyla korumuştur.

Sağlam bir zeminin hazırlanmasının önemi hakkında Dr. Abdullah el-Kâdirî şunları söylemektedir: "İnsanların çoğu, hakkın çağrısını ve bu dinin kendi nefislerinde tatbikini kabul ediyorlar. Allah'ın emirlerini yerine getiriyorlar ve yasaklarından sakınıyorlar. Bazen de sâlih amellerle diğer kötü amelleri kanştırıyorlar. Fakat dini kabul edip de kendi nefislerinde onu tatbik edenler, uzak yakın diğer insanlara onu davet ile, iyiliği emrederek ve kötülükten alıkoyarak taşıyanlar. Allah yolunda mal, makam ve mevkîini feda edenler, Allah düşmanlarıyla cihâd etmek ve Allah'ın kelimesini yüceltmek için savaş meydanlarında canını verenler çok azdır.

Bu azınlığın davetten, yönlendirmeden, arınma ve temizlenmeden ve davetin yükünü ve sorumluluklarını taşımak için hazırlanmaktan yeterince nasibini alması gerekir. Yani bunlara diğerlerinden daha çok özen gösterilmelidir. Çünkü bu sınıf, bela ve musibetler esnasında yılmayan insanlardan oluşmalıdır. Onların etrafında, îmân ve tahammülde onların derecesine ulaşamayan kimseler vardır. Allah Teâlâ, insanların geneli için çevresinde toplanacakları, örnek alacakları, kendilerinde onları sebat ve kararlılığa çekecek şeyleri görecekları birtakım er kişileri hazırlamış olmasaydı, bu halk yığınlarının -tarihte- kayda değer hiçbir şeyleri olmazdı. Aksine rüzgârın esintisi içinde kalırlardı ve rüzgâr ne tarafa eserse onlar da o tarafa meylederlerdi.

Bu sebeple davetçilerin ilimde ve amelde yüksek yeteneklere sahip, zeki, kapasiteli, sabırlı, dayanıklı ve liderlik yeteneğine sahip kimseleri seçmeleri, onları layık oldukları seviyeye getirmek için yardım etmeleri ve sorumluluklarını yüklenmeleri için eğitmeleri gerekir. Görünürde bütün bu yapılanlar, onlar için diğerlerinden daha faydalıdır. İnşa-

allah bu, Allah davetçilerinin saflarının devamlılığını ve onların liderliğini garanti edecektir. Çünkü bir lider, birçok lideri yetiştirir. Bir tane saf, birçok safları eğitir. Bir lider giderse başka bir lider onun yerine geçer. Bir saf devre dışı kalırsa onu izleyen saf onun yerine öne geçer. Bu ayrıca gönüllerde cihâd ruhunun kalıcılığını temin eder... Bu hazırlık; ancak îmân takviyesiyle, ahlâkın temizlenmesiyle, Allah ve Rasûlüne itaat etmekle, masiyetten uzak durmakla, tam bir bilinçlenmeyle, dinde derin bir anlayışla, çağın problemlerini ve çözüm yollarını bilmekle, davet aşkıyla ve davet yolunda varını yoğunu harcamaya ve fedakârlığa kendisini pratik olarak alıştırmakla, tam bir ihlâsla ve kendisini sadece Allah'a vermekle olur...

Zorluğuna, sabrı ve tahammülü gerektiren süresinin uzunluğuna rağmen bu, nefse hoş gelen ve duyguları okşayan duygusal kalabalıkları toplamak için acele etmekten daha hayırlıdır...⁽¹⁵⁵⁾

Sağlam bir zeminin oluşturulmasının zarureti, ona özel itina gösterilmesi ve dinin ve dindarların korunmasında bu zeminin rolü hakkında Seyyid Kutub'un da söylediği şeyler vardır. O, bu konuda Muhacirlerden ve Ensardan oluşan sağlam zeminden söz eder ve şunları söyler: "Muhacirlerin önde gelenlerinden oluşan bu sağlam zemine, Bedir'den önce Medine'deki sağlam zemini oluşturmak üzere Ensarın önde gelenleri katıldı. Bunlar, Bedir savaşını izleyen çalkantılı dönemde İslam'ın güçlü ve çetin bekçileri oldular. Bu dönemde henüz olgunlaşmamış, îmân ve sosyal ilişkiler düzeyinde zeminle uyumlu olmayan yeni kalabalıkların katılımıyla İslam toplumu çok genişlemişti.

(155) *El-Cihâdü fi Sebilillah*, 2/347-349. Özetlenerek iktibas edilmiştir.

Son olarak Mekke'nin fethinden hemen önce boyutları daha da genişleyen, hatta bütünüyle Medine toplumu içinde kendisini ifade eder hale gelen bu sağlam zemin, İslam'ın bekçiliğini yapan, onu fetihten sonraki sarsıntılardan, daha sonra da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in vefatı üzerine ortaya çıkan büyük sarsıntıdan ve Arap yarmadasını İslam'dan çıkarmaktan koruyan zemindir.

...Şu halde daha işin başında bütün emekleri, mihnet ve sıkıntıların pişirdiği ihlâslı mü'minlerden sağlam bir zemin oluşturmak için sarf etmek ve onları daha da sağlamlaştıracak, güçlendirecek ve bilinçlendirecek köklü bir imân eğitiminin geçirmeye özen göstermek gerekir...⁷¹⁽¹⁵⁶⁾

Üçüncü Açıklama: Münâfıkların Müslümanların Saflarına Sızmalarnı Ve En Yüksek Mertebelere Yerleşmelerini Engellemek İçin Tedbir Almak

Bunun, kendisinden öncesıyla ilgisi vardır. Çünkü bu sağlam bir çekirdek kadroyu yetiştirmek için yapılacak kuvvetli hazırlığın semerelerinden önemli bir semerenin teminiyle ilgili bir durumdur. Söylemek istediğimiz şey, hazırlık esnasında ve cihâd esnasında Müslümanların saflarını, münâfıkların sızmalarna karşı korumaktır. O münâfıklar, davetçilerin ve mücahidlerin saflarına sızıncaya, yönlendirmede ve etkilemede üst seviyelere ulaşınca kadar iyi bir görüntü çizerler, davetçileri ve cihâdî sevdikleri görüntüsünü verirler. Bu girişimlerinin altında tehlikeli gayeler gizlidir. Müslümanların saflarını içerden çökertmek, davetçilerin ve mücahidlerin arasına ayrılık ve ihtilaf tohumları saçmak, on-

^{71a} *Fi Zilali'l-Kur'an*, 3/1577-1578. Özetlenerek ıktibas edilmiştir.

ların hedeflerinden bazılandır. Sızma girişimlerinin en tehlikeli gayesi ise davetçilerin planlarına ve mücahidlerin sırlarına ulaşmak, Müslümanları hedeflerine ulaştırmaktan alıkoymak ve onları bela ve musibetlerle karşı kaşıya getirmek için bu planları ve sırları tağut ve kâfir dostlarına ulaştırmaktır.

Bu sebeple davet, hazırlık ve eğitim için yola çıkanların, Müslümanların felaketlere düşmesini bekleyip duran bu münâfıklardan şiddetle sakınmaları gerekir. Allah Teâlâ onlardan ve diğerlerinden sakındırmak için şöyle buyurmuştur: **"Ey îmân edenler! Tedbirinizi alın; bölük bölük savaşa çıkın, yahut (gerektiğinde) topyekun savaşın."** (Nisa, 71)

Müslümanların eski ve yeni tarihini dikkatlice inceleyen bir kimse, Müslümanların saflarında meydana gelen trajedi, kargaşa veya musibetlerde mutlaka münâfıkların eli olduğunu görecektir. Bu sebeple yapılması gereken en önemli şeylerden birisi, cihâd hazırlığında münâfıklardan sakınmak ve Müslümanların saflarını onların sızmalarına karşı korumaktır.

Korumanın en önemli vasıtalarından birisi, sağlam zemine (çekirdek kadroya) özen göstermektir. Uzun bir zamanı gerektirse bile bu kadroyu güzelce hazırlamak ve eğitmektir. Ama dikkat etmek gerekir ki; sabrı, fazileti, takvası ve samimiyetiyle çabalayan ama eğitimde kalan (hatta eğitimin erittiği) kişiler, bu yönlendirme ve hazırlama seviyesine ulaşmamalıdır. Ciddi bir eğitim ve hassas bir seçim için çabalamak gereklidir. Daha sonra sâlih biri olsa bile geçmişinde münâfıklık olan kimselerden sakınmalıdır. Aynı şekilde ismi davetçiler arasında aniden yükselen herkesten sakınmalıdır, onların meşhur oluş sebeplerini, kendi gayreti-

nin mi yoksa başka makamların mı onu bu mevkiye getirdiğini bilmektir. Bu gibilerden sakınmak, davet ve hazırlıkta onlara önemli sorumluluklar vermemek gerekir.

İçinde bulunduğumuz çağda münâfıkların tehlikesi ve Müslümanların saflarını onlardan korumak hakkında sami-mi davetçilerden birisi şunları söylemektedir: "İçinde bulunduğumuz modern çağda öyle dönemler geçmiştir ki bu dönemlerde İslamî cemaatler güçlenmiş, kuvvetlenmiş, etkinlikleri artmış ve büyük İslam âleminin pek çok bölgesinde bu cemaatler bazı hedeflerini gerçekleştirmişlerdir.

Bu gibi ortamlarda münâfıklar, Allah'a tevbe ilkesini istismar ederler. Sık sık camilere giderler, zikir halkalarında bulunurlar, elleriyle işledikleri günah ve masiyetlerden duydukları pişmanlıkları açıkça ifade ettikleri makaleler yazarlar, kirli geçmişlerinden teberri ederler, bozguncu ve laik eski yol arkadaşlarına şiddetli bir savaş açarlar.

Meseleleri dış görüntülerine göre değerlendiren davetçiler ve bazı cemaat liderleri, onların tevbelerinden hoşnut olurlar. Onlara "Yeni gelenlere karşı dikkatli olun, kendilerine liderlik koltuklarını vermeyin, büyük Bedir savaşından sonra münâfıklığın nasıl hortladığını hatırlayın, bu olgunun davetçilerin ve İslamî cemaatlerin başarılarından sonra yayıldığını unutmayın." denildiği zaman şöyle derler: Biz insanların niyetlerini ve kalplerinde gizledikleri şeyleri araştırmakla yükümlü değiliz. Bizim bildiğimiz, tevbenin kendisinden öncesini yok edip imha ettiğidir. Allah Teâlâ bütün günahları bağışlar. O çok bağışlayıcıdır, pek merhametlidir.

Biz lider konumundaki davetçi kardeşlerimizden insanların niyetlerini ve kalplerinde gizledikleri şeyleri araştırmalarını istemiyoruz. Biz onlardan tevbe ve istiğfar ederek

gelmiş kimseleri kovmalarını da istemiyoruz. Fakat bizim istediğimiz ve vurguladığımız şey, bu tövbekârlara liderlik görevlerinin verilmemesidir. Çünkü onların şer'i bilgileri ve geçmişleri buna izin vermez.

Eğitimin ve hazırlığın eksik kaldığı bu faaliyetler denizinin içinde. İslamî cemaatlerin çoğu, bu yapmadığı şeyleri söyleyen ve içi dışı bir olmayan şüpheli şahıslar tarafından delinmiştir. Refah içinde yaşayarak anınmadan, sınanmadan ve hayatın zorluklarına katlanmadan Allah'a davetin ve O'nun şeriatını hâkim kılmak için çalışmanın yapılabilirliğini zanneden şahıslar tarafından delinmiştir... Tevhide bağlı davetçilerin azgınlara karşı verdikleri savaşlar, devamlı ve kesintisiz bir şekilde sürdüğüne ve tedbir ilkesi de daima geçerli olması gerektiğine göre, bu noktada tedbire ihtiyacın kat kat arttığı merhaleler de vardır. Bunlardan birisi, üzerinden yirmi yılın geçtiği şu merhalelerdir. Bu merhalede pek çok putun yıkılmasına şahit olduk. Irkçılık putunun yıkıldığına şahit olduk. Sosyalist devrim putunun yıkılışına şahit olduk. Milliyetçilik, ilericilik ve birlik liderinin düşüşüne şahit olduk. Kitlelerin Allah'ı bırakıp da taptıkları putun...

İnsanlar bu putların hepsini inkâr ettiler. Kendilerinin İslam'dan uzak kalmalarının, devamlı karşılaşılan yenilgilerin sebebi olduğuna kesin olarak kanaat getirdiler. Gençler grup grup Allah'ın dinine döndüler. Doğu ve Batı, İslam'ın uyanışına yeniden şahit oldu. İslamî cemaatler güçlendi, destekçileri çoğaldı... Davetçilerin ve İslamî cemaatlerin gücü, bütün azgınları tehdit eden ve onların zevalini haber veren bir durumdur. Dolayısıyla onların bütün imkânlarını ortaya koymaları ve bu uyanışı beşiğinde boğmak için güçlerini seferber etmeleri gerekir. Yukarıda da söylediğimiz gibi,

onların kullandıkları yöntemlerden birisi, Müslüman saflarının içine kendi askerlerini yerleştirmektir ve onları içerden vurmaya çalışmaktır. Tedbir ihtiyacını ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine uyma ihtiyacını kat kat artıran bir merhaledir bu. O, yöneticilerini ve valilerini, meseleleri çözüme bağlayan kişilerde bulunması gerekli şartları taşıyan sahabelerden seçerdi. Bu konuda Muhacirlerin ve Ensarın ileri gelenlerine öncelik verirdi. Allah onlardan razı olsun. Bu yöntem Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in vefatından sonra Ebu Bekir ve Ömer zamanlarında da olduğu gibi devam etti. Bu iki halife, valilerin seçiminde sert ve tavizsiz davranırlardı.¹⁵⁷ Onların şahsında her sorumlu kişi için güzel bir örneklik vardır... Sorumluların seçiminde temel alınan kural ve esaslara gelince, bunlar bellidir. En önemlileri şunlardır: Güvenilirlik, takva ve onun bu makama gelmek için koşan ve çalışan kimselerden olmaması...¹⁵⁸

Bu sebeptendir ki sahabelerin safları, hiç kimsenin delemmediği sağlam bir saftı. Bunun sebebi, onların eğitim ve öğ-

¹⁵⁷ İbn Kesir'in *el-Bidaye ve'n-Nihaye* isimli eserinde (6/323) Tuleyha el-Esedî'nin biyografisini anlatırken söylediği şeyler bunun bir delilidir. İbn Kesir Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in vefatından sonra, onun dinden çıktığını ve peygamberliğini ilan ettiğini zikrettikten sonra şöyle dedi: "Tuleyha daha sonra İslam'a tekrar döndü ve Ebu Bekir'in halifeliği günlerinde umre yapmak üzere Mekke'ye geldi. Dönüş yaptığı halde utancından Ebu Bekir ile karşı karşıya gelmedi. Halid ile birlikte savaflara katıldı. Ebu Bekir, Halid'e şöyle yazdı: Savaşta kendisiyle istişare et, fakat onu komuta makamına getirme. -yani bir lider olarak içinde gizlediği maksadının zıddı bir muameleyle muamele etmesini emretti.- Bu, Ebu Bekir es-Sıddık *radiyallahu anh*'ın ne kadar derin bir anlayış sahibi olduğunu gösterir."

¹⁵⁸ *Mecelletü's-Sünne*, Sayı: 31, 33, 35, 36, 37, 39, 41, 42. Özetlenerek ve atılarak iktibas edilmiştir.

retiminin Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* tarafından tahhüt edilmesinden, musibet ve sıkıntıların onları cilalamasından ve adamları ölçerken hassas şer'i ölçülere sahip olmalarından başka bir şey değildir. Bu sebeple münâfıkların onların arasına sızmaları zor olmuştur. Çünkü savaşta da, barışta da münâfıklardan hiç kimseye önemli bir liderlik verildiği bilinmemektedir.

Dördüncü Açıklama: Cihâd Eğitiminde Mücahid Liderlerinin Mücahidlerin Genelinin Seviyesinde Olması Kabul Edilemez

Allah yolunda cihâda hazırlanmanın mertebelerinin tamamının bütün şahıslarda bulunması gerekmez. Fakat insanlara önderlik ve örneklik edecek ve onları yönlendirip eğitecek çekirdek kadroda bu mertebelerin kuvvetli bir şekilde bulunması istenir.

Onların dışındakilerde ise bunların asgari ölçüde bulunması yeterli kabul edilir. Mücahidlerin sıfatlarının tamamının onlarda bulunması mutlaka gerekmez. Evet, bu sıfatlar hepsinde tam olarak bulunsa daha iyi olur ve arzu edilir. Fakat insan tabiatı ve ona ânz olan zaafılar buna manidir.

Bununla beraber eğitim ve arıtım devam eder. Mak-sadımız şuna işaret etmektir: Eğitim ve hazırlığın zarureti vurgulanmakla birlikte bu, ümmetin üzerine cihâd farz olduğu zaman, Allah yolunda cihâda, sicili düzgün olanlardan veya kusursuz olanlardan başkası katılamaz anlamına gelmez. Bilakis bazı günahlara bulaşan kimseler ve vacip îmânında kemal sahibi olmayan bazı kimseler de cihâda katılabilir. Fakat onlar da bunu terk etmek için nefisleriyle cihâd ederler. Onlara yapılacak nasihat ve yönlendirme

her zaman devam eder. Hatta Müslümanların ihtiyacı olduğu zaman, küfür derecesine ulaşmamış bid'at sahibi de mücahidlerle birlikte cihâda katılabilir. Mesela Müslümanların sayıları ve teçhizatları az olduğu halde kendi yurtlarında saldırıya uğramaları durumu gibi...

Eğer Allah yolunda cihâda, kâmil insanlardan başkası çıkamamış olsaydı cihâd sekteye uğrardı, kâfirler Müslümanların üzerine çullandır ve onlara en kötü işkenceleri yaparlardı. Bu düşüncede büyük bir fesadın olduğu açıktır.

Rehberlik, örneklik ve sorumluluk mevkiinde olan kimseler de böyledir. Onların altında olanlar için caiz olan şeyler onlar için caiz olmamakla birlikte, onlar da masum ve günahsız değildirler. Onlardan, bazı hataların ve günahların çıkması, onların sicillerini bozmaz ve geri döndükleri, tevbe ettikleri ve ısrar etmedikleri gelip geçici günahlar olduğu zaman, bu günahlar onların değerini düşürmez. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Takvâya erenler var ya, onlara şeytan tarafından bir vesvese dokunduğunda (Allah'ın emir ve yasaklarını) hatırlayıp hemen gerçeği görürler.” (Araf, 201)

Beşinci Açıklama: Maddî Hazırlığın Türleri ve İmanî Hazırlığın Yanında Maddî Hazırlığın da Zaruri Oluşu

Yukarıda cihâda hazırlığın bölümleri hakkında zikredilen şeyler manevî veya imânî hazırlığa yönelik şeylerdi. Geçmiş bölümlerde maddî ve fizikî hazırlığa işaret edilmedi. Bunun sebebi, mücahidlerin imânî hazırlıkları için büyük gayrete ve uzun zamana ihtiyaç duyulmasıdır. Mücahid, imânî hazırlığa dayanan bu temelden harekete geçer

ve cihâdın gayeleri onunla gerçekleşir. Bizim bugün, buna ihtiyacımızda bir eksilme olmadı. Çünkü lüks ve refah içinde bir hayat yaşıyoruz. Dünyaya meyil var, î mân zayıflığı var, iyiliği emretmede ve kötülüğü engellemede zayıflık var, sabırsızlık ve tahammülsüzlük var. Savaş meydanlarında düşmanlara karşı zafer kazanmanın yolu, bu mücadelede nefse galip gelmekten ve gerekli hazırlığı yaptıktan geçer. Bunun tersi de doğrudur. Yani nefse mağlup olmak ve gerekli hazırlığı yapmamak savaş meydanlarında düşman karşısında mağlubiyetin sebebidir.

Maddî ve cismanî hazırlığa gelince bu, î mânî hazırlığa kıyasla çok daha kısa bir zamanda gerçekleşir.

İslam beldelerinin bugün yaşadıkları düşman tasallutu ve tehditleri sebebiyle dini, malı ve namusu korumak için cihâd, Müslümanlar üzerine farz kılınmış bir emir haline gelmiştir. Kâfir düşmanın işgal ettiği beldelerde durum böyledir. Veya kâfir düşmanın savaş ve işgal tehdidi altında bulunan belde-ler de buna yakındır.

Bu sebeple hazırlık safhasında maddî ve fizikî/cismanî hazırlığın önemli bir paya sahip olduğuna işaret etmek gerekmektedir. Bu hazırlık, î mânî ve manevî hazırlığa paralel bir çizgidedir. Biri diğerini kesmeksizin veya ertelemeksizin ikisi yan yana, birlikte yürütülür. Maddî hazırlığın Kur'an'daki delili Allah'ın şu ayetidir: **“Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihâd için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın, onunla Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve onlardan başka sizin bilmediğiniz, Allah'ın bildiği (düşman) kimseleri korutursunuz. Allah yolunda ne harcarsanız size eksiksiz ödenir, siz asla haksızlığa uğratılmazsınız.”** (Enfal, 60)

Bu hazırlığın bölümleri şunlardır:

1- Malî Hazırlık:

Bu, maddî hazırlığın en önemli bölümlerinden biridir. Davet ve cihâdın omurgasıdır. Cihâda teşvik eden hiçbir ayet yoktur ki, canla cihâdla birlikte, hatta ondan önce mal ile cihâdı zikretmiş olmasın. Biraz önce zikredilen ayeti dikkatlice incelediğimiz zaman, sonunda Allah yolunda harcama yapmaktan söz edildiğini görürüz. Bu, cihâdın maddî hazırlığında malın önemine delalet eder. Allah yolunda cihâdın malî kaynaklarını ihmal etmek, başının sebeplerine sarılmayı ihmal etmek demektir.

Bu sebeple cihâdı desteklemek ve cihâda hazırlanmak için sabit malî kaynaklar temin etmeye çalışmak gerekir. Bu da iktisadî kurumlar kurmakla, ümmetin içinde ve özellikle de zenginler arasında fedakârlık ruhunu geliştirmekle, öğretmekle, davet eden ve yardıma muhtaç, göçmen ve zayıf Müslümanlara destek veren hayır kurumlarını kurmakla olur.

2- Basın-Yayın ve Bilgilendirme Hazırlığı:

Günümüzde gerçek İslam'ı ve Müslümanları tanımada basın yayının büyük etkisinin olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Batılın kötülüğünü ortaya çıkarmada, bâtıldan ve bâtlı ehlinde insanları sakındırmada da basın ve yayının etkisi bulunmaktadır. Böylece mü'minlerin yolu da, suçluların yolu da açıkça ortaya çıkmaktadır. Silahlı mücadeleden önce insanların her iki yolu da tanımalarının ne kadar gerekli olduğu zikredilmişti.

Basın-yayın araçlarının, cihâdın ve mücahidlerin tanıtımında, Müslümanların başarı, kâfirlerin yenilgi haberlerinin naklindeki rolü de inkâr edilemez. Kâfirlere karşı psikolo-

jik savaşın yürütülmesinde, mücahidlerin ve genel olarak da Müslümanların maneviyatlarının yükseltilmesinde de medyadan istifade edilir. Çünkü artık medya yoluyla psikolojik harp yöntemi, düşmanların maneviyatlarının ve psikolojilerinin kırılmasında ve yenilgilerinde önemli yöntemlerden biri haline gelmiştir.

Müslümanların -ister davet ve beyan cihâdına hazırlanırken, isterse kâfirlerle savaş esnasında- güçlü ve etkili basın-yayın araçları olmadığı zaman, cihâd hazırlığının ve düşmana karşı zafer kazanmanın sebeplerine sarılmada büyük bir ihmal meydana gelmiş olur.

3- Fizikî/Cismanî Hazırlık:

Bir Müslümandan her hal ve şartta kendi vücuduna özen göstermesi istenir. O, sağlığını ve vücudunu güçlendirecek, meşakkatlere ve hayatın zorluklarına katlanmayı temin edecek şeylere dikkat eder.

"Kuvvetli mü'min, zayıf mü'minden daha hayırlıdır ve Allah'a daha sevimlidir."⁽¹⁵⁹⁾

Kuvvet; burada îmân, ruh ve vücut kuvvetini kapsar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem acizlikten ve tembellikten Allah'a sığındı. Normal durumlarda böyle olunca, nefsinin cihâda hazırlayan, hele hele kendi yurdunda kâfirlerle savaşan veya kendi yurdunun etrafını koruyan kimselerin hali nice olur?! Nitekim İslam ülkelerinin çoğundaki durum budur.

Onlar için bu hazırlık çok daha kesin ve gereklidir. Çünkü türlü türlü yiyecekler, içecekler ve eşyalar içinde rahat ve israfa meyilli hantal ve zayıf vücutlar, cihâd çağrısına

⁽¹⁵⁹⁾ Müslim, (2664).

icabet edemezler. Çünkü bu çağının içinde sıkıntılar vardır, açlık vardır, yaralar vardır ve lüks ve israf içinde rahat bir hayat yaşayan vücutların altından kalkamayacakları durumlar vardır.

Vücudu güçlendirmenin pek çok yolu vardır. Eğitimcilerin ve cihâd hazırlığıyla ilgilenenlerin bunlara özen göstermeleri gerekir. Bunlardan bazıları şunlardır:

a) Fazla yemekten, içmekten ve fazla uyumaktan sakınmak. Çünkü bu, insanları rahat yaşamaya alıştıırır, vücutlar ve kalpler için dertlere ve hastalıklara sebep olur.

b) Çeşitli meşru sporlarla vücudu güçlendirmek. Uzun yürüyüş, dağa tırmanma, yarış, binicilik, nefsi müdafaa gibi sporlar vücudu güçlendirir ve sıkıntılara katlanmaya onu alıştıırır.

c) Nefsi, nafile oruca alıştıırmak. Çünkü bu, Allah'ın sevdiği büyük bir ibâdet olarak ilk sırada yer alır ve bunda, Allah'ın yüce Kitabında zikrettiği pek çok yarar ve hikmet vardır. Allah'a karşı takvalı olmaya sebep olur. Ayrıca nefsi sabra alıştıırır, şehvî arzuları bastırır, iradeyi güçlendirir.

Vücudu güçlendirmenin pek çok yolu vardır. Fakat güvenlik ve barış halinde nefsinin cihâda hazırlayan kimsenin asgariden yapması gereken şey budur.

4- Her Çeşidiyle Atıcılık Alıştıırmaları Yaparak Hazırlanmak:

H. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, bu ayeti açıklarken üç defa: "*Dikkat edin! Kuvvet, atmaktır.*" buyurmuştur.⁽¹⁶⁰⁾

⁽¹⁶⁰⁾ Müslim, İmaret, (917).

Müslümanların kendi yurtlarında saldırıya uğramalarıyla birlikte cihâdın farz-ı ayn haline geldiği durumlarda atıcılık eğitimi de vacip ve farz-ı ayn haline gelir.

Talep ve düşmanı takip cihâdında ise talep cihâdının hükmüne bağlı olarak atıcılık eğitimi de farz-ı kifaye olarak kalır. Buna göre günümüzde kâfirlerin savaştığı beldelede atıcılık eğitimi vaciptir ve bunun için hazırlanmak farz-ı ayndır. Müslümanların aniden ve hazırlıksız bir şekilde düşmanlarıyla karşılaşmamaları için savaş ve işgal tehdidi altındaki kimseler için de durum böyledir.

Müslümanların, Mekke'de savaştan uzak durdukları ve î mânî ve manevî hazırlık üzerinde yoğunlaştıkları dönemde bu eğitimi yapmadıkları ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* tarafından onlara bu eğitimin emredilmediği söylenebilir.

Onlara cevap olarak insanların o zaman bu eğitime ihtiyaçlarının olmadığı söylenir. Çünkü onlar savaşçı insanlardır ve o dönemdeki Arapların yapısı sebebiyle bu sanatta maharet sahibidirler. O dönemde silah atıcılık, günümüzde bazı çevrelerde ve beldelerde olduğu gibi, onların hayatının bir parçasıdır.

**Altıncı Açıklama: Bazı Mücahidlerin Hatası
Cihâdın Hatası Anlamına Gelmez, Kötü Niyetli
Kimselerin Cihâdı Reddederken İstismar
Etmemeleri İçin Onlara İyi Niyetle Nasihat Edilir.**

Mücahidler de diğerleri gibi bir beşerdir. Hata da edebilirler, isabet de edebilirler. Peygamberlerden sonra hiç kimse masum/günahsız değildir. Fakat bu hataların söylenmesine ihtiyaç olduğu zaman çok dikkatli olmak, kamuoyunda cihâd

ve mücahidleri zor durumda bırakmamak için hatalar hakkında samimi nasihatlerde bulunmak gerekir. Bu hataların kamuoyu önünde açıklanması, din düşmanları tarafından, cihâdın, davetçilerin ve mücahidlerin düşmanları tarafından bizzat istenen bir şey olabilir. Çünkü onlar sinsi planlarında samimi davetçiler aleyhinde hüküm verirken, cihâdı ve Allah rızası için çalışmayı engellerken onları kullanırlar. Mücahidlerin hatalarından söz etmenin sonuçlarına dikkat etmek, büyük bir mefsedete yol açabilir. Konuşmacı kendisini bir anda ümmeti uykusundan uyandırmaya çalışan davetçileri ve mücahidleri engellemede din düşmanlarıyla ortak hareket eder bir vaziyette bulabilir. Kendini, farkında olmadan, kâfir ve münâfık tağutların kazdığı çukurda bulabilir.

Eğer bir davetçi, kendini bazı hatalar hakkında açıklama yapmak mecburiyetinde hissederse, bunu, düzenbaz medyanın ve onun arkasındakilerin hedeflerine ulaşmada yararlanamayacakları bir üslupla ifade edebilir. Mesela mücahidleri ve onların cihâdı diriltmedeki, onuru kurtarmadaki etkilerini, Müslümanların beldelerini ve namuslarını savunmadaki rollerini, kâfirleri korkutmadaki rollerini över. Bu esnada, kâfirlerin egemen olduğu ve davetçilerin ve mücahidlerin karşısında onların kazdığı çukura kendisini bırakan tağûfî düzenlerin tenkidini yapar ve onun kötülüklerini ortaya koyar. Sonra bazı tespitlerden ve bazı cihâd topluluklarından çıkabilecek hatalardan, uygun gördüklerine işaret eder. Orada bu hataların bir mazereti varsa ona işaret eder. Böyle bir mazeret bulunmazsa onları kendi tabii hacminde bırakır. Mücahidlere sevgi, şefkat, samimiyet ve dostluk içerikli ifadelerle yönelir.

Bu psikoloji ile ve bu titizlikle konuştuğu zaman düzenbaz medyanın hiçbir davetçiyi, değil davet etmesi ve onu insanlara göstermesi, bu sözleri kendi kürsülerinde söylemesi için bile izin vermez.

Ayrıca kastedtiği ve reddettiği bu davetçiden dolayı mücahidlerin nefisleri asla yaralanmayacak, onu kendilerini güç zamanda terk eden biri olarak veya mücahidlere imalarda bulunan ve onları kötüleyen biri olarak itham etmeyecektir.

Son Söz

Bu önemli konuda Allah'ın yardımıyla yazabildiklerim bundan ibarettir. Bu konuyu tam olarak anlattığımı veya tamamlamaya yaklaştığımı iddia edemem. Çünkü bu konunun içinde pek çok mesele vardır ki bunları insanlara açıklamaları için ilmiyle amel eden âlimlere ihtiyaç vardır. Kendi hesabıma ben değersiz bir sermaye ile ve az bir gayretle bu çalışmaya katkıda bulundum. Bu kitaptaki doğru olan şeyler Allah'tandır. Onu bana lütfeden O'dur. Hamd ve şükür O'nadır. Yanlış olan şeyler bendendir ve şeytandandır. Bu hatalarımdan ve bütün günahlarımdan dolayı Allah'tan bağışlanma diliyorum.

Ve Allah'tan ihlâs, sözde ve amelde doğruluk diliyorum. Allah'ım! Bu ümmeti hidayetinle doyur. Ki Senin dostunun içinde şeref bulsun, Senin düşmanının onun içinde zilletle düşsün. iyilik onun içinde emredilsin, kötülük onun içinde men edilsin, cihâd bayrağı onun içinde yükselsin. Sen her şeyi iştensin ve çok yakınsın. Ve Senin her şeye gücün yeter. En son duamız, âlemlerin Rabbi Allah'a hamd olsun.

Yüce Allah, Kur'ân-ı Kerim'de Tevbe suresinin 111. ayetinde cihad ve mücahidler hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Allah müminlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürler. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alış verişinizden dolayı sevinin. İşte bu, (gerçekten) büyük kazançtır."

KUR'ÂN VE SÜNNET'İN IŞIĞINDA CİHÂD EĞİTİMİ

Allah'ın sünneti gereğince hak ile bâtil arasında zorunlu bir mücadele sürmektedir. Fitne yok oluncaya kadar kâfirlerle cihâd etmek, Müslümanların üzerine farz kılınmıştır. Bununla beraber Müslümanın bugün içinde bulunduğu durum; iman zayıflığı, dünyaya bağlılık, gayretlerdeki durgunluk, vücutlardaki hantallık, ümitsizlik ve başarısızlık görüldüğü zaman, ümmetin karşı karşıya olduğu tehlike de ortaya çıkar. Müslümanların ruhlarını hazırlamak, onları uykularından uyandırmak, cihâdî diriltmek ve nefse onu hatırlatmak için nazarî ve amelî programlar ortaya konması gereklidir. Müslüman, samimi bir kararlılık içinde olmalı; sebeplere sarılmalı ve Allah yolunda cihâd etmek için ilim, amel ve hâl olarak kapsamlı bir hazırlık içinde olmalıdır.

Bir tarafta cihâdın hazırlığını ve nefis terbiyesini ihmal eden bir grup, diğer tarafta kapsamlı hiçbir hazırlık yapmadan kâfirlerle ve münafıklarla silahlı çatışmaya girmekte acele eden başka bir grup bulunmaktadır. Bundan dolayı, davetçiler ve kafası karışık olan ve mücrimlerin yolunu bilmeyen Müslümanlar büyük tehlikelerle karşılaşır. Her iki grup da Allah yolunda cihâd etmek için kapsamlı bir hazırlık yapmaya muhtaçtır.

Bu kitapta; cihâdın genel anlamı ve mertebeleri açıklandıktan sonra, kısımları, gayesi, faziletleri, dünya ve ahiretteki semereleri açıklanmaktadır. Daha sonra cihâdî terk etmenin tehlikelerinde bahsedilip cihâd eğitimi ve çağımızın gerçekleri göz önüne alınarak cihâdın hazırlık aşamaları anlatılmaktadır. Bu sayede, ruhlarda cihâdî canlandıracak ve insanları cihâda hazırlayacak vasıtaların ve yöntemlerin ortaya çıkması ve ümmetin bundan faydalanması amaçlanmaktadır.

Hedefimiz Arz-ı Saadet'te Yaşanacak İslâm'i Haymaktır.

الغرابا
guraba

yayında mihenk taşı

